

PETRU TODORAN

Am fost student pe Copou

© Editura EIKON
București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 060269, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.librariaeikon.ro, www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al Cercetării
Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP este disponibilă la Biblioteca Națională a României

ISBN: 978-606-49-1141-4

DTP: Valerian Susan

Editor: Valentin Ajder

PETRU TODORAN

*Am fost
student pe
Copou*

E I K O N

București, 2024

*Ce doruri multe s-au adunat ...
... Și cât de multe au mai rămas nespuse ...*

*Ce tineri am intrat și cu ce rost
Și ce bătrâni ieșim din tot ce a fost!
(Spune-mi ceva! – Adrian Păunescu)*

*Sunt grei bătrânii de pornit!
Dar de îi pornești, sunt grei de oprit
(Nunta Zamfirei – George Coșbuc)*

*Doamne, tineri mai eram
Când săream din Rai pe geam*

*Dedic această carte colegilor mei, absolvenți ai
Facultății de Electrotehnică Iași
Promoția 1969.*

*Aduc un omagiu doamnei profesoare de limba și literatura
română*

*Laura Varodi, de la Liceul de Cultură Generală
din Toplița, județul Harghita,*

*care m-a învățat că a fi absolvent de învățământ superior
la Iași înseamnă a fi obligat să asimilezi cultură generală
în domenii ca*

*Istorie, Literatură, Operă, Teatru, Filarmonică, Muzeistică, etc.,
ca să faci cinste Iașului, Moldovei, României
de-a lungul întregii vieți!*

CAPITOLUL 1

Admitere

Coada la casierie era lungă. Câte trei pe un rând. Înghesuiți ca oile în turmă, la adăpătoare, suflându-și în ceafă aer cald. Am privit o vreme spectacolul, neîndrăznind să ocup locul ce mi se cuvenea, cel de ultim sosit. De fapt, voiam să aflu regula generală, așa că atunci când un tânăr veni lângă mine și întrebă „Sunteți ultimul?” i-am răspuns cu o altă întrebare: „Dumneata știi pentru ce se stă aici la rând?” Nici nu m-am uitat la cel ce mă întrebase, doar când am auzit răspunsul aceluia, uluit, m-am întors spre el și l-am examinat. Era cam de talia mea, dar avea niște umeri largi, mai largi decât ar fi trebuit să fie. De parcă ar fi fost un înotător la stilul fluture sau un patinator dintr-o echipă de hochei, cu umerii umpluți cu câlți. Dar nu lărgimea umerilor m-a uimit, ci ochii. Ochii și nasul băiatului aveau ceva aparte. Nasul era puțin prea lung, dar nu destul de ascuțit, dar nici destul de borbănat. Iar ochii, de o parte și alta a nasului, erau iscoditori, două mărgеле negre care se mișcau, agitate, dar totuși fixate în ochii interlocutorului. Cu toate aceste amănunte care ieșeau în evidență de la prima privire, fața băiatului emana simpatie. Deci mi-a plăcut de la prima vedere, așa că m-am străduit să mă fac plăcut, la rândul meu.

Trebuie să aflați de la bun început că mă cheamă Petru, eu sunt cel scris pe copertă pe locul unde se pune numele autorului. Rândurile care urmează le-am scris, unele, când la persoana a treia când la a întâia. De ce această aiureală? Pentru că așa sună mai bine, la a treia sunt înșirate fapte, evenimente cu valoare generalizatoare, în alte locuri sunt confesiuni, dezvăluiri personale care le-am scris la persoana întâia.

— Și eu aș vrea să știu pentru ce stă atâta lume la rândul ăsta groaznic, răspunse acela.

— Eu aș vrea să știu ce trebuie să fac, de la „a” la „zât” ca să intru ca student, în anul întâi, spusei deschizând gura pentru întâia dată și dând glas dilemei mele.

— Nu ști? Hai că îți spun eu, dar n-am să-ți fac ceea ce mi-au făcut mie unii, azi dimineață. De unde ești? La ce facultate vrei să intri? Ce medie ai obținut la examenul de maturitate?

— Nouă și cincizeci și șapte. La Electrotehnică, aș vrea să construiesc roboți, să joc în filme și să inventez un aparat, un dictafon, care să transcrie pe hârtie, direct, după dictare vocală. Ar fi mișto de tot, la luat cursuri. Pui dictafonul pe catedră și până sună clopoțelul dezlegi rebus ori tragi un pui de somn, fără sforăituri! Dar ce ți-au făcut ție, unii, azi dimineață?

— Aiurea, ești un visător sau un prost?! Cu media asta de la examenul de maturitate, de ce nu te duci la Universitate să dai la Litere?! Să te faci scriitor de SF-uri?! Iar ăia de azi dimineață mi-au cerut de o bere ca să-mi spună! Auzi ce nerușinare!? De la un student să ceri mită?!

Tonul lui Ochilă era persiflant. M-am înroșit fără să vreau, nu de rușine ci de mânie pentru că fusesem luat peste picior. De fapt nu m-am înroșit nici pentru asta, îmi era mânie pentru că fusesem descoperit din prima, că aș fi bun de profesor de română, la țară, așa cum îmi spusese diriga, Laura. Nu m-am lăsat dominat de sentimente care, exteriorizate în vreun fel, cu sau fără cuvinte,

m-ar fi obligat să dau explicații. M-am redresat și m-am străduit să formulez vorbele cât mai clar și păstrând un ton calm, cât mai plat.

— Cum m-ai citit că ar trebui să mă fac profesor la țară? Că dacă răspunsul tău n-o să-mi placă cred că nu voi mai vorbi cu tine niciodată.

— Etete, vorbi țăpinarul de pe Ceahlăul unguresc, răspunse Ochilă. Băi, țăcă, dacă ești ardelean trebuie să te dai mare? Nu ști că aici suntem în democrație? Adică toți egali, dar noi, moldovenii, suntem mai egali ca voi, ardelenii. Așa că vezi, ai grijă! Hai să dăm la pace, ar fi mai bine pentru amândoi! Uite, eu sunt Eugen, din Piatra Neamț. Am luat maturitatea cu nouă și cincizeci, la cel mai bun liceu din Piatra. Joc baschet, echipa liceului nostru în care eu eram omul de contraatac a fost vicecampioană națională timp de trei ani consecutiv. Echipa noastră a fost campioană la baschet juniori la regiunea Bacău. Deci, fă socoteala, dacă am ocupat de trei ori locul 2 la națională, cam câte echipe campioane regionale am învins?! Vreau să dau la Electrotehnică. Aș vrea să mă fac electronist sau automatist, dar astea sunt specialități care au facultăți doar la București. Nu pot merge acolo, că tata n-are cum să mă țină pe bani nici la admitere, dar mi te student fără bursă un semestru. E clar? Și ar trebui să mai ști un lucru despre mine. Că la examenul de maturitate (sau bacalaureat!) am avut în comisie pe profesorul Borș, cel mai tare la matematică din oraș. Iar mie mi-au ieșit două soluții la una din problemele de la teza scrisă. Treaba asta a sesizat-o profesorul Borș când am răspuns la oral. M-a întrebat la ce facultate vreau să dau mai departe. I-am spus, la Electrotehnică, la Iași. Mi-a răspuns, intrigat de răspunsul meu: „Cum, cu un așa cap tu vrei să te faci ȘURUBAR?” „Dar ce credeți că ar trebui să urmez, am întrebat eu, stând jos, în bancă.” „MATEMATICA, regina științelor!” Eu nu știu ce sunt acești roboți, nu m-am hotărât încă ce voi face, dar am optat pentru Iași, că Bucureștiul nu mi-a

plăcut. Am fost de multe ori acolo cu echipa de baschet și nu, nu mi-a plăcut atmosfera capitalei. Acum e rândul tău.

— Bine, eu sunt Petru, sunt din Toplița. Ai auzit de Toplița? Știi cine s-a născut mai mare acolo?

— Cine, mă deșteptule? Că Diogene a răspuns la această întrebare astfel: „La noi toți oamenii se nasc mici!” Sau poate că nici nu știi cine a fost Diogene?

— Ba știi, a fost un aiurit care-și găsisese casă într-un butoi și spunea numai aiureli, peste tot. Iaca, îți dau și eu un exemplu din vorbele deștepte ale lui Diogene. Cică s-a oprit din drum un călător, lângă butoiul lui Diogene. Pe drum trecea un cortegiu funebru cu un preot în frunte. Și călătorul l-a întrebat pe Diogene: „La voi morții se îngroapă cu preot?” „Nu, a răspuns Diogene, la noi preoții rămân afară! La voi e altfel?” Dar nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Faină poveste, cu Diogene. Am să o rețin, îmi dai voie? Iar la întrebarea ta îți spun că nu știu. Cine?

— Patriarhul Miron Cristea, ai auzit de el?

— Aha! Dar tu ști să-mi spui care este locul cel mai înalt din Piatra Neamț?

— Din cele făcute de mâna omului ar fi turnul cu ceas, ridicat de Ștefan cel Mare. Iar din cele făcute de Dumnezeu, ar fi muntele Pietricica. Ce mai nume! Și să nu fi prea uimit, dar eu am un frate în Piatra Neamț. Este frizer și când am trecut prin Piatra cu autobuzul, venind spre Iași, el mi-a dat două sute de lei, că primește atenții grase de la unii clienți pe care-i tunde, rade și frizează. Sau frezează? Cum este corect, ști?

— Nu știu. Tu ar trebui să ști, că ești bun de profesor de română la ț... Aici Eugen se opri, își luă în seamă. Scuze, n-am vrut să fiu răutăcios. Dar numai cu două sute de lei nu faci față la cheltuieli. Părinții nu ți-au dat și alți bani?

— Nu, părinții nu mi-au dat nici un ban. Că am venit cu banii din salariul meu, zisei pe un ton de laudă.

Între timp în spatele nostru coada se lungise. Acum eram pe la mijloc, în ritmul acesta nu am fi epuizat toate întrebările și răspunsurile până să ajungem la fereastră în deschizătura căreia se dădeau bani și se primea doar un petic de hârtie.

— Hai că ne apropiem de țintă și nu ne este clar ce trebuie să facem. Lasă-mă pe mine să aflu de ce stăm aici, ca niște fraieri, răspunse Eugen.

Ieși din rând și îl opri pe băiatul care tocmai terminase de dat bani la ghișeu. Dialogul nu l-am prins, dar după foarte scurt timp Eugen se întoarse la locul lui, în rând.

— Da, aici plătim cazarea și masa pentru două săptămâni, cât durează toată perioada înainte de examene și pe toată durata lor. Un pat pe noapte costă zece lei iar trei mese pe zi costă douăzeci și cinci de lei. Fă socoteala și pregătește banii, zise Eugen.

— O sută patruzeci casa și o mie patru sute pe din patru fac treisute cincizeci. Total cinci sute fără zece lei. Din salariu îmi mai rămân cinci sute de lei!

— Ești bun la Artimetică, zise Eugen stâlcind cuvântul.

— Nu spune așa, că pentru Artimetică mi-a dat fratele meu Miluț o scatoalcă de mi-a venit mintea la cap! Deci, tu dai la Electrotehnică? Păi și eu vreau să dau tot acolo, zisei la rândul meu.

Am terminat repede de dat banii. Am primit repartitie la corpul F. Lumea spunea pe scurt, corpul F, dar de fapt se chema „corpul Filimon Sârbu” Am aflat că acest corp al Politehnicii este situat în spatele blocurilor turn din Piața Unirii. Iar masa o vom servi la cantina care funcționează tot acolo, în corpul F. Că acest complex a fost seminar creștin ortodox, dar s-a naționalizat prin anii cincizeci. Tot ansamblul de clădiri a fost foarte potrivit pentru scopul inițial, de unitate de învățământ. Deci și comuniștii lui Stalin i-au dat aceeași destinație.

— E bine pentru mine, că eu voi învăța ziua la mătușa Margareta, soția lui Francisc Goșler, un vecin de-al meu din Toplița care muncește aici, în Iași, este ofițer de securitate și locuiește în blocul turn din mijloc, la etajul 1, cu vedere spre spatele Pieței Unirii.

Eugen a rămas mut. Mi-a mărturisit că l-am năucit cu toate informațiile mele, prețioase. Salariu de o mie de lei, unchi ofițer de securitate, apartament în centrul Iașului!

Cu tichetele prețioase în mână ne-am dus în corpul B al Politehnicii. Acolo erau decanatele și rectoratul Institutului Politehnic „Gheorghe Asachi” din Iași. La secretariatul Decanatului Facultății de Electrotehnică era o altă coadă. Nu chiar așa de impresionantă ca cea de la care tocmai scăpaserăm. Unii băieți aveau dosare sub braț, alții cei mai mulți, ca noi, doar tichetele pe care le primiserăm de la casierie. Pe măsură ce ne apropiam de ușa pe care era prinsă în cuie invizibile o placă din inox cu gravura denumirii complete, am aflat toate informațiile. Adică acele informații care răspundeau întrebărilor privind traseul de la „a” la „zât”, cum se exprima proaspăta mea cunoștință. Primul a intrat Eugen.

— Sărut mâinile! Se auzi vorba politicoasă a pietreanului, că ușa secretariatului rămânea întredeschisă.

— Da, tinere domn, domnia ta dorești să te înscri la noi, la Electro? Cea care vorbise pe un ton cald, aproape maternal, era secretara facultății.

Când îmi veni rândul să intru inima mi-a sărit din loc. Doamna secretară semăna leit cu mama Laura, fosta mea dirigintă de la școala din Toplița. Am traversat și eu tot dialogul pe care-l purtase doamna secretară cu Eugen, cu doar câteva minute mai înainte. Când am primit cartela, de fapt un cotor cu paisprezece file, fiecare foaie fiind divizată în trei petice detașabile pentru Mic Dejun, Prânz și Cină, am îndrăznit să pun o întrebare insolită:

— Doamnă secretară, aveți cumva o soră, în Piatra Neamț, născută Laura Borș, căsătorită la Toplița, fiind acolo profesoară de limbă română?

— Nu, nicidecum! De ce?

— Îmi cer scuze, dar semănați leit cu diriginta mea. Vă rog să mă iertați dacă am depășit limitele buneii cuviințe.

— Nu ai pentru ce să-ți ceri scuze. Nu sunt eu sora Laurei. Sora ei este conferențiar universitar la București, predă o disciplină din științele naturii. Iar soțul ei este generalul Ion Gheorghe, șeful Marelui Stat Major al Armatei. Deci ai fost elevul Laurei? Mă bucur că te-a trimis aici. De altfel chiar ieri a depus dosarul un coleg de-al tău, numele Petru Costin Buta îți spune ceva?

— Sigur, este colegul meu de clasă. Deci el s-a și înscris deja!

— Eu o cunosc foarte bine pe Laura, mai zise doamna secretară zâmbind. Am fost colege de clasă. Multă lume ne confunda, doar când mergeam undeva împreună atunci diferențele deveneau vizibile și certe. Acum ești mulțumit, tinere Petru Todoran?

Am ieșit, puțin roșu în obraji, lucru ce nu scăpă ochilor atenți ai lui Eugen.

— Extraordinar! Doamna secretară este pietreancă, a fost colegă de liceu cu diriginta mea, de la Toplița, cu care seamănă atât de bine că zici că-s surori gemene. Nu m-am putut abține să nu o întreb dacă nu cumva... Și am aflat toate acestea! Nu-i ceva extraordinar? Tu ai știut că doamna este din Piatra Neamț?

— Nu, de unde era să știu?! răspunse Eugen, peste măsură de uimit la rândul său.

Am coborât împreună Copoul, comentând evenimentele zilei. De la secretariat primiserăm Fișa Medicală. Era un formular uriaș, avea patru pagini, din acestea doar trei pagini aveau rubrici destinate unor controale și analize de specialitate, însă nu toate erau obligatorii. Doamna secretară, cu multă amabilitate, ne-a încercuit acele analize care erau obligatorii și ne-a dat indicația

să fim prezenți, la Policlinica Studențească ce se află în spatele Bibliotecii Centrale Universitare, dimineața devreme, pe la 6,00 ceasuri, fără să mâncăm ceva.

Dormitorul din corpul F era o sală de curs în care scaunele și mesele fuseseră stivuite la perete și locul rămas liber fusese populat cu douăzeci de paturi din fier, din cele de spital. Cu saltele umplute cu lână, vechi și pătate, neacoperite cu ceva. Am primit o pătură, două cearceafuri albe și o pernă după ce am stat la rând, o oră, la o ușă pe care scria ADMINISTRATOR. În dormitorul F2A eu și Eugen ne-am ales paturile alăturate. Nu existau dulapuri pentru uz personal, fiecare trebuia să-și folosească geamantanul, rucsacul sau ce avea ca bagaj propriu pentru efectele personale. Dar ne-am acomodat rapid, austeritatea sălii nu m-a speriat. În timp ce îmi așterneam patul am fost interpellat de un tip înalt, bine făcut:

— Pot să ocup eu patul acesta, de lângă tine? Nu-i ocupat și nici rezervat, nu?

— Sigur, am zis răsucindu-mă spre cel care ceruse aprobarea aceasta politicoasă.

— Toplița, tu ești? Întrebă tipul cel nou?

— Da, hei, nu cumva tu ești fostul coleg de tabără de la Câmpina, de acum vreo patru ani în urmă? Nu mai știu cum te cheamă! La ce facultate dai?

— Eu sunt Doru, din Roman. Vreau să dau la Electro. Dar tu?

— Tot la Electro am de gând. Că la mecanică nu-mi place, este prea mult zgomot și unsoare risipită peste tot locul. Iar de construcții sunt sătul, că patru veri la rând am fost angajat ca salahor pe șantiere și am cărat mortar, ciment și cărămizi de mi s-au făcut buricele degetelor ca foaia de hârtie de subțiri. Nu mai vreau așa ceva!

Ne cunoscuserăm în vara anului 1960 într-o tabără a tinerilor UTM-iști, la Câmpina. Acolo ne-au instruit cu politica și strategia partidului comunist pentru tineretul din școli. Fusese o vară

plăcută, cu multe cunoștințe noi, mai ales din marile orașe. Eu m-am făcut remarcat într-o seară de dans, când avusesem curajul să o invit la un vals pe Rodica Boiangiu, o balerină de la un liceu de arte din București, care dăduse la începutul serii un recital de balet făcând pereche cu un coleg din același liceu. Se mișcaseră splendid, cu piruete, ridicări în brațe, purtat pe umeri și alte exhibiții sau figuri de balet care cereau mușchi, nu glumă. Când muzica – de fapt un patefon cu arc și câteva plăci – porni să cânte pentru toată lumea, m-am grăbit să o invit pe această balerină frumoasă la vals. Era dansul meu preferat, mă mișcam ușor și știam să fac câteva figuri care, acasă la Toplița, la reuniunile dansante de la școală, făceau totdeauna senzație.

— Mai ești îndrăgostit de balerina aceea, de la Câmpina? întrebă Doru romașcanul, aducându-mi aminte de episodul acela destul de trist pentru mine. Că după acel vals balerina s-a recomandat – eu sunt Rodica, din București, tu de unde ești măi Provincie? Din clipa aceea toată tabăra m-a strigat doar pe numele orașului meu, devenisem Toplița, nici numele nici prenumele nu mai aveau așa o semnificație ca numele celui tîrg de munte de unde fusesem trimis ca reprezentant al elevilor de liceu. Rodica mă luase de prieten, mergeam peste tot ținându-ne de mână ca puștii de grădiniță. În ultima seară Rodica m-a învățat să sărut. A fost un moment de vis, bietul de mine, nu mai cunoscusem ceva atât de sublim. Am devenit sclav al acelei ființe ușoare ca fulgul. Dar nu am primit de la ea nici un rînd, nici măcar o carte poștală sau o vedere cu două cuvinte, acolo. Și îi scrisesem vreo două luni, săptămînal, scrisori cuminți la început, apoi din ce în ce mai îndrăznețe, declarându-mi iubirea eternă și imensă. Ea m-a uitat, pe semne chiar din clipa când trenul de București s-a pus în mișcare. În timp ce trenul o ducea departe, ea se transforma, după ceasurile de vis, în zeiță imposibil de atins, de cucerit de vreun pămîntean. Și acum venise romașcanul acesta să-mi zgîndăre

durerea peste care timpul aşternuse un bandaj ce n-a rezistat decât cu mare greu, până acum. Şi s-a făcut ferfeniţă într-o clipă.

A trebuit să-i povestesc lui Eugen istoria cu acea fată. Sigur că am evitat să-mi prezint drama, dar glasul m-a trădat. Poate că din acel moment Eugen m-a privit cu alţi ochi, înţelegând că eu, acest băiat, cu nume de renume, fusesem lovit de o dragoste incurabilă, a cărei amintire nu se va şterge în veci. Am înţeles din comportamentul lui Eugen că acesta este un om deosebit, sensibil şi delicat, deoarece nu mi-a adus aminte niciodată de tristeţea visului de dragoste puerilă şi nici nu m-a strigat decât cu prenumele, nu cu porecla Topliţa, aşa cum se obişnuise Doru romaşcanul să mă apeleze mereu.

După ora trei dormitorul s-a umplut. Spaţiile dintre paturi deveniseră prea înguste, trebuia ca cineva să stea culcat ca să se poată circula dintr-un loc în altul. Dar n-au apărut incidente. Ultimul locatar al dormitorului fu cel mai zgomotos om, dar şi cel mai simpatic dintre toţi. A venit cu un geamantan din lemn, cu feţele laterale din placaj neşlefuit, dar cu o încuietoare zdravănă, parcă ar fi fost demontată de la uşa spre stradă a casei părinteşti şi dotată cu un lacăt din cele ce se spune că erau meşterite de puşcărişi, făcute special să reziste oamenilor cinstiţi, nu hoţilor care cunoşteau iarba fiarelor mai bine decât cel mai isteţ câine poliţist. Avea să explice, foarte curând, că geamantanul acesta rezistase oricărei tentative de spargere în cei aproape doi ani de armată, pe care i-a terminat mai repede deoarece reuşise la examenul de admitere la liceu. Dar băiat sărac fiind şi având şi certificat de meseriaş, absolvent de şcoală profesională, a preferat să intre în producţie şi să se transfere de la cursurile de zi la cele serale. Acest transfer n-a fost de bun augur. Iar Mihai Hogaş avea să le explice foarte repede despre ce este vorba.

Singurul pat ce nu avea aşternut era cel din dreptul uşii. După o privire circulară, Mihai şi-a aşezat aşternutul pe geamantanul ce

a ocupat locul pernei pe salteaua cea mai bătută de soartă din tot dormitorul. Că bietul sac cu câlți făcuse transferul dintr-un pat în altul, poposind în final aici. Locul și salteaua devenise, astfel, un înlocuitor al expresiei tradiționale „sacul și petecul”. Fără să treacă la amenajarea spațiului ce-i fusese destinat de soartă, Mihai ridică vocea, adresându-se încăperii:

— Fraților, trebuie să mă ajutați. Eu vin din producție și am făcut liceul la seral. La matematică cel mai mult mi-a plăcut schema lui Hornaru, am priceput din prima cum merge acest mecanism cu bielă și manivelă. Dar când profesoara a vrut să rezolvăm, la tablă un exercițiu mai aparte, la care mă oferisem ca prostul să fiu executant, m-am trezit blocat de tot. Că schema o aveam în mână, pe caietul de clasă, dar nimic nu se potrive cu acel caz mai aparte. Și de atunci nu s-a găsit nimeni să-mi explice, clar, această schemă a lui Hornaru. Eu știu că această schemă o să-mi pice la examen, că așa-i soarta mea, să primesc ceva la care nu mă pricep de loc. Cine se oferă să-mi explice și mie această lecție? Hai, că voi sunteți băieți tineri, ați făcut la zi, nu ca mine un boșorog de la seral!

— Ce schemă a lui Hornaru, măi fratele meu? Că eu n-am auzit la viața mea de așa ceva, zise cu aplomb Eugen. Am rămas puțin surprins de intervenția lui rapidă, dar aveam să înțeleg, curând, că lui Eugen nu-i stătea în fire să lase să treacă lucrurile nelămurite. Dacă văzu că boșorogul seralist s-a blocat, nepricepând afrontul ce i se adusese, Eugen continuă:

— Poate o fi vorba de schema lui Horner, că așa ceva există în cartea de matematică de clasa a zecea.

— Așa-i, despre asta e vorba, dar eu pe toți acești străini îi botez, le pun nume românești ca să-mi fie mie familiari și să-i înțeleg mai lesne și mai repede, răspunse Mihai, folosind un ton mai hâtru, după părerea lui.

— Și pe Pitagora cum l-ai botezat, Mihai? Întrebă cineva din sală.

— Pita lui Gore, așa i-am pus numele. Și dacă vreți am să vă dau și alte exemple, dar nu pe degeaba. Că eu sunt copil sărac, am muncit din greu pentru pâinea mea, așa că și râsul se plătește. E clar?

O făcea pe grozavul, boșorogul de la seral. Dar crease un moment de destindere, atmosfera se mai încălzise, începeam să ne simțim mai aproape unii de alții, nu concurenți pe locuri limitate așa cum se încerca, de către unii, să se creeze o tensiune dăunătoare.

Pe la șase seara Relu, un alt pietrean – îl chema Palamaru și curând vom deveni prieteni buni, grupul final alcătuindu-se din cei trei plus unul Nae Stanciu, tot pietrean și Piști Pal, din Gheorgheni cu colegul lui de clasă Gicu Dandu, din comuna Corbu, raionul Toplița – ne provocă să facem o vizită la cantină. Să vedem pe unde este și cam cum miroase prin preajmă. Am descoperit ceva normal, nu ni s-au răscolit organele interne decât de foame, iar sensibilități agresive nu s-au manifestat la prelungirile olfactive. O linie din bare de oțel inoxidabil prin fața deschiderilor către interiorul bucătăriei, un teanc de tăvi măricele, dimensionate să încapă două farfurii pe fiecare, lădițe din lemn cu tacâmuri din aluminiu, strâmbe și dubioase la culoare. Un gard din bare orizontale montate pe stâlpi solizi, din fontă grea, demarca de sala de mese culoarul pe care circula un singur rând de flămânzi, glisând tăvile spre farfurioarele cu desert. La capătul de intrare spre teigheaua cu bucate aburinde, pe o masă pătrată cu un coș uriaș cu pâine – un sfert de franzelă integrală era porția fiecărui abonat cu cartelă – stătea șefa de sală, peste care nu puteai trece dacă nu-i dădeai bonul mesei respective. Noi n-am intrat la rând, cotorul cu bonuri intra pe rol abia în ziua următoare.

— Mihai Hornaru, unde crezi că am putea cumpăra un covrig cu gaură mare care să ne astâmpere foamea, întrebă cineva din grup. Că plecaserăm vreo zece spre cantină și toți deveniserăm, brusc, flămânzi după ce ieșiserăm din sala de mese.

— Vă duc eu la lactobarul flămânzilor fără parale, la Continental, băieți, răspunse provocării cel căruia renumele de Hornaru i s-a lipit definitiv, cel puțin pe durata sesiunii de admitere din augustul aceluia an 1964.

Am urcat spre cele trei blocuri turn din latura Pieței Unirii, apoi am luat-o de-a lungul liniei de tramvai, pe Cuza Vodă până la piațeta în care hotelul Continental era construcția cea mai maiestuoasă. Stradela ce se continua din piațetă, spre dreapta, dădea în bulevardul Ștefan cel Mare doar după vreo cincizeci de pași. Acolo era lactobarul cu pricina, acolo am format imediat o coadă de flămânzi nerăbdători.

— Mai aveți ceva de mâncare, doamnă? Pentru niște studenți cu capetele pline de formule și burțile goale? întrebă Mihai Hogaș, ca un personaj de-al casei sau cunoscut, cel puțin, după frecvența zilnică la semnat condica, cum se spune acolo unde omul vine și se simte ca la el acasă.

— Avem, domnule Mihai, avem, că ne cunoaștem mușteriii și orele lor de răzvrătire, răspunse femeia durdulie care tăia cu un cuțit lung, de măcelar, felii perfecte dintr-un parizer gros, de douăzeci de centimetri diametrul. Le tăia oblic, astfel că felia acoperea aproape toată suprafața farfuriei delimitată de două cercuri concentrice, trasate cu albastru de restaurant. Peste felia de carne, felia de pâine ceva mai groasă, cam de trei ori, venea perfect. Cu un pahar de iaurt gros alături, fiecare și-a luat farfuria și s-a așezat în jurul meselor rotunde, înălțate pe un tub de lemn, semănând al naibii de tare cu mosoarele pe care se învârteau colacii de cabluri electrice pe șantiere.

— Doar doi lei costă această cină, băieți. Dacă nu aveți alte surse de venituri, atunci puteți servi meniul nostru fix din două în două zile, astfel o să vă ajungă cei treizeci de lei din bursă, care vi se dau cadou ca bani de buzunar în fiecare lună, pe lângă cartela de masă la cantina studențească.

Explicația a dat-o tanti Maria, cunoștința lui Mihai Hornaru, după ce acesta și-a prezentat însoțitorii ca posibili viitori clienți din toamnă, după ce se vor valida cererile de admitere la studenție. Iar regula de igienă gurmândă ne-o explică Relu Palamaru:

— Luați bucături mici de pâine și de parizer și mestecați-le fără grabă, dați din fălci de cel puțin douăzeci de ori și abia atunci înghițiți. Iar laptele să-l beți mai la urmă. Tot așa, savurând înghițituri mici, ca și cum ați da pe gât păhărele de treizeci de mililitri de pălincă de 58 de grade.

Tanti Maria ascultase, atentă, sfaturile debitate savant de Relu. Se apropie de masă și i se adresează direct:

— De unde cunoști dumneata, tinere domn, aceste reguli de mestecare?

— De acasă, de la mama! răspunse băiatul cu o undă de mândrie în glas.

— Și mama dumitale unde a învățat carte, mă rog frumos? continuă interogatoriul tanti Maria.

— Aici, la Iași, unde învață carte toți moldovenii, nu-i logic?! A făcut facultatea de farmacie, care-i pe aici, pe aproape pe undeva.

— Aha, acum este clar! Să știi, domnule client învățat, că aceste reguli nu vin de la mămica domniei tale ci tocmai de la tatăl meu, care a fost patronul acestui lactobar unde mâncau pe săturatele toți studenții săraci din Iași, aplicând tehnica de masticăție cea mai sănătoasă, așa cum ai explicat-o deja. Vezi că tot la tanti Maria vin și așchiile, nu numai tăticii și mămicile foste studente!

Într-adevăr, mâncând pe îndelete și mestecând bine, băieții de față am recunoscut fiecare că, parcă ne-am săturat cu o asemenea cină frugală. De la Continental m-am despărțit de grup și am mers în Piața Unirii, să-mi duc geamantanul la dormitor. Francisc Goșler locuia în blocul din mijloc, la etajul 1. Tocmai sosise și el de la servicii. Era ora 7 seara.

— Bună seara, sărut mâinile tanti Margareta. Ce mai faceți?

— Noi facem bine. Spune tu ce ai făcut azi, toată ziua. Că de dimineață de când ai plecat nu ne-ai dat nici un semn. Te-am așteptat la masa de prânz, spuse soția lui Francisc.

— Am stat la tot felul de cozi, tanti Margareta. M-am cazat, mi-am luat bonuri de masă și am venit să-mi iau bagajul, că mâine dimineață devreme vom merge cu grupul la analize medicale, la Policlinica Studențească. Și trebuie să fac un duș în seara asta și să-mi pun schimburi curate pentru vizitele medicale.

— Bravo, spune cât te-a costat masa și cazarea, întreabă Francisc.

Am răspuns cu detalii, trăgând concluzia că nu este foarte scump pentru o jumătate de lună să ai casă și trei mese pe zi.

— Cum este dormitorul? mai întreabă Francisc. După ce i-am relatat în detaliu cum arată acel dormitor comun, Francisc trase concluzia:

— Nimic nu s-a schimbat de când acest seminar ortodox a fost desființat și transformat în săli studențești. Iar dormitorul este mai prost decât avem noi, la trupeții securității. Bani mai ai? Vezi cum ți-i păstrezi, că nu se știe cine are apucături de hoț între voi. Mai bine lași banii la noi, ți-i păstrează Margareta și iei la tine doar zece, cincisprezece lei, de o cheltuială imediată. Iar banii pentru trenul de întoarcere acasă să-i pui deoparte. Bine? Să ai grijă, că maică-ta ne-a cerut nouă să avem grija ta, să nu te rătăcești și să nu te apuci de alte treburi decât învățatul. Eu i-am promis lui Iulișka,

mama ta, că vei sta la noi, ziua, și vei învăța aici până la examene. Că Adrian nu te va deranja iar Margareta nici atât. Ce zici?

— Mulțumesc, Feri baci pentru sfaturi. Cu banii așa am să fac. Mai am cinci sute de lei. Pentru drum am să pun deoparte două sute, că mă întorc tot cu autobuzul prin Piatra Neamț. Am făcut cunoștință azi, stând la cozi, cu trei băieți din Piatra Neamț. Foarte buni băieți, din cei cu note mari și cuminiți. Cât despre învățat, cred că am să merg cu aceștia la niște consultații care au fost deja afișate. Ei zic că acolo se pot pune tot felul de întrebări și profesorii din Politehnică răspund la toți. Apoi poate că voi sta în dormitor să învăț la comun cu acești băieți, ori ne vom duce la bibliotecă ori ne vom plimba în parc, la Copou, discutând de-ale cărții ori cultură generală. Dar dacă vreți, ca să nu vă faceți griji, am să trec în fiecare zi pe aici, cam la ora aceasta, să vă dau raportul despre ce am făcut în ziua aceea. Că poate să sune la telefon oricând, sora mea Emilia, și este bine să-i puteți da vești despre mine.

— Bine, Petru, cum vrei tu. Că ești băiat mare. Câți v-ați înscris la examene?

— Nu știu, că nu ne-am uitat la Decanat la tabelul cu „Pulsul admiterii”. Este un afișier cu comunicări și cu numărul locurilor la concurs și cu numărul celor care au depus dosarele la zi. Dar spunea secretara de la Decanat – care a fost colegă de clasă cu diriginta mea de la Toplița – că încă este devreme, că grosul înscrierilor de acum va începe. În total sunt două sute patruzeci de locuri. Din acestea, vreo nouăzeci sunt la energetică și restul la electromecanică. Eu acolo vreau să mă înscriu.

— Petru, stai cu mine la masă, îl invită Francisc. Eu tocmai vreau să cinez.

— Mulțumesc, dar am mâncat de cină. Și le povesti despre lactobar.

— Francisc, băiatul acesta m-a făcut să-mi fie poftă și mie de o felie de pâine cu parizer, de acolo. Că știu unde este acel lactobar,

toată lumea spune că până și artiștii de la Național mănâncă acolo covrigi cu iaurt, îți dai seama? Tanti Margareta era o gurmandă, dar tot timpul se plângea că este prea grasă, că trebuie să slăbească și altele, bla, bla...

— Ce vrei dragă, artiștii de la Național sunt la fel de bogați ca studenții, nu știai? Că nu se poate cânta frumos cu burta plină, așa spune Partidul. Deci trebuie să trăiască după rețeta lui Eminescu!

Francisc lua totul în răs. Dar o făcea cu acel ton al bogatului care râde de cel sărac. Dar nu râde oricum, ci râde ungurește. Adică are un răs care te ustură tare, dacă vrea el să pună acid mai mult. Mai ales clienților securității nu le plăcea acest răs acid.

Mi-am luat rămas bun, mulțumind pentru toate și am plecat la cămin. Avea să fie prima noapte în condiții de studenție la grămadă.

CAPITOLUL 2

Ghinion cu plus

Adoua zi cineva dădu deșteptarea pe la ora cinci. Toți ne-am ridicat pentru a ne pregăti de vizita medicală. Ne atenționam unul pe altul „Nu cumva să mănânci ceva!” Nu am fost noi singurii candidați care ne-am trezit devreme în acea dimineață. Dar la ora șase grupul nostru constituit în jurul pietrenilor am ajuns la Policlinică. La ușa sălii de recoltare probe se aliniaseră deja vreo douăzeci de tineri. Dar nu candidau doar la Electro. Acolo era toată lumea pentru Politehnică. Cei de la Universitate aveau altă policlinică.

La ora șapte ușa s-a deschis și primii cinci donatori au fost invitați înăuntru. După cinci minute a început mișcarea, unul ieșea, altul intra. Mi-am dat obolul de sânge la 7,30. De acolo m-am aliniat la altă coadă. Apoi la alta și alta, și tot așa până la ora prânzului. Rezultatele la sânge vor fi gata a doua zi, pe la ora amiezii. Cu acelea, Fișa Medicală va primi parafă de „Apt” pe partea de sus a primei pagini și dosarul va fi complet. Că celelalte documente – adeverința de la liceu că am absolvit examenul de maturitate, seria, anul, media generală, apoi copii după actul de identitate și certificatul de naștere – mi le pregătise soră-mea Emilia, un rând legalizate la Notariatul de Stat și altul copii simple. Cu dosarul

sub braț, la ora 14,00 grupul nostru s-a aliniat la ușa Decanatului. Pe afișierul „*Pulsul admiterii*” era precizat că la ora 12,00 din ziua respectivă erau depuse dosare în număr egal cu locurile anunțate pentru anul universitar 1964 – 1965. Și mai erau patru zile până la primul examen, cel scris la matematică!

A doua zi, după micul dejun – mai mult decât frugal, compus din ceai slab îndulcit și cu gust clasic de bromură, un sfert de franzelă și un cub de marmeladă de vișine – am plecat cu băieții la deal, pe Copou. De acum m-am integrat în acest grup, mă simțeam foarte bine alături de ei. Prima vizită a fost la afișier, pentru a afla numărul de înscriși. Coadă la Decanat nu era mai mare decât în mod obișnuit. Nu pentru că ar fi fost mai puțini amatori ci pur și simplu deoarece doamna Elena Hristache, secretara șefă, era foarte operativă și eficientă. Toți băieții ieșeau încântați de la Secretariat. „*Domnule, doamna Elena este o ființă absolut magnifică!*” Ne-am obișnuit să dăm o raită prin sala pașilor pierduți, prin dreptul celorlalte decanate, ca să vedem adevăratul puls al înscrierilor. Toți am remarcat frumusețea fetelor care se agitau în fața Decanatului de la Industria Ușoară, apoi numărul mare de băieți la Mecanică. Facultățile de Construcții și de Hidrotehnică aveau decanatele în alte corpuri de clădire.

Vremea fiind superbă, cu Eugen, cu Nae Stanciu și Relu Palamaru am urcat în Copou și repetam, de regulă la fizică, plimbându-ne pe alei ori stând pe bănci, la umbră. Mai făceam și pauze de la studiu, abătându-ne de la buchea cărții și trecând la literatură, teatru, operă... Eu le-am destăinuit gândul meu, de fapt planul cu care venisem gata pus la cale pentru prima lună de studenție.

— Dacă intru la facultate, la întâi octombrie voi începe să perind mahalalele Iașului. Vreau să recunosc locurile pe care le descrie Ionel Teodoreanu în „La Medeleni”, casa cu etaj și turn a lui Sadoveanu pe Copou, viile de la Șorogari, vreau să văd Bojdeuca lui

Creangă în Țicău, Palatul Culturii, Podul Roș, vreau să mă afund pe străzi și să descopăr plăcuțe cu inscripții memoriale. Doamne, câte sunt de văzut! Pe toate mi le-a descris, succint ce-i drept dar cu mult farmec, mama Laura, fosta mea dirigintă, profesoara de literatură care a fost colegă de școală cu doamna Elena Hristache, cu care chiar seamănă foarte mult.

— Și de ce pui, în față la tot pomelnicul acesta condiționalul „dacă”? m-a apostrofat Eugen. Ce, tu nu ești convins că vei intra? N-ai fost tu premiant la examenul de maturitate? Nu te simți pregătit? Termină, domnule, cu această stare filozofică defetistă, că mă provocă la amenințări cu bătaia!

— Măi, Eugen, tu zici așa dar eu văd și înțeleg că nu mă ridic la ceea ce ești tu, spre exemplu. Ești mult mai bun, la matematică, dar și la fizică. Văd cum explici, cu câtă claritate. Eu știu ce știu, eu le am pe toate acestea cam tocite, nu pătrunse. De aceea am rețineri. Dar sigur că voi da tot ce am mai bun. Sper în note de la șase în sus, în nici un caz sub cinci!

Îmi plăceau acești băieți cu care legasem deja o prietenie sinceră. Erau plăcuți, degajați, optimiști. Sentimentele lor m-au întărit și pe mine. Nici unul din grup nu manifesta vreun stres față de ziua începerii examenelor. Iată, spre exemplu, în cea de a treia zi de când ne cunoscuserăm, împreună cu Nae Stanciu am întârziat la masa de prânz. Ora era înaintată, trecuse de unu și jumătate și cantina se golise. Nu de tot, dar existau mese ocupate chiar de o persoană sau două, adică nu cum era la jumătate de oră după deschiderea cantinei, când nu găseai loc liber și puteai aștepta, cu tava în mână, chiar mai mult de zece minute ca să se elibereze vreun loc. Nae mergea cu tava înaintea mea. L-am văzut cum se oprește la o masă ocupată de o fată, singură. Din profil era frumoasă, aducea cu Veronica Micle. M-am apropiat și eu. Dar Nae se îndepărtă de masa aceea. L-am urmat și nu mică-mi fu mirarea

când îl auzi-i categorisind-o „Înfumurată” pe frumoasa care l-a respins fără drept de protest.

— Ce ți-a zis, Nae, de te-ai supărat așa de tare? l-am întrebat.

— Auzi ce obraznică. M-a tratat ca pe un vagabond de ultima speță. Zice „Valea, ștergeo că vine prietenul meu și te asezonează cu un desert cu batistă! Nu suferă băgăcioși căcăcioși pe lângă fata lui!”

— Ia auzi, măi?! Chiar așa ți-a zis? Întrebai nevenindu-mi să cred. Nu auzisem niciodată la viața mea o asemenea replică dură, mai ales din partea unei fete frumoase.

N-am stat prea mult singuri, la două mese distanță de Înfumurata. Aceasta, știindu-se observată nu se arăta în nici un fel intimidată de privirile insistente ale puștilor pe care tocmai îi pusese cu botul pe labe. Stătea în profil față de noi și, din când în când, ne arunca o privire lungă, măsurându-ne parcă, dar mai mult sugerând să ne retragem de pe câmpul de luptă. Apoi apărură salvatorii. Nae și cu mine credeam că va veni acel prieten dur, posesiv, care ne va speria definitiv numai cu o privire cruntă aruncată scurt și neinsistent, ca față de un fleac oarecare. Dar nu, nu acesta fu salvatorul. Doi băieței obișnuiți, de statura lui Nae, adică pe undeva în jurul lui un metru și șaptezeci de centimetri, plus sau minus unul sau doi centimetri, de șaizeci de kilograme, s-au apropiat de masa Înfumuratei cu tăvile lor cu meniul zilei și s-au așezat, salutându-se ca vechi cunoștințe.

— Liliana, ce faci? Când ai venit? Unde stai? Te-ai înscris?

Acestea au fost întrebările celor doi băieți, unul dintre ei fiind mai subțirel și mai brunet, cu o frunte prematur dispusă spre calviție și câteva găurele de vărsat de vânt pe pomeți iar celălalt mai rotunjour dar bonom după ansamblul înfățișării.

— Ionilor, ați venit la timp. Vă cer protecție. Uite-i pe cei doi de colo, încearcă să mă agațe dar nu știu să o facă într-un mod politicos. I-am amenințat cu un prieten dur, solid și posesiv, care-i

poate face praf doar cu un deget, dar puștii ăia nu înțeleg de frică. Ce-ar fi să...

Dar nu mai continuă. Că cel rotunjour o întrerupse și zise, mimând alura Cavalerului Fără de Prihană:

— Lasă-i pe mâna mea! Și se apropie de masa celor doi agresori.

— Bună, băieți! Voi vreți să faceți cunoștință cu colega mea de liceu Liliana? Și nu știți cum? V-o prezint eu, dar numai după ce mâncăm, în liniște, cu toții. Bine? Apropo, eu sunt Nelu Adam, din Tecuci și dau la Electro. Poftă bună!

Se înclină puțin, ridicând două degete la o imaginară pălărie sau chipiu de căpitan de roșiori, apoi se retrase.

— Gata, te vor lăsa în pace! Acum ești sub protecția mea, așa că termină cu tremuratur! Mănâncă-ți orezul că ești cam slăbuț pentru bătălii din astea. Aici, în mulțimea asta de pretendenți la titlu, mereu vei fi agresată, deoarece ești cam frumușică, trebuie să recunoaștem!

Tonul lui Nelu Adam, cel ce se recomandase astfel, era nostim așa că pe mine m-a pufnit râsul. M-am ridicat de la masă și m-am apropiat de tabăra adversă.

— Bună, băieți! Eu nu vreau să fac cunoștință cu protejata voastră ci cu voi. Eu sunt Petru Todoran din Toplița și am depus dosarul la Electro. Deci dacă e să ne batem, hai s-o facem în arme la îndemână, adică în matematici și fizică, bine? În altfel de bătălii pe mine să nu contați, bine? Am zis!

Și am plecat, dar nu am apucat să mă întorc complet, cu spatele spre tabăra tecucenilor, că aceia izbucniră în râs.

— Măi, Toplița, ești bun! Primesc provocarea! Eu folosesc fizica, iar colegul meu Ion cel Negru e cu arma matematicilor, că are un frate mai mare asistent la Universitate, la facultatea de mate. Așa că soarta ta este nașpa, hai mai bine să râdem, ce zici?

Și așa s-a încheiat prima ciocnire nonviolentă de la cantina Filimon. Nae se apropie și el:

— Domnișoară, îmi cer scuze dacă credeți că am fost nepoliticos, dar eu n-am spus nimic rău, doar am întrebat dacă pot să stau la masa dumneavoastră. Nu-i așa? Și am făcut-o, deoarece mie îmi place compania fetelor foarte frumoase, am o verișoară actriță la Teatrul Tineretului de la Piatra Neamț, este la fel de frumoasă ca dumneavoastră și mereu stau cu ea la cofetărie, la un sirop, împreună cu colegii ei, după repetiții. Așa că la mine gestul a fost automat, mă simt foarte bine numai în prezența fetelor frumoase! Îmi acceptați scuzele, vă rog?

— Sigur, dar să n-o mai faci pe șmecherul, că nu ține, bine? Vezi că acești doi colegi de clasă ai mei sunt foarte răi, să nu ai de-a face cu ei, că sunt spaima Tecuciului. Toate găștele care pasc la gardul de la Ocua lui Cuza le știu de frică! Și râse. Eu sunt Liliana, din Tecuci și dau la Industrie Ușoară. Așa că nu mă bat cu voi, nici la mate nici la fizică.

În zilele următoare – doar două mai rămăseseră până la examenele scrise – băieții s-au întâlnit cu tecucenii și s-au salutat, provocându-i să iasă la o plimbare cu Liliana. Dar au fost refuzați. Că fata este serioasă, este tocilară și stă la o rudă sau la o cunoștință din Tecuci, nu își pierde vremea cu plimbări și flirturi. După examene, dacă o fi să rămânem în Iași, poate o să ne plimbăm, zise Nelu Adam.

Cele trei examene scrise, eliminatorii, la algebră și analiză matematică prima, iar a doua la geometrie plană și în spațiu și trigonometrie, apoi la fizică a treia au trecut cu două zile pauză între ele. Iar rezultatele s-au afișat după alte două zile, seara pe la opt. La Electro fuseseră aproape șapte sute de candidați. Deci unul din trei trebuia să renunțe la a deveni student. Mi-am găsit numele, a doua zi, pe lista celor admiși, cu media șapte și patruzeci și opt de puncte. Colegul meu din Toplița, Costin Buta era la coada

clasamentului, cu șase și ceva zecimi. Până la ultimul de pe listă, cu media cinci, mai erau vreo treizeci de nume. În total, proba scrisă fusese trecută de mai mult de patru sute de candidați. Eugen se afla pe prima listă, în plutonul fruntaș, cu nouă optzeci. Era între primii douăzeci de admiși, din care șapte aveau zece curat!

— Bravo, Eugen, felicitări! Ți-am zis eu că ești tare, s-a văzut de cum ai deschis gura prima dată, când cu schema lui Hornaru. M-am bucurat sincer pentru prietenul meu. Recunoscui un fapt nu prea plăcut, că mă situam în plutonul mediocrilor. Dar, mi-am zis împăcându-mă cu situația, în istorie marile armate erau alcătuite din mediocrii, doar câțiva ofițeri dintre cei cu media zece aveau să rămână înscriși cu fapte de glorie. Că ceilalți vor muri, fără nici o glorie, la prima salvă de artilerie a inamicilor! Că așa-i viața, nu-i loc decât pentru excepții pe listele excepționale.

Urmau probele orale, la mate și la fizică. Eu nu am reușit să mă strecur prin zidul de trupuri ca să consult toate listele cu programarea grupelor la probele orale. Eugen fusese mai norocos, găsisse un bolovan pe care se cățăraseră la colțul clădirii și a reușit să mă găsească și pe mine în grupa unde fusesem repartizat și mi-a spus ziua, ora și sala unde voi da oralul, prima dată la mate, apoi la fizică.

Sosi ziua cu pricina. Dar surpriză copleșitoare: proba era la fizică, nu la matematică așa cum reținusem de la Eugen, cel care îmi găsisse numele pe lista grupelor alcătuite pentru probele orale. Nu am tremurat prea tare, nici nu m-am necăjit. Oricum, nu reușisem să recapitulez întreaga materie la fizică. Îmi mai rămăsese jumătate din cartea de fizică de clasa a zecea, speram să nu am ghinion.

Dar am avut. Că al doilea subiect de pe bilet era din zona neagră, cea rămasă doar ca vagi amintiri în memoria pe termen lung. Intrasem dimineața în sala de examen în primii cinci din lista zilei. Aveam la dispoziție treizeci de minute ca să ne pregătim

răspunsurile. Biletele conțineau două subiecte teoretice și o problemă. Primul subiect era cunoscut, problema am rezolvat-o din două operațiuni, rămăsesem cu storsul memoriei la partea de vase capilare. Îmi adusei aminte de o formulă, o trecui pe hârtie, făcui un desen cu un tub oarecare și îmi așteptam rândul la tablă.

Examinatorul era singur. Un profesor de vârstă mijlocie, subțirel, cu umerii căzuți și un spate nu foarte drept. Dar nu arăta fioros. Întrebă dacă cineva se oferă să răspundă primul la tablă. Un coleg se grăbi să iasă din bancă. În zece minute termină, s-a prezentat foarte bine, zece, următorul. M-am ridicat și am făcut doi pași spre tablă. Dar nu am apucat să ajung acolo, că ușa sălii se deschise și o doamnă, ce părea a fi o secretară de decanat, intră urmată de o fată frumușică, brunetă cu un păr cârlionțat, bogat. Cele două se apropiară de masa examinatorului și secretara îi spuse ceva cu voce scăzută. Îi dădu un bilet care conținea un mesaj oarecare. Apoi secretara se retrase, iar examinatorul începu un dialog cu tânăra brunetă. Dar mai întâi m-a trimis pe mine la loc, să aștept.

— Domnișoară, deci aseară dumneata ai răspuns la două subiecte de pe bilet până la momentul când domnul profesor a fost chemat de urgență. Am aici notările la cele două subiecte. Vreți să continuați cu al treilea subiect sau doriți să trageți un bilet nou?

— Nu, vreau să continui, dar... nu știu exact cum să încep! Fata se opri și privi spre examinator cu candoarea nevinovăției. Stupoare! Urmă un dialog la care nu m-am așteptat, nu-mi venea să cred urechilor. Ca în Caragiale, cu faimosul profesor Marius Chicoș Rostogan. Profesorul și-a rotit privirea peste sală, peste cei ce stăteau în bănci. Nu puteam să mă răsucesc spre ceilalți colegi, așa că mi-am băgat nasul în hârtiile mele. Mi-a fost teamă – sau poate doar jenă? Nu știu! – aveam sentimentul că n-ar fi trebuit să fiu acolo! Dialogul dintre profesorul examinator și candidata cea frumușică nu a durat mai mult de 5 poate 6 minute. Apoi

fata a plecat. Țin minte doar că nu mi-a plăcut cum a plecat. Nu a mulțumit cum s-ar fi cuvenit. Tonul ei a fost cel al persoanei căreia i se cuvenea să i se dea acel ajutor, oricum se numea. Apoi profesorul m-a chemat pe mine la răspuns.

Am scris pe tablă primul subiect, l-a aprobat, am șters și am trecut la problemă, care era al treilea subiect. Profesorul a ridicat din sprâncene, dar m-a lăsat să scriu rezolvarea. După asta m-a întrebat, direct:

— Nu cunoști al doilea subiect de teorie? Regula este că dacă nu cunoști acest subiect vei fi notat cu patru și automat, vei fi eliminat de pe liste. Ceva știi din acest subiect?

— Da, tovarășe profesor, eu știu ceva, până la formule. Deci subiectul este despre capilaritate și osmoză. Mi se pare un subiect care nu este tratat în cartea de fizică.

— Dumneata crezi că noi punem pe bilete subiecte care nu sunt precizate în bibliografia aprobată?

— Nu știu, doar că despre capilaritate cartea de fizică de clasa a zecea scrie clar ce este dar despre osmoză nu-mi aduc aminte nimic.

Am spus tot ce știam despre cei doi termeni, am insistat pe faptul că în cartea de Fizică clasa X-cea nu se demonstau niște formule legate de aceste fenomene, iar eu nu m-am străduit să le învăț pe din afară. Iar subiectul „osmoză” îmi aduc aminte că nu este trecut în bibliografia obligatorie de examen.

— Tinere, îmi pare rău pentru dumneata! Ceea ce cunoști dumneata despre acest subiect este insuficient pentru o notă de trecere. Mă tem că... Și se opri, deoarece din sală, unul din candidații care urmau la răspuns se ridică din bancă ținând în mână broșura cu bibliografia obligatorie:

— Are dreptate colegul, nu este „osmoza” înscrisă! Și făcu doi pași spre catedră, întinzând acel document salvator.

Profesorul a luat broșura, a examinat-o atent, filă cu filă, s-a oprit la pagina respectivă și i-a cerut colegului să îi dea voie să rețină acel document, ca dovadă justificativă. Pentru subiectul „capilaritate” mi-a dat 5, celelalte două subiecte le-a notat cu 10, nota finală a fost 8,33!

Am așteptat o jumătate de oră să iasă colegul salvator. M-am uitat atent la fața lui, voiam să-l memorez, poate că în viață aveam să ne mai întâlnim. După față arăta mai matur decât noi, puștii de 18 ani. Cred că venea din producție. A fost notat cu 7. Dar i s-au pus multe întrebări suplimentare. Mi-am cerut scuze pentru că gestul lui de bunătate față de mine a atras o anumită atitudine, care putea fi chiar mai usturătoare. Replica lui a fost clară:

— Vezi-ți de treabă! Aș face la fel dacă mi s-ar întâmpla iar. Că nu este corect să ți se anuleze un examen și să pierzi sesiunea de admitere pentru un subiect pe care nu-l cunoști. Mă bucur că ți-am fost de folos.

Nu l-am regăsit printre colegii din anul I. N-o fi intrat? Mi-a părut tare rău pentru el, dar gestul lui m-a uns la inimă!

M-am întrebat de-a lungul vieții ce aș fi făcut dacă ratam admiterea la Politehnică. Probabil că aș fi încercat la Universitate. Poate că aș fi reușit, aș fi devenit un profesor de literatură bun pentru o școală la țară. Și? Aș fi devenit scriitor, ulterior? Nu știu! Acum știu că am la activ 16 cărți scrise, n-am bătut la porțile Uniunii Scriitorilor și nici nu mă voi înghesui prea curând. Îmi plac cititorii mei, îmi plac aprecierile lor și ... ajunge! Mergem mai departe! Am ajuns inginer, acum sunt pensionar, etc. etc.

Am obținut nouă la examenul orar de matematică. Avusesem pe bilet o problemă de geometrie destul de complicată, dar pentru mine a fost simplă deoarece îmi plăcuse acest obiect. Dar m-am încurcat la un fleac, cu o integrală și examinatorul a vrut să-mi testeze și cunoștințele teoretice. Până la urmă mi-a pus opt la algebră și zece la geometrie. Media finală la întregul concurs de

admitere a fost opt și șapte sutimi, ceea ce îmi dădea dreptul la bursă, chiar din prima lună de studenție.

Când s-au lipit pe geamuri tabelele cu cei admiși și mediile lor, în dreptul numelui meu am citit o atenționare: „studentul este rugat să se prezinte la Decanat”. Am bănuir că trebuie să fie vorba de mama Laura, poate că doamna Elena vrea să-i transmită vreun mesaj. Și așa a fost. Doamna Elena fu plăcut impresionată de cuvintele mele: „Când ajung în Toplița, de la autogară voi trece direct pe la mama Laura, să-i dau scrisoarea dumneavoastră!”

— De ce-i spui „mama Laura”? Cum ai ajuns așa de familiari?

— Doamnă, vedeți ceasul acesta? (Aveam la mână un ceas, cehesc după fabricație, nu foarte scump, ceva peste două sute de lei). Mi l-a dat cadou mama Laura după ce s-au afișat rezultatele la examenul de maturitate. A spus că este o compensație pentru nedreptatea care mi s-a făcut la Regiune cu anularea participării mele la finala pe țară la Olimpiada de literatură. Că este un premiu personal pe care-l merit, deși am supărat-o tare, refuzând să-i devin copil adoptiv.

— Cum, Laura a vrut să te adopte? întrebă mirată doamna Hristache.

— Da, din clasa a șasea, de când a venit la școala noastră. Dar eu n-am vrut.

— De ce?

— Minte mea de copil spunea că dacă mă mut la familia Varodi voi avea un program de toceală de zi lumină. Ori eu, acasă la părinții mei adevărați, aveam mare libertate de mișcare. Părinții și frații mei aveau încredere în mine și nu eram strict supravegheat. Și a fost bine, am obținut rezultate bune peste tot. Chiar și aici, la Iași. Să nu uităm că liceul din Toplița este foarte tânăr, nu-l putem compara cu liceele de tradiție din marile orașe. Pentru Toplița, eu cred că am obținut un rezultat bun. Am candidat la Politehnică doi toplițeni, am intrat la facultate amândoi. Deci rezultat sută la sută!

— Bravo, tinere student. Reține doar următorul aspect: ai obținut medie de bursă, ar trebui să beneficiezi de această bursă din chiar prima zi, dar niciodată bugetul noului an universitar nu a fost gata la întâi octombrie. Deci să fi pregătit să-ți plătești cazarea și masa pentru prima lună. Vei primi banii înapoi, dar să ai tot ce-ți trebuie în prima zi. Apoi, vei avea niște cheltuieli de pornire, pentru desenul tehnic – planșetă, trusă de desen, tuș, instrumente, coli de hârtie, etc. Cred că vei cheltui cam patru sau cinci sute de lei, pe lângă casă și masă. Să ții cont de aceste sfaturi, ți le dau pentru că ești protejatul colegei și prietenei mele Laura. La revedere!

— Mulțumesc pentru tot! Sărut mâinile!

Surpriza cea mai mare a fost Eugen, din grupul nostru, care a intrat pe locul doi cu media 9,80. Pe locul întâi era un băiat din Iași, Mihai Munteanu, cu zece curat, apoi pe locul 2, la egalitate de note, adică 9,80 erau trei băieți, Eugen Hnatiuc din Piatra, Ștrulovici Bernard din Bacău și Șvartz Jeri, ieșean. Mihai Munteanu nu a reușit să termine anul întâi din cauza unor probleme de sănătate. Legea spunea că anul întâi nu poate fi repetat, așa că noi am aflat că a dat din nou admiterea, dar la București. Iar Șvartz Jeri s-a pierdut pe drum de noi, nu mai știu din ce cauză.

CAPITOLUL 3

Boboc

În drum spre casă am făcut popas la Piatra Neamț, la fratele Emil. Între cursa de la Iași, care ajunsese la ora 11,00 și cursa spre Toplița, la ora 15,00 am avut timp să trec pe la frizeria unde lucra Emil, aproape de centrul orașului. Acesta mă primi cu brațele deschise, devenind exagerat de exuberant la vestea bună cu care intrase frățiorul, cu geamantanul în mână, pe ușa frizeriei:

— Vă rog frumos, aici tundeți și studenți sau numai oameni serioși?

Emil recunoscuse glasul și, cum stătea cu spatele spre ușă tocmai trăgând cu briciul o primă brazdă prin spuma cu care era acoperită fața unui client, zise foarte serios:

— Studenții să vorbească numai când sunt întrebați, că noi aici lucrăm cu instrumente ascuțite pe piele de om. Luați loc și faceți liniște.

Am reacționat ca un copil admonestat, adică m-am așezat spășit pe scaunul liber dinspre ușă și nu am continuat cu vorbele spre fratele meu, așa cum aș fi vrut să mă laud și așteptând să fiu lăudat pentru meritul victoriei recente. Mi-am dat seama că Emil avea dreptate. Colegul de frizerie, căci erau doar doi bărbați în acel atelier deși mai era un al treilea scaun de serviciu, nefolosit, mă

recunoscuse dar îmi făcu semn de tăcere, adică să fie respectat ordinul șefului. Am tras concluzia că persoana de sub stratul de spumă era cineva important, a cărui față trebuia să strălucească după bărbierit, un om care nu suporta nici o rană de brici fără să se înfurie. Emil era artist în meseria lui, făcea totdeauna pe voia clientului. Însă avea un viciu, începuse să bea și asta nu fusese trecut cu vederea, nici de conducerea cooperativei, dar nici de clienți. Astăzi era sobru, adică nu avea urme de alcool care să-i influențeze comportamentul de om serios.

După câteva minute Emil termină treaba cu clientul simandicos, îi spală obraji, îl tamponă cu alcool sanitar amestecat cu un parfum suav, care se răspândește imediat în încăpere, atenuându-se treptat astfel încât omul nu mirosea strident imediat după ce părăsea frizeria. Primi banii pentru serviciul făcut, notă pe lista de operațiuni ora și fapta, adică tuns și ras, puse banii în caseta din sertarul de la măsuta dintre cele două scaune de lucru și bacșișul îl trecu în buzunarul de la spatele pantalonului. Abia după asta se întoarse spre student și zise, solemn:

— Domnul student dorește să se tundă? Că față de ras nu are, încă. Domnul student permite să-l tragem de urechi pentru reușită la examene? Apoi mă luă în brațe și mă săltă, scuturându-mă cu mare bucurie:

— Măi, măi, măi! Așa un copil deștept, pot să-ți spun de acum „domnule inginer?”

— Nu, frate, nu este voie să zici „Hop!” până nu sari, ai uitat cum spune tata? Greul de abia acum începe, că această facultate este cea mai grea din Politehnică, profesorii sunt foarte exigenți cu noi. Așa se zice, eu încă nu știu.

Am stat de vorbă puțin, că au intrat doi clienți noi și scaunele de frizer au fost ocupate iar. Dar după asta Emil îi spuse colegului că el își ia liber în continuare, că trebuie să se ocupe de domnul student. Am apucat să-i spun că îmi luasem de la Iași bilet pentru

întregul traseu, deci nu puteam rămâne peste noapte în Piatra. M-a dus la un restaurant în centru, la hotelul Pietricica și acolo am servit masa de prânz. Am mâncat cu pofta unui student flămând. Apoi am plecat spre autogară. Emil îmi băgă în buzunar câteva zeci de lei, scuzându-se că mai mult nu avea la el acum. Dar când te întorci la Iași, peste o lună, să faci pauză o zi aici, să te ajut atunci cu ceva bani mai ca lumea. La restaurant, la masă, apucasem să-i povestesc despre examene, despre doamna Hristache, secretara Decanatului, despre sfaturile acesteia. Mi-a scăpat inclusiv informația despre banii necesari pentru cheltuielile de cazare și dotările de început. Când Emil îmi promise ajutorul, m-am rușinat, scuzându-mă imediat zicând că nu trebuie să se sacrifice, să tragă bani de la gura cumnatei și a nepoatei care este elevă de școală, are și ea acum nevoie de mai mulți bani, pe cărți, caiete, etc. Că în luna ce mai rămânea din vacanță poate că mă voi angaja undeva, în construcții sau la biblioteca orașenească, poate că Emilia îmi va găsi un loc de muncă de unde să câștig cât îmi trebuie pentru începutul de an universitar. Că pensia tatei abia ajunge pentru cei doi părinți. Iar eu am promis solemn că voi avea bursă și mă voi angaja în vacanțe ca să câștig ceva bani, în mod cinstit.

Autobuzul plecă la ora 15,00 fix, încărcat la refuz. Cea mai mare parte a călătorilor coborau în satele de pe traseu, până la Bicaz. De aici până la Borsec, pe malul lacului hidrocentralei nu se urcau prea mulți călători așa că autobuzul devenea mai goluț. Spre Bicaz cerul se acoperi cu nori, ascunzând privirii Ceahlăul și crestele învecinate. Păcat, eram totdeauna încântat de acest peisaj superb oferit de contrastul dat de muntele uriaș de la marginea întinsului apei limpezi a lacului, albastră când cerul era senin și însořit, bătând în nuanțe de verde și cenușiu când norii acopereau cerul, ca cum.

La ora opt, când autobuzul ajunsese în Toplița deja era întuneric. Nu puteam trece pe la mama Laura, nu era ora potrivită. Îmi păru

rău că promisesem doamnei Hristache că primul drum îl voi face la doamna Varodi, să-i dau scrisoarea de la prietena ei. Dar mâine, da, mâine acest drum va fi primul, în mod cert.

Toată lumea era acasă. Părinții, fratele Eugen și sora Margareta, toți m-au felicitat pentru reușită și pentru notă.

— Să știți că această medie de opt zero șapte sutimi este valoarea mea reală. Notele obținute la examenul de maturitate reprezintă cultura generală, dar pentru viață notele de la admitere înseamnă totul. Pe mine, de acum încolo, mă reprezintă media de la admiterea la facultate, nu media de la terminarea liceului, care grăiește despre cultură generală. Însă mamă, tată, Eugen, vă rog pe voi să mă ajutați, trebuie să găsesc ceva de muncă în septembrie că am nevoie de bani în primele două luni până se aprobă bursele. Și vor fi destul de multe nevoi și cheltuieli de acoperit.

— Emilia, sora ta mai mare, ne-a spus că a obținut promisiunea că te vor angaja pentru încă o lună la biblioteca orașenească. De acolo salariul de o mie de lei nu-ți va fi de ajuns? Întrebă Eugen.

— Ba da, cred că suma asta acoperă tot, mai ales că am venit acasă cu trei sute de lei din cei o mie de la plecare.

Trebuie să-i mulțumesc Emiliei pentru acest loc de muncă. Angajarea încă o lună la biblioteca orașenească m-a împăcat cu gândul că nu va trebui să fiu o povară pe spatele tatălui și mamei.

Am primit felicitări de la multă lume din oraș. Fui chemat la comitetul raional de partid și felicitat de primul secretar, apoi de președintele sfatului popular raional, directorul școlii organizează un consiliu pedagogic special în care fură invitați să participe toți absolvenții liceului, din acel an, care reușiseră să intre la etapa superioară de pregătire intelectuală. Din clasa noastră de 32 de absolvenți, 10 elevi au devenit studenți, iar la secția maghiară, 6 din 25. Procentul de admiși la învățământul superior, în acel an 1964, a fost cel mai mare din toți anii de când funcționa liceul la Toplița, adică de șase ani în total!

Dar cea mai fericită din oraș pentru rezultatele elevilor ei a fost mama Laura, diriginta clasei noastre. Se mândrea cu promoția ei și avea toată îndreptățirea să o facă. Fără să-mi dau seama, i-am adresat o apreciere care a făcut-o pe profesoară să fie fericită cel mai mult în adâncul ei.

— Vedeți, tovarășa dirigintă, că și profesorii de literatură de la țară pot obține rezultate excepționale, nu numai inginerii!

Făceam aluzie la aprecierea pe care Laura Varodi a dat-o acelui eșec de participare a elevului preferat la finala națională a olimpiadei de literatură română. Căci mi s-a retras premiul doi la faza regională a celui concurs printr-o contestație dubioasă, iar decizia inspectoratului regional de învățământ de a trimite pe altcineva la faza finală a olimpiadei a jignit mai multă lume, dar cei mai afectați am fost eu și mama Laura. Atunci, la supărare, mama Laura mi-a spus:

— Mergi, băiete, la Politehnică. Ai note bune și la mate și la fizică, mai bine să fi inginer la oraș decât un biet profesoraș de literatură la țară!

Aceste cuvinte m-au durut. Mi-au sunat ca un verdict final peste înclinația mea spre literatură. Visurile mi s-au limitat imediat doar la fantezii de genul celor din romanele lui Jules Verne, iar dorința de a scrie a rămas doar o amenințare, exprimată vehement, imediat după răbufnirea doamnei Varodi.

— Eu tot o să scriu o carte, cel puțin, o să vedeți dumneavoastră! am amenințat, atunci, imediat.

Luna septembrie s-a scurs rapid. În jurul datei de 20 mama Laura a trecut pe la bibliotecă și m-a anunțat că prietena ei, Elena Hristache a sunat-o și i-a transmis niște instrucțiuni prețioase.

— Petru, trebuie să pleci la Iași în 25 septembrie. Cursurile încep la întâi octombrie, dar va fi mare aglomerație la înscrieri și la repartizarea în căminele studențești. Anul acesta numărul de studenți a crescut, capacitatea de cazare a rămas aceeași, zice

Elena că se vor monta paturi etajate și se vor amenaja dormitoare în sălile de lectură din cămine. Dar personalul administrativ este același iar volumul de muncă va fi mai mare ca în anii trecuți. Deci veți sta mai mult la cozi. De aceea mi-a spus Elena că începând din 25 septembrie se pornește anul universitar, pe bune, cu atenție sporită către boboci.

Imediat după aflarea acestei vești, am trimis o carte poștală lui Eugen, prietenul din Piatra Neamț, împărtășindu-i informația primită din sursa cea mai autorizată. Ne-am întâlnit la Piatra Neamț la autogară, în ziua de 25 septembrie și am continuat drumul împreună. Am obținut cazare la complexul studențesc Codrescu, la căminul E3 al Electrotehnicii, dar în sălile de lectură. Eu am găsit un pat bun în sala de lectură de la parter, iar Eugen la etaj. Condițiile nu au diferit de cele pe care le-am avut în august, la înscriere la examenele de admitere. Diferența era că acum suntem studenți, nu doar simpli candidați.

În 27 septembrie sala de lectură s-a populat complet. Eram douăzeci și patru de colocatari. În ziua următoare s-au afișat grupele de studenți. Erau zece grupe, trei la secția energetică și șapte la electromecanică. Apoi s-a afișat orarul. Eu eram în grupa a patra, de fapt prima de la electromecanică, iar Eugen în grupa a cincea. Ne-am bucurat, într-un fel, că suntem în grupe separate, deoarece vom putea să folosim în comun unele instrumente de lucru care ar fi fost prea costisitoare pentru un singur buzunar. De exemplu, trusa de desen. Vom avea nevoie de o trusă de calitate, deoarece în anul întâi desenul tehnic va fi o disciplină de mare exigență. Eu am venit de acasă cu un sul de zece metri de calc pentru desen. Fusesem informat de Mircea Buta, care m-a rugat să-i fac rost și lui de câțiva metri.

Familia Buta, din Toplița, se mutase la Iași. Mircea avea un frate mai mare, Georgel, care deja trecuse în anul doi la Electro. Închiriaseră un bordei, pe undeva în valea orașului, aproape de

gara mare. Mircea se plângea tare de locuință, spunea că este greu de suportat atâta sărăcie. Dar fuseseră nevoiți să recurgă la această soluție. Tatăl lui Mircea, care fusese impiecat de mișcare la autogara din Toplița, ieșise la pensie în urmă cu doi ani, cu o pensie mică. Soția lui fusese toată viața casnică. Georgel nu avusese bursă în semestrul întâi, după cum nici Mircea nu va avea, deoarece intrase cu o medie sub șapte, baremul minimal pentru bursa de stat. Dar erau optimiști. Băieții învățaseră croitoria antică, zicea Mircea, că arta lor se baza doar pe ac, ață și foarfecă. Își transformau hainele, cuseau inclusiv vestoane, cât despre pantaloni nu se punea problema să-și cumpere altceva decât stofa.

După afișarea orarului am plecat în recunoaștere, să localizăm sălile de curs, amfiteatrele, laboratoarele și sălile de seminar. Trebuie să precizez că în cele două zile cât ne-am ocupat cu cazarea, am reușit să refacem grupul nostru de la admitere. Acum ne era foarte bine împreună! Ne-am dus să ne facem legitimații de acces la bibliotecă. În primii trei ani aveam acces numai la biblioteca din corpul B. Acolo vom studia în sala de lectură, vom copia subiectele din documentarele de laborator. Și ne vom uita după fete!

Nu râdeți, acesta era un subiect foarte important. De exemplu, eu aveam doi colegi de cameră din Câmpulung Moldovenesc, Costel Velehorsch și Traian Pruteanu. Costel era un băiat matur, așezat. Nu puteai să-l imaginezi făcând vreo prostie, sau să spună ceva indecent. Spre deosebire de el, Pruteanu era tipul de copil pus pe șotii. De la bun început, el a ridicat o pretenție în dormitorul lor.

— Băieți, noi avem aici două mese și un difuzor. Eu vă propun să lăsăm mesele tot timpul libere. Pentru că de câte ori se va transmite la radio muzică modernă eu vreau să pun mesele una peste alta, să-mi fac loc de dans. Că exersezi mișcările de dans pe care le face Elvis Presley. Este cineva amator? Că Costel Velehorsch și ca un butuc, simte melodia și ritmul, dar n-are picioare!

L-a găsit de partener pe Veri, de fapt îl chema Krämer Constantin. Era sucevean, un tip care va avea un loc aparte în povestea aceasta, mai încolo.

În altă zi Pruteanu – că toți îi spuneau așa, de la Costel Velehorschii citire! – veni de la bibliotecă cu o altă bombă:

— Costellle! Costellle! M-am îndrăgostit, nu mai pot!

— Ce-ai făcut măi descreieratule, de cine te-ai îndrăgostit? întrebă Costel pe care Traian Pruteanu îl apelase foarte muzical. Numele rostit cu „l”-ul lungit suna aparte în gura lui Pruteanu. (Iar eu m-am grăbit să adopt această pronunție, pentru eternitate!)

Deci ființa de care se îndrăgostise Pruteanu era o unguroaică, Susana, Susi sau Juji o strigau deja câțiva băieți, ori foști colegi de liceu ori colegi de facultate. Fata era la Industrie Ușoară, avea un păr șaten cârlionțat natural, purtat liber pe spate și niște ochi verzi foarte frumoși. Dar Pruteanu nu se îndrăgostise de ochii Susanei ci de... cur! Da, domnule de dosul fetei, dacă puteți să vă închipuiți. Că fata era destul de planturoasă, avea niște picioare grosuțe dar cambrate. Iar fundulețul era din categoria obraznic, numai ce-l vedeai îți venea poftă să-i tragi o palmuță. Nu de forță, ci de alint!

— Nu mă pot abține, tot timpul o caut și îmi vine să-i cer să mă lase să-i trag o palmuță peste cur! Costellle, te rog, ajută-mă. Eu am să ți-o arăt și tu spune-i ce vreau, să nu se supere, dar mor dacă nu mă lasă s-o mângâi pe cur!

Iar Costel, înduioșat de grava suferință a prietenului său, a abordat-o pe Susana și i-a spus de boala gravă a lui Pruteanu. Dialogul a fost simplu:

— Bine, dar și el să lase la mine să trag la el un pumn în ochi! La o palmă a lui peste cur la mine, dau eu la el un pumn la ochi! Bine?

Dar nu s-au împăcat la preț!

Acum băieții din grup au început să se regrupeze. Am observat că cei ce erau colegi de cameră (pardon! De sală de lectură!) își

faceau program comun, scuzându-se față de grup. Așa, într-o zi vine Eugen la parter și-mi face o invitație:

— Mergi cu mine să ne facem legitimații de acces la Fundație?

— Ce-i aia Fundație? am întrebat eu.

— Fundația este Biblioteca Centrală Universitară, este clădirea aceea mare și frumoasă de la baza dealului Copou, acolo unde tramvaiul cotește la nouă zeci de grade și trece pe deasupra Râpei Galbene, zice Costel Velehorschi.

— Și unde-i Râpa Galbenă? Și de ce-i zice galbenă? am întrebat mai departe.

— Măi Petru, dar tu ești chiar un provincial, tare ești habarnagist, continuă să mă tachineze Costel.

— Ce-i aia „habarnagist”? De data asta, Petrule, ai întins coarda, cred că intenționat. Căci răspunsul lui Costel a fost foarte decent.

— Vrei să știi ce-i un habarnagist? Fugi până la baie și uită-te în oglindă, vei vedea un habarnagist!

Când am intrat pe holul din fața sălii de lectură de la Fundație a trebuit să semnăm în Registrul de Vizitatori. Numele, prenumele, facultatea, ora intrării, ora ieșirii.

Pe mine m-a apucat râsul. Ultima semnătură în registru era a lui... Roger Moor! Iar deasupra lui, cu doar un ceas în urmă, trecuse pe acolo însuși W. Shakespeare! Cu două pagini în urmă fusese pe acolo Lenin și Hatmanul Purice. Tot soiul de trăzniți își puseseră numele în Registru.

Eu am semnat simplu „Paul de Alep” iar Eugen, om serios, își înscrisese numele adevărat.

De la Fundație ne-am dus la Palatul Culturii și ne-am înscris și acolo.

— Eugen, unde putem afla ceva despre istoria facultății noastre?

— Eu cred că putem încerca mai întâi la biblioteca noastră de la corpul B, apoi la cea de la corpul A, apoi căutăm la Fundație și la urmă de tot la Palatul Culturii. Hai să căutăm, mi se pare interesant acest subiect, răspunse Eugen, dintr-o dată prins de freamătul curiozității.

Din aproape în aproape, am aflat că de fondarea învățământului electrotehnic românesc sunt legate două nume: academicianul Nicolae Vasilescu – Karpen, cel care a răspuns chemării țării de a veni acasă de la Paris și de a fonda acest învățământ de specialitate, iar al doilea nume important este cel al academicianului Dragomir Hurmuzachi, cel care a înființat, în 1910, Școala de Electricitate Industrială în cadrul Facultății de Științe a Universității din Iași. Însă prima catedră de electricitate a fost înființată de acest veritabil fondator al învățământului electrotehnic, Nicolae Vasilescu Karpen, în anul 1905 la Școala Națională de Poduri și Șosele de la București. De altfel, aveam să aflăm aceste informații la cursul de deschidere al anului universitar 1964 – 1965, de la profesorul doctor docent Nicolae Boțan, șeful catedrei de acționări electrice. Însă cercetările noastre ne-au prins bine, deoarece am aflat multe detalii interesante despre acești oameni dedicați, fondatori de discipline tehnice de mare importanță pentru economia țării dar și pentru învățământul superior tehnic.

Deschiderea anului universitar a adunat, în amfiteatrul B1 din corpul B, o parte doar din studenții Facultății de Electrotehnică. Erau premianții și cei care se remarcaseră la concursurile științifice naționale. Eu am participat pentru prima dată la o astfel de manifestație și am văzut cum este stimulată performanța în universitate. După un scurt cuvânt de deschidere rostit de decanul facultății, profesorul Nicolae Boțan a rostit o alocuțiune foarte interesantă, despre menirea inginerului electrotehnic în această epocă a industrializării țării. El trebuie să fie un bun proiectant de echipamente, sisteme de acționări și chiar produse electrotehnice

independente. De asemenea, trebuie să știe să organizeze exploatarea și întreținerea echipamentelor electrotehnice, să aibă o mare deschidere spre asimilarea noului, pentru că se va întâlni cu o mare diversitate de echipamente de specialitate, din ce în ce mai performante, provenind din import, din țările lumii occidentale cu care România intră în tot mai multe parteneriate economice.

În ultima parte a festivității, decanul facultății a înmănat diplome și distincții studenților din anii superiori, pentru primul loc după media generală cât și pentru participări la diverse concursuri pe teme de specialitate. Ultimele cuvinte ale decanului au fost indicații privind constituirea grupelor cu studenții de anul întâi, alegerea șefului de grupă și prezentarea Regulamentului Intern de către asistenții desemnați ca îndrumători de grupă, în sălile de seminar precizate la avizierul orarului.

Grupa mea, a patra ca număr de ordine, era prima grupă de electromecanică. Eram 28 de băieți, nici o fată. Cei mai mulți erau ieșenii. Păreau a fi mulți doar pentru că erau gălăgioși. Asistentul îndrumător, un tânăr ce părea de aceeași vârstă cu noi, așteptă răbdător să se liniștească atmosfera, apoi se făcu ascultat pocnindu-și palmele de câteva ori. Se prezentă, apoi citi catalogul grupei. Studenții erau înscriși în ordine alfabetică în Condica de Prezență a grupei pe pagina din stânga, iar pe pagina din dreapta era un caroiaj cu calendarul complet al semestrului întâi.

— Domnilor studenți, trebuie să desemnăm un șef de grupă. Acesta va fi păstrătorul Condiției Grupei în care va consemna prezența la cursuri și la celelalte ore, de laborator și seminar. Noi ne-am orientat spre domnul Mânzală Gheorghe, colegul dumneavoastră care vine din producție, este mai în vârstă, om serios, cu nevastă și copil mic. Nu se supune la vot. Pofțiți, tovarășe Mânzală, spuneți câteva cuvinte despre dumneavoastră.

— Eu vin de la Onești, sunt electrician cu școală profesională, liceul l-am făcut la seral și m-am mutat cu familia în Iași. Soția

mea a găsit un loc de muncă, dar acum este în concediul post natal. Fetița are doar o lună, cam plânge destul de mult, de aceea sunt mai nervos câte o dată, așa că să nu mă supărați că am palma grea, de muncitor care a învățat toate sistemele de corecție a ucenicilor indisciplinați. Atât. Să nu-mi spuneți „nea Gheorghe” că mă supăr instantaneu. Eu sunt Gică sau Șefu, după cum doriți.

A făcut impresie bunicică nea Gheorghe. Deși vorbise cam poticnit noi, băieții cei tineri care veneam direct de pe băncile liceului proaspăt absolvit l-am admis imediat ca Șef (!) nu doar pentru că acesta era Regulamentul, ci – pur și simplu – pentru că era simpatic. De altfel, cum aveam să constatăm mai târziu, Decanatul facultății se orientase spre studenții mai în vârstă, veniți din producție. La fel ca Șefu Mânzală au fost Dumitru Știru, Larion Vasile și Tănase Păun.

Întors în dormitorul nostru comun, aveam să particip la un test inițiat de Florin Neuberger, decanul de vârstă al dormitorului. Și acesta venea din producție, era din Câmpulung Moldovenesc și avea aproape treizeci de ani. El a pus întrebarea, ca pe un test de percepție specială: „ce anume v-a impresionat la această festivitate?” Mie mi-a venit rândul al treilea la intervenție și am precizat scurt: „Domnul profesor Boțan m-a impresionat cel mai mult. Este un om deosebit, la el trebuie să înveți cel puțin de rușine, acest om are un caracter atât de excepțional încât ține loc de toate: profesor teoretic, îndrumător practic, bunic, prieten. Cred că trebuie să învățăm foarte bine din respect pentru acest om deosebit de bun.”

Florin mi-a dat nota maximă. Îl vom cunoaște pe profesorul Boțan tocmai în anul patru, când vom aprofunda disciplina acționărilor electrice, una din cele mai importante capitole din formarea inginerească a noastră.

Prima săptămână de cursuri a fost plină de surprize, unele foarte dure, altele foarte pământene, din categoria celor care te fac să stai cu picioarele bine înfipite în pământ, ca să nu te zboare

vânturile. Mai întâi a fost cursul de analiză matematică, primul curs din orar și din săptămână. Am ieșit năuc de acolo și m-am simțit obligat să apelez la Eugen pentru a primi niște deslușiri. Despre ce s-a predat, cum trebuie să-mi iau notițe și cum să învăț cele predate.

— Ce s-a predat astăzi este doar o bucățică dintr-o temă. Și nu este partea cea mai importantă, restul ne va veni ulterior și abia atunci vom înțelege despre ce este vorba. Oricum, subiectul este foarte abstract, aprecie Eugen.

În discuția noastră interveni Veri, neamțul din Suceava, cel ce începuse exercițiile de dans modern cu Traian Pruteanu.

— Cursul acesta este o calamitate. Am auzit niște sfaturi date de unul din studenții de anul cinci, care locuiesc în camerele de la parter, cele spre baie. El zicea că pentru a-l putea asculta și nota pe acest profesor trebuie să prinzi un loc la catedră, adică să stai chiar sub nasul lui. Pentru asta trebuie să te scoli la ora cinci, toamnă, iarnă, vară și să fii iute de picior, pe scări în sus, la ora șase când se deschide ușa de acces în clădire. Că acest profesor fumează țigări Mărășești aproape continuu, are o voce slabă și găjâită și mai are și obiceiul de a scrie peste tot pe tablă, când sus, când jos, când în dreapta sau stânga, formulele nu se leagă pe tablă decât dacă le scrii după dictare, că el scrie cu mâna dreaptă și șterge cu mâna stângă, de multe ori șterge cele scrise cu o secundă în urmă. Și nu are curs tipărit.

— Nu vă panicați, băieți, că cei din anii superiori vă sperie doar. Mie mi-a spus altul din anul cinci că până la restanțele de la toamnă moș Climescu ne trece pe toți. Că el singur recunoaște că analiza matematică nu este specialitatea inginerului electrotehnic. O să deslușiți cursurile cu asistenții, la seminare. Mai degrabă se rămâne repetent la Fratele Matei, adică la desen tehnic, decât la analiză matematică.

Discutând cu mai mulți colegi, acum, după atâta timp am aflat că da, unii asistenți reluau la seminare cele predate de domnul profesor și completau ori dădeau explicații despre unele aspect din cursurile predate recent. Astfel, prietenul meu Eugen mi-a spus – abia acum? ori poate nu am fost eu receptiv la momentul potrivit!? – că domnișoara Triandaf, asistenta lor, n-a scăpat nici o parte din cursul predat de domnul profesor Climescu neexplicat sau clarificat chiar cu rezolvarea unor probleme care au fost înscrise ca subiecte pe biletele de examen semestrial. Păcat că nu am fost pe fază, aș fi putut cere să fiu admis să particip la seminarele domnișoarei Triandaf.

Performanța mea maximă la startul de la ora șase a fost un loc pe mijlocul băncii întâi. De acolo am scris după dictare și m-am încurcat imediat ce am scăpat un cuvânt al profesorului, pe care nu l-am prins, deși l-am căutat pe tablă. A trebuit să aștept câteva minute până când profesorul a zis: „Acum trecem la altceva”. După prima lună de studenție nu reușeam să scap de disperare. Simțeam că nu am ce căuta la această școală, că sunt depășit, că un prost ca mine nu va ajunge să termine facultatea, nici măcar primul an.

Seminarele la analiza matematică nu m-au ajutat prea mult. Asistentul care lucra cu noi nu s-a străduit să ne predea din nou cursul profesorului Climescu, așa cum unii spuneau că vor beneficia de asemenea ajutoare. După primele ore de seminar, asistentul – care era proaspăt absolvent al Facultății de Matematică de la Universitate – s-a rezumat să dialogheze doar cu doi sau trei dintre colegii de grupă. Nonel Thirer era cel mai bun. Dar el nu avea timp să explice despre ce este vorba în curs deoarece asistentul venea cu aplicații practice la cursul domnului profesor, adică scria pe tablă niște probleme și căuta colaboratori pentru rezolvare. Nonel și frații gemeni Rozenberg erau cei mai activi la aceste probleme. Și se mai băga un alt ieșean, Elias Gross, dar el o

cam dădea în bară de cele mai multe ori. Singura nădejde pentru mine rămânea ajutorul lui Eugen. Însă nu puteam să abuzez de prietenia noastră, deoarece aveam multe teme de făcut și nu ne rămânea timp suficient pentru filozofii matematice.

— Nu vă grăbiți fraților să învățați cursurile acum. Va fi timp destul în sesiune!

Ăsta era sloganul celor din anul V, care veneau seara, după ora zece, să ne dea sfaturi celor care prindeam un loc pe holul de la intrare, pe una din bănci, cu planșeta de desen proptită pe genunchi, încercând să ne facem planșa de alfabetizare, adică scrisul tehnic obligatoriu. Cu Eugen am convenit să ne cumpărăm împreună o trusă de desen Richter. Era bunicică, costa cu câțiva lei sub patru sute de lei și puteam să o folosim alternativ deoarece nu aveam seminare simultane, fiind din grupe de studiu diferite.

Orarul era foarte încărcat, programul săptămânal obositor nu ne dădea răgaz pentru distracții sau divertismente. În primele trei zile din săptămână aveam câte trei cursuri, fiecare curs avea durata de două ore, despărțite printr-o pauză de zece minute. Nu existau cursuri tipărite, deci baza studiului erau notițele individuale, luate la cursuri după dictare. În aceste prime trei zile scăpam de la cursuri la ora 14,00 și atunci la cantină coada era cea mai mare, dura cam trei sferturi de ceas să ajungi la ghișeu. În fiecare zi, după masă, aveam un seminar sau un laborator, de două ore. De regulă de la ora 16,00. Însă unele săli în care se țineau aceste laboratoare și seminare erau destul de greu de accesat. Două zile trebuia să coborâm în corpul F, adică dincolo de Piața Unirii. La doi kilometri și ceva distanță.

În ciuda legendelor, cele mai relaxante cursuri erau cele de desen tehnic și de geometrie descriptivă, predate de lectorul Huiu. Un bonom, Huiu desena cu mâna liberă niște cercuri perfecte și, performanță greu de egalat, puneă și centrul cercului la locul exact. Verifica desenul său cu compasul mare, trasând un cerc fie

concentric fie exterior celui trasat manual. Nu greșea niciodată. Am urmărit încordat mișcarea mâinilor profesorului, ca să-i ghi-cesc secretul îndemânării excepționale. N-am reușit să aflu. Dar partea distractivă la aceste prelegeri ale lui Huiu erau comentariile din timpul execuției desenelor. La axonometrie, unde avea de făcut niște construcții speciale, Huiu obișnuia să comenteze diverse frânturi de discuții surprinse în tramvaiul cu care venea, ca toți oamenii, la serviciu dimineața. Subiectele erau de natură socială sau culturală, de moralitate și chiar filozofice. Aceste comentarii erau niște lecții de etică excepționale. Peste vreo zece ani aveam să citesc despre aceste monologuri în cartea *Al treilea val* a lui Alvin Toffler. Prin gura lui Huiu societatea expunea un program educativ nescris, neprecizat nici măcar în programul politic al partidului de guvernământ. Era învățământul de bun simț, cel ce se transmite din generație în generație.

Sâmbătă aveam program administrativ. Era ziua cu cele mai puține ore de școală, astfel că puteam să ne spălăm câteva lucrșoare de lenjerie, să facem baie și să ne plimbăm. În seara de sâmbătă marea majoritate a băieților mergeau la dans. Toate cantinele se transformau în săli de dans, cu orchestre improvizate de amatori sau cu muzică înregistrată pe benzi de magnetofon. Eu am preferat teatrul și opera, iar peste un an chiar concertele simfonice. Planul meu de a descoperi cotloanele romantice ale Iașului, așa cum erau descrise în cărțile pe care le citisem în liceu a trebuit să fie amânat. Nu aveam timp pentru așa ceva, apoi toamna cu ploile ei sâcâitoare s-a instalat, alungând spre anul următor zilele prielnice pentru plimbări.

După șocul primelor două, trei săptămâni de studenție, viața în dormitorul cu 24 de colocatari începu să-și ceară drepturile. Caracterele individuale au ieșit, treptat, la suprafață. Fiecare, în felul lui, eram o personalitate, o individualitate care voia să se impună celorlalți. Dar ca să ajungi lider trebuie să ai susținători.

Ori în grupul de 24 doar Costel Velehorschi și Traian Pruteanu erau prieteni foarte apropiați. Apoi mai erau doi colegi de clasă care făceau opinie de grup: Veri Kramer și Petruc Gheorghe, sau Malcic Petruc cum îl alinta Veri deoarece se dovedi, curând, că Petruc era rusin, adică un fel de ucrainean. Și mai erau doi colegi din Botoșani, unul își zicea Tică iar celălalt Dani. Doar aceștia se puteau baza pe ajutorul imediat al colegului și prietenului. În sală, veteranul Florin Neuberger încerca să impună niște reguli de bună conviețuire, dar nu reușea întotdeauna. Un turc din Medgidia, Izet Menan făcea mare caz de originea lui otomană și susținea, vehement, că în conformitate cu istoria turcii fuseseră foarte iubiți de români. Această aberație nu putea nimeni să i-o scoată din cap iar lungile discuții pe teme de istorie riscau să degenereze în conflicte. Că Izet Menan se lăuda că la ei tehnica luptelor corp la corp se învăța de mici copii, o dată cu cele mai importante versete din Coran. Deci atenție, ghiauri, nu vă puneți cu mine! Și nu cumva să-mi spuneți Izet Menan Ali Coy, așa cum mă porecleau dușmanii din Medgidia, că se lasă cu moarte de om!

Singurul loc unde Florin reușise să se impună a fost ora de stingere. Oboseala își spunea cuvântul și cei mai mulți am fost de acord să dăm stingerea la ora zece seara. Cei care mai aveau chef să învețe sau să lucreze la desen se retrăgeau pe holuri. Dar nu doar desenul tehnic era subiect de întârziat prin colțuri până la ore târzii. Mai erau și alte hobby-uri.

Așa, spre exemplu, am aflat că la capătul culoarului de la parter, sub scările ce urcau spre etaje, unul dintre colegii noștri asculta, la un radio – mic și performant pentru timpurile acelea – posturi străine, interzise de cenzura noastră (comunistă) progresistă: Radio Europa Liberă și Radio Vocea Americii. Începuseră să se șușotească, pe ici, pe colo, opinii împotriva acestei practici de ore târzii. Unele opinii erau contra – la prima vedere, erau cele mai multe, din total! – altele erau susținătoare. Până la urmă,

lucrurile s-au calmat când adevărul a ieșit la lumina: ascultătorul cel asiduu de voci străine, pe numele lui Puiuțu (Florinel Irimia, odihnește-L, Doamne!) era un împătimit de muzică ușoară și de vedetele care aprindeau inimile tinerelor căzute în extaz numai la auzul numelor idolilor lor. Florinel era singurul în măsură să dea cele mai actuale informații despre clasamente, despre formații vedetă, despre soliști de mare renume. Chiar dacă vreun spirit exigent dintre noi, un apărător vehement al adevăratelor valori revoluționare ar fi încercat să-l critice în public, cred că nu ar fi avut nici succes, dar nici trai mai departe în complexul nostru studențesc, de la Codrescu.

Cum vă spuneam, la un moment dat, tensiunea în mijlocul grupului nostru de 24 de colocatari de sală de lectură, a atins un nivel destul de înalt, periculos. Primul conflict notoriu a izbucnit din cauza cuplului de botoșeneni, Dani și Tică. Dani era un băiat chivernisit, avea bani și avea și ocrotirea exagerată a familiei. Tatăl lui murise cu câțiva ani în urmă iar grija familiei, adică a mamei văduve și a fratelui student, revenise surorii lui mai mari, diferența de vârstă dintre ei fiind de 12 sau 14 ani. Că Silvia se născuse la Suceava, înainte de al doilea război, iar Dani tot acolo, dar în 1946. Tatăl lui Dani avusese în Botoșani, în anii 1930, un restaurant de clasă, cel mai elegant din târg. Avea separeuri dotate cu tot confortul, chiar și divane turcești pentru stat comod, întins la fumat o narghilea după o masă copioasă. Făcea bani buni cu restaurantul tot timpul, iarnă – vară cum se zice, că mărimile politice ale vremii nu voiau să se arate în văzul lumii ca să nu se iște subiecte de distrugere concurențială. Dar a venit la putere Hitler și el a pornit războiul. Cu toată trecerea lui la politicieni, cârciumarul n-a putut să scape de încorporare. Se zicea că l-a săpat concurența. În ultima zi de civilie Ion Popescu, tatăl lui Dani, a reușit să vândă cârciuma pe un preț bun. Adică jumătate din sumă acum iar cealaltă jumătate după război. Dacă nu reușea să scape viu,

banii îi moșteneau nevastă-sa. Iar dacă scăpa cu zile atunci putea să rămână asociat cu cumpărătorul. Banii din vânzare i-a depus Popescu la o bancă din Germania, din Ulm, unde avea un frate și o soră plecați mai de mult, că mama lor fusese nemțoaică și era de neam bun. Caporalul Ion Popescu a rezolvat-o cu frontul destul de bine. Mai întâi chelner stilat la popota ofițerilor regimentului, apoi șef al manutanței, Popescu a fost avansat sublocotenent și a scăpat de linia întâi. După război Popescu s-a reintegrat repede în viața civilă. Restaurantul l-a recuperat rapid, că venise însoțit de doi fideli, bătauși de clasă, cu care reușise să-și păzească pielea și rangul militar. Acum oamenii lui deveniseră ajutoare de nădejde în reglarea conturilor pe piața neagră. Că războiul din tranșee se lungise pe piața alimentelor, că sărăcia, foamea și seceta își arătau colții. Norocul i-a surâs și acum lui Popescu. Dar nu pentru mult timp. Popescu și bătaușii lui au fost lichidați într-o noapte, la graniță, de o bandă rivală de contrabandiști ucraineni. Iar nevasta gravidă cu Dani, a ajuns repede pe drumuri, cunoscând o sărăcie lucie. Asta i-a ajutat femeii după instaurarea puterii comuniste că a fost scoasă din sărăcie și pusă gestionară la o întreprindere nou creată care preluase alimentația publică. Băiatul s-a născut sănătos, a crescut în spiritul cultului față de regimul care i-a salvat mama și sora de la moarte prin foame. Dar devenise un mare gurmand, că în casă toată lumea era speriată de foame. Norocul lui Dani era sănătatea trupului: mânca mai tot timpul, dar nu pune osânză pe el nici un fir, măcar.

În zilele când începe povestea noastră, sora lui Dani era funcționară la o întreprindere de alimentație publică, un fel de rețea de en-gros-uri. Își permitea, Silvia, să-i trimită lui Dani, din două în două săptămâni câte un geamantan cu mâncare. Și ce mâncare?! Un jambon de porc, preparat după toată arta săsească. De câte ori Dani dezvelea pachetul cu această bunătate, în sala de lectură se răspândeau un miros apetisant, ațâțător. Și mai avea

un borcan, nu mare, doar de trei litri, învelit cu două straturi de ziar, care conținea dulceață de trandafiri. În fiecare zi, după ce băieții se întorceau în dormitor după masa de prânz, Dani îi chema cu glas scăzut pe Malcic Petruc și pe Veri și le dădea o linguriță de dulceață de trandafir. Avea Dani o linguriță cu coadă lungă, cu care pătrundea în borcan doar ridicând puțin capacul tot din hârtie de ziar. Dar mirosul, parfumul de trandafir răzbătea la suprafață imediat.

Dani își ținea geamantanul cu încărcătura prețioasă sub pat. Iar geamantanul se deschidea cu o cheiță care stătea la gâtul stăpânului, pe un șiret negru de pantof.

Florin a fost cel care a sesizat atmosfera explozivă ce mocnea în dormitor, fiecare dintre colocatari abia ținându-se să nu răbufnească. Și ca să-l aducă pe Dani la sentimente mai bune, adică să învețe care sunt regulile de conviețuire în comun, Florin a clocit un plan. A provocat cele patru săli de lectură din căminul E3 la un campionat. De lupte libere. Fiecare etaj își va desemna, prin concurs, campionul. Apoi se vor desfășura semifinalele și, la urmă, finala.

Zis și făcut. Izet Menan, ca mare specialist în lupte avea să fie finalist pe sala de la parter. Adică el se va lupta cu cel care va ieși învingător din încleștările din serii. Pentru că el a elaborat regulamentul de concurs, tot el a explicat tehnica luptelor libere, ce este permis și ce este interzis în luptă.

Pentru desfășurarea luptelor băieții au convenit să sacrifice șase saltele, pe care le-au pus pe jos ca saltele de luptă, iar paturile au fost împinse spre margine. În prima zi, seara după ora 19,00, au avut loc câteva reprize. În urma acestora Dani s-a trezit că i s-a rupt șnurul negru și nu mai are cheia de la geamantanul cu alimente. Caută el, toată lumea îi sare în ajutor, însă cu toată strădania colectivă nu s-a ajuns la un rezultat și sub presiunea majorității care cerea stingerea deoarece ora era târzie căutarea

s-a oprit, paturile au fost așezate la loc iar căutarea se va relua a doua zi.

— Dani, stai liniștit, cheia este aici, în cameră, n-a luat-o nimeni, o vom găsi mâine. Acum trebuie să ne culcăm că este târziu.

A doua zi, în pauza de 10 minute din primul curs al zilei se transmite din gură în gură convocarea făcută de Florin, de prezență urgentă în dormitor în pauza de la ora 9,40. Cu stricta interdicție de a afla Dani și Tică, ei nu au ce căuta la sală, acum. Băieții s-au prins că este vorba de prețioasa cheiță de pe șnurul negru.

După ce tot conținutul geamantanului a fost consumat, o cioară moartă de pe maidanul de sub geamul lor și o pereche de galoși spărți au fost înveliți în hârtiile de ambalaj rămase goale, de asemenea și borcanul prețios golit de dulceața de trandafir, iar întregul colet a fost așezat la vedere, pe masa din dormitor.

Dani și Tică au ajuns în dormitor la 14,30, după ce serviseră masa de prânz la cantină. Vederea geamantanului deschis pe masă l-a lăsat fără grai pe proprietar. A desfăcut pachetul în care fusese jambonul și când a văzut galoșii s-a albit la față. Majoritatea băieților erau în dormitor dar nimeni nu-l urmărea pe Dani să-i vadă reacțiile. Acesta a trântit capacul geamantanului și l-a închis, apoi l-a aruncat cu totul pe maidan, afară. În aceeași zi, la ora 16,00 Dani a primit un nou geamantan cu alimente, de acasă. A venit cu el de la autogară, l-a pus pe masă și l-a deschis, chiar a despachetat câteva produse. Geamantanul a rămas deschis pe masă trei zile. Nimeni nu s-a atins de mâncarea oferită cu generozitate. În cea de a treia zi, dimineața înainte de a pleca la cursuri, Dani s-a oprit în fața lui Florin și l-a întrebat, cu glasul tremurând:

— De ce, Florine? Și n-a mai continuat, lacrimile-i stăteau gata să se pornească.

— Trage singur concluzia! a răspuns acela. Apoi tot conținutul geamantanului a fost luat de femeia de serviciu care primise

instrucțiuni să folosească ceea ce nu se alterase, iar cele stricate să le arunce. Din ziua aceea Dani nu a mai primit pachet decât în săptămâna de dinainte de Crăciun. Atunci s-a potrivit ca doi alți colegi să primească ceva bunătați de acasă. Toate pachetele au fost atacate în comun, nimeni nu s-a mai ferit să servească și de la Dani. Acum lucrurile se calmaseră, lecția pusă la cale de bătrânul Florin servise tuturor, nu numai celui care a simțit usturimea corecției pe propria piele.

CAPITOLUL 4

Sesiune

La mijlocul lunii noiembrie într-o zi de joi a apărut un afiș pictat de mână, cu culori de acuarele, în care se anunța un Concert Educativ susținut de o parte din orchestra Operei de Stat din Iași în amfiteatrul B1, cu începere de la ora 19,00. Afișul pus în avizierul de pe peretele scării de acces spre Biblioteca de la parterul corpului B detalia programul: uverturi, arii celebre din opere, explicații despre opere, spectacole, reguli de audiție, abonamente.

Băieții s-au îngrămădit la concert. La ora 18,30 sala devenise neîncăpătoare, toate locurile fuseseră ocupate. Catedra fusese împinsă într-o latură iar pe locul lăsat liber fuseseră aduse scaune, de toate soiurile, pe care le ocupau acum instrumentiștii orchestrei Operei de Stat din Iași. La intrarea în amfiteatru doi studenți de la Conservator luau banii și dădeau bilete, doi lei de fiecare amator de concert.

La ora 19,00 fix a bătut un gong, apoi la coborârea baghetei orchestra a atacat motivul central al Marșului lui Radetzki. Dirijorul, profesor la Conservator, era un bărbat mărunț, de un metru și jumătate, cu un păr alb frumos tuns și pieptănat, cu lavalieră și redingotă. Furtuna alămurilor fu redusă la tăcere printr-o mișcare bruscă a dirijorului, după nici două minute de la începerea

concertului. Sala izbucni în aplauze. Dirijorul se întoarse cu fața spre public și începu discursul său:

— Onorat public! O parte din orchestra Operei ieșene este prezentă aici, la Institutul Politehnic, urmând o tradiție de câteva decenii, de a prezenta un concert special, o lecție de primă audiție și de regulament de comportare în sălile de spectacole din Iași, la Operă, Filarmonică și Teatrul Național.

Nu a trebuit să fac vreun efort ca să percep, cu toți porii, cum vocea plăcută, tonul profesoral dar bonom, cu accente specifice limbii locuitorilor dulcelui târg al Ieșilor, ne-a prins pe toți cei din sală, tineri politehniști. Se făcuse liniște desăvârșită astfel că sonorizarea naturală a amfiteatrului nu l-a obligat pe profesorul universitar de la Conservator să strige sau să cuvânteze în forță. A urmat o expunere scurtă, de o jumătate de oră, despre istoria așezământului muzical ieșean, despre tradiție, repertoriu, concerte obișnuite și speciale, despre vedete, etc. Cu vocea plăcută, de bunic, profesorul dădu sfaturi de comportament, lăudând și invocând tradiția din Politehnică de a scoate, la finalul anilor de studii, nu doar buni ingineri ci și oameni cu o cultură solidă, amatori de spectacole muzicale de calitate, participanți la vernisaje de pictură, auditori la conferințe despre artă, cultură universală și națională, etc. Apoi prezentă orchestra, spunând câteva cuvinte despre fiecare instrument. În continuare, urmară câteva arii celebre din opere și operete, din cele ce sunt înscrise în această stagiune a Iașului muzical.

Întregul spectacol a durat aproape două ore. Publicul a fost generos cu aplauze la fiecare piesă interpretată, iar la final orchestra, muzicienii și soliștii au fost aplaudați minute în șir, pe toată durata retragerii lor cu bagaje cu tot.

— A fost o seară minunată! Am zis, adresându-mă lui Veri Kramer alături de care am stat în bancă. Noi, la Toplița, am beneficiat de o parte din aceste explicații date de diriginta noastră,

profesoara de limbă și literatură română, care ne-a descris inclusiv acest Concert Educativ, pe care l-a audiat și ea, în fiecare an, în urmă cu mai mult de zece ani, când era studentă aici, la Litere.

— Și noi, la Suceava am avut parte de acest Concert Educativ, la Casa de Cultură. Dar aici a sunat mult mai frumos, din cauza farmecului aparte al profesorului care ne-a ținut această frumoasă lecție, răspunse Veri.

— Ai vrea să mergi cu mine, sâmbătă, la Operă? i-am lansat invitația.

— Nu, sâmbătă nu merg la Operă. Este seară de dans, am o provocare de la Traian Pruteanu. Dar dacă ești de acord, duminică seara se joacă Aida. Nu am ascultat această operă de la cap la coadă niciodată, așa că mi-am propus să o văd.

A fost primul spectacol pe care l-am audiat împreună, din multele la care vom participa, an de an, până la finalul facultății. Un bilet la mansardă costa cinci lei. L-am lămurit pe Veri să cumpărăm bilete la stal, măcar pentru prima dată când călcăm în sala frumoasă a Operei ieșene. Ne-a costat cincisprezece lei un bilet, dar ne-am simțit foarte bine. Înainte de uvertură am remarcat prezența, în a treia lojă pe stânga, a conferențierei universitare Botez, profesoara noastră de chimie. În semestrul întâi aveam acest curs special care era destinat, în partea finală, materialelor speciale, electroizolante sau bune conducătoare de electricitate. Am făcut legătura imediat între conferențiera de chimie și dirijorul orchestrei, numele de Botez fiindu-le comun, deci erau soți. I-am împărtășit lui Veri descoperirea mea și am avut confirmarea, în prima pauză, când pornind să colindăm culoarele de la etaje am întâlnit perechea Botez în fața barului de la loje, consumând câte un pahar de șampanie. Ne-am înclinat respectuos în dreptul profesoarei noastre, ca niște automate cu bun simț, iar acest gest spontan avea să ne aducă avantaj de un punct sau două, la examenul din sesiunea de iarnă.

Ultimele săptămâni din decembrie au fost dedicate colocviilor de desen și geometrie descriptivă. Trusa de desen cumpărată în comun cu Eugen ne-a fost de mare folos, deși am fost obligați să apelăm la nea Mitică Știru, șeful grupei a opta din anul nostru, care era desenator tehnic la bază. El a reușit să ajusteze muchiile trăgătorului de tuș, care tăia foaia de calc dacă apăsam mai tare decât trebuia. După asta a mers totul strună. Notele la aceste două colocvii au fost bune pentru deschidere, în carnetul de student au făcut impresie bună asupra profesorului cu care am dat primul examen adevărat din viața noastră de student.

Zilele fierbinți din preajma colocviilor de desen – deși erau, de fapt, zile destul de răcoroase deoarece iarna începea să-și intre în drepturi – nu ne-au lăsat răgaz să conștientizăm schimbările ce aveau loc, aproape zi de zi în aer, pe asfaltul străzilor, pe crengile copacilor. Mai întâi, străzile Copoului s-au golit de lume. Grupurile de plimbăreți agale au dispărut, de la o zi la alta. Câte o pereche de îndrăgostiți mai zăbovea la intrările în căminele de fete dar și ei se despărțeau destul de repede, mușcați de frig sau de timpul disponibil din ce în ce mai redus, acum când examenele băteau la ușă.

Ultima săptămână înainte de Crăciun a adus o relaxare, la toate disciplinele. Deși nu era admis să vorbești despre această sărbătoare religioasă, totuși tramvaiele care urcau și coborau Copoul se umplură cu colindători. Pui de țigani urcau în tramvaie și începeau colindul de îndată ce garnitura se punea în mișcare. „Steaua sus răsare” ori „Colinde, colinde” ori alte versuri sunau banalizate în gurile acestor copii care cerșeau un ban, folosind zilele de sărbătoare ca motive de a cere, cu insistență, pomana cea necesară unei bucăți de pâine, cum spuneau ei. Colindele erau golate de conținutul sfânt așa cum le știam de acasă, din anii când porneam pe la casele vecinilor de stradă însoțit de Puiu Braic, prietenul meu de din totdeauna; acum atmosfera din mijloacele

de transport mi se părea o blasfemie, o jignire adâncă adusă nu numai sărbătorii nașterii Pruncului Iisus, ci și noțiunii de sărăcie, afișată cu obrăznicie, ca o haină a societății care își bate joc de cei săraci care, acum, au prins prilejul să se etaleze în public, aducând acuze ideologiei mincinoase, atee.

M-am simțit tensionat când am auzit astfel de comentarii rostite de profesorul Huiu, în timp ce sta cu fața la tabla pe care desena construcții complicate. Vorbele sunau încărcate de reproșuri, amare parcă, triste în fond pentru că, așa cum spunea profesorul, farmecul acestor săptămâni a fost distrus de epoca modernă, fiind spulberat de interdicția la religie dar și la evocarea cuvintelor de pe foile galbene ale cărților cu amintiri din copilărie a celor ca Ion Creangă și ceilalți, din generația umbrelor.

„Îi privesc pe acești actori spoiți în sărăcie cum spun cuvinte pe de rost, fără intonație și fără suflet și mi se pare imaginea Fetei cu chibrituri ca o statuie a milosteniei batjocorită de o iarnă a spiritului aducător de îngheț asupra Bunătății Umane.”

Am prins din zbor această frază complicată și am reușit să o notez pe marginea colii de hârtie pe care încercam, cu stângăcie, să copiez cu mâna liberă o operă de artă. Am stat apoi minute în șir recitind cuvintele și pătrunzându-le înțelesul. Ca în final, saturat de gânduri grele, să conchid: „Curajos om!” Și așa era, pentru că oricine putea să-l îngroape pe filozoful amarului, în acea epoca mai înghețată decât era odaia lumii locuită de crivățul venit din câmpia rusă.

Apoi s-a anunțat programul de Revelion. Bonurile pentru cina din 31 decembrie, respectiv prânzul și micul dejun din întâi ianuarie urmau să fie cedate de fiecare abonat cu cartelă în contul meniului din seara de Revelion. În schimbul acelor petice de hârtie fiecare student arondat la acea cantină primea o altă hârtie, mai mare, desenată pe hârtie lucioasă, cu o jumătate de brad pe o latură și urarea „Revelion 1965! La mulți ani!”.

Revelionul acesta a fost unul de pomină. Masa încărcată cu mulțime de bunătăți îmi aduse aminte de acele meniuri pe care le servisem, copil fiind, în preventoriile tbc de la Gheorgheni și mai apoi de la Cluj, unde stătusem câte șase săptămâni ca să mă învigozez în lupta contra sechelelor bolii nemiloase de plămâni. Am avut prevederea să-mi strâng, la pachet, câteva bucăți de crenvurști, de salam de Sibiu, șnițele groase din piept de pasăre și piftelul moldovenești, plăcinte poale-n brâu și prăjituri fără creme moi. Proviziile acestea mi-au fost de mare folos în zilele de doi și trei ianuarie, când mesele au fost foarte sărăcăcioase la cantină.

Am primit și eu de acasă un pachet de produse tradiționale de sărbători. Coletul a sosit în săptămâna dintre Crăciun și Anul Nou. Oficiul poștal din Copou a fost foarte aglomerat în acele zile însă lucrurile au mers cu acceleratorul deoarece nimeni nu avea interes ca produsele alterabile să creeze probleme de igienă. Când am ajuns la cămin cu pachetul meu, care nu avea decât trei kilograme, băieții tocmai au terminat de mâncat un pachet destul de bogat, divers și consistent. Așa că la mine s-au uitat doar din curiozitate. Două table de slănină, de dimensiuni cât coala de hârtie pe care ne scriam cursurile, circa un metru de cârnat uscat și afumat, patru cepe roșii, un borcan de 400 de grame cu jumări de porc și o cutie de un kilogram, din tablă, cu etichetă de roșii întregi în suc, plin cu carne de porc la garniță. Toți colegii au decretat că pachetul meu trebuie lăsat neatins, să fie atacat într-o seară de sâmbătă sau duminică, la o oră târzie, eventual după dans, când foamea este dublată de pofta de ceva mirosind atât de frumos, cum ar fi slăcina afumată sau cârnatul și ceapa roșie. Numai că în scrisoarea pe care am găsit-o în pachet, Margareta îmi scria că unul din cele două table de slănină și două cepe roșii să le duc lui Francisc, cadou de la părinții noștri, că se știa cât de mult îi plăcuseră aceleia afumăturile lui Pompei, într-o iarnă când venise în concediu la Toplița.

Am pus deoparte cadoul pentru Francisc dar nu am ajuns acolo decât a doua zi de Anul Nou. M-am dus în vizită pe 2 ianuarie, la ora 11,00 ziua. Francisc era acasă și i-a mirosit imediat a slănină afumată, de cum am intrat în casă.

— Ce ai acolo? Mi-ai adus slănină de la tată-tu? Scoate imediat, să văd.

Bietul ardelean era ațâțat bine de tot, iar când văzu slăcina rozalie în secțiune, gros de patru centimetri, cu șoricul moale și ceapa roșie dolofană, m-a luat în brațe și m-a săltat, scuturându-mă cu bucurie. Margareta și Adrian apărură imediat din sufragerie și toată lumea află de darul special adus, ca o surpriză de an nou. M-au oprit la masa de prânz încărcată cu de toate. În timp ce se făceau pregătirile, împreună cu Francisc am început să povestim diverse tradiții topline, de sărbători. Ca de pildă aventurile cu tăiatul bradului de Crăciun direct din pădure, strecurându-ne pe schiuri pe căi ocolite ca să nu fim prinși de pădurari. Sau schimburile de carne proaspătă de porc pe care și le făceau vecinii, fiecare la tăierea porcului propriu, grăbindu-se să dea înapoi vecinilor cele câteva bucăți pentru tochitură pe care le primiseră și ei, la momente similare.

— Tradiția la tăierea porcului, în noiembrie și decembrie, este un ritual respectat de fiecare casă. Iar cel care conduce spectacolul este măcelarul, baciul Alexandru, cel care cunoaște toate meseriile casnice. Toți copiii din vecini pândesc momentul când baciul Alexandru deschide larg ușa atelierului său, din șura pe care nu o mai folosește ca atare de câțiva ani. Această mișcare, a deschiderii ușii, este o invitație nescrisă și nerostită. Puteai intra, puteai sta în preajma meșterului fără să-l încurci, nu aveai voie să pui mâna pe sculele lui fără să ți se ceară. Puteai să pui întrebări. Dar nu puteai să repeți de două ori întrebarea, că meșterul nu era surd, îți răspundea doar atunci când îi venea lui bine, adică putea să

vorbească în același timp cu executarea unei operațiuni, fără să încurce lucrurile unele cu altele.

Francisc povestea despre baciul Alexandru, vecinul lor de gard, despre fratele său mai mic, Laszlo, care intrase ucenic la baciul Alexandru ca să învețe toate meseriile de constructor. El avea altă carieră, rămăsese în armată după ce își îndeplinise stagiul obligatoriu. Dar îi crescuse dorul de casă, de familie, de vecini...

— Tata are un obicei special pe care-l repetă în fiecare an, dar numai în dimineața primei zile din anul nou, am povestit eu. El se scoală primul dimineața, aprinde focul și face căldură. Când mama se ridică și ea din pat ca să înceapă să pună masa de mic dejun, de sărbătoare, cu slănină, untură din garniță pe pâinea de casă proaspătă, ouăle ochiuri cu ceva jumeri alături și brânză frământată din puțină, atunci tata scoate găleata cu gunoiul casei și iese afară. Trebăluiește el în curte vreo zece sau cincisprezece minute, apoi intră în casă cu un braț de lemn tăiat, o tablă de slănină și o bucată de cârnat de la afumătoare. Și zice:

— Am scos din casă tot gunoiul, tot ce a fost rău și a rămas de la anul care a plecat și am adus în casă lemne ca să ne fie cald, slănină și cârnat ca să nu ne fie foame în Anul cel Nou. Atunci mama îl ia în brațe, îl sărută și îi mulțumește că are grijă de familie și ne puneă și pe noi să-i mulțumim tatei pentru grija lui. Dar noi, copiii, îi mulțumeam și mamei și ne sărutam, de sărbători.

— Ce obicei frumos, zise Margareta, soția lui Francisc, înduioșată. Și imediat se ridică din scaun, își îmbrățișă soțul și îl sărută, mulțumindu-i pentru modul cum a avut grijă de familie și îi ură să fie sănătos și să se apere de boală și de orice neplăceri. Apoi, după modelul povestit de mine își îndemnă fiul, pe Adrian, să facă și el la fel.

Sâmbătă și duminică după Revelion colegii de dormitor au revenit, pe rând, aducând câte ceva bun pentru a servi cu toții,

laolaltă, așa cum se născuse regula locului după lecția dată unui egoist care o făcuse pe grozavul, în mod greșit.

La mijlocul lui ianuarie începea sesiunea de examene de iarnă și ținea o lună. Apoi studenții plecau în vacanță zece zile sau două săptămâni, până la întâi martie. Luni dimineată, pe peretele casei scărilor din corpul B, urcând spre primul etaj, am descoperit în rând cu toată lumea un panou frumos amenajat cu texte scrise pe foi individuale, sfaturi pentru perioada sesiunii – unele de urmat, altele de încălcat! – poezii despre iarnă, tradiționale sau de autori studenți, caricaturi, etc. Panoul avea titlul „Pulsul sesiunii” scris mare, alături de un cadran de ceas cu arătătoarele indicând ora doisprezece fără zece... zile. Sub titlu, pe o coală albă, dublă, scoasă de la mijlocul unui caiet studentesc o caricatură făcută în peniță reda o alee de parc din Copou, cu o bancă acoperită cu zăpadă, iar alături, stând în picioare un vlăjgan deșirat ținea în brațe o fătucă, mignon, cu tălpile cizmulițelor pe la genunchii lui. „Înghetată pe băț!” Era poza zilei, fără alte comentarii.

În acea săptămână de la început de ianuarie se va stabili orarul sesiunii de examene. Oficial, perioada dedicată este de 30 de zile, începând din 10 ianuarie până la 10 februarie. Dar primele 5 zile sunt alocate pregătirii primului examen, cel din 15 ianuarie. Tot în această săptămână se va afișa orarul examenelor pe grupe. Era foarte importantă această ordonare deoarece către sfârșitul perioadei oboseala își spune cuvântul și mintea reține mai greu sumedenia de noi noțiuni. Deci cel mai bine este să scapi de obiectele grele la începutul sesiunii.

Grupele noastre au obținut această planificare foarte avantajoasă. Primul examen va fi la Analiză Matematică. Pe 15 ianuarie. Mi s-a strâns inima. Niciodată în viața mea de elev nu fusesem atât de neajutorat ca acum. De-a lungul anilor de liceu toate materiile de studiu mi-au fost accesibile, înțelegeam adâncul, sensul, scopul final al disciplinei de studiu. Singura problemă rămânea, atunci,

memorarea. Acum însă, în fața dosarului care conținea notițele mele la cursul de analiză matematică am simțit panica. Era un sentiment ciudat, o frică ce provoacă tremur, crispare, derută. Unde este stânga? Unde este dreapta? Sus? Jos? Cine sunt eu? Cum mă numesc? De ce sunt aici? Toate aceste întrebări mi se buluceau în minte iar încercarea disperată de a face ordine, de a-mi păstra calmul dădeau greș. Am ieșit afară, la aer și am inspirat adânc de câteva ori. Nu mi-a fost ușor, dar până la urmă am reușit să mă limpezesc. Mai întâi mi-am stăpânit sentimentul de derută. Stai calm, copile, nu ai de ce să o iei la fugă, nu te amenință nimeni, din nici o parte. Apoi m-am destins. Mâna mi se relaxă, degetele se desțepeniră. Când am întins brațul drept cu degetele desfăcute am realizat, cu bucurie, că mâna nu-mi tremură.

Reușisem. Bucuros că scăpasem de teroare, l-am căutat pe Eugen și l-am rugat să-mi acorde doar câteva minute. l-am povestit simptomele pe care le trăisem cu câteva minute în urmă, efortul pe care l-am depus, descriindu-i forța pe care am reușit să o scot din adâncul inimii ca să înving panica. Acum vin cu rugămintea concretă să-mi dea un sfat. Cum să încep pregătirea la această disciplină ca să obțin deslușirile minime asupra noțiunilor care mi se învârt prin cap, bezmetice, mai ales că din notițele mele, așa cum le-am luat, nu pricepeam nimic logic.

Eugen m-a privit cu atenție. Nu-i venea să creadă! Și nici mie nu-mi era la îndemână, văzându-i ochii cu care mă privea. Cum este posibil ca un tânăr plin de viață, încrezător, să aibă parte de un asemenea atac?! Cum a scos din capul lui toate acele cuvinte cu ajutorul cărora a reușit să-i comunice tot ce a simțit? Acum el, Eugen, trebuie să-mi dea un răspuns simplu, tranșant, la obiect. Care să mă mulțumească, adică să-mi dea o cale de urmat. Să nu mă lase în întuneric.

Prietenul stătu câteva secunde în muțenie. Eu nu m-am uitat în ochii lui cât timp i-am spus toate acele cuvinte care au izvorât

din mine spontan, fără control conștient, doar ca un mesaj ce exista și trebuia transmis. Acum, ridicând privirea, am descoperit un Eugen cu ochii măriți, privindu-mă surprins, nevenindu-i să creadă ceea ce tocmai aflate. Așa mi-a apărut prietenul când am realizat ce efecte am reușit să produc asupra lui. M-am făcut oare înțeles?

— Eugen, iartă-mă, poate n-am fost foarte clar? Ai înțeles ceva din ce ți-am spus mai înainte? Că nu știu dacă voi putea repeta mesajul meu care a țâșnit din mine involuntar...

— Da, te-am înțeles, răspunse prietenul grăbit, parcă temându-se ca nu cumva să revină această panică oribilă asupra acestui ardelean speriat. Te-am înțeles iar răspunsul este cât se poate de simplu. Ți aduci aminte că în clasa a XI-a am învățat despre șiruri, limite, serii de numere? Spune, acele cunoștințe din liceu le mai ai în capul tău?

— Da, cred că da! M-am trezit din amorțeală. Iată, cu o întrebare simplă Eugen mi-a deslușit boala. Tot ceea ce ni s-a predat de acest moșneag savant, dominat de o tuse agresivă uneori, de nerăbdarea de a spune lucrurile cât mai clar și tot din această cauză amestecând vorbele fără rost, toate aceste noțiuni veneau doar ca o completare la ceea ce deja știam din liceu.

— Înțeleg, dar parcă aceste lucruri noi n-au nici o noimă, nu se leagă cu ceea ce știam din liceu. Tu cum de ai făcut această legătură, prietene?

— Și eu m-am simțit șocat câteva săptămâni la rând neînțelegând nimic din ce ni se predă. Însă la un moment dat m-am enervat și în minte mi-a venit o întrebare pe care voiam să i-o pun domnului profesor Climescu. Eram decis să merg la catedră și să obțin o consultație de la dânsul. Mă chinuiam să formulez întrebarea pertinentă ca să obțin un răspuns clar. Iar când am ajuns la capăt, adică am reușit să formulez întrebarea, răspunsul mi-a venit automat, implicit. Era așa: „Da, ceea ce vă predau sunt informații

despre aceste șiruri, serii, limite pe care voi le cunoașteți. Doar că eu vreau să vă prezint cât de complexă este problema cu aceste noțiuni, câte ramificații există și câte mai sunt posibile” Înțelegeți?

— Da, în principiu ce spui tu este cât se poate de simplu. Și mai departe? Ai reușit să te descurci în hățușul de formule, de vorbe bolborosite și greu de deslușit?

— Cred că da. Însă m-am folosit de un element ajutător. L-am întrebat pe asistentul nostru, la seminar, care tratat de analiză matematică se apropie cel mai mult de cursul domnului profesor Climescu. Și mi-a dat câteva indicații, insistând pe faptul că profesorul nostru are multe particularități care-l deosebesc de autorii de care mi-a vorbit.

— Și atunci ce ai făcut? Ai reușit să descoperi aceste particularități? Îți sunt clare deosebirea șirurilor și seriilor „Climescu”, să le botezăm astfel, față de cele „Nenițescu”? am întrebat eu, devenind dintr-o dată foarte limpede la cap.

— Nu peste tot. Dar cred că la tablă, la examen, aș putea să-l provoc pe domnul profesor să-mi arate chiar el aceste particularități, invocând faptul că este dificil să-ți iei notițe la cursul domniei sale. Dar pentru asta ar trebui să-l știi foarte bine pe Nenițescu! Eu cred că tu, Petru, vei înțelege rapid esența acestui curs și te vei simți foarte bine conspectând din Nenițescu. Uite, eu am să-ți fac o pagină cu tipurile de șiruri pe care trebuie să le citești din Nenițescu și să le memorezi, comparându-le unele cu altele și scoțând în evidență asemănările și deosebirile.

Discuția cu Eugen nu a durat mai mult de o jumătate de oră. Dar acum mă simțeam mult mai confortabil. Eram chiar încrezător în puterile mele de a desluși cursul, chiar de a obține o notă onorabilă.

Și m-am apucat de treabă. A doua zi, miercuri 6 ianuarie m-am grăbit să fiu printre primii la ușa de intrare în biblioteca corpului B. Am obținut tratatul de analiză al lui Nenițescu și m-am

pus pe treabă. Mai întâi am consultat cuprinsul și am extras de acolo titlurile și subtitlurile. Apoi m-am dus la propriul curs și am încercat să descopăr aceste denumiri de șiruri și serii. Dar a fost greu, pe alocuri apăreau încurcături greu de descifrat pentru un nepriceput cum eram eu. Profesorul Climescu avea un talent remarcabil de a face reveniri la șiruri și serii despre care vorbise mai înainte. Făcea completări și apoi comparații cu alte șiruri sau serii asemănătoare. Până la urmă, în două zile de strădanii am reușit să scot o listă de corespondențe între cartea lui Nenițescu și cursul profesorului Climescu. M-am dus la Eugen cu acest rezultat și ne-am comparat unul cu altul. Concluzia a fost pozitivă, cu una sau două adăugiri mă puteam pune pe treabă.

Dar surpriză: vineri dimineața deși am fost primul la ghișeu nu am obținut tratatul de analiză matematică al lui Nenițescu. „Este reținut!” nu am primit alte explicații, așa că am alergat la Fundație. Acolo am primit cartea, dar cu atenționare că rezervarea nu poate fi prelungită peste pauza de prânz. Bun și atât. Am tras un galop de lectură și notițe, fără pauze până la ora 13,00. Doar că, din când în când mă ridicam de pe scaun și făceam câteva genoflexiuni, în liniște, ca să nu deranjez pe nimeni. Am plecat cu mare grabă să prind masa la Codrescu, apoi m-am întors la Fundație. Dar cartea fusese dată deja. Am pornit într-o plimbare ușoară printre mese, iscodind fiecare carte deschisă sau pusă de o parte, într-un teanc sau singură. Și am descoperit doi posesori fericiți care obținuseră tratatul. Un băiat și o fată. Am avut noroc să găsesc scaunul liber lângă fata care îl avea pe Nenițescu împreună cu alte patru titluri de tratate de analiză matematică. M-am așezat pe scaunul liber și, cerându-mi politicos scuze, i-am explicat domnișoarei că am o problemă grea cu acest Nenițescu, etc. Până la urmă fata înțelese cu cine are de a face și izbucni în râs.

— Cunosc marele vostru necaz. Este vestit moș Climescu în lumea matematicienilor. Bine, te voi ajuta. Adică stai aici și-l

folosește, dar în momentul în care am nevoie de carte ți-l iau imediat. Că eu lucrez Proiectul de Stat, de absolvire a facultății de matematică și nu am timp să mă joc. Bine?

În acea zi de vineri, apoi sâmbătă și duminică până la prânz am stat cu Mioara Stan la masă și am lucrat în viteză. Că domnișoara absolventă avea prioritate la împrumut, așa că obținut rezervare pe Nenițescu. Vineri, pe 15, în ziua examenului am avut surpriza că la prima oră toată grupa a fost introdusă în sala de examen și ni s-a dat lucrare scrisă. Ocupat fiind cu alergatul la biblioteca universității, mă rupsesem de orice comunicare cu colegii de grupă și acum m-am trezit în fața a două probleme de rezolvat. Habar nu aveam cum să rezolv măcar un subpunct de la fiecare. Apoi asistentul ne-a spus, în gura mare, că prima problemă a fost rezolvată la seminarul din data de... iar a doua din data de.... Acum aveam măcar niște indicii, aveam la ce să-mi storc memoria. Cu chiu cu vai, în ultima jumătate de oră am reușit să scriu câteva rânduri, ajutat fiind și de Sami Rafail, cel mai apropiat vecin, care îmi șopti calculul de pornire. Am dus la capăt trei subpuncte din cinci la prima problemă, dar timpul expirase, așa că a trebuit să predau lucrarea.

— Peste o jumătate de oră voi afișa lista cu cei care au obținut note mai mari de 7 la lucrarea scrisă. Aceștia pot cere să li se treacă nota în carnet sau pot cere examenul oral pentru mărirea notei. Ceilalți, care nu sunt pe tabel, trebuie să intre la oral obligatoriu.

Acesta a fost anunțul asistentului. Eu eram îngrijorat, îmi venise în minte o întrebare. Mi-am luat inima în dinți și l-am întrebat pe asistent dacă voi fi admis la oral chiar dacă lucrarea scrisă este foarte slabă.

— Toată lumea are obligația de a apare în fața domnului profesor. Doar domnia sa decide cine trece și cine nu.

Approape de ora prânzului mi-a venit rândul și mie să intru la oral. Eram ultimul din catalog, așa că Thirer Nonel și Sami Rafail

fură rugați de domnul asistent să rămână în sală, să asiste ca martori la examinarea ultimului student. Pentru că așa era regula, ultimii doi sau trei studenți se asistau unul pe altul. Pe biletul meu aveam un subiect de teorie și o problemă de rezolvat. Imediat ce Nonel a primit carnetul de note, domnul profesor m-a invitat la tablă. Am început să explic principiul seriei despre care se cereau detalii la primul punct, invocând câteva definiții și proprietăți comune seriilor, conform profesorului Nenițescu.

— Deci dumneata ai descoperit că poți descifra mai ușor cursul meu ajutându-te cu cartea domnului Nenițescu. Bravo! Este un pas important! Să trecem mai departe, te rog.

— Am descoperit această metodă, domnule profesor, din păcate mi-a fost extrem de greu să finalizez studiul din cauza rezervărilor speciale ale acestor cărți. Dacă aș mai fi avut trei zile cartea la mine, aș fi putut finaliza cursul. Dar știu acum ce am de făcut, spuse Paul cu deplină convingere că este în stare să asimileze acest curs.

— Bine! Dați-mi carnetul. Nu-mi venea să cred. Voi primi o notă? E posibil așa ceva?

— Dumneata ești fiul lui... tovarășul Todoran de la Regiune? întrebă profesorul Climescu, examinând carnetul completat doar cu rezultatele colocviilor la desen tehnic și geometrie descriptivă. Am rămas blocat câteva secunde. Era posibil să existe un activist de partid cu numele Todoran? Dacă era așa, atunci m-aș putea trezi în postura de a-i transmite acestui tovarăș o cerere de favoare din partea profesorului Climescu? Circumspect, am răspuns:

— Da, sunt fiul tatălui meu!

— Bine, spune-i te rog că această notă este pentru încurajare, că nu pot pica la examen pe cineva care a făcut singur niște descoperiri valabile. Dar îl voi ține dator la partea a doua a cursului, în vară. Pofitim carnetul.

Am ieșit amețit. După ce am închis ușa, m-am uitat în carnet. Șase! Primisem un șase doar pentru că afirmasem că descoperisem... ce anume? Că roata este rotundă!

— Băi Petre, cât ți-a dat, șase? Că n-ai știut nimic, iar eu am muncit pentru acest șapte. Prost să fi, noroc să ai! Sami avea destulă obidă în glas, pe bună dreptate.

— Omule, este darul domnului profesor. Tu nu știi ce spun cei din anii mai mari? Că la Fratele Botez, la Desen, se rămâne repetent, dar la moș Climescu, nu?!

CAPITOLUL 5

Boboc fără pufușor

Următorul examen a venit destul de repede, la doar trei zile după deschiderea aceea chinuită, de la Analiza Matematică. Deși erau doar 30 de cursuri, Chimia a fost destul de anevoie de asimilat. Nu-mi plăcuse acest obiect nici în liceu, iar acum nici atât. Dar nevoia îl învață pe om. Ca în toate cazurile precedente, mi-am făcut o filozofie proprie privind logica necesității de a studia, de a reține niște informații care, poate că îmi vor fi de folos cândva, în viitor, în viața de inginer. De altfel, pe acest subiect al motivării actului de a studia avusesem câteva ore de dezbateri cu profesorul de psihologie din liceu, în clasa a XI-a. Tiberiu Honciuc era proaspăt absolvent de facultate, făcuse filologia la Iași și fusese repartizat la școala noastră imediat ce terminase stagiul militar. Dar nu a avut acces la catedra de limbă și literatură română, locurile erau ocupate. Cum în programa școlară a clasei a XI-a figurau mai multe discipline la alegere – logică, psihologie, astronomie – conducerea școlii a optat pentru logică, titularizându-l pe Tiberiu la această catedră. Și n-a greșit, zic eu chiar și acum, la vârsta seniorilor.

Tiberiu era genul acela de copil care îmbătrânește foarte greu. Adică o ia cu încetinitorul. Avea o față de copil, zâmbitor, cuminte.

Nu se grăbea, nu se agita și arbora o seriozitate care, la prima vedere, te făcea să zâmbești. Adică era prea evidentă strădania de a fi luat în considerare ca adult, prin prisma unei înțelepciuni arborate. Dar nouă ne-a plăcut tânărul profesor. De la el am deprins metoda de a-mi construi o motivație pentru orice am de făcut în viața de toate zilele. Tiberiu m-a captat de la prima oră cu modul cum a prezentat disciplina pe care urma să ne-o predea. „Copii, eu am să dau niște explicații despre logică, despre semnificația profundă a acestui cuvânt. La urmă, vă voi cere să definiți voi, cu cuvintele voastre, acest termen. Puteți să vă uitați în manual, acea definiție eu o resping, vreau de la voi o construcție originală, să văd ce ați înțeles voi, exprimat cu cuvintele voastre. Să începem cu logica studiului. De ce învățăm? Care-i logica acestui efort scârbos? Este util să învățăm sau doar trebuie să acceptăm, să ne supunem unei torturi scornite de niște boșorogi care...” Până la urmă, esența acestei prime ore într-o disciplină care se va transforma în „ore de ciorovăială” a fost – cel puțin pentru mine! – că m-a obișnuit să construiesc un motiv pentru orice faptă de viață. Problema se pune nu „de ce învățăm?” ci mai important „ce ne motivează să învățăm?” Adică avem un motiv – puternic – să tocim cartea, să memorăm niște înțelepciuni, să fim convinși că ne face bine să știm ceva temeinic din această disciplină? Fiind student și fiind antrenat într-o dezbateră aprinsă, în sala de lectură – dormitor, cu participarea a 24 de înțelepți care voiau să se impună peste ceilalți ca oameni inteligenți, poate meritorii la titlul de „lider”, eu m-am impus cu acest principiu deprins din liceu de a determina motivul care susține ducerea la capăt a unei acțiuni de viață. „Iată, voi ziceți că din cele 4 discipline la care vom da examene în această sesiune, nici una nu are o justificare pentru formarea noastră de ingineri electrotehnici. La ce-mi trebuie atâta filozofie, încâlcită, despre șiruri? Despre limite? Despre serii? Ori la ce-mi trebuie 28 de cursuri de chimie anorganică dacă cele două cursuri de la final

îmi definesc chimia materialelor conductoare, semiconductoare și izolatoare? Care îmi trebuie în viața de inginer, până la sfârșitul carierei, în mod cert! Eu îmi construiesc o motivație pentru studiul chimiei. La fel și pentru studiul analizei matematice. Sunt determinat, am un scop final care mă face să asimilez niște cunoștințe, nu doar să studiez, să tocesc. Eu trebuie să asimilez pentru a putea face construcții logice, să vin cu argumente științifice în dezbaterile la care voi participa sau în situațiile de viață în care va trebui să iau decizii. Poate cruciale, uneori!”

Dar este greu să domini cu determinismul plictiseala parcurgerii unor texte care sunt date ca axiome, legi sau doar definiții obligatoriu de memorat. Însă am trecut și peste asta. La examenul de Chimie doamna conferențiar mi-a pus întrebarea – pe care o așteptam, chiar cu dor! – despre motivația care stă la baza frecventării spectacolelor de operă, aproape în fiecare săptămână? „Cânti la un instrument? Ai în familie muzicieni? Te întreb deoarece te-am remarcat în stalul Operei, aproape în fiecare sâmbătă seară. Și mă întrebam de ce nu ești la dans, că toți studenții se înghesuie la dans, în fiecare sâmbătă, umplând sălile cantinelor. Dar dumneata, nu! Dumneata ai optat pentru operă!”

Mă pregătisem pentru o asemenea abordare. Am răspuns cât mai simplu, evitând să frapez, să bravez, ceea ce m-ar fi scăzut în ochii acestei profesoare iubitoare de muzică cultă. „Nu, doamnă profesoară, nu cânt la nici un instrument, deși aș fi vrut să învăț pianul sau vioara, sau ambele. Dar în târgușorul unde m-am născut și am crescut nu am avut posibilitatea să învăț așa ceva. Și apoi, părinții mei sunt prea săraci ca să cheltuie bani cu asemenea treburi. Dar am avut în liceu o dirigintă care ne-a insuflat nu doar dragostea pentru Iași ci toată bogăția de cultură pe care o cuprinde Iașul. Poate că după cei cinci ani de facultate voi fi repartizat undeva unde nu voi avea acces la aceste delicii pentru suflet. Și, de asemenea, ne-a învățat că ar fi mare păcat, ar fi o notă proastă

pentru mine, ca om cu studii superioare făcute la Iași să nu pot răspunde afirmativ la întrebări banale, gen „Ai fost la Operă? Ce soprane de renume ai audiat în anii tăi de studenție? La ce conferințe pe teme de cultură ai participat? Ai văzut casa memorială Ionel Teodoreanu? Ai fost la casa memorială Sadoveanu? Ai privit apusul de soare prin poarta mare a Institutului Petru Poni? Și așa mai departe!” Nu a comentat, dar în final mi-a spus că a adăugat la nota din carnet un punct, ca bonus special pentru interesul manifestat față de cultură, în general. Sigur, n-am spus nimănui că am meritat doar 7 și am primit un 8 pentru prezența la concerte și spectacole de operă. Dar am fost, în adâncul meu, mulțumit pentru acel 7 pe care l-am meritat. Că nu m-a determinat nici o construcție filozofică specială ca să tocesc mai mult la această disciplină, decât pentru un „7” – barem de bursă! Și iată, am primit 8, deci am compensat acel „6” de la Analiza Matematică!

Cu totul alta a fost atitudinea mea față de nota primită la examenul de Geometrie Analitică. În toată sesiunea aceea, de început de studenție, n-am reușit să urc mai mult de nota 8. Deși aș fi meritat chiar maximul. De exemplu, la acest examen, de Geometrie Analitică. Profesoara, domnișoara conferențiar Constantinescu, avea un stil de predare curat, logic, explicit. Susținea că scopul învățământului multidisciplinar în politehnică este acela de a forma oameni cu o temeinică logică formală. Cei care posedă acest tip de logică pot deveni o enciclopedie de cultură, nu doar prin memorare ci, mai ales, prin puterea deducției. „V-am făcut demonstrații de mod de a obține formulele matematice consacrate în acest complex de figuri plane și spațiale. Trebuie să ajungeți la ele prin deducții logice, nu prin toceală! Un inginer adevărat pornește de la niște date inițiale, cunoscute, își pune în față ținta finală și apelează, apoi, la metodă și la teorie pentru a obține ceea ce a dorit!”

Sesiunea s-a terminat cu bine, am obținut medii care m-au ajutat să continui școala, cu bursă. Era scopul meu, de bază, să nu devin o povară pentru frații mei și nici să nu fiu pus în situația de a abandona pregătirea inginerască. În vacanța de după această primă sesiune, doar fratele meu Eugen m-a luat la rost: „Unde sunt notele de zece cu care erai obișnuit în liceu? Nu cumva te-ai lăsat pe tânjală?” Nu am avut replică, dar nici nu mi-am plecat ochii. I-am explicat, cât am putut de bine, că acolo, la acea școală înaltă, este vorba de altceva, cu totul deosebit. M-am odihnit bine două zile. Adică am tăiat lemne și le-am stivuit lângă șopron. Am dormit dimineața până m-a trezit ciocnitul oalelor în care mama pregătea mâncarea. Apoi m-am odihnit și după masa de prânz, alte două ceasuri. Nu aveam chef să ies din casă, era mult prea frig afară, în acest fund de căldare dintre munți, vestit ca pol al frigului românesc. A treia zi mi-am examinat schiurile, le-am șters de pânda de păianjen și am încercat rezistența curelelor. Erau schiuri vechi, ceva de gen militar, mai mult pentru alergat decât de coborât pante lungi și line. Am găsit într-o cutie de lemn o bucată de vax, o ceară specială pentru schiuri. Stătea acolo, într-o cutiuță de tablă pe care încă se putea citi denumirea firmei și a produsului: „VAX ALBINA de la Vulcan!” Pe la orele 11 am fost gata de aventură. Am plecat cu schiurile pe umăr spre dealul Podinii, acolo pantele erau mai line. Îmi făcusem socoteala că până voi urca dealul și cât voi coborî înconjurând dealul, se va face ora prânzului și voi ajunge acasă la fix. Iată, ultima porțiune mai înclinată pe care merită să o cobori cu viteză, iar la poalele dealului îmi voi lua vânt și voi sări peste răzorul care îmi iese în cale, ca o trambulină naturală. Am aterizat cu piciorul stâng pe un mușuroi de furnici ascuns sub zăpadă. Am auzit cum lemnul se frânge și, din instinct, m-am prăvălit pe acea parte, cu umărul în jos așa cum învățase la școală, la orele de sport încă din clasele mici. M-am ridicat cu schiul rupt în două și m-am descotorosit de legăturile din curele.

Lemnul arăta jalnic, în secțiune, acolo unde se rupsesse la impact. Am mers cărând legătura de lemne inutile pe umăr. Vor fi bune pe foc. Fratele meu Eugen spuse doar atât „Ce bine că le-ai rupt tu, eu nu mă înduram să le arunc!” Spre seară am ieșit în oraș. Locul de întâlnire tradițional era cofetăria doamnei Carabiber, acolo unde ne distram vara, cu câțiva colegi de clasă, atrăgând în capcană un fraier sau altul, dintre cei ce ieșeau din cofetărie și se loveau, zdravăn câteodată, de stâlpul de beton plantat în mijlocul trotuarului. Nu am dat peste nimeni din gașca veche. Am băut o cafea mică, pe îndelete, apoi am luat-o spre sediul Uniunii Pentru Fizică și Sport, unde cumnatul meu era mare președinte. Trebuia să fie cineva acolo, că era sala unde partidele de șah rareori se încheiau înainte de zece seara. Era plin așa cum intuisem, cu oameni dar și cu fum gros, de țigări ieftine. Nu am stat prea mult, atmosfera toxică îmi făcea greață. Cele patru zile care îmi mai rămăseseră din vacanță le-am petrecut la biblioteca orașenească, scoțând din rafturi o carte sau alta, citind câteva pagini, la întâmplare. Mimi, bibliotecara de care mă lega o strânsă prietenie din anii de liceu, se transferase la Târgu Mureș. Cu tânărul care era acum bibliotecar nu m-am împrietenit, așa că m-am dedicat lecturii pe sărite, din cărți deschise la întâmplare. Am avut grijă să-i facă o vizită, la școală, mamei Laura, diriginta, să o întreb dacă are vreun mesaj pentru doamna Elena Hristache, prietena din copilărie.

Drumul de întoarcere la Iași a fost groaznic. Am plecat cu trenul personal de seară, la ora 18,00 până la Ciceu, acolo am schimbat cu personalul de Mărășești care m-a lăsat, pe la ora 3 și ceva noaptea, aproape de 4, în gara pustie și rece din acest orașel istoric. Am văzut câteva figuri cunoscute intrând în sala de așteptare. Erau studenți, unguri, din Gheorgheni și din Miercurea Ciuc. M-am apropiat de ei, dar m-am oprit la o distanță cuviincioasă. Pe la ora patru și jumătate din noapte grupul acela se mișcă, ieșind pe peron și luând-o spre capătul gării. La vreo două sute metri se afla

garată garnitura pentru Iași. Am urcat și eu într-un vagon și am ocupat, singur, un compartiment rece sloi. Mi-am pus geamantanul în plasă și m-am strâns în palton, de frig. Am adormit destul de repede și m-am trezit, speriat, când o locomotivă se cuplă la garnitură cu un șoc destul de brutal. Trenul de Iași trase la peron și imediat lumea începu să urce. Majoritatea erau studenți, tocmai intrase în gară personalul de Panciu, cu o încărcătură de studioși pentru Iași. Patru podgoreni intrară peste mine, fără să-și ceară scuze și ocupară toate locurile. „Măi, să stăm lejer măcar până la Tecuci, că de acolo o să ne înghesuie moldovenii ca pe sardele, zise o fătucă frumușică ce se trăsesse lângă mine. Ești cald, ardeleanule, de unde vii?” Conversația se legă și se stinse când unul din băieți le propuse tuturor să guste o gură din otonelul lui, care-i grozav, rău tare. „Dar nu avem pahare, ce ne facem?” Soluția o dădu vecina, fătuca de lângă mine. „Urcă, ardeleanule, pe bancă deoarece ai încălțările curate și deșurubează cupele alea două de la plafonieră și mergi și le spală cu zăpadă. Sunt cele mai bune pahare, la ora asta!” Mi-au dat și mie o cupă de vin auriu. M-a ispitit aroma specială, iar gustul dulce m-a făcut să trag o dușcă bună, din paharul improvizat. Vinul era bun, dar tare și m-a amețit, curând. Apoi trenul se puse în mișcare și toți ocupanții compartimentului conveniră să tragă un pui de somn până la Tecuci. Am făcut la fel, somnul m-a prins stimulat fiind și de Auriul de Panciu!

Zarva călătorilor care tot urcau în fiecare gară mai mare sau mai mică continuă până la Bârnova. Acest personal era vestit ca fiind foarte aglomerat doar în anumite săptămâni din an, când circulau studenții spre Iași sau de acolo, acasă, în vacanțe. Ajunserăm la destinație pe la ora 11. Drumul a durat 17 ore. Îmi simțeam oasele zdrobite și genunchii țepeni. Umărul drept mă durea destul de tare, deoarece mă străduisem să stau nemișcat după ce vecina de pe bancă m-a apostrofat, somnoroasă, să nu mă mișc că-i stric somnul! Ce puteam să fac?! La Bârnova în gară

se făcea controlul saboților de frână, la fiecare roată. De acolo linia cobora cu o pantă destul de abruptă, iar Iașul se făcu zărit la câteva curbe de pe traseu. În gară la Iași nu am prins o urcare în tramvaiul de Copou, primul care a fost luat cu asalt de cele câteva sute de tineri studioși care se revărsaseră din vreo trei trenuri, care sosiseră aproape deodată la destinație. Plictisit de așteptare, obosit, m-am alăturat grupurilor care porniseră pe jos, spre scările de la Râpa Galbenă. Nu era mai mult de un kilometru și ceva până la căminul din Codrescu. Am ajuns obosit peste măsură la ușa sălii de lectură de la parterul căminului E3. Călătoria incomodă, de noapte, mă obosise peste măsură. Dar iată, am ajuns la liman. Sala de lectură mă primea cu patul meu, în care voi dormi o zi și o noapte!

Dar surpriză! Am deschis ușa și m-am pomenit într-o sală de lectură sui generis, acum populată cu câteva planșete de desen mari, cu contragreutăți la riglele mobile. Nici urmă de paturi! M-am răsucit cu fața spre portar și am primit repede explicații: *„Această sală de lectură este amenajată pentru absolvenții din anul V, care-și pregătesc lucrările de diplomă. Mergeți la doamna administratoare, pe culoar la capăt, să vă spună unde ați fost repartizat!”* Oboseala din oase s-a transformat în revoltă. Până am ajuns la ușa administrației am dat peste alți doi sau trei dintre colegii de cameră. Și aceștia erau revoltați. Dar nu aveam ce face! Astea sunt dispozițiile, mergeți băieți în Târgușorul Copou, la căminul C, acolo veți primi camere și acolo veți locui în acest al doilea semestru. Iar la toamnă, în anul doi, veți avea locuri aici, E3 este căminul vostru, iar etajul patru este special rezervat pentru studenții anului II.

Eram prea mici și prea puțini pentru a pune de o revoltă. Iar cuvântul „răzvrătire” nu-și avea loc în mințile noastre. Conștiința de UTC-ist spunea că trebuie să fie ascultător, să te supui Partidului, celor mai mari. Și, în final, noi eram doar niște

copii, provinciali, timorați doar la gândul că am putea fi chemați la ascultare, la Decanat.

I-am cerut un scurt răgaz de odihnă portarului, explicându-i cum am călătorit toată noaptea, în frig, înghesuit în trenul su-praaglomerat de la Tecuci până la Iași. Portarul, om milos îmi zice:

— Tovarășe student, eu te-aș lăsa să dormi pe bancă, aici pe hol, dar la cât ești mata de obosit cred că dacă adormi acum te mai trezești mâine, pe vremea asta. Așa că adună-ți puterile și mergi la deal, în Târgușor, nu-i tare departe, doar vreo patru stații de tramvai. Nu mi-o lua în nume de rău!

Am ascultat de sfatul bun și, adunându-mi fărâmele de puteri, am pornit cu geamantanul spre stația de tramvai din fața intrării Politehnicii de la Corpul A. Am urcat în tramvaiul gol și m-am rezemat de un spătar de scaun, dar nu m-am așezat. Riscam să adorm! Am întrebat controlorul a câta stație de tramvai este Târgușorul, adică blocurile de cămine studențești. Am coborât acolo unde îmi strigă femeia controlor și am pornit spre dreapta. Am găsit căminul C destul de ușor, identificabil fiind după o placă de tablă, de 50 pe 50, pe care era pictată litera C, cu albastru. Acolo am aflat că toți politehniștii de la Electro se vor caza în două dormitoare, la etajele doi și trei.

— Mergeți acolo, paturile au așternuturile puse, cu cearceafuri cu tot. Dar nu avem dulapuri, așa că vă veți ține lucrurile în geamantan, nu avem altă soluție.

Am urcat la etajul 2. Acolo am găsit vreo șase – șapte băieți în-vârtindu-se printre paturi. Sala de lectură nu era cu nimic diferită de sora sa, de la acel cămin din Codrescu. Avantajul era că aici nu erau așa de multe paturi, doar 18 în loc de 24. Am fost invitat să-mi aleg locul de dormit, ceea ce am făcut repede. Printre locatarii deja instalați se distingea unul mai matur, se vedea de la distanță că omul fusese în producție, poate că făcuse liceul la seral. Acela m-a luat în primire, întrebându-mă:

— Cum te cheamă? La ce facultate înveți? Ai restanțe după examenele din iarnă? Fumezi? Ai prietenă? Noa, spune, dă raportul soldat, ca la armată!

— Să trăiți, dom caporal, sunt studentul Todoran Petru, din Toplița regiunea Mureș, anul I la Electro, nu am restanțe după sesiunea de iarnă, nu fumez, n-am gagică și vreau să dorm că am călătorit toată noaptea.

— Bine, vărule, eu sunt Vasile Tudoran, de la Hidro, anul I, n-am nici eu restanțe și să-mi dați ascultare toți din această cameră, că eu sunt veteran, am 25 de ani, armata făcută la antiaeriană așa că știu ce este disciplina de cazarmă. Nu sforăi și am mâna grea, o scap iute la scandal. Înțeles, soldat? Și ce nume este acesta, Todoran? Românii adevărați se numesc Tudoran, cu „u”, nu cu „o”. O să-ți spun „vărule”, că dacă erai și tu un Tudoran, ți-aș fi spus „frate”

— Da, să trăiți bine, domle căprar! răspunsei șăgalnic, după ce am văzut câteva luminițe clipind aparte în ochii veteranului.

— Pe cine faci, pifane, căprar, ha? Mă crezi cioban la oi și capre, de-mi zici așa? Azi nu te pedepsesc, că văd că-ți doarme și creierul, de oboseală, dar dimineață ai să faci gimnastică afară, în zăpadă, gol până la brâu! La culcare, fuga marș!

Prea multa oboseală s-a opus somnului imediat. M-am frământat minute în șir, străduindu-mă să adorm. Când am reușit, în sfârșit, somnul îmi fu agitat, astfel că la primul zgomot am sărit din așternut, privind nedumerit în jur. „Unde sunt, Doamne?” În acel dormitor destul de încăpător, dar nu prea încălzit mulțumitor, un tânăr oarecare, aflat la doar două paturi distanță de mine, tocmai își proba bojocii suflând într-o țeavă artistică, de vreo 120 de centimetri lungime, un text muzical citit de pe o partitură proptită de un geamantan așezat pe pat. Certat de Vasile veteranul, s-a dovedit că tânărul sufleur în țeavă era student la Conservator, iar țeava respectivă se numea, de fapt și de drept, tubă! Vasile, care

adormise și el în răstimpul cât nimeni nu a mai venit după ultimii sosiți, electrotehniștii, s-a trezit și a reacționat destul de zgomotos, înjurându-l pe muzician. Dar acela a ripostat ca un titular ce se consideră cu drepturi exclusive: „Ce vrei, domnule? Dormitorul acesta este al nostru, al celor de la Conservator, așa că regulile noi le stabilim. Stai să-ți explice asta colegul meu din ultimul an, care este pe scaunul de vioara a doua în orchestra Filarmonicii Ieșene, că trebuie să apară și el imediat!”

Titularul viorii cu numărul doi intră pe ușă într-un interval de 3 – 5 minute de când începuse vociferarea dintre Vasile și Piști (așa-l chema pe... tubist!). Era un tip matur, arăta cam de 35 – 40 de ani. Brunet accentuat, adică țigănos, era sub 1,70 metri ca înălțime și în jur de 60 de kilograme greutate. Ținea un rucsac pe un umăr și o cutie de vioară în mână dreaptă. Când îl văzu, gândul lui Petru se întoarse cu vreo 12 – 14 ani în urmă, când văzuse un puști dezbrăcat, fără nici o haină pe el, cântând extraordinar de frumos, la vioară, pe malul Mureșului, lângă podul pe care lumea se oprise, rezemat de balustradă, ascultându-l pe Morit, țiganul nebun al șatrei ce locuia în căruțe parcate lângă gardul strandului Urmantzi. Lumea spunea că este nebun deoarece avea obiceiul să iasă gol pușcă din culcuș, când scăpa de sub supraveghere, dându-se pe gheața Mureșului când era iarnă. Eu nu l-am mai văzut de la acel recital de vioară, dar acuratețea liniei melodice a unei improvizații – că asta era! – nu-mi scăpase urechii, deși nu mă știam a fi înzestrat într-ale muzicii.

Violonistul – s-a prezentat ca fiind de origine din Borsec – a restabilit calmul în dormitor, certându-l pe colegul mai tânăr pentru că stricase somnul, odihna unor oameni care erau obosiți, venind de pe un drum lung, după cum se poate citi pe fețele lor. După ce m-am prezentat, spunându-i că sunt toplițean, i-am cerut scuze că vreau să-l întreb despre un copil extraordinar de talentat violonist, dacă știe ceva despre cel la care mă refer. I-am

relatat amintirea cu acel Moriț nebun, executând un solo de vioară extraordinar într-o ținută insolită, în plină zi geroasă, pe malul Mureșului strâns într-o carapace de gheață.

— A fost vărul meu, Moriț. A murit foarte tânăr, de plămâni, nu împlinise încă zece ani. A fost o minune, așa ceva șatra noastră de muzicieni nu a pomenit niciodată! Muzica celestă izvora din el, un copil ce nu pusese niciodată mâna pe vioară ca ucenic. Dar cânta ca și cum el însuși ar fi fost un instrument!

Amintirea acelui văr genial îi trezise lui Laszlo – așa-l chema pe violonistul Filarmonicii – o emoție profundă. Se întristă și căzu în mușenie, nu mai scoase o vorbă până la stingerea luminii pentru culcare.

În acea primă săptămână din semestrul doi mai veniră doar trei băieți să ocupe paturi în dormitorul nostru, de la etajul doi. Toți trei erau studenți de anul întâi la Hidrotehnică. Unul dintre aceștia, Ștefan, era mărunțel, să tot fi avut doar un metru și jumătate. Un altul, coleg de grupă, Viorel, făcea glumițe, prezentându-l așa: „El este Costi, a fost admis student la Hidro, dar din prima zi a intrat, de fapt, la apă!” Cei mai mulți erau electrotehniștii, cinci, patru erau de la Hidro iar de la Conservator – titulari, cum se dădeau aceștia – nu erau decât doi. Care primiră interdicții de a folosi instrumentele suflătoare în dormitor, între orele 14 – 19.

Zilele sfârșitului de februarie fură dușmănoase cu cei ce locuiau tocmai în Târgușor și aveau cursuri în vale, în zona Universității. Era frig, uneori vântul sufla hain spulberând zăpada. Dimineața trebuia să ne sculăm mai devreme cu o jumătate de ceas ca să ajungem să sorbim ceaiul cu sfertul de pâine cu margarină și marmeladă la cantina Codrescu, apoi să intrăm în corpul B înainte de ora 8,00 la cursuri. Patru zile pe săptămână aveam câte trei cursuri, dimineața, iar după amiaza seminarii de la 16,00 la 18,00. La coborâre pe dealul Copou foloseam tramvaiul, era goluț și ne luam bilete de 30 de bani, cele mai ieftine. La prânz însă reveneam

acasă doar după seminar, timpul de un ceas de după masa servită la Codrescu până la ora seminarului îl petreceam la bibliotecă, de regulă picotind în fața caietelor de curs. Iar seara făceam popas la aceeași cantină, de la Codrescu, astfel că ajungeam acasă în jurul orei 19,00. Așa au trecut două luni reci, cu câte patru zile la rând, săptămânal, obositoare. Doar sfârșitul lui martie a sosit cu zile mai călduțe, iar drumul spre casă, seara devenea de la o zi la alta tot mai plăcut, pe aleile Copoului care înverzea și înflorea, emanând arome și balsamuri din ce în ce mai diversificate.

Am rezistat stoic această perioadă dificilă. Singura abatere de la regulile din toamnă constau în renunțarea la competiția matinală pentru a prinde un loc la catedră, la cursul lui moș Climescu. Acum cartea lui Nenițescu era mai accesibilă chiar și la biblioteca din corpul B, așa că îmi notam doar titlurile și subtitlurile pe care bătrânul profesor le scria pe tablă. Apoi, în orele rezervate bibliotecii, mă străduiam să caut în Nenițescu acele titluri pentru a-mi completa cursul. Dar aveam multe lacune, așa că apelam adeseori la Eugen, prietenul meu constant și permanent. Acesta avusese noroc, în primul semestru fusese cazat în sala de lectură de la etajul doi din căminul E3 și tot acolo rămăsese și în semestrul doi.

Vineri și sâmbătă erau zilele cele mai plăcute din săptămână. Nu aveam cursuri, doar un seminar dimineața și altul după amiaza, vineri, astfel că reușeam să servesc toate cele trei mese ale zilei la cantina din vale. Pierdeam, uneori, micul dejun, dar asta nu era o pagubă ci un câștig, după afirmațiile veteranului văr Vasile, de la Hidro.

— Puștilor, n-ați pierdut un ceai de frunze ci o porție de bromură, care nu vă face prea bine, cumulat pe cinci ani de facultate!

Chiar și în aceste condiții destul de dificile eu am rămas fidel programului meu de Operă. Treceam la început de săptămână prin fața casei de bilete a Teatrului Național de pe strada Lăpușneanu și îmi alegeam spectacolul preferat. Biletele la cucurigu erau mai

ieftine, dar audiția nu era tocmai ceea ce ar fi fost pe gustul meu. Uneori prindeam un loc și la spectacolele speciale, cu participarea câte unui solist de înaltă clasă, dar costul biletului sărea la 15 lei, chiar și pentru zona de sub cupola sălii de spectacol. Dar merita cheltuiala! Consecvența mea de a gusta spectacolele de operă era apreciat în mod deosebit de cei doi muzicieni din dormitorul nostru. Iar eu eram mândru, în orgoliul meu mărunț, că eram, totuși, un student politehnist mai deosebit decât marea masă a „inculților” cum îi cataloga Piști, cel ce cânta la tubă! Curând colegii de dormitor aflară că tuba era un instrument rar folosit în orchestrele Filarmonicii, așa că cei ce cântau la tubă erau cotați ca membrii inferiori ai orchestrei. Iar această etichetă își găsi, foarte repede, loc pe fruntea lui Piști!

Pentru mine cursul de matematici speciale al profesorului Climescu rămăsese o grea povară. Nu scăpam de teamă, sentimentul că sunt depășit ca inteligență de acest curs mă obseda, însă în același timp mă incita la nesupunere. Cuvintele prietenului Eugen erau un fel de portdrapel al luptei cu sinele. Cum, domnule, să mă las eu dovedit de un curs de matematică?! La un moment dat, însă, optimismul începu să îmi slăbească și frica se instaură, iarăși. De ce? Pentru că nu găseam în tratatul lui Nenițescu multe din titlurile și subtitlurile la care domnul Climescu făcea referire în cursul său.

Atunci mi-a venit ideea, într-o duminică mohorâtă de martie friguros pe când stăteam cu ochii pierduți în zare, abia trezit din somnul după amiezii. Mioara, studenta absolventă de la facultatea de matematică, pe care o cunoscusem în sesiunea de examene din iarnă! Ea trebuie să fie doxă de matematici speciale, doar acum își va da examenul de stat. Trebuie să o găsesc, neapărat!

Zis și făcut. Luni, după ce am servit masa de prânz, am coborât la Biblioteca Fundației și m-am plimbat de-a lungul sălii de lectură, căutând-o pe Mioara. Am rămas dezamăgit, fata nu era acolo. Să-și

fi terminat teza de absolvire? Posibil. Unde să o caut? La cămin? Da, ar fi o cale, doar știu la ce cămin locuiește, dar nu știu la ce cameră.

Eram hotărât să o găsesc pe Mioara. Speram ca ea să fie dispusă să mă ajute. Cu acest plan în minte m-am retras din sala de lectură. Pe holul din fața ușii de acces spre scările de ieșire un grup de tineri, băieți și fete, fumau în nișa unei ferești. Tocmai îmi așezam șapca pe cap când una din fetele din grupul de fumători veni spre mine, grăbind:

— Tinere politehnist, ai fost în sală să o cauți pe Mioara? Nu este în Iași, revine săptămâna viitoare, dacă vrei să ști!

M-am simțit șocat, la prima impresie. Eram cunoscut de colegii Mioarei? Cum a fost interpretat gestul meu din iarnă când am umblat să pun mâna pe o carte de autor recunoscut, din care să reușesc să înțeleg un curs predat foarte sofisticat, ca să nu spunem altfel?! Am fost subiect de comentarii? Mioara de ce nu mi-a spus nimic? Oricum, nu puteam să stau mut prea mult timp, trebuia să dau un răspuns. Dar fusesem prins pe picior greșit și acum eram foarte confuz.

— Într-adevăr, o căutam pe Mioara. Dacă sunteți colegă cu ea, presupun că știți că m-a ajutat în ianuarie să învăț ceva matematici speciale din Nenițescu. Am câteva chestiuni nelămurite acum și speram să o găsesc pe Mioara, care mi s-a părut a fi foarte amabilă, dar și mult mai deșteaptă decât mine, mă refer la matematici speciale.

— Da, ne-a povestit Mioara cazul tău și v-am deplâns pe voi, cei de la Electro, că aveți parte de un profesor foarte bun dar care nu are deloc metodă de predare pe înțelesul tuturor studenților săi. Eu sunt colegă de cameră cu Mioara, suntem și colege de an, mă cheamă Elena și te pot ajuta să o întâlnești pe Mioara, săptămâna viitoare.

— Mulțumesc, dar cum credeți că aș putea afla că s-a întors în Iași?

— Simplu, începând de joi, săptămâna viitoare, vino la căminul nostru, numărul 4 din complexul Pușkin și roagă pe cineva care intră în cămin să urce la etajul 1, la camera... și să o anunțe pe Elena că este așteptată de cineva. La ora 18,00 să zicem. Da? Dacă Mioara a ajuns la Iași, va răspunde ea la căutarea ta. Dacă nu a sosit încă, așteaptă 15 minute și apoi poți pleca, nu voi coborî că este frig pe afară!

Am mulțumit pentru mâna întinsă de această colegă amabilă și m-am retras, fiind mulțumit oarecum, că am găsit o soluție pentru problema mea cea mai stresantă la ordinea zilei. Nu m-am abținut să nu-i povestesc lui Eugen acest episod, cerându-i părerea dacă am făcut bine sau nu. I-am relatat lui Eugen cu o anumită teamă, ziceam că dacă se află această poveste la nivele mai înalte, să zicem că la catedra de specialitate de la Universitate, despre un student disperat, politehnist, care nu poate învăța după un curs foarte prost predat de domnul profesor Climescu, ar putea ieși un scandal în urma căruia să fiu exmatriculat.

— Fugi, măi țacă, ce te gândești la prăpăstii?! Spune mai multe despre această Mioară, cum arată, cum se poartă, cât de apropiati ați devenit voi, în iarnă? Că eu cred că fata asta vrea să pună mâna pe tine! Te-a văzut frumușel, naiv, poate că ea n-a avut nici un prieten în anii de studenție și o îndeamnă colegele de cameră să nu scape ocazia... Că te-au văzut ele, gagicile și te-au plăcut. Și fetelor le plac poveștile de amor! Măi, fii atent la mine, pot să pun pariu că săptămâna viitoare joi sau vineri sau sâmbătă, Mioara va ieși din cămin în fuga mare și te va îmbrățișa, te va săruta ca o iubită, nu ca o profesoară care dă meditații la politehniști prostănaci!

Și Eugen a avut dreptate! Sărutul Mioarei a fost așa cum l-a descris prietenul meu, care s-a dovedit un bun psiholog. Dar mă pregătisem pentru o asemenea eventualitate. Judecasem, în

mintea mea, că un gest de tandrețe din partea Mioarei alunga, în mod sigur, orice grijă referitor la un scandal și pericol de exmatriculare. Pe de altă parte, eu frumușelul și naivul, ce răspuns să-i dau fetei? Ha? Și am găsit mai multe variante, toate cu acel final din care eu ies ca un adevărat cocoș, mare și tare pe lângă o găinușă, care este la un pas de a deveni profesoară.

După acel sărut care nu fu chiar pasional, dar nici scurt ca între doi cunoscuți care se revăd după o oarecare despărțire, fata mă luă de braț și mă invită să facem doi pași pe Copou, la deal, astfel încât să-i povestesc cu lux de amănunte necazul în care mă aflu. Trecuseră doar două sau trei zile de la ultima zi din sărbătoarea Mărțișorului, vremea se făcuse frumoasă, ziua era chiar caldută, iar natura pe Copou dădea semne de desprimăvărare rapidă. În sus spre parcul Copou și în jos, spre centru, perechi la fel cu al nostru umpleau trotuarul, fețele erau zâmbitoare, unii se opreau din loc în loc și se sărutau, nu foarte pasional ci în limitele unei decențe aduse de acasă, de la părinți foarte exigenți în ce privește morala și buna creștere. Mergând la braț cu fata – care era chiar frumușică, deși era cam minionă, după gustul meu – mă simțeam chiar foarte bine: uite domle că sunt la fel ca voi, sunt student, am cămin, am bursă și am și o prietenă frumoasă! I-am relatat metoda de studiu pe care o adoptasem, dar surpriza neplăcută era că domnul profesor Climescu nu prea avea nimic în comun cu cartea profesorului Nenițescu!

— Și mă gândeam că tu, Mioara, ești persoana cea mai potrivită să-mi indici alți autori de la care să găsesc deslușiri la părțile de curs pe care nu le-am înregistrat. Că am reținut atunci, în iarnă, că după ce vei termina teza de diplomă, va trebui să recapitulezi toată materia din cei patru ani de facultate, că examenul oral este cel mai dificil. Că unele comisii practică obiceiul să pună multe și variate întrebări candidatului care se dovedește bine pregătit.

Deci, într-un fel, cererea mea s-ar potrivi cu ceea ce recapitulezi acum. Nu?

În principiu Mioara a fost de acord că este așa cum am apreciat eu: ea știe mult mai multă matematică decât un elev de liceu. Că eu încă eram de nivel de liceu!

— Bine, îți voi da ajutorul cerut. Ca o meditație, sau o preparare extra curs. Dar eu ce primesc pentru efortul meu? Întrebă ea, strecurând o anumită nuanță, aparte, în tonul cu care formulase întrebarea.

Am convenit că a doua zi, vineri, voi veni cu notița de curs imediat ce voi scăpa de la seminarul de Filozofie, care se termina la ora 18,00, într-o sală din corpul A.

Era prima lecție de matematici speciale. Mioara a luat hârtia pe care îmi notasem câteva titluri. După ce citi notița, Mioara se dumiri că nu-i venea tocmai la îndemână să fie profesoară peste producția realizată de un profesor cu renume, cum era domnul Climescu.

— Va fi greu, Petrule, ți-o spun cu toată sinceritatea. Din opt titluri notate de tine, doar vreo patru îmi sună cunoscute. celelalte sunt neidentificate, cel puțin acum. Dar mă voi consulta și cu colegele, poate mâine seară voi putea să-ți predau prima lecție. Bine?

— Sigur. Dar ce ți se pare dificil? Or fi opere proprii ale domnului Climescu, acestea pe care nu le-ai recunoscut, din prima?

— Da, ai intuit corect. Cred că avem și astfel de cazuri. De aceea trebuie să ceri prietenului acela, Eugen, să-ți dea voie să copiezi din notițele lui ceea ce a consemnat el. Cuvânt cu cuvânt. Trebuie să folosim cele două metode de bază, din cercetarea matematică. Știi care sunt acestea?

— Inducția și deducția, cumva?

— Corect! Nu ești chiar pe din afară, student! Ai ceva inteligență, dar te-ai speriat rău de tot și asta te-a văduvit de puterea

de a gândi singur. Să sperăm că vom putea repara ceva din avaria produsă. Acum hai să mergem să-mi iau plata!

— Cum? Cuuuum? Dar aseară n-ai primit plata în avans pentru prima lecție? Am întrebat, făcând-o pe negustorul înșelat.

— Nâț! N-a fost avans! A fost doar o parte din prețul contractului. Suma totală o voi încasa la ultima livrare!

În zilele care urmau Mioara îmi aduse câteva coli de caiet cu pătrățele pe care erau scrise, cu litere frumos rotunjite, explicații despre subiectele clarificate. Duminică am ceru învoire de la profesoara mea ca dimineața să copiez din cursurile lui Eugen ceea ce se referea la temele rămase în necunoscut. La vreo două subiecte am constatat că Eugen prinsese bine dicteul domnului Climescu, așa că am adus acele părți doar pentru a fi confirmate de Mioara. Ne întâlnirăm spre seară și desfășuram programul obișnuit: știință în prima parte a serii, sub un stâlp cu lumină de la un bec nevandalizat, iar partea a doua cu negustoria. Că nu ne înțelegeam spre finalul serii: eu ziceam că am plătit cu vârf și îndesat, ea că nu, că între timp s-a produs o devalorizare și trebuie să dau mai multă marfă pentru suma în joc. Deocamdată, eu eram copleșit, în fiecare seară plecam cu datorii noi, adăugate la lista celor consemnate în zilele precedente.

A trecut o săptămână. Vineri după masă, la 15,30 mă pregăteam să cobor din Târgușor pentru seminarul de Filozofie, de la ora 16,00. Din difuzorul nelipsit din fiecare cameră a căminului se auzi un semnal sonor puternic, urmat de vocea crainicului ce anunța, cu o notă solemnă.

„Stimați concetățeni! Cu profund regret și durere, vă aducem la cunoștință că în urmă cu câteva minute conducătorul nostru iubit, tovarășul Gheorghe Gheorghiu Dej, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Române a încetat din viață, după o scurtă și grea boală....”

Toată lumea din dormitor se ridică în picioare. Stupefacția se citea pe fețele noastre, ale tuturor care nu aveam habar de politică

și nu recepționez gravitatea momentului. „Să-i fie țărâna ușoară! zise Vasile, veteranul dormitorului. Și să-i ierte Dumnezeu păcatele, că a avut destule!”

La difuzor se transmite, în continuare, că va urma o săptămână de doliu în care se vor desfășura o serie de activități legate de cinstirea defunctului, la catafalcul pe care va fi depus. În această săptămână se vor suspenda spectacolele de teatru, operă și filarmonică, restaurantele vor funcționa doar până la ora..., fără orchestre și nici muzică de pe discuri și benzi magnetice. Etc.

Am plecat spre corpul A, unde avea loc seminarul. Am ajuns cu doar cinci minute înainte de ora 16,00, tocmai când asistentul le comunica colegilor prezenți hotărârea catedrei de științe politice că în această seară cursurile și seminarele de specialitate se suspendă.

Bucuros că scap mai devreme, am coborât scările în fugă și am cotit-o spre căminul 4 al Complexului Pușkin. Am găsit repede pe cineva care intra în cămin și am rugat să fie transmis mesajul meu de așteptare către numita Mioara, de la camera... Nu trebui să aștept prea mult. Mioara coborî destul de repede, dar nu era îmbrăcată de oraș. Își trăsesese pe mâneci pardesiul, dedesubt se vedea capotul trei sferturi, coborând cu o palmă sub marginea hainei.

— Ce-i cu tine? De ce ai venit așa devreme? Întrebă ea.

— Nu se mai țin cursuri azi, ne-a trimis asistentul acasă.

— Bine, du-te acasă! Că nu mergem în parc azi. Nu-i decent, a murit conducătorul țării iar noi, cetățenii, în loc să-l cinstim creștinește ne ținem de lucruri păcătoase. Chiar și fetele din cameră au fost de acord că nu se cuvine să ne purtăm nepotrivit. Ne vedem duminică după amiază. Bine? Nu te supăra, copile!

Am revenit la cămin, povestindu-i lui Vasile, vărul, cum îi plăcea aceluia să fie socotit de acu înainte de toți colegii de dormitor, cum fusesem pus pe goană de Mioara.

— Vărule, crezi că este corectă comportarea ei? Nu se zice în popor, chiar și la țară „Morții cu morții și viii cu viii!”

— Nu, fecior, fata a judecat corect, că-i fată de țară, sănătoasă la morală. Nu se cade ca femeile să-l bocească pe mort, iar în camera alăturată doi tineri să geamă în plăceri. Gata, învață că ai de la cine! Păcat că ești așa de mic, că fata asta-i foarte bună de nevastă!

Avusese gura pocită, vărul Vasile. Dar despre asta, vom povesti când va veni rândul.

Decesul conducătorului țării a avut urmări pe care eu, ca student, le-am resimțit foarte repede. N-a trecut mult timp după înmormântarea lui Gheorghiu Dej că a venit ziua de 1 Mai, sărbătoare internațională pe care noi, românii o aniversăm cu defilare, cu steaguri și pancarte, cu flori de primăvară. Noi studenții Politehnicii trebuia să ne adunăm pe marele bulevard al Copoului într-un loc marcat special. Prezența era obligatorie, nu doar pentru căminiști ci inclusiv pentru ieșeni. Țin minte că de la ora 8,00 până la 10,00 coloana a înaintat cam 2-300 de metri, până lângă statuia lui Kogălniceanu. Acolo niște tineri – probabil studenți de-ai noștri, membrii în Consiliul Asociațiilor Studenților din România – au trecut printre rânduri și ne-au înmănat câte o foaie A4, scrisă față-verso la mașină, cu textul ... Horei Unirii, a lui Alecsandri! Ni s-a transmis să cântăm această Horă când vom ajunge în centru, în fața tribunei oficiale. Mi-am arătat mirarea când unii din colegi, ieșenii mai ales, s-au arătat mirați, dar și bucuroși pentru fila primită. Lângă mine în rând stătea Tinel Răcaru, colegul meu de grupă. Cuvintele lui au fost: „Gata cu cântecele patriotice rusești! Revenim în țară, cu ale noastre!” Eu l-am întrebat, despre ce vorbește, că nu înțeleg. „Păi până acum Hora Unirii a fost interzisă de Cenzură. Dacă s-a ridicat interdicția înseamnă că am revenit la niște sentimente naționale normale, nu?” M-am mirat, acasă la Toplița am cântat Hora Unirii, la școală, în fiecare an la 24 ianuarie. Să fi avut noi, în Regiunea Mureș

Autonomă Maghiară, altă legislație? Posibil, mă gândesc acum că în acea regiune autonomă noi, românii, eram minoritate națională și ungurii, majoritari, ne-ar fi acordat niște drepturi speciale! Mai știi?!

CAPITOLUL 6

Un puști cu idei

În aprilie vremea se menținu capricioasă, destul de rece dar și cu ploi rele, sâcâitoare.

— Este cea mai bună ploaie pentru câmp, pătrunde treptat în sol și nu se adună în puhoai, zise vărul Vasile.

— O fi, măi vere, dar la mine se adună datoriile și Mioara nu iartă, pune dobândă mare la datorii, am răspuns, doar eu știind despre moneda în care fata aceea calculase contractul.

— Ce datorii, măi pușor, că tu n-ai bani nici de un bilet de tramvai, mereu alergi pe lângă tren, nici nu-l ajungi și nici nu-l întreci.

Fără să-mi dau seama făceam acest joc, de-a întrecerea cu tramvaiele care urcau dealul Copoului. Pentru mine era distractiv, deoarece tramvaiul nu avea o viteză constantă. După ce pornea din stație, accelera până la zece metri de următoarea stație, după care frâna reducând viteza progresiv. Pentru mine aceste ruperi de ritm erau fascinante, mă simțeam de parcă aș fi alergat prin pădurile de brazi din Toplița.

Viața de student era frumoasă, așa cum se derula în afara sesiunilor de examene. Că erau multe aceste examene, toată lumea recunoștea acest fapt. Nu eram așa de ușor de convertit spre

resemnare. Am pornit niște discuții în dormitor, dar repede am rămas singur, cu Vasile, care nu m-a încurajat în susținerea unei opinii destul de dure față de ordinea firească.

— Vărule, este un program de cursuri absolut normal. De ce te revolți? Ce argumente ai ca să schimbi ordinea lucrurilor? Dar fi atent, să nu te pui cu puterea, că este periculos!

— Adică cum?! Nu ne învață Statutul UTM-ului că trebuie să fim constructivi? Să ne spunem punctul de vedere dacă avem propuneri valoroase?

Replica mea suna școlărește, o simțeam singur, dar nu puteam fi altfel. Eu eram rodul educației revoluționare pe care o promisem în anii de liceu. Și avusesem parte de instruire berechet, doar fusesem secretarul organizației UTM pe școală. Participam la ședințe importante în cadrul Comitetului Raional UTM, unde fusesem membru plin, apoi eram delegat la conferințele acestei organizații la nivelul regiunii. Vara eram trimis în tabere naționale de instruire UTM.

— Și ce propuneri constructive ai, măi nesupusule? mă luă la rost Vasile, care începuse să dea semne de iritare în fața unui puști care se purta agresiv.

— Păi am câteva, unele de fond și altele de formă. De exemplu, de ce nu avem posibilitatea să ne spunem și noi, studenții, nemulțumirea față de utilitatea unor discipline din programul de studiu, sau despre calitatea unor cadre universitare ca pedagogi? De exemplu, cursul de Analiză Matematică, cu moș Climescu, ar trebui să fie redus doar la un semestru. Până acum nu a făcut, domnul profesor, nici o referire la utilitatea acestei matematici abstracte pentru pregătirea mea ca inginer electrotehnic. Și aici avem atâtea detalii, că nimeni nu are altă părere decât mine.

— Bine, asta am priceput-o. Pune pe hârtie această propunere și ridică problema în prima adunare de UTM. Că de acolo trebuie

să pornești, conform principiului Centralismului Democratic! Altceva?

— Avem un curs de educație fizică și sport. Două ore pe săptămână. Până acum ne-a trimis profesorul acasă, că vremea nu era bună pentru sport în aer liber. Că nu avem acces la o sală de sport, programa ne plasează pe stadionul Clubului Poli Iași. Cred că acest curs este o neseriozitate. Băieții fac mai mult sport jucând fotbal pe maidanele dintre căminele studențești. De ce să nu se organizeze o competiție?

— Hm, exclamă Vasile. Aici nu am nimic de spus. Îți dau dreptate.

— Avem nevoie de cultură generală. Suntem studenți într-un centru cultural extraordinar și pentru noi nu se oferă nici o activitate organizată. În afară de acel concert educativ din noiembrie anul trecut, nu am auzit să ni se ofere ceva special. Iașul are muzee, case memoriale, are teatru, operă, filarmonică, are cămin cultural studențesc. Când vom termina facultatea și vom intra în lume, ce vom avea de povestit despre viața culturală a Iașului?

— Da, asta merge! Asta poți să o susții, vei fi luat la ochi și îți va face bine să te remarci. Dar prostia cu cursul de Analiză Matematică las-o deoparte! Aici poți să o încurci!

Seara, la plimbarea cu Mioara i-am relatat discuția avută cu Vasile. Mioara m-a ascultat, de fapt am sesizat că fata mă lăsa să vorbesc din politețe, nu o interesa subiectul de loc. La urmă, am întrebat-o:

— Ce părere ai despre ideile mele? Ești de acord să mă ridic și să...

— Ce prostie! Stai jos, puștiule și rămâi serios. Crezi că te vor ierta colegii tăi dacă te vei manifesta ca un activist politic cu inițiative? Las-o baltă!

Șoc dur! M-am simțit umilit și nu am putut să deschid gura toată seara. Am mers la deal, pe Copou, încă vreo zece minute, într-o tăcere jenantă. Apoi Mioara zise:

— Hai acasă! Mi-ai stricat tot cheful cu atitudinea ta de mare revoluționar. Copile, ai crescut, nu mai ești la liceu, trăim într-o lume diferită de cea în care ai fost până acum. Fă la fel cu colegii tăi, fii cum sunt și ei și nu ieși în evidență cu asemenea idei! Bine? Stai și cugetă o zi sau două și ne vedem dacă mai vrei?!

Sigur că nu mi-au căzut bine cuvintele Mioarei. A fost un duș rece, sub care m-am simțit ca un elev de liceu, din prima clasă de liceu nu din cei care... Multă vreme mi-au ars obraji de rușine nereușind să mă desprind de cuvintele cu care am fost tratat. Norocul meu că drumul până în deal, la Târgușor, era destul de lung și mergând, m-am calmat singur. Da, avea dreptate fata. Până atunci nu realizasem că ea era deplin maturizată, că mâine va intra într-o clasă cu puștani ca mine, cărora le va preda matematică, ridicându-se cu mult deasupra lor, cel puțin cu rangul pe care ți-l dă matematica, o știință accesibilă unei elite. Gândul îmi fugi spre ea, mi-am pus întrebarea oare cum s-a simțit absolventa universității la auzul ineptiilor debitate de acest tânăr de care mai înainte se simțise, poate, îndrăgostită? Ce asociere nepotrivită! Îmi veniră în minte cuvintele Mioarei când îmi povestise ce perdaf i-a tras fratele ei, mai mare, care era inginer mecanic la o stațiune de mașini agricole dintr-o comună mare, de pe malul Prutului. Acela a aflat că, în sfârșit Mioara are și ea un prieten, că a intrat în rând cu toate fetele de vârsta ei, că nu este tocilara de la Matematici, una rece și greu suportabilă care nu putea să se abțină de la atitudini critice față de logica sărăcuță a celor care nu făcuseră studii serioase de matematică. Însă fratele ei a certat-o, a fost aspru cu ea: „Fato, ești deja profesoară, te-ai îndrăgostit de un puști, ce crezi că faci? O să-l crești până va termina și el facultatea? Îți vei împărți salariul tău de profesor cu el, studentul, încă patru ani de acum înainte? Și cu

părinții noștri bătrâni cum rămâne? Trebuie să te întorci acasă, să ai grijă de ei că sunt bătrâni și nu au din ce să trăiască, la anii lor nu mai pot munci la CAP.” Când mi-a împărtășit cearta cu fratele ei, eu am privit-o stupefiat, adică ce înseamnă asta? I-am spus clar, destul de supărat: „Fato, îți zic și eu cum te-a numit fratele tău, eu am bursă, am frați și surori care mă ajută să-mi fac studiile, vara muncesc și câștig un ban pentru haine, cărți și fac asta încă de la 14 ani. Sunt întreținut doar de familia mea! Ce va fi între noi după ce se termină această sesiune? Eu nu m-am gândit, n-am idee. Vom vedea, acum să ne vedem de prietenia noastră, de plimbările noastre, de ajutorul pe care trebuie să mi-l dai, în continuare! Acesta este prezentul! Viitorul? Cine poate ști?”

Am simțit că în seara aceea viitorul s-a conturat cât se poate de clar. Finalul relației mele cu această fată mai mare decât mine cu patru ani se întrevedea clar, trebuia să ne decidem repede, cu maturitate. Să-i cer sfatul lui Vasile? Nu, nu trebuia să risc să ascult și de la Vasile niște cuvinte similare cu cele spuse de Mioara.

A doua zi am primit un mandat poștal de la Emil, fratele meu din Piatra Neamț. Acesta îmi trimitea o sută de lei, să am de cheltuială. Banii erau bine veniți, primăvara își intra în drepturi iar eu, doar cu cei treizeci de lei din bursa lunară mă simțeam încorsetat de sărăcie. Nu voiam să cheltuiesc pe prostii, dar mă simțeam jenat că nu-mi puteam permite să o invit pe Mioara la un film sau la un teatru. M-aș simți ofensat dacă fata mi-ar propune să împărțim costul билетelor pe din două. Ce fel de cavalier sunt eu?

La câteva zile după 1 Mai am văzut un afiș cu un concert de estradă, la Teatrul de Vară, cu comicul Mircea Crișan. Muzică ușoară, trupă de dans, comici, etc. Trebuie să fie frumos, hai să mergem și noi. Vrei, Mioara?

— Sigur că vreau, dar ai tu bani de bilete? Ai văzut că un bilet costă 15 lei?

— Am bani, tocmai am primit niște bani de la fratele meu din Piatra Neamț. Hai să cumpărăm bilete, acum, poate s-or mai găsi. Da, mai erau bilete, cu zece lei în a doua jumătate a amfiteatrului.

A fost un spectacol frumos. Aveam să aflui peste câteva luni că acel turneu care s-a încheiat la Iași, a fost ultima prezență pe scenă a marelui comic. Fusese dat afară din teatru pentru că îndrăznise să-și bată joc de cultura noastră progresistă, cea socialistă. Da, savurasem momentul care ridicase spectatorii în picioare, iar aplauzele fuseseră lungi, puternice. Dar ce s-a întâmplat, măi frate? Ultima piesă cu care se încheia spectacolul era o poezie pe care urma să o recite Mircea Crișan. A venit pe scenă în pas militaros de defilare. La mijlocul scenei a făcut câțiva pași pe loc, apoi s-a oprit în poziție de drepti, cu palmele lipite de vipușcă. Și-a ridicat brațul drept la inimă și, solemn, a spus:

— Poezie patriotică! A făcut o jumătate de pas înainte și, gesticulând doar cu mâna stângă, dreapta rămânând lipită de piept, a început:

— La-lalala-lala, Lalalala-la!

Lalalalala, lalalala-la!... Și tot așa, cu mult elan patriotic a lălăit-o vreo trei minute. Intonația era cea adecvată recitativului patriotic, urcând și coborând, lungind-o sau scurtând-o, răbufnind ca o aspră amenințare împotriva oricui ar fi încercat să...

La început, sala a rămas mută. Apoi s-au auzit câteva aplauze răzlete, care s-au oprit de la sine. Dar finalul a fost o erupție de urale, elanul patriotic al recitatorului a fost preluat de sală și aplauzele n-au conținut, minute multe. Cenzura a socotit că această piesă a fost o batjocură la adresa Partidului, a regimului socialist.

Curând, în acea vară, Mircea Crișan a reușit să plece din țară și nu s-a mai întors decât după 1990.

Zilele lunii mai treceau repede, se apropia sesiunea de examene de vară. Toată luna iunie era dedicată acestor examene. Programul sesiunii era mai lejer, de această dată, față de examenele din iarnă.

Între două examene puteam pune cinci, șase zile, adică timp suficient de toceală. Analiza Matematică era al doilea examen al meu, ziua stabilită fiind aproape de mijlocul lunii. Mă simțeam mult mai bine pregătit față de primul examen, acum reușisem să-mi iau singur notițe. Îmi comparasem însemnările mele cu ale lui Eugen, mai făcusem câteva completări și acum nu mă mai simțeam stresat, ca în iarnă. În preziua examenului îmi propusesem să o invit pe Mioara în parcul Copou și acolo, la umbră, să-i pun cursul meu în brațe și să o invit să-mi facă o examinare, selectând din paginile de curs. După amiază mă voi odihni, voi face program administrativ, spălându-mi câteva piese de lenjerie.

La ora nouă am reușit să trimit un mesaj către camera Mioarei, cu invitația de a coborî. A trecut un sfert de ceas și Mioara nu venea. Niciodată nu întârziase atât de mult. În sfârșit, pe ușa deschisă a căminului ieși Elena, colega de cameră a Mioarei.

— Mioara nu mai este în Iași. Alaltăieri a susținut examenul de stat, a luat nota maximă, după care a venit fratele ei cu o mașină și a luat-o, cu tot bagajul, să o ducă acasă, la părinți.

— Nu mi-a lăsat nici un rând scris? De rămas bun? O adresă la care să-i scriu?

— Nu, chiar m-a rugat să-ți spun să nu o cauți. A fost o prietenie frumoasă, a apreciat foarte mult plimbările voastre, partea de studiu cu care te-a ajutat, dar atât!

Am plecat posomorât din fața căminului numărul 4 din Complexul Pușkin. Despărțirea fără cuvinte am considerat-o ca o brutalitate, desigur că nu din partea Mioarei ci a fratelui, care a dus-o acasă, pur și simplu, procedând astfel ca nu cumva... am alungat gândul. Acum mi-a păru chiar bine că lucrurile s-au terminat astfel. Punct.

Am luat aceeași notă șase, la Analiză matematică precum în iarnă. Mă descurcasem binișor la subiectele de pe bilet, la sfârșit

domnul profesor mi-a mai pus două întrebări suplimentare din curs și am știut să răspund, nu chiar complet dar acceptabil.

— Tovarășul student, mă bucur că ai reușit să te pregătești mai bine, de această dată. Îți aduci aminte că la sesiunea din iarnă ți-am precizat că nota pe care ți-am dat-o a fost pentru încurajare?! Acum trebuie să-ți retrag două puncte, plata datoriei... Ai meritat nota 8, deci îți voi scrie în carnet nota 6. Trebuie să ști că toți ceilalți profesori cu care vei mai avea examene în această sesiune cunosc stilul meu de notare, iar aceste două note de șase le vor cunoaște că sunt un progres apreciabil la acest curs, care este, într-adevăr, dificil.

Am primit confirmarea acestei afirmații a domnului profesor Climescu la următorul examen. Doamna conferențiar Constantinescu predă cursul de Geometrie analitică, un curs predat ireproșabil, chiar cu pedanterie. Studenții își luau cu drag notițe la acest curs deoarece doamna Constantinescu scria frumos, clar, pe tablă, toate șirurile de ecuații, apoi dicta explicațiile și comentariile astfel că nimic nu era neclar în acele pagini scrise frumos. Am răspuns corect la toate subiectele, rezolasem ambele probleme la proba scrisă în dimineața zilei de examen. Mă așteptam la o notă mare. Doamna luă carnetul și examinează notele înscrise pe prima filă, cele obținute în sesiunea de iarnă. Zăbovi câteva secunde la acest înscris, apoi rosti:

— Tovarășul student a evoluat bine în acest prim an de studiu. Aveți cunoștințe de nota zece la disciplina mea, dar eu nu pot să vă acord o notă mai mare decât cea cu care v-a apreciat domnul profesor Climescu. Înscrise nota în carnet, apoi închise carnetul și mi-l întinse. Eram convins că dezamăgirea mi se citea pe față, adică doamna recunoaște că am știut de zece, dar îmi dă numai șase, că acesta este un barem maximal stabilit de șeful de catedră pentru mine și peste aprecierea domnului profesor nu se poate trece. Dar nu am spus nimic. Orice aș fi spus ar fi sunat ca

o revoltă, nepermisă în institutul politehnic, unde se învață carte, nu anarhie! Dincolo de ușa sălii de examen am deschis carnetul, curios să văd dacă primisem nota șase, așa cum credeam că fusese cota. Dar nu, am fost plăcut surprins că acolo, negru pe alb, apărea nota 8, deci doamna Constantinescu îmi scăzuse doar două puncte. Scăzământul a fost o inițiativă personală? Sau...? Nu-mi venea să cred că domnul profesor Climescu s-ar fi pretat la o sancțiune atât de dură! Totuși, mi-a venit inima la loc, am plecat mai vesel la cămin.

După masa de prânz am tras un pui de somn, apoi am coborât, pe la ora 5 în Parcul Expoziției. Am găsit o bancă liberă la umbră, pe o alee lăturalnică și m-am așezat, întinzând cele câteva ziare pe care le cumpărasem de la chioșcul de lângă Universitate. Dragul de literatură nu mă părăsise, ori de câte ori aveam bani cumpăram gazetele preferate: Luceafărul, Gazeta Literară, Flacăra, Contemporanul, Convorbiri literare, Cronica. Erau scrise în format de ziar dar conținutul era de revistă. Citeam titlurile, răsfoind paginile fără grabă, citeam o frază sau două și unde nu pricepeam nimic din acele fraze care să aibă legătură imediată cu titlul articolului, acolo treceam mai departe. Citeam cronicile de carte, îmi plăcea să rețin titluri și autori despre care se făceau referiri elogioase. Consideram că acumulând aceste informații puteam să trec drept un cunoscător al vieții literare contemporane, precizând totdeauna sursa informațiilor, însoțite de scuza că nu am bani să-mi cumpăr cărțile noi ce apăreau în librării și nici timp suficient pentru a le citi, la biblioteca Fundației. Dar rar mi se întâmplase, în acei primi ani de studenție, să am ocazia să particip la o discuție literară. De două ori niște băieți se opriseră la banca mea, citind titlurile ziarelor răsfirate și cerând, politicos, să se așeze și ei pentru câteva clipe spre a răsfoi acele ziare. Din vorbă în vorbă am aflat că erau studenți la Litere, citeau obligatoriu presa de specialitate și își arătau uimirea că există un politehnist

care citește o astfel de presă. N-am reușit să-i conving de pasiunea pentru literatură, li se părea o aberație să gândești că voi reveni la dragostea dintâi după absolvirea unei facultăți tehnice care mă face inginer, cu un salariu bun, mult mai mare decât al unui profesor. Da, ca hobby merge, dar nu ca o a doua profesie.

Sesiunea s-a încheiat cu rezultate satisfăcătoare. Media generală îmi asigura bursa de stat în al doilea an de studenție. Era un rezultat care îmi conferea dreptul la liniște. La liniștea proprie dar și la liniștirea părinților, că nu le voi crea necazuri bănești și tensiuni nemeritate în familie dacă, Doamne ferește, aș pierde bursa. Ultima zi de stat în Iași era cea de dinaintea sărbătoririi sfinților apostoli Petru și Pavel. Ziua mea onomastică. A doua zi, cea a sărbătoririi mele, aveam să fiu călător pe un drum lung, cu trenul. De la facultate promisem două foi de drum speciale, valabile pe CFR, însă trebuia să le păzesc ca ochii din cap deoarece la toamnă, la revenirea în anul doi va trebui să le predau cu un formular de decontare. Dacă le pierdeam, trebuia să plătesc costul unui bilet valabil la tren personal, clasa a doua, pe un parcurs de 500 de kilometri!

Traseul ales era, ca durată, destul de lung. Plecam din Iași la ora 7,00 și ajungeam acasă, la Toplița, la ora 22,00. În total 15 ore de călătorie. Trebuia să am grijă să-mi pregătesc ceva de-ale gurii pentru o zi întreagă. Banii îmi erau pe sponci, soluția salvatoare erau biscuiții, din cei simpli, populari, care se vindeau la kilogram. Mi-am cumpărat un kilogram, speram să-mi ajungă. Din Iași plecau, la o jumătate de oră diferență, două trenuri. Unul avea ruta prin Pașcani, era un personal de București. Al doilea, cu plecare mai devreme, mergea pe un traseu ocolitor, prin Bârnova, Vaslui, Bârlad, Tecuci și Mărășești, stația terminus. La Mărășești prindeam un alt tren, tot personal, care venea de la București și trecea prin Adjud, urca pe valea Trotușului și trecea munții, cu destinația finală Ciceu. Cu primul tren, cel prin Pașcani, aveam de așteptat

două ore la Adjud sosirea personalului de București – Ciceu. Convenabil. Am ajuns la Ciceu la ora 18,00, iar după 10 minute personalul de București – Satu Mare pornea spre nord. Oboseala își spunea cuvântul, am adormit foarte repede după urcarea în tren. Găsisem un compartiment liber, așa că m-am întins pe banchetă, punându-mi geamantanul ca pernă sub cap. M-a trezit controlorul care îmi ceru, cu un ton imperativ, să nu stau culcat, că acest tren nu are vagoane de dormit. Disciplinat și cuminte, am dormitat stând pe șezut, un somn chinuit, cu capul bălângănind ca la struți. În gară la Toplița mă aștepta fratele meu, Eugen. Era ora zece, aerul era răcoros, a trebuit să-mi scot un jersey din geamantan. Dar răcoarea îmi făcu bine, înviorându-mă. Bucuria sosirii fiului student, cu rezultate bune, fu mai mare la părinți decât la mine, cel obosit și flămând. M-au așezat la masă, avui parte de un picior de pui prăjit cu sos de usturoi, cartofi țărănești și o cană de ceai din scorușe de zmeură. Apoi m-am culcat și am dormit, neîntors cum se zice, până la ora 10, a doua zi.

Era bine acasă! Susurul pâ râului ce curgea prin fața casei fu cântecul de leagăn care îmi redădu vigoarea. Doar eram tânăr, abia voi împlini peste o lună 19 ani. Am ieșit în șort și desculț la pâ râu, gol până la brâu și m-am spălat ca un tânăr recrut, fornăind în timp ce îmi aruncam apa rece cu căușul palmelor pe gât, pe piept, pe umeri și pe membre. Ceaiul pe care-l iubeam de mic copil, de zmeură, îndulcit cu miere de la stupina familiei Braic, două ouă ochiuri cu o felie de slănină afumată, crestată și prăjită și pâinea pufoasă, cu coaja crocantă mă făcură să mă simt de-a dreptul răsfățat. Am stat cu mama de vorbă, povestind despre cămin, cantină, oraș, școală și întâmplări prin care trecusem.

— Mamă, trebuie să îți explic pe îndelete din ce cauză notele mele de la examene sunt mai mici decât cele pe care le obțineam la liceu. Această medie anuală, de 7,90 este de fapt valoarea mea reală. Valoare de student, valoare de oraș mare, de Iași și nu de

Toplița. Este notația pe care mi-au dat-o niște profesori mult mai exigenți decât cei de aici, din liceu. Ca să pot câștiga bursa fără de care nu pot continua școala, va trebui să muncesc din greu în toți cei patru ani care urmează. Este obositor, mai ales sesiunea de examene te stoarce de puteri. Niciodată până acum nu am simțit că mintea, capul, studiind de dimineață de la ora 8,00 până seara la ora 8,00 poate să obosească atât de mult, dar obosind și întregul trup. Marea majoritate a colegilor s-au plâns de această oboseală. Există doar câțiva care au trecut prin sesiune fără efort, au obținut și note foarte mari. Sunt băieți foarte deștepți, ei sunt de nota 10! Iar eu sunt doar de nota 8,00. Însă mă voi lupta să mă mențin, ba chiar să câștig câteva zecimi în sus, spre nota 8,50 și chiar 9!

CAPITOLUL 7

Student sadea

Julie-august-septembrie! Aproape trei luni de vacanță! Iu-huș! Cine și-ar fi închipuit că voi putea sta degeaba trei luni?! Adică să tai frunze la câini?! Deocamdată nu-mi propusesem să mă gândesc la un program de vacanță, în prima săptămână de stat acasă. Aceste zile erau premiul meu. Voi merge la ștrand în fiecare zi. Iar esențialul, adică o formă de a câștiga niște bani, la asta se va gândi Emilia! Ea era cea care îi proteja pe părinți de griji pentru mezinul-domn-student și tot ea mă proteja pe mine de grija de a umbla după o angajare sezonieră.

— Ce faci azi? mă întrebă mama, după ce strânse vasele de la micul dejun. Ai vreun gând?

— Nu, m-am gândit să-mi acord un premiu de o săptămână de odihnă, în care să nu fac nimic greu. Adică să dorm, să merg la ștrand zilnic, să stau la povești cu PuIU, prietenul meu, să mă opresc la Bibliotecă, să mă întâlnesc, seara, pe Corso, cu colegii, la o cafea. De ce întrebi, mamă? Emilia s-a gândit la ceva, pentru mine? Precis că are o propunere care nu poate fi respinsă și nici măcar discutată! Nu-i așa?

— Mai înainte de toate, spune cu ce lucruri noi vrei să te îmbraci la toamnă? Asta este grija noastră pe durata vacanței tale. În funcție de asta îți vei planifica celelalte treburi.

— Ai dreptate, mamă, ai dreptate! Îmi trebuie un palton nou. Îmi trebuie o pereche de pantofi pentru toamnă – primăvară și bocanci pentru iarnă. Cămăși, maiouri, indispensabili, ciorapi. Căciulă și fular. Cât face asta? Poate două mii de lei. Nu?

— Da, la asta ne-am gândit și noi, cu Emilia și Margareta. Emilia a zis să treci pe la ea, la Sfatul Popular.

— De ce? Îmi dă un ban de cheltuială? Întrebai, puțin răutăcios.

— Nu, banul de cheltuială ți l-a pregătit soră-ta, Margareta. Uite, ți-a lăsat de o cafea, 25 de lei.

— Cum, mamă, așa de scumpă este cafeaua la Toplița?! Sigur că glumesc, Margareta este a doua cea mai bună mamă a mea! Am să trec pe la ea, primul drum acolo îl voi face! Am plecat, vin la prânz!

M-am oprit, într-adevăr, la Margareta. La capul podului Mureșului, pe partea dinspre gară a intersecției, era un Aprozar unde Margareta lucra ca vânzătoare. Da, oficial ca vânzătoare, în fapt era și hamal, adică încărcător-descărcător și femeie de serviciu. Trebuia să manipuleze lăzile cu legume și zarzavaturi, adică... Tot ce făcea Margareta ca să-și câștige salariul se putea citi pe mâinile ei. Roșii, aspre, cu cicatrici! Își ascundea mâinile de oameni, din cauza lor apăsătoare stânjenite în lume. Mie mi se frângea inima de milă, dar Margareta era o fire stoică. Mândria ei eram eu, premiantul din liceu, frumusețelul orașelului, acum student, mâine inginer! „Vedeți, măi oameni, ce frate am eu? Eu sunt mama lui, eu l-am crescut!”

În magazin nu era decât o clientă. O bătrânică din Zencani, cartierul de deasupra gării. Doar stătea de vorbă cu Margareta, nu cumpărase nimic. Când a văzut că intră un client, bătrâna și-a luat

rămas bun și a plecat, grăbită. Am rămas singuri. I-am mulțumit pentru banii de cafea și i-am promis, solemn, că în curând o să vină vremea să-i restitui împrumuturile, care se adună, se fac milioane de lei! Ea îmi tăie gluma:

— Nu sta la povești cu mine, te așteaptă Emilia! Și apoi eu am treabă, trebuie să scot sacii cu resturi din beci, să spăl pe jos acolo, să aduc marfă proaspătă sus. Hai, valea!

— S-o crezi tu! Împreună! Numai după ce facem treabă împreună, voi merge mai departe.

— Te vei murdări, pleacă de aici! insistă sora cea bună.

— Dacă insiști, voi pleca, dar îți dau cafeaua înapoi, zisei și am scos banii primiți de la mama, să-i pun în buzunarul mare al șorțului surorii sale. Sigur că gestul îi aduse Margaretei o lacrimă în colțul ochiului, refuzul era o jignire, cât se poate de mare. N-am putut să o îmbunez decât luând-o în brațe și sărutând-o pe ochi. Apoi ne-am înhămat la treabă împreună și am terminat în jumătate de oră tot ceea ce avea Margareta de făcut la urgența zilei. M-am spălat pe mâini și am pornit mai departe. Am zăbovit câteva minute pe podul Mureșului, privind de sus spinările negre ale peștilor care dădeau leneși, din cozi, împotriva curentului. Peștii aceia erau frumusețea peisajului de pe acest bătrân pod, loc de întâlnire pentru toate perechile...

Am ajuns la ora zece la Sfatul Popular Raional. Emilia era secretară tehnică la Secretariatul Administrativ al Sfatului. Șeful ei era Putiu, soțul Mamei Laura. De fapt îl chema Ștefan, dar fiind ungur Putiu era un derivat de la Pitiu, numele obișnuit de alint. Când am intrat la secretariat Emilia tocmai stătea de vorbă cu Laura, care venise să-l ducă pe Putiu la croitor, la o probă de costum. Intrarea studentului fu primită cu exclamații, îmbrățișări, pupături. Apoi ieși din birou distinsul șef de serviciu, mă felicită și el, chiar dacă nu voisem să-i fie fiu (cum s-ar fi purtat el, la acest moment, dacă i-aș fi fost copil înfiat?! M-am gândit la asta,

dar imaginația nu mă duse la un răspuns) și apoi Laura plecă, promițând că se va lăsa invitată de domnul student la o prăjitură, în vara asta, că doar vacanța este lungă!

— Vezi că Emilia ți-a pregătit o surpriză! Fi demn de ea! zise Laura strict confidențial, ceea ce însemna pe șoptite, adică de răsună lungul coridor al Sfatului.

— Ei, care-i surpriza asta, teribilă, sora mea?

— Puștiule, m-am gândit că acum ești băiat mare, ai o pregătire bună la multe discipline. Pe aici, la noi în raion, încă sunt școli comunale care nu au profesori titulari. Mai muncim cu suplinitori, absolvenți de liceu care nu au fost premianți ca tine, dar au terminat cu note mari. M-am gândit că ai putea fi profesor, cu câtă matematică, fizică, istorie, limbă română, etc. știi.

— Aș putea, dar acum este vacanță peste tot. Ce să fac? zise Paul consternat. Ce o fi pregătit Emilia?!

— Da, vreau să te fac profesor, peste vară! Cu normă întreagă, cu 2 – 4 ore de predare pe zi și salariu de 1000 de lei pe lună.

— Nu înțeleg!

— Uite, suntem următorii elevi, la fără frecvență: eu, Șoni – directorul IGCL-ului, gospodăria locală după cum ști, Cornel cofetarul, Magda soția lui Horea Moldovan, secretara de la secția Învățământ, încă o doamnă de la secția agrară și fratele lui Șoni. Vrem să ne predai matematica și fizica de clasa a X-a, până la 1 septembrie, când se dau corigențele. Că noi ne-am gândit la tine încă de la sesiunea din iarnă, când chiar profesorii de la liceu ne-au propus această alternativă.

— Și dacă noi veți trece examenele, eu ce mă fac? Te-ai întrebat? Mă voi face de râsul Topliței!

— Nu-ți face tu probleme, o să trecem clasa, deoarece vei fi un bun profesor. În fiecare zi, de luni până vineri, vom face 2 – 3 ore de matematică și fizică, acasă la fiecare dintre noi, prin rotație. Banii, o mie de lei pe lună, îi strâng eu de la elevi și ți-i dau cu

martori, în fața lor. În rest, toată ziua până la ora 18,00 vei fi liber! Ești de acord, tovarășe profesor?

Am fost de acord, n-am avut încotro. Numai că mi-am luat rolul în serios și am pretins același lucru și din partea „elevilor” mei. Cele mai bune rezultate le-a obținut Cornel Cofetaru, el fiind cel mai tânăr și mai înzestrat dintre toți. A luat opt la ambele discipline. Ceilalți au trecut clasa, asta a fost realizarea cea mai importantă. S-au lăudat, prin tot târgul, că au luat notele pe merit, că n-au intervenit cu pile și cadouri la profesori.

Eu am fost mulțumit de faptă, dar și de răsplată. Și mai aveam în față un an de tras, la dublu, adică pentru programa anului al XI-lea dar și pentru examenul de maturitate, în final. În septembrie familia s-a ocupat de „trusoul” meu pentru iarnă. Și a fost bine!

25 septembrie, ora plecării 18,00 din gara cfr Toplița. Sosire în gara cfr Iași, a doua zi, ora 11,00. Total 17 ore de călătorie. La Iași era cald și bine. Dar nu atât de cald încât să transpiri. Totuși am transpirat, deoarece m-am îmbrăcat cu o parte din hainele care nu au încăput în geamantan. De exemplu, paltonul. Costumul. Celelalte le-am înghesuit cum am putut, dar am urcat Copoul până la Codrescu, căminul E3, cu costumul pe mine și paltonul pe braț. La ușa administratoarei nu era nimeni. Norocul meu!

— Anul, numele și prenumele, tovarășe student! se auzi de undeva din spatele stivelor de pături, cearceafuri... Caută-te pe tabelele de pe masă, te rog.

— Am găsit: camera 404! Cu... da, sunt colegii mei de grupă!

— Bine, urcă și lasă-ți bagajele și apoi coboară să-ți iei cazarmamentul.

La ora 12,30 am dat, cuviincios, ziua bună doamnei Hristache. Am predat plicul de la Mama Laura și am primit, la schimb (?!), cartela de masă pentru 26 – 30 septembrie și întreg, toate filele, pentru luna octombrie. Am mulțumit și am plecat la masă. La ora 13,00 stăteam singur la o masă pe centrul cantinei, cu fața spre

ușile mari, cu un șnițel (cu rezervă! spuneau ei, băieții, dacă din bucătoaie mai rămânea ceva de introdus între 2 felii de pâine) care îmbrâncea un purcoi de cartofi prăjiți.

— Asta da, primire! Se vede că studentul are pile la doamna Hristache! se auzi o voce veselă la spatele meu, în timp ce o mână de bărbat înhăța doi cartofi obraznici din farfurie.

— Mihai Lateș! M-am ridicat de pe scaun și mi-am îmbrățișat colegul de cameră. Când ai venit, Mihăiță? Te-ai cazat? Ai fost la Decanat? Nu, n-ai fost pe nicăieri! Ai venit direct la răsplată!

— Ai ghicit! Eu am venit de ieri pe la Decanat și am primit bonurile de masă inclusiv pentru micul dejun de azi, dar nu m-am cazat. Eu am o soră, căsătorită aici, în Iași, are casă cu soțul și nepoțica la Valea Lupului. Eu am venit încă din primele zile ale lui septembrie să-mi ajut sora. Ea a terminat concediul postnatal și încă nu are o dădacă pentru nepotul meu. Așa că mi-am pus boneta pe capul de lup, am luat coșul cu zmeură și am venit la datorie. Dar de azi mi s-a dat liber la studenție, așa că am venit să mănânc, mai întâi, apoi să mă cazez. Zici că te-ai cazat? Unde stai? La E3?

— Da, etajul 4, camera 404, patul de pe stânga, cu picioarele spre geam. Vom fi colegi de cameră! Hai, ia-ți tava și vino să ciocnim un pahar de apă, că eu voi fi gata până te așezi tu!

De la cantină, căminul nostru era la doi pași. Am plecat să-l cazăm pe Mihăiță, apoi să tragem un pui de somn, așa cum se face la munte, doar suntem oameni de codru, măi flăcăi! Tocmai voiam să călcăm prima treaptă din scările ce duceau la etaje când ne-o luă înainte un cuier umblător, cu palton pe umeri, câte un geamantan în mâini și cearșafuri pe umeri, acoperindu-i fața.

— Măi băieți, acesta-i cumva un neamț de la Portarul Sucevei? Încotro, Veri? La camera 404?

— Da, măi, ajutați un obosit, vă rog, că fac cinste cu o bere la terasă, la Copou! Apoi, după ce se văzu scăpat de geamantane, adăugă: „La prima bursă!”

— Ăsta-i geamantanul cu haleală? am întrebat, balansând geamantanul de carton. Ăsta-i, că se aude dulceața de trandafiri clătinându-se în borcan!

Deci eram deja trei colegi de cameră sosiți din timp la sediul de toamnă. A doua zi, spre seară, mai deschise ușa un geamantan de carton mirosind a tămâioasă.

— Guriță! strigarăm toți, în loc de salut.

— Las strugurii și mă duc să-mi iau cazarmamentul! Nu deschideți geanta că vă atacă viespile, că nu vă cunosc!

El era, Nicu Gurău zis și strigat mereu Guriță, băragăneanul din Căineni, Ianca. Se întoarse, cât ai clipi, însoțit de tecuceanul Ion Tătaru, ultimul sosit. Acesta intră după Guriță și decretă:

— Ultimul sosit, efectiv complet, sunt șef de cameră! Fiecare veți cotiza săptămânal cu un leu și o variantă simplă la Pronosport! Am zis!

Am mâncat struguri, am băut apă și apoi ne-am povestit aventurile de peste vară.

— La viața mea n-am să mai fiu integralist! zise Guriță. Nu mă mai prinde nea Sandu mecanic de întreținere la tractoare, cât îi vara de lungă! Eu trebuie să învăț, neamuri, că am restanță la... desen tehnic! Deci asta a fost aventura lui de o vară, ca student – unicul integralist din comună.

— Măi, eu am format la loc echipa de volei a școlii, aceea cu care am fost campioni pe Moldova în urmă cu doi ani, cu Udișteanu la bombe și subsemnatul la ridicare, zise Veri Krämer. Și am făcut campionat pe Suceava, iar am bătut ca la Rovine în câmpii!

— La Podul Înalt, analfabetule, zise Mircea Pușcașu, cel ce era, pe bune, ultimul sosit, în camera cu șase paturi. Trebuie să mai fie un pat liber, băieți! Că de nu, bat la voi ca la Codrii Cosminului!

Toți eram bronzăți, toți eram veseli. Și mai aveam trei zile libere până la începerea cursurilor.

— Eu am fost culegător de afine și zmeură, zise Mihăiță Lateș. Am adunat o recoltă mare, iar maică-mea a făcut dulcețuri pentru o iarnă lungă. Noroc cu cumnatul de aici, din Iași, că a avut o cursă la Câmpulung și a luat un dulap de borcane cu mașina, altfel îmi rupeam mâinile pe tren, cu ele.

— Eu am fost student în vacanță, ce pușca mea, zise Mircea. La noi, la Fălticeni, eram integraliști doar vreo patru colegi de clasă, din liceu, ne adunam zi de zi la o miuță în curtea școlii. Restul erau la muncă, toți. Știu un dribling, băieți, a la Garincha!

— Eu am stat la stand, la verificat Ocaua lui Cuza. Că am prins un post vacant de ștergător de halbe și pahare la crâșmă. Post bun, curat și uscat, că cel de fraier, adică de spălător de vase l-a luat Liliana, gagica poftită de voi toți, anul trecut, la admitere. Să fi văzut ce mâini avea, fata, după prima săptămână! Noroc cu Ionelu Milostivu, că i-a luat locul, două zile din trei, cu plata la fifti-fifti!

— Singurul care am avut calificare superioară sunt eu, am afirmat cu modestie. Eu am fost profesor angajat cu normă întreagă, adică 3 ore pe zi, cinci zile pe săptămână, profesor de liceu cu predare (și ascultare!) de matematică și fizică, de clasa a X-a. Că m-a angajat o clasă de șase corigenți de la ff, să-i fac să treacă clasa. O mie pe lună! Iar la anul, la fel, dar încă cinci sute în plus pentru bacalaureat.

— Ești fraier, ardeleanule, zise Mircea! De va fi vorba de examenul de Maturitate, puteai cere două mii în plus, că aici este vorba de păstrat posturile! Ai avut cel puțin un director din clasa muncitoare?

— Da, am avut unul, cu facultatea muncitorească! Dar bun meseriaș, măi!

Din una în alta, am ieșit să consultăm orarul. Afișierul era la etajul 2, lângă sala B5. Nu era înghesuială, s-ar putea spune că nimeni nu era interesat de acest loc special.

— Fraților, anul ăsta intrăm pe meserie! zise Veri Krämer. Uite, avem Bazele Electrotehnicii, cu domnul profesor Rosman. Am auzit că este foarte serios, la examene dacă spui vreo prostie ori o scalzi cu răspunsul la subiectele de pe bilet, afișează o mină de om jignit. Numai că nu-ți spune: „Cum se poate, tovarășe student, să nu cunoști acest subiect?! Este baza meseriei, fără asta...” Și încheie cu tradiționalul „... amânăm până la o nouă întâlnire!” Și te-ai ales cu un reproș spus de un om cu o educație aleasă. Că domnului Rosman îi este rușine să-și arate indignarea față de un monument de neseriozitate, cum ești tu. Încheie, uitându-se la Mircea.

— Adică de ce eu? Ce, mă vezi de pe acum cu restanță la Electro?! Ia, schimbă finalul și spune „... cum sunt eu!”

— Băieți, nu vă mai tachinați, dar are dreptate Veri. Cum poți să nu înveți acest curs, care este baza meseriei noastre! Cel care intrase destul de vijelios în vorbă cu băieții era Eugen Hnatiuc, prietenul din Piatra Neamț. Eu am fost cel care l-am îmbrățișat cu drag, ca doi buni prieteni ce eram.

— Ia priviți-i, măi băieți! zise Guriță. Ce înseamnă atâta dragoste la voi?

— Păi, măi Guriță, tu nici nu știi cât de mult ținem noi, unul la altul! răspunse Eugen. Iar eu am completat:

— Cât prețul pe jumătate al trusei de desen Richter! Că l-am cumpărat cu efort bănesc colectiv, anul trecut, pentru desen.

Între timp începură să vină și alți studenți, în căutarea tabelului mare cu orarul semestrului întâi.

— Uite, măi frate, nu scăpăm nici anul ăsta de matematici, zisei cu obidă.

— Și ce te supără, frate? Îl luă din scurt un tip, probabil dintr-un an superior. Dacă ești așa supărat pe matematici, precis ai primit cadou de la Moș Climescu un 5 la primul examen, din semestrul unu.

— Exact! răspunse Eugen în locul meu. Este atât de vestit acest „5” la Moșul?

— Da, măi băieți, că nimeni nu își permite să-și schimbe impresia despre studentul cotate cu această notă, de la domnul profesor Climescu. Până la absolvirea facultății trebuie să te împaci cu 8, nota maximă pe care o vei primi, cele 2 puncte se scad implicit, ele sunt ca un tribut plătit slabei pregătiri la matematici speciale!

— Noa, frate! Acu mă cunoaște tăta lumea, zisei oftând ardeleneste. Mai bine îi spui tatălui meu că mă întorc cioban la oi!

— Tu ai spus-o, Petrică, zise Mircea. Să nu dai cu perna în mine când te-oi striga „Ciobanule!”

Cel ce dăduse acea informație prăpăstioasă se recomandă:

— Eu sunt Ștefan, din anul trei. Sunt consătean cu Guriță. Să știți că ceea ce v-am zis despre această notă ghinionistă este pe aproape de adevăr. Pe voi nu v-au instruit băieții din anul 5? N-ați locuit în sala de lectură de la parter? Tatăl nostru, al tuturor bobocilor, Costică Culeșcă, nu v-a instruit cu toate subtilitățile tradiționale de la Electro? El dă sfatul tuturor, că să fie cu băgare de seamă, dacă se încurcă la acest examen și domnul Climescu le oferă, zice dânsul, pentru încurajare, nota 5, să îl refuze imediat, chiar afișând supărare: „Nu, tovarășe profesor, vin la restanțe! Îmi cer iertare, aveți dreptate, ce fel de inginer pot fi dacă știu analiză matematică doar de 5!” Asta îi place domnului profesor și să știți, că are memorie vizuală. La restanțe vă ține minte și dacă răspundeți de un 7 sau 8, vă felicită că ați trudit cu seriozitate și vă dă un punct în plus, cu felicitare.

— Dar tu de unde știi asta, măi Fănică, întrebă Guriță. Că mie nu mi-ai spus, deși eu tot cu 5 am luat analiza matematică.

— Tu ești văr cu mine, nu vreau să te supăr, că te știu iute la mânăie!

Eugen profită de cunoștințele speciale ale colegului mai mare și propuse:

— Fănică, pot să-ți spun pe numele mic? Eu sunt Eugen și vreau să te rog să ne spui câte ceva despre celelalte materii din anul doi.

— Bine! Uite, la Matematicile Speciale de care s-a speriat dânsul – și arată spre mine, care mi-am spus numele, prezentându-mă – cursul domnului profesor Murgescu este impecabil. Construcția cursului este de premiat. Păcat că nu s-a putut scoate o carte, ar fi, zic eu, în domeniu, un „best seller!” Dicția domnului Murgescu este clară, are volum, în sala de curs este liniște perfectă. Eu am zis – și mulți colegi au fost de acord cu mine! – că am ascultat cursul parcă vrăjit! Am înțeles toate demonstrațiile, am plecat de la toate cursurile cu convingerea că cunosc materia. Până la urmă am înțeles că trebuie să-mi verific capacitatea de memorare și am fost mulțumit de mine, pe ansamblu! Am luat zece la ambele sesiuni!

— Interesant, zise Eugen și Veri fu de acord cu el, imediat. Dar ceru o explicație:

— Ziceai ceva de o verificare pe care ai făcut-o. Despre ce este vorba?

— După fiecare curs am afirmat că am înțeles totul și că cunosc materia. Dar m-am verificat în sesiune: am deschis pagina unui curs la întâmplare – eu pe colț, sus, scriu data și ora când a avut loc predarea! – am citit titlul subiectului și am încercat să-mi aduc aminte despre ce era vorba. Scriind. La multe pagini din curs, în special cele cu o dată mai apropiată, rezultatul rememorării a fost bun, bunișor. La cele de la începutul semestrului memoria mea a fost deficitară. Așa că am făcut o lecturare cu memorare și apoi o verificare. Așa procedez acum, la majoritatea obiectelor, mai ales la cele de specialitate.

— Interesant, spuseră aceiași doi de la început, Veri și Eugen. Veri chiar a făcut un pas spre Ștefan, s-a văzut că ar vrea să se împrietenească cu acest student foarte serios. Timpul, însă, ori soarta, îi va pune față în față în altă postură decât aceea de prieteni! Dar asta mai târziu.

Următoarea disciplină care a suscitat nedumerirea colegilor a fost cea înscrisă pe orar cu o ședință de curs săptămânal și o ședință de laborator la două săptămâni. Toleranțe și măsurări tehnice. Profesor universitar Răileanu.

— Povestea despre domnul profesor Răileanu este fabuloasă, zise Ștefan. Eu nu vă zic prea multe, veți auzi și legende, dar veți auzi chiar de la domnul profesor cuvinte pe care nu le veți uita, toată viața. Domnul profesor este președintele Comitetului de Metrologie pentru zona Moldovei. Este o funcție pe care a moștenit-o de la profesorul care i-a fost mentor și protector, susținător, dar la care domnul Răileanu a fost angajat ca... argat la grajduri! Da, chiar așa, argat! Adică slugă. Dar care a avut ambiția să învețe. A făcut liceul în particular, adică la fără frecvență. A intrat la facultate printre primii. Domnul profesor s-a prefăcut că nu-l cunoaște în ziua când studentul Răileanu a intrat în sala de examen pentru prima dată. L-a ascultat, i-a pus o sumedenie de întrebări suplimentare, din toată materia și la sfârșit, înmânându-i carnetul de note cu calificativul maxim, l-a întrebat: „Nu cumva locuiești în cămăruța aceea, de deasupra grajdului meu?” Din al doilea semestru al aceluia an universitar, „argatul” Răileanu a devenit salariat al Universității, pe post de „preparator” de laborator. Dar nu a renunțat la cămăruța lui de deasupra șurii de fân din gospodăria stăpânului său!

— Este adevărat că este porcos în exprimare? întreabă Guriță.

— Da, dar mai multe detalii veți afla de la alții, nu de la mine! zise Ștefan.

— La ce ne folosește această disciplină? am întrebat eu. Are vreo legătură cu electricitatea?

— Sigur. Veți vedea în chiar prima zi de curs! Dar, băieți, eu vă recomand să vă uitați cu atenție la Orar. Nu doar cursurile sunt afișate acolo. V-am auzit vorbind între voi încă din prima clipă când v-ați uitat pe Orar. Cu anul 2 începe studiul meseriei de inginer electromecanic, în cazul vostru. Veți avea laboratoare, acolo veți efectua niște aplicații practice, prin care veți verifica adevărurile teoretice predate la cursuri. Aceste laboratoare sunt foarte importante. Ca unul care am trecut deja prin această experiență, vă dau câteva sfaturi. Majoritatea laboratoarelor sunt amplasate în corpurile D și F. Aceste corpuri sunt în valea orașului, dincolo de Piața Unirii. Dacă vă uitați bine, o să vedeți în orar program de laborator imediat după un curs teoretic. Ca să ajungi din corpul A sau B în corpul D, ai timp doar 20 de minute, adică pauza mare! Faceți acest drum acum, plecați de aici, din deal și mergeți pe jos până în corpul D. Nu veți putea, deseori, să prindeți un tramvai care să vă ducă până în Piața Unirii.

Tocmai voiam să urmăresc sfatul lui Fănică, adică să mergem pe jos până în corpul D, însă a trebuit să mai rămânem un pic deoarece ne-a ieșit în cale Doru Țicău. Acesta a fost coleg de grupă cu Eugen Hnatiuc. Nu s-a prea ținut de școală. N-a agreat să stea la comun cu noi, în sală de lectură și a plecat la gazdă. Spunea că are o cutiuță de chibrituri în care se simte excelent.

„— Dar mai excelent se simt gagicuțele care acceptă să îmi vadă camera de student holtei. Nu vă povestesc, o să vedeți singuri și veți trage tot singuri concluziile, că veți ajunge să-mi cerșiți două ore la hogașul meu, când vă va veni rândul!”

Așa a fost, ne-a povestit un alt coleg, ieșean, care devenise bun prieten (de aventuri... amoroase!) cu Doru. Cutiuța lui de chibrituri avea dimensiunea de 4x2 metri. Era o fundătură de palier, la ultimul etaj într-o casă veche de pe strada Păcurari. Ușă de lemn,

vopsită în alb, vopsea scorojită pe alocuri. Se deschidea în afară, că înăuntru nu era loc. De cum intrai dădeai peste un pat din fier, vopsit alb ca la spital. Patul acoperea aproape toată lățimea cutiutei, mai rămâneau vreo 20 de centimetri pe unde ajungeai să te așezi pe pat, în fața unei etajere pentru cursuri, o veioză și cam atât. Partea nașpa era că după ce intrai și reușeai să te așezi pe pat, întorcând capul spre ușă, dacă era închisă, puteai citi – că era scris cu litere mari, de tipar, îngroșate – anunțul avertisment: „De aici nici musca n-a scăpat ne....ă!”.

Doru s-a ținut de fete. Avea talent la agățat, spunea că era, acasă la Brăila, un fel de Terente al zonei centrale. Că a avut de suferit din cauza unor părinți revoltați – fetele lor erau din categoria „sedusă și abandonată!” – dar taică-su, un avocat de top în baroul brăilean, l-a scăpat de sancțiuni aspre.

Revin la momentul când el, Doru, ne-a abordat în fața Orarului, să vedem cu ce prilej ne-a ieșit în cale.

— Băieți, v-am căutat la cămin și am aflat că ați plecat la Orar. Nici nu se putea să fiți în altă parte, tocișilor! Eu am venit să îmi iau rămas bun de la voi, plec la cazarmă, la Regimentul de pe Copou. Am rămas repetent în anul I și ca atare, am fost iute încorporat. Tăicuțul n-a putut face nimic. Dacă mă veți vedea prin Iași, în civil sau în uniformă de pifan, să nu mă abordați, că timpul meu este foarte prețios și, în acele câteva ore libere trebuie să agăț ceva, altfel este de jale! La revedere!

N-a stat la îmbrățișări și nici la strângeri de mâini. A plecat, ne-a căutat să ne avertizeze despre timpul lui liber, foarte prețios, când o fi să-l aibă!

Întorcându-mă la cele sfătuite de Fănică, după plecarea lui Doru Țicău ne-am hotărât să verificăm acest traseu. Am plecat din fața Orarului și am mers așa cum merge tot omul, coborând un deal pe drumurile căruia mai circulă și alții. De care te poți împiedica, dacă este aglomerație. Dar am hotărât să mergem cu

grupul, să nu ne răzlețim. Am ajuns la destinație cu 2 minute peste timpul disponibil.

— Deci, băieți, zise Veri, cu încă 2-3 minute în plus, cât durează să ieși din sala de curs, să cobori scările și să ajungi în punctul de unde am plecat noi, cronometrând, întârziem cu 5 minute la laborator ori seminar. Deci, pe jos, trebuie să alergăm un pic. Hai să vedem cât facem cu tramvaiul, la urcare.

— De acord cu voi, interveni Eugen, dar dacă tot am ajuns în Piața Unirii, hai să stăm la o cafea! Putem intra la Cofetăria Amandina, care este aici, aproape de cinematograful Victoria, sau să urcăm mai sus, la cafeneaua armeanului, care face cea mai bună cafea din Iași, ba chiar din toată Moldova. La Amandina putem lua câteva cubulețe de zahăr, în buzunar! Ele sunt puse într-un bol, pe tejghea și oricine poate lua cât își dorește. Poți să-ți iei 4 – 5 cubulețe dacă vânzătoarea nu este atentă! Dar și dacă este atentă nu zice nimic!

— Este nevoie să ai câteva cuburi de zahăr în dotare, că ceaiul nostru de la micul dejun, la cantina Codrescu, este cam..., zise Nelu Tătaru.

— Da, așa este, dar mai are și gustul ăla, ciudat, de... completă Guriță. Însă Eugen puse capac la subiectul zahăr-ceai.

— Am auzit doi pensionari vorbind în tramvai, când urcam din Piața Unirii, într-o zi în primăvară. Unul îi spunea celuilalt:

„— Ți aduci aminte, Ioane, ce gust rău avea ceaiul nostru când eram în armată?”

„— Da, avea cam mult.... Cică pentru calmarea instinctelor sexuale!” zise Ion.

„— Și ce-i cu asta?” întrebă Ion.

„— Măi, la mine calmantul ăla abia acum își face efectul!”

Am intrat la cafeneaua armeanului râzând de poanta cu bromura, am băut câte o ceșcuță de cafea espresso (a costat doar 1,50 lei!), apoi Eugen ne-a invitat la lactobarul din capul scărilor ce

urcau de la Statuia lui Cuza către Casa de Cultură a Studenților, sau Piața Spitalului Sf. Spiridon. În vârful acelor scări, spre stânga se vedea Biblioteca Centrală Universitară Eminescu. Dar până acolo, se afla chiar lângă trotuar, o mică piață, cu fructe mai ales și ceva zarzavaturi.

— Petre, îți aduci aminte cum anul trecut am văzut un student, cu o franzelă sub braț, care molfăia pâine și gusta de pe tarabe, un bob de strugure dintr-o grămăjoară, un vârf de caș, luat pentru gust de la altă tarabă și...

— Și apoi, am continuat eu, l-am văzut cum fugea, urmărit de o precupeață care l-a nimerit în spate cu o roșie foarte moale, strigând după el „Studentul dracului! Flămânzilor!” Noi ce am făcut? Ne-am rușinat pentru acela?

— Nu, am zis că această masă sărăcăcioasă este mai bună decât o pomană sâmbătă, în cimitir, la Eternitatea! Și la studenți, pâinea de sub braț și câte ceva de pe tarabe este un obicei de când hăul, de pe vremea lui Eminescu și al lui Creangă!

Și cursurile au început, conform aceluia orar afișat. Primele trei zile erau încărcate cu șase ore de curs, de dimineață până la ora 14. Un interval obositor. Amfiteatrele mari, cât să cuprindă cei peste 200 de studenți, după prima oră de curs deveneau supraîncălzite. Majoritatea studenților luau notițe ca niște roboți. La ultimul curs, de la 12 la 14, se întâmpla ca liniștea să fie perturbată de un pix scăpat jos, câte un cap odihnindu-se pe umărul vecinului sau vecinei. Ba s-au auzit și sforăituri, urmate de râsete și țistuituri.

Octombrie, până la jumătatea sa, era o lună superbă, pe Copou. Culoarele toamnei îmbrăcau copacii toți, din parcuri, de-a lungul străzii principale, de pe aleile laterale și fundături, în aur și rubin... Parfumul toamnei era inegalabil, pe Copou. Dealul studenților era invadat de crizanteme și trandafiri, iar pe jos, pe asfaltul trotuarelor cădeau valsând legănat frunze mari, palmate, cu ver-de la mijloc cât un miez de ardei, înconjurat de o coroană de roș

aprins și la margini cu galben de pere bergamute din livezile de la marginea Dumbravei Minunate a Lizucăii, din Fălticeni. În oraș, la vremea aceasta mai la tot pasul dădeai peste mirosuri grele, de fripturi, grătare, damf de must acrit ori de murături de tot felul, emanând din terase, grădini de vară îmbrăcate cu rogojini de stuf, cu bostani și dovleci atârând pe bolțile de lemn sau fier beton ale viei agățătoare. Copoul, însă, era locul unde toamna era doar pictură și sipete scumpe cu dopuri îndepărtate, emanând parfumuri suave, ațâțătoare. Vedeai perechi de tineri, ținându-se de mână, ori îmbrățișați, sărutându-se fără jenă, parcă motivați de cadrul feeric al tinereții oprite în loc, în mijlocul scurgerii inexorabile a timpului.

Îmi plăcea să mă plimb singur, urcând dealul spre Agronomie. De la un timp am constatat că mă întâlneam cu aceleași persoane, perechi de îndrăgostiți ori grupuri vesele de 3 – 4 tineri, târându-și picioarele prin covorul de frunze ori aruncând, cu fereală, castane lucioase care umpleau marginile trotuarelor. Nu-mi dădusem seama că afixam o față tristă, melancolică, decât atunci când o fată, frumușică, cu gropițe în obraji, oprindu-se în cale mi-a șoptit, șăgalnic:

*„Iar te-ai cufundat în stele
Și în nori și-n ceruri nalte?*

.....
*Hai în codrul cu verdeață
und-izvoare plâng în vale!*

Aici fata a stat pe loc. Era împreună cu un grup de prietene. Frumoase, toate. Vesele, vesele. Patru la număr. Cea care mi se așezase-n cale ținea în mână volumul „Poesii – Prima ediție îngrijită de Titu Maiorescu, publicată la București în 1884”.

Fata m-a luat de braț și îmi spuse:

— Vino cu noi, Melancolicule, și-ți vom citi poeme de amor. Apoi vom râde de tristețe, de prostie și de dor!

Și am mers cu ele Copoul până-n vârf. La început mai mult tras de mâini. Apoi am intrat în joc, am traversat în fugă Parcul Expoziției abia ținându-mă după ele, căci alergau dansând și râzând. Ajunserăm în stația terminus, tramvaiul sta gata de plecare, ușile stăteau să se închidă. Fetele o zbughiră, râzând și săriră în vagonul care plecă imediat, lăsându-mă cu frumusețea de care avusesem parte, o jumate de ceas, ca-n Eminescu!

Ajuns la cămin, i-am povesti numai lui Eugen aventura de vis. Pe semne că eram transfigurat, că acela îmi zise:

— Hei, copile, nu mai visa literatură! Acum ești la Electro! Îți cad ecuații în poale, întrebări pitite sub radicaluri ori învântețite în lujeri de integrale! Treci și te culcă! Dar mai înainte trezește-te!

După un an, cam pe la aceeași vreme, am văzut un grup de tinere zvăpăiate, prinzând la mijloc un alt tânăr și, învârtindu-se în juru-i, îi citeau – pe semne poezii – dintr-o carte cu coperti roșii. Deci n-a fost vis! A fost un spectacol, de inimă albastră!

Curând visele frumoase fură obligate să se rărească. Intrărăm cu toții în programul impus, tiranic, de Orarul care nu ne lăsa o clipă de răgaz, zilnic, până la ceasul serii. În anul acela feeria toamnei se stinse brusc în dimineața zilei de 20 octombrie. De sus, de la etajul patru al căminului, strada Copou se zărea udată de ploaie, lucind doar când și când dacă vântul împrăștia fuioarele de ceață ce puseseră stăpânire pe oraș. În fața chiuvetelor din sala de baie nimeni nu mai zăbovea aruncând apa rece din căușul palmelor pe torsurile tinere, boite cu arama verii. Era prea multă răcoare pe coridoare și prea puțină căldură în camere. Iar ceaiul cu bromură de la cantină avea un gust mai insipid ca oricând.

Primul curs începu cu liniștea instalată politicos peste băncile ticsite ale sălii B5. Ca totdeauna, această liniște era răspunsul politicos al puștii studioase la seriozitatea cu care domnul

profesor Rosman scria pe tablă formule cu un scris elegant și explica fenomene când scânteietoare, când fulgerătoare.

După pauza mare intră la catedră domnul profesor Răileanu! Toleranță și Măsurări! Ultimii intrați își ocupară în grabă locurile. Ora putea să înceapă! De data aceasta liniștea de început de predare se lungi. Vrând – nevrând toți ochii se ațintiră spre catedră unde domnul Răileanu încă își rotea ochii peste sală. Curios lucru, nu doar cei din primele bănci deslușiră în ochii profesorului o lucire șagalnică. Pe dată atmosfera se dezgheță, toată lumea stătea la un fir de păr de un șuvoi de râs vesel, ce parcă voia să pornească de la catedră.

— Dragii mei, data trecută am vorbit despre un principiu fundamental al producției și consumului de mașini, mecanisme, ansamble și subansamble, piese de schimb. Îmi poate spune cineva despre ce am vorbit – numai eu, singur! – atunci?

— Spun eu, tovarășe profesor! Din primul rând de bănci se auzi glasul lui Șefu Gică Mânzală, care se străduia să se ridice în picioare fără a lăsa jos mâna stângă cu două degete ridicate. Profesorul îl așteptă să ajungă la poziția decentă și apoi îl abordă:

— Iute mai întâi să-mi spui, matale, cum te strigă pe acasă părinții, frații ori nevasta?! Și din ce grupă faci parte, să nu uiți să spui, rogu-te!

— Păi, domnule profesor, acasă părinții mă strigă încă de când eram copil Gicule, la fel și cei doi frați mai mici, iar nevasta îmi zice „soțule drag”. Mânzală Gheorghe mă numesc și sunt șeful grupei 224.

— Eu „soțule drag” nu pot să te strig, ci doar Gicule dragă! Pot să te numesc așa?

— Sigur, domnule profesor!

— Atunci răspunde la întrebarea mea, Gicule dragă!

— Este vorba despre principiul interschimbabilității, domnule profesor!

— Bravo, Gicule dragă! Acuma să vedem, poate o domnișoară să ne spună cam ce a înțeles dânsa despre acest foarte important principiu? Ia să vedem, poate dumneata, domnișoară? Și domnul profesor arată, în cuvinte nu cu degetul, a cincea persoană de la capătul băncii numărul patru, către centrul sălii. Fata în cauză sesiză că ea ar fi împlicinata doar după ochii profesorului, ațintiți pe ea. Apoi din ghiontul colegei alăturate, a șasea din rând. Se ridică stânjenită. Își dădu seama că este momentul ei de actorie, trebuia să facă o bună impresie asupra domnului profesor – în primul rând! – iar apoi asupra întregii săli.

— Interschimbabilitatea se referă la dimensiunile pieselor și, mai precis, la toleranțe admisibile.

— Adică, ce ar însemna asta, după această definiție spusă – corect – cu cuvinte alese?! Mai popular, exprimați-vă domnișoară așa ca să înțeleagă din prima și domnul „Gicule dragă”, care se vede că vine direct din producție și acolo el și colegii lui îl luau în bășcălie pe domnul inginer care le vorbea cu cuvinte alese! Dar greu de priceput!

— Păi, domnule profesor, domnule „Gică dragă”, interschimbabilitatea înseamnă că dacă s-a gripat un ax de la roata trăboanței, piesa de rezervă din magazie trebuie să se potrivească perfect în locul celei defecte. Muncitorul Gicu și oricare dintre colegii lui de echipă ar trebui să demonteze piesa defectă și să pună în loc piesa de rezervă din magazie. Fără să se teamă că nu s-ar potrivi perfect.

— Ai înțeles, Gicule dragă? Ce ai înțeles, Gicule dragă? întrebă domnul profesor.

— Păi, cam ce a spus colega, așa ar trebui să fie. Dar nu totdeauna este așa, în viața de toate zilele. De cele mai multe ori mai trebuie să punem axul la strung, să mai luăm un șpan, de exemplu! Răspunsul lui Șeful nostru fu corect, avea omul ceva experiență din anii de producție.

— Dragă Gicule, este corect ce spui, dar hai să mergem până la extreme. Ce se mai poate întâmpla? Nu numai la atelier ci chiar și acasă, în gospodărie. De pildă, soția dumitale are mult mai puține kilograme decât dumneata? Sau nu!

— Suntem cam la fel de grași, domnule profesor, că trăim din salariul soției care acum este în concediul post natal!

— Și vi se întâmplă să faceți proba interschimbabilității, din viteză, la unele piese de lenjerie, noaptea când începe bebelușul să plângă?

— Da, am pățit-o de curând, când am vrut să mă îmbrac cu, pardon, ceva care nu era al meu, dar avea tot culoarea albă, iar lumina era stinsă în casă! zise Gicu, mustăcînd a hârjoană.

— Poți să explici, domnișoară, cam ce s-a întâmplat în acea noapte, în camera familiei lui nea Gicu?

— Eu pot să explic, domnule profesor, dar îmi este jenă!

— Lasă jena la o parte, domnișoară, și explică-i lui Ion, muncitorul mai nătăfleț din echipă, că trebuie să aducă din magazie o piesă care seamănă cu un castravete dar are numele de bolț, de exemplu.

Apoi domnul profesor continuă, dezvoltând lecția.

— Poate că exemplul ales din viața de toate zilele nu este cel mai potrivit. Dacă nea Gicu ar fi îmbrăcat chiloții – pardon! – soției, în locul alor lui, putea să cadă în nas la primul pas și acum ar fi avut nasul belit, pardon! Așa se întâmplă când nu se respectă, cu strictețe, principiul interschimbabilității. Apar consecințe, care cum se numesc, dragă Gicule?

— Accidente, domnule profesor!

— Bravo! Acum poate cineva să definească, tot ca un principiu, de astă dată negativ, generarea de accidente ca urmare a nerespectării principiului interschimbabilității? De data aceasta să ne spună cineva mai tânăr, care vine de pe băncile școlii, nu din

fabrică! Dumneata, de colo! Și degetul său arătă spre Gică Dandu! El se ridică în picioare și zise, cu accentul lui de ardelean neaș:

— Apăi, domnule profesor, pe la noi în Ardeal se zice „noa, lasă că mere și așa!”

Sala chicoti. Chiar de ar fi vrut, din timp, domnul profesor Răileanu să caute un interpret potrivit pentru a zice această replică, nu ar fi nimerit un actor mai bun decât fusese Gicu, prietenul nostru.

Prozaic, însă de aici profesorul nostru dezvoltă cu mai multe și variate exemple din viața de zi cu zi, acest foarte important aspect al subiectului rigorii tehnice ingineresti, care trebuie să devină a doua fire a studentului devenit inginer după absolvirea unei facultăți tehnice.

În după amiaza aceleiași zile grupa mea, deci a lui nea Gică Mânzală, avea două ore de laborator la aceeași disciplină. Atelierul era condus tot de profesorul Răileanu. Tema era această păcătoasă interschimbabilitate. Se formară grupuri de câte patru studenți care treceau, pe rând, la mesele pe care se aflau diverse instrumente de măsură și control și alături, piese mecanice care trebuiau să fie măsurate și verificate. La un moment dat, liniștea laboratorului fu deranjată de unul din colegi, care îi puse domnului profesor o întrebare:

— Domnule profesor, piesa aceasta la comparator cum se numește corect: șurub de reglare ori șurub de reglaj?

Vădit deranjat de întrebare, replica profesorului fu nemiloasă:

— Prostule, tu când te duci la WC, ce faci? C...are ori c...aj? Râsul a fost exploziv! Iar povestea se înscrise în legendele – vestite! – atribuite profesorului Răileanu.

Revenindu-mi în amintire, mult mai târziu în viață și de multe ori, presărat în timp, aceste mici bucăți de legendă căpătară în existența mea structuri definitorii, pilde expresive, cu ajutorul cărora reușești să convingi un om sau un grup de oameni, de

câteva ori chiar o mulțime de oameni. Dar mai descoperi ceva foarte important, asociat la legendele din viața universitară – că n-a fost domnul Răileanu singurul profesor de la care studenții au plecat în viață încărcăți cu amintiri folositoare. Am descoperit de la acești minunați profesori cât de important este limbajul folosit de inginer – și nu doar de el, ci de tot omul care conduce o echipă și răspunde pentru faptele acelor oameni. Descoperi că Dicționarul Limbii Române are o bogăție imensă de cuvinte și expresii, de sinonime, omonime, antonime, de proverbe și zicători și alte multe mărunțișuri de mare valoare. La vremea când fiul meu, Pompiliu, deprindea jocurile războinice ale copilăriei, de la el am descoperit onomatopeele, exclamațiile, imitațiile de zgomote din natură. Într-un cuvânt, limbajul nescris, cel care este de multe ori mai expresiv, mai sugestiv decât volume savant elaborate, dar poate că mult prea puțin folositoare, practic.

Spre seara acestei zile deosebite fu pelerinaj și multă gălăgie la camera lui Gică Dandu. Mulți colegi căminiști au trecut pe la el să-l cunoască, să-i spună câteva cuvinte despre replica lui de la curs. Acolo însă, fură întâmpinați cu surprize inedite! Gică avea, în cameră, tot cinci colegi la fel ca noi toți. Numai că aceștia erau aleși pe sprânceană. Zise Florin Neuberger, colegul nostru mai din urmă cunoscut: „Măi, cum s-a nimerit de a dat Dumnezeu și i-a adus pe acești nebuni la un loc?!” M-am dus și eu să aflu despre ce era vorba. Nu am ascultat sfatul celor pățiți, așa că am aflat pe pielea mea. Intrând în camera în cauză am găsit acolo șase băieți cumiști, serioși, stând fiecare pe patul lui. În șezut, nu culcat sau tolănit. Mai întâi am fost invitat să spun cine sunt și care este scopul vizitei mele. M-am conformat. Imediat unul din băieți îmi explică câteva reguli care erau obligatorii în această cameră. Cunoașterea reciprocă, era prima regulă. Ai ceva împotriva?

— Nu, băieți, mi se pare foarte civilizat! am răspuns eu.

— Eu sunt Mihai Hogaș, am fost electrician la Roman, la Uzina de Țevi. Am făcut liceul la seral. Am tras din greu și de aceea voi, copiii care ați trecut dintr-o clasă în alta toată viața și ați avut acasă cele mai bune condiții, va trebui să îmi purtați un respect deosebit. Altminteri, veți fi pedepsiți. Cu tăvăleală! Ești de acord să mă respecti?

— Sigur, nu se pune problema altfel!

— Eu sunt Boris, din Rădăuți. Am urmat liceu la zi. Mereu am fost curios să aflu ce este dincolo de munții Carpați, în Ardeal. De aceea am crescut înalt. Am aproape 2 metri. Sunt prieten bun cu Mihai și îl ajut la tăvăleli. Să nu te pui cu mine!

Urmară la rând Mihai Stanciu, din Piatra Neamț, mai vechea mea cunoștință de pe vremea admiterii la facultate. Apoi Dragoș Măciucă. Un tip cu totul deosebit. Dacă voia să se uite urât la tine, te apuca tremuriciul. La urmă Prăjescu, poreclit Priji. Cel mai mărunț din cameră. Și, bineînțeles, eroul zilei, Dandu Gică.

După prezentări, Mihai Hogaș începu interogatoriul.

— De ce ai venit în camera noastră? Pentru Gicu? Ți-a plăcut de el? Dacă da, trebuie să-i faci un cadou! Ești de acord?

— Măi, eu îl cunosc pe Gicu de pe vremea când aveam 14 ani. Am venit doar să-l felicit pentru replica lui foarte potrivită, spusă la curs.

— Ai adus un cadou ca să-l feliciți?

— Nu, n-am considerat că trebuie!

— Dacă n-ai adus un cadou atunci trebuie să spui o poezie, în genunchi în fața patului meu, zise Mihai Hogaș.

— De ce în fața ta și nu a lui Gicu?

— Pentru că eu sunt Șeful și ai spus că mă vei respecta. Trebuie să te pui în genunchi!

— Nu!

— Băieți, începem tăvăleala!

Și s-au aruncat pe mine! Boris mai întâi, apoi Dragoș, apoi Mihai Stanciul și toți ceilalți. M-au bumbăcit sub stivă, nu foarte dur ci blând, mai mult gâdilindu-mă, fiecare mi-a dat un ghiont în alt loc, ca să nu se nască vânătăi. La sfârșit, băieții m-au ridicat din pat, mi-au aranjat hainele, mi-au netezit freza, unul dintre ei mi-a făcut vânturare cu un prosop ca să-mi treacă transpirația. Și râdeau cu toții, chiar și eu am râs, bumbăcitul! Când revenirăm cu toții la o stare apropiată de normal, Mihai Șeful zise:

— Acum mă respecti?

— Și dacă zic că NU, ce îmi vei face?

— Încă o tăvăleală! Mai vrei?

— Nu, te respect! Ajunge!

— Ai tăi, de acasă, îți vor trimite un pachet cu mâncare, cât de curând?

— Poate de Crăciun, nu cred că mai devreme!

— Promiți să aduci o tablă de slănină ca un dar pentru noi, cei din camera asta, de la Moș Gerilă, de sărbători?

— Promit, cu condiția să primesc cel puțin patru table de slănină!

— De ce nu trei?

— Unul pentru colegii mei de cameră, unul pentru domnul colonel de securitate Francisc Goșler care locuiește în Piața Unirii, în blocul turn din mijloc, la etajul 1. El este vecin de stradă cu noi, la Toplița, și părinții mei totdeauna îi trimit o bucată de slănină, ca să aibă grijă de mine. Iar a treia tablă este a mea. Dacă primesc patru, a patra bucată v-o dau vouă! Promit solemn!

— Bine! Să scrii acasă să-ți trimită patru bucăți de slănină, că ai niște obligații față de colegi. Iar dacă nu vei primi decât trei table, una i-a duci securistului, a doua o împarți cu colegii tăi de cameră și a treia ne-o aduci nouă! Ai înțeles?

— Bine, așa am să fac! Acum pot pleca?

— Sigur, dar la ușă să începi să spui Plugușorul! Îl ști?

— Da!

Am ieșit, spunând cu năduf „Nu-i bine să te pui cu nebunii!” și am început a ura, strigând cât mai tare și ciocănind la ușa: „*Mâine anul se înnoiește//Plugușorul se pornește//Și începe a ura//Începe cu această camera//Toți nebunii sunt aici// Ei sunt marii păcălici// Pe departe să-i ocoliți// În cameră la ei să nu veniți!*”

După ce am zis cuvântul „păcălici!” ușa s-a deschis, dar eu deja o rupsesem la fugă! Colegii ieșiră din multe camere la zgomotul acestui incident, iar cei care pățiseră la fel cu mine s-au pornit cu huiduielile împotriva ticăloșiilor lui Mihai Hogaș.

Incidentul a trecut fără urmări. A doua zi la cursuri toți ne-am purtat ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Iar tartorul, Mihai Hogaș, povesti tuturor curioșilor că acesta era modul în care îi disciplinau pe bătauși la internatul școlii profesionale de la Roman. Luați aminte, colegi! Fiți cumiți, altfel vine nenea Mihai Hogaș și vă ia la tăvăleală!

L-am sunat la telefon pe Prăjescu Constantin, mai zilele trecute, să-mi povestească despre obiceiul camerei de a prinde la tăvăleală pe câte unul din colegi, mai fraier, care nu știa la ce se expune deschizându-le ușa. Priji, că așa îl știe toată lumea, este căsătorit, locuiește în Câmpina, acolo a lucrat în meserie. Nu-și mai aducea aminte de unde a pornit joaca cu gâdilitul, dar susține că ei, cei șase din cameră, erau veseli mereu. „Eu, zice Priji, mă înțelegeam cel mai bine cu Boris Hrehoriac, vlăjganul de 2 metri. Avea obiceiul să mă ia sub aripă, chiar încăpeam bine sub brațul lui, că eram mic de statură, așa am rămas încă de atunci. Râdeam împreună, că ieșeam la plimbare și dacă era vreme închisă, amenințare de ploaie, îi spuneam:

— Măi Boris, vezi că primele picături de ploaie ajung mai întâi la tine, că ești înalt! Anunță-ne și pe noi, să ne adăpostim!

Nu mai știa nimic despre colegii de cameră, decât de Gică Dandu, că a murit prea repede! Odihnească-l Dumnezeu în Rai,

că a fost om cuminte, serios și foarte bun coleg. Mai știa despre Mihai Hogaș că a murit, mai demult. O dăduse pe băutură, a avut o viață dezordonată. Dar să-L ierte Dumnezeu și pe el, că la tine-rețe omul repede cade în capcanele cele rele! Mi-a povestit Priji, aproape scăpând o lacrimă, despre aventura pe care au avut-o ei, trei colegi, cu Boris găliganul și cu Vasile Larion, alt coleg apropiat, în primul concediu de salariați. Era în 1970, în luna iunie. Nu se scăldau în bani, salariile de stagieri erau mici. Atunci și-au propus cei trei băieți să facă un circuit, prin țară, înspre vest, prin munți și să ajungă și pe litoral. Primul drum l-au făcut la Brașov. De acolo au plecat pe jos, pe șosea, spre Făgăraș. Sigur, au obosit destul de repede și au început să facă semne cu mâna: „Ia-mă nene!” S-a îndurat unul cu camionul și i-a dus până într-un loc, aproape de munții Făgăraș. De acolo au plecat pe un traseu turistic, marcat cu intermitențe, până când au rătăcit drumul. Trebuiau să ajungă la Sâmbăta, dar au greșit și au urcat prin munți prea sus. Și a venit o ploaie peste ei, cu tunete, grindină și fulgere. Fiecare avea câte un fâș, s-au îngrămădit unii lângă alții, sub aripa lui Boris, că el era la vârful cortului pe care îl închipuiau, așa adunați. Cădea grindină și la un moment dat a căzut fulgerul peste ei. Fulgerul acela i-a dispersat, fiecare a fost aruncat în altă direcție. Zice Priji că au stat ceva timp, poate fără cunoștință, dar când și-a revenit nu mai erau adunați ciotcă, trăsnetul acela îi împrăștiase. Erau la 2-3 metri distanță unul de altul. L-a văzut pe Boris că mișca, dar colegul Larion nu mișca de loc. Au constatat că nu respira, deci fulgerul îl lovise pe el deoarece în rucsacul pe care îl avea pe spate avea un cuțit, cu lama destul de lungă și fusese îndreptat în sus. Acela a atras fulgerul peste ei. S-au apucat să-i facă respirație, masaj, s-au trudit o vreme dar nu au obținut nici un rezultat. Între timp se înnoptase. Singuri, pe munte, prăpastie la stânga, prăpastie la dreapta, grindina așternuse gheață pe jos, le era frig. Au zărit o luminiță undeva, într-o văioagă și s-au hotărât să coboare, să ceară

ajutor. Acolo era o stână. Oamenii i-au primit, i-au tras lângă foc, le-au dat de mâncare și i-au încurajat, că dimineată se vor ocupa de cel decedat, că li s-a mai întâmplat să aibă, prin preajmă, astfel de cazuri. Într-adevăr, ciobanii au anunțat accidentul la postul de miliție cel mai apropiat, apoi la Ocolul Silvic. Au venit oameni, cu un măgăruș pe care să-l pună pe mort, au reușit să coboare cu totul în satul Lisa. De aici autoritățile s-au ocupat cu expedierea celui decedat în comuna natală, din județul Vaslui.

„— Dar drama noastră, zice Priji, nu s-a oprit aici. Ne-am dus un grup de colegi, vreo șapte, la înmormântare în satul lui Vasile Larion. Am ajuns acolo după ce slujba se terminase și sicriul fusese așezat în groapă. Oamenii ne-au așezat la masă, la parastas, dar noi nu am zăbovit prea mult că voiam să ajungem la Vaslui, de acolo să luăm trenul spre casă. Pe drumul județean nu era circulație, rar trecea câte o mașină. S-a îndurat de noi un șofer cu o mașină frigorifică. Transporta carne, avea înăuntru cârlige de agățat buturi de porc. Acum mașina era goală. Deșteptul de șofer ne-a închis acolo, nu și-a dat seama că nu aveam aer. Ne-am așezat pe jos ca să putem respira. Noroc că am ajuns destul de repede la Vaslui. Altfel, era cât pe ce să ne trezim morți și noi!”

CAPITOLUL 8

Definiția fericirii.

In capitolul anterior am prezentat câteva amintiri despre colegi, reguli, ambient în anul doi de facultate. M-am luat purtat de val și am selectat, din memorie, câteva episoade care pot trezi atenția și interesul cititorului. Am urmărit să-l atrag (pe cititor!) să-i placă ce citește. Tehnică scriitoricească! Dar nu ar fi corect, din partea mea, să trec repede și superficial despre detalierea anului al doilea de studenție, o perioadă foarte importantă în formarea noastră ca ingineri.

Am pomenit mai în urmă că materiile care sunt prinse în programa extinsă, cea care cuprinde întreg intervalul de cinci ani de studiu, vor fi predate într-o succesiune logică astfel încât treptat să asimilăm componentele teoretice și practice care definesc inginerul electromecanic competent. Ceva ni s-a servit în primul an. Am constatat singuri, cu ochii pe Orar, că în anul al doilea începem cu Bazele Electrotehnicii, adică „*intrăm pe meserie!*” M-am întrebat atunci și repet să mă întreb, doar cu Bazele Electrotehnicii intrăm pe meserie? Ce rol au celelalte materii prinse în orar? Oare sunt numai umpluturi? Avem o nouă secțiune din Matematicile superioare, avem partea a doua din cursul de Mecanică (profesor Alfred Braier), vom învăța despre Rezistența Materialelor,

vom face cunoștință cu noțiuni de Tehnologie și Mașini Unelte (profesor Ailincăi), vom deschide normativele care reglementează Măsurările Tehnice și Toleranțele. Doar enumerându-le poți să sesizezi că și aceste învățături fac parte din „meserie”. De ce este nevoie de aceste cunoștințe? Sunt ele sau nu sunt un balast pentru un inginer electrician? Puteți să răspundeți singuri! Mie nu mi-a displicut cursul de Rezistența Materialelor – chiar am avut de soluționat câteva probleme de circuite electrice care trebuiau amplasate pe suporturi șubrezi – nici cel de Toleranțe și Măsurări Tehnice deoarece am învățat să citesc un standard de la prima filă până la ultima. Mașinile Unelte nu pot funcționa fără curent electric, iar multe proceduri tehnice includ utilizarea energiei electrice, deci a unor circuite electrice. În sfârșit, oare îmi este necesar cursul de Mecanică – un curs foarte teoretic, după părerea mea! – numai pentru că profesia mea va fi de „*inginer electro-mecanic*”?!

Am enumerat niște motivații succinte, acele elemente care justifică suma tuturor componentelor actului de învățare. Sunt motivat pe deplin să mă dedic, cu seriozitate, învățării și asimilării cunoștințelor cuprinse în aceste cursuri? Cred că da!

*
* *
*

La începutul lunii noiembrie 1965 au sosit la Iași vietnamezii. În cămin la noi, la E3 din Codrescu au fost eliberate pentru ei, la etajul 4, cred că 3 sau 4 camere. Colegii noștri au fost redistribuiți în celelalte camere, tot la etajul 4, al nostru, montându-se câte un pat etajat, al șaptelea. Era incomod, nu era igienic, dar cine se mai uita la asta? Am aflat din vorbele ce se perindau de la unii la alții că ei sosiseră la 20 septembrie dar au fost reținuți într-o școală elementară, la Ungheni, până când s-au găsit haine de iarnă pentru cei peste o sută de bărbați și femei în total. A fost greu, că fiind mici de statură hainele s-au găsit numai la raioanele de îmbrăcăminte pentru copii. Chiar și așa, unii își cam târau poalele paltoanelor

aproape de pavaj! Erau din Vietnamul de Nord. Majoritatea erau victime de război, orfani, evacuați de pe linia frontului. Nu aveam cum să comunicăm cu ei, nu știau boabă de limbă română. Aveam printre noi, cazat într-o cameră la parter, un tânăr sucevean, despre care se spunea că ar fi secretarul UTC pe facultate. Acesta a avut curaj să înceapă educarea lor cu limba română. El sesizase că acești orientali nu prea folosesc, în vorbire, grupuri de consoane, care dau asprime cuvântului. Nu, în vietnameză cuvintele erau moi, iar vorbirea lor era mai degrabă o cântare lentă. Și UTC-istul nostru și-a pus în minte să-i învețe rostirea grupului de consoane „st” Să mori de răs, ce scenă! La intrarea în cămin era o bancă cu schelet de fier și stîngii de lemn. Acolo s-a așezat UTC-istul cu unul dintre noii sosiți. Probabil că și acela o fi avut vreo funcție politică, de s-au adunat nu cred că întâmplător. Și să vezi, românul nostru voia să-l învețe pe acela să spună clar și corect cuvântul „stâlp”. Peltic, asiaticul spunea „Tâlp!”. Al nostru îi arăta cum trebuie să deschidă gura ca să iasă grupul de consoane „st”. Fără succes, deocamdată doar „t”. Se insista de ambele părți, cu multă bunăvoință. A trecut aproape un ceas, când rezultatul a fost deplin: românul reușea să spună „tâlp” iar vietnamezul zicea, clar, „Stâlp”.

Apoi i-am văzut într-o zi pe vietnamezi ca la o aplicație militară. Eu coboram cu tramvaiul dinspre vârful Copoului când am văzut un grup de 10 vietnamezi țâșnind în fugă dinspre complexul nostru, Codrescu, să prindă din urmă tramvaiul care se apropia de stația din fața intrării în corpul A al Politehnicii. Pe trotuar mai erau câțiva pietoni localnici. Ei bine, alergând și ocolindu-i pe pașnicii trecători vietnamezii s-au dispersat, acoperind trei sferturi din lățimea străzii, cu un trotuar cu tot. Un cetățean de vreo 50 de ani din tramvai a exclamat: „Uite-i, domle, au ocupat toată strada deși nu-s decât câțiva! N-ai cum să treci printre ei! Cu ăștia s-au pus americanii?!”.
N-ai cum să treci printre ei! Cu ăștia s-au pus americanii?!”.

Treptat ne-am obișnuit cu prezența lor. Curând, după sesiunea de iarnă, l-am văzut pe domnul profesor Mangeron stând în

mijlocul câte unui grup de vietnamezi și conversând, cât de cât, românește cu ei. Am aflat că tot anul pregătitor pentru asimilarea limbii, domnul Mangeron s-a ocupat de ei. Cică în trei luni a învățat vietnameza, scris, citit și conversat, apoi i-a venit ușor să-i învețe românește.

Primul semn de integrare în comunitatea studențească s-a arătat când câțiva băieți, mai tinerei, s-au oprit la marginea terenului de fotbal din fața căminului nostru. Au privit cu interes o partidă de amatori, câțiva au mișcat picioarele simulând driblingul, șutul. Câteva zile au stat pe post de spectatori. Apoi, într-o după amiază când terenul era liber au ieșit două echipe, de câte cinci și au început să joace fotbal. Erau stângaci rău de tot, trăgeau șuturi pe lângă minge, cădeau pe spate, erau hazlii tare... Unul se distingea dintre ei, acela încerca să îi dădăcească. Acesta jucase, acasă, într-o echipă de liga a treia. Dar a avut mare ghinion. În altă zi, jucând o miuță a tras un șut puternic, de la mijlocul terenului la poarta apărată de unul de-al lor (de la circa 15 metri!), mingea venind cu viteză a lovit bara transversală și de acolo l-a lovit pe portar la ceafă. Acesta a căzut, secerat, la pământ, s-a zvârcolit de câteva ori apoi a rămas mort. Avusese o schijă înfiptă în craniu, care s-a mișcat la acea lovitură puternică și a creat o leziune mortală. Tânărul nu a fost vinovat cu nimic, totuși a dispărut dintre ei. Ne-a spus, UTC-istul nostru, că a fost iute trimis acasă, probabil direct pe front, în linia întâi.

De ce am făcut o divagație despre acești musafiri? Pur și simplu pentru a scoate în evidență valoarea unui om și motivația lui privind rezolvarea unui caz extrem de dificil: integrarea în sistemul de învățământ tehnic a unor persoane a căror cultură era foarte, foarte diferită de a noastră. Domnul profesor Mangeron a găsit motivația pentru a se implica și a rezolva, cu succes, acest caz dificil. Domnia sa și-a cunoscut corect puterile, limitele de capacitate și de competență. Ca ingineri, în viață, poate că vom

fi puși în situații dificile, va trebui să ne implicăm în domenii noi. Trebuie să identificăm motivații corecte și să ne înscriem între limite în care putem să ne desfășurăm ca intelectuali. Ce înseamnă asta? În primul rând o lărgire a culturii generale, tehnice în mod esențial. Pentru aceasta nu trebuie să respingem ceea ce ni se pune, în mod ordonat, să învățăm. Iată de ce am susținut că acele discipline îndepărtate de fenomenul electric sunt absolut necesare pentru formarea noastră ca ingineri.

*

* *

În acest an doi am aflat despre existența unui grup aparte de colegi care urmăreau să obțină note de trecere folosind o tehnică (veche de când lumea!), a copierii, cu ajutorul căreia puteau evita toceala, studiul cu hârtie și creion în fața multelor ore din zi, ba chiar în toate zilele din sesiune. Acești specialiști în copiere voiau să-și fenteze pe profesori, să treacă fără prea mare efort prin cei cinci ani de facultate și să obțină o diplomă potrivit căreia dobândeau dreptul la egalitate deplină cu noi, tocilarii.

Aveau o tehnică specială pentru pregătirea fiecărui examen și pentru asta munceau în colectiv, cu alți colegi amatori de copiere. Cum se proceda?

Începând cu primul examen din sesiune, echipa de copişti trecea pe la sălile de examen și își notau subiectele înscrise pe bilet, de la fiecare coleg care ieșea din sală. Trebuia întocmită lista completă a disciplinei respective, cu numerele de bilet și subiectele înscrise pe acel bilet. Apoi se trecea rapid la confecționarea răspunsurilor. De regulă profesorii puneau pe masă cel mult treizeci de bilete, că nu erau grupele de studenți mai mari de acest număr. Răspunsurile erau scrise de mână pe coli de hârtie format A4. Chiar împăturite în două, apoi în patru cel mult, hârtiile erau mult prea voluminoase pentru a se putea plasa în sacou fără a fi vizibile. Deci aceste coli cu răspunsuri se îndoiau doar în două. Apoi, în

ziua examenului, Gicuță Aionesei (pe care îl voi lua de exemplu!) și cei de o seamă cu el, eliminau din teanc biletele care fuseseră trase de colegi, pe măsură ce membrii grupei intrau și ieșeau de la examen. Deci specialiștii în copiat se prezentau în fața profesorilor la orele târzii. Ei deveneau cunoscuți, astfel, de către tovarășii asistenți, care îi luau la chestionat pentru faptul că nu au intrat la examen conform ordinii alfabetică a grupei respective. Deci atenția tovarășilor asistenți era concentrată asupra acestor studenți. Mai fericiți erau acei copişti al căror nume începea cu P sau R sau T, că ei nu puteau fi identificați după regula nerespectării ordinii alfabetică. Client permanent la această categorie era Gicuță, că el era Aionesei, deci trebuia să intre normal printre primii.

Care era tehnica copierii? L-am avut de model pe Ion Tătaru și pe Nicu Gurău, colegii mei de cameră. Băiatul acesta, Nelu Tătaru, avea la sacou un buzunar interior, pe partea stângă, adânc și tăiat oblic. Acolo încăpeau cel mult zece răspunsuri la zece bilete rămase de tras. Neluțu al nostru era totdeauna îmbrăcat frumos, cu sacou și cămașă albă, cu cravată. Stând în bancă circa o jumătate de oră pentru pregătirea răspunsurilor la întrebările de pe biletul tras, el completa pe foaia albă primită de la masa domnului profesor ceva ce își mai aducea aminte din subiecte. Extragerea copiei se făcea la momentul ridicării din bancă: copia era localizată în buzunarul sacoului cu ajutorul unghiei de la degetul mic al mâinii drepte, unghie cu lungimea de opt, zece milimetri. Nelu se ridica din șezut ținând hârtia mângălită ca paravan cu mâna stângă, în dreptul nodului de cravată, pe care și-o aranja cu mâna dreaptă. Unghia localiza răspunsul de extras, iar scoaterea foi din buzunarul de la piept se făcea cu mâna dreaptă în timpul mișcării de ieșire din bancă. Și gata! Studentul eminent răspundea la întrebări ca la carte!

Reușita procedurii era destul de redusă. Răspunsul citit de pe ciornă îl avantaja pe Gicuță, el motivând procedeul lecturii pe

seama defectului de vorbire. Asistenții experți în descoperirea copiștilor aveau obiceiul de a cere studentului să depună pe masa profesorului ciornele după care pregătise răspunsurile la întrebări. După care începeau tratativele: ai copiat! Ba n-am copiat! De ce ai două foi de răspuns, unul cu mâzgăleli, altul cu răspunsul corect? Așa obișnuiesc eu, să mâzgălesc pentru a mă calma, a micșora emoțiile! În final, amenințarea de grație era raportarea furtului la Decanat, fapt dovedit cu cele două tipuri de ciorne. Această dovadă era admisă de conducerea facultății, iar pedeapsa era anularea sesiunii de examen în totalitate. Deci dacă hoțul era prins la a treia sau a patra disciplină din sesiune, i se anulau reușitele și la cele deja înscrise cu note de trecere. Ceea ce era un dezastru! Nu se puteau recupera două sesiuni în toamnă, la restanțe! Deci verdictul final era repetarea anului! Ceea ce însemna să ai mijloace de subzistență de la părinți, adică circa patru sute de lei lunar pentru plata căminului și a cartelei de masă. În astfel de situații împricinatul recurgea la expediente: băieți, aveți un pat liber unde să dorm și eu, o noapte? Îmi dați și mie un bon de masă pentru prânz? Să-l falsific, ajustându-i data! Etc. Am aflat de la Nelu Tătaru că el mai apela la copiere doar așa, de amorul artei! Că muncind la scrierea copiilor, de fapt trecea prin materia de curs. Având o memorie destul de bună, reușea să scoată un șase, chiar și șapte pe merit, fără falsuri! Deci, în final, în viață Nelu Tătaru ajunsese să fie apreciat ca bun inginer, drept pentru care obținuse titularizare pe un post greu, ca proiectant la IPROMET, institutul de proiectări metalurgice București, filiala Galați.

Dar să revin la cazul Gicuță Aionesei. S-a întâmplat în anul trei, nu în cel despre care mă voi referi în acest capitol. În sesiunea din iarnă grupa lui Gicuță avea al treilea examen la rând Hidraulica. Ceva foarte ușor! Doar 15 cursuri de generalități. Gicuță obținuse pachetul complet – adică lista билетelor, subiectele înscrise pe bilete și ciornele cu răspunsurile – așa că nu și-a bătut capul cu acest

examen. Nu a citit nici măcar în fugă cursul. A intrat la o masă de joc și n-a abandonat pokerul aproape o zi întreagă. A dormit câteva ore până când unul din colegii de grupă l-a trezit, amintindu-i că are zi de examen și intră, ca de obicei, în primul grup de 4 sau 5 respondenți. Gicuță s-a echipat rapid, și-a amplasat la locul potrivit copiușele și a plecat la examen. Profesorul folosea pentru biletele de examen o hârtie neobișnuită. Avea culoarea galbenă, ca foile de maculator cele mai ieftine, dar hârtia aceasta avea o calitate bună, era semilucioasă. Gicuță a intrat în procedura obișnuită: a tras un bilet din cele deschise pe masă, a comunicat asistentului numărul biletului, a luat o hârtie albă pentru cioră și s-a așezat în bancă. S-a prefăcut că scrie, că se mai gândește și, după cele 20 de minute acordate de domnul profesor, a ieșit la răspuns.

Acum începe faza cea tare! Gică a răspuns la primul subiect, citind de pe cioră și motivând că altfel s-ar bâlbâi enervant pentru toți cei care sunt în sală. Profesorul a acceptat explicația și i-a făcut semn să treacă la subiectul următor. Gică al nostru a prins curaj și a devenit convingător, explicând frumos ceea ce era de demonstrat. Însă curios lucru, domnul profesor s-a ridicat de la catedră și a venit lângă student, la tablă. Ținea în mână biletul pe care îl trăsese Gică. S-a uitat la bilet, citindu-l cu atenție, s-a uitat la Gică, apoi i-a făcut semn asistentului să se apropie și acesta.

— Tovarășe student, zice domnul profesor! Scrie, te rog, pe tablă cele două subiecte de pe biletul de examen la care răspunzi dumneata.

Gică s-a uitat nedumerit la profesor, dar a executat ordinul, fără să comenteze. Când a terminat, s-a întors cu fața spre profesor și asistent.

— Acum citește, te rog, definiția subiectului nr. 2 de pe bilet și același lucru de pe cioră dumatilă.

Văzând diferența flagrantă, Gică a rămas trăsnit: el vorbea despre altceva decât i se cerea pe bilet!

— Tovarășe student, recunoaște că ai copiat! Nu am văzut cum ai procedat, dar eu am înlocuit biletele de examen pe care le-am folosit la primele două grupe, cu altele la care am schimbat al doilea subiect. Dumneata citești de pe ciornă subiectul care a fost înscris pe biletele folosite la primele grupe. Te rog să predai ciornele domnului asistent!

Prins cu necinstea în flagrant, Gicuță a fost executat fără a i se acorda o brumă de clemență: că este orfan, că este sărac, că... etc. A fost dat de exemplu negativ și, după lege, sesiunea i-a fost anulată! Așa a rămas Gică, bietul Gică(!) repetent!

Povestea despre faptele mărețe ale acestui coleg nu s-a oprit doar la acest număr. A urmat, peste doi ani, un alt recital al lui Gică, de data chiar în camera locuită de mine și colegii mei. Mihai Lateș, colegul nostru de cameră, obișnuia sâmbătă să plece la Valea Lupului, la sora lui. Ne ceda bonurile de masă pentru prânzul și cina de sâmbătă și toate cele trei mese de duminică. El obișnuia să vină, luni, direct la curs. Așadar, Gicuță care avea știință despre bunul obicei al lui Mihăiță, i-a cerut îngăduință să doarmă în patul lui, două nopți. Băiat corect, decent! Nu-i așa? Doar nu era pui de cuc să-și facă cuib fără îngăduință!

Era ultima săptămână din luna mai 1968. Ploile se opriseră, sub razele calde ale soarelui natura înverzise. Copoul era, ca în totdeauna, înflorit și înmiresmat. Trecuse de ora zece, ne culcaserăm dar somnul nu ne dădea târcoale. Pe geamul deschis luna, o turțiță galbenă, umflată, își arunca razele splendide și ne dădea ghes spre romantism. Primul a început Veri Krämer să depene amintiri despre o seară de mai, la fel de frumoasă ca aceasta. Părinții lui, încă tineri când el avea vreo 14 – 15 ani, seduși de frumusețea serii au început să cânte romanțe! „A fost ceva ce nu mi se va șterge din memorie niciodată!” Pe același ton au continuat Mircea Pușcașu, eu, Ion Tătaru și Guriță. Se făcuse ceva peste ora 11 și, la sfârșit, îi

vine rândul lui Gicuță să spună și el când și cum anume a fost cel mai fericit în viață.

„— Eu am fffost ce-ce-cel mai fe-fericit când am reușit să mă c- c-c-ac prima dată du-du-pă ope-operația de apendicită!” Se știe că după o asemenea operație bolnavul se poate constipa. Nu poate elimina dopul buclucaș deoarece simte cum i se deschide operația. Și suferă, este complet nefericit! Prin acest chin groaznic a trecut bietul nostru pui de cuc, Gicuță Aionesei cel ce merita compătimit! Dar băieții au savurat doar partea de veselie: o explicație dată la fel de chinuit ca și străduința amărâtului stând pe tronul Împăratului! Și taman peste toate, aventura a contrastat brutal cu ceea ce construiseră mai bine de un ceas, visătorii romantici de sub clarul de lună al nopții înmiresmate de pe Copou! De atunci, pentru cei cinci colegi de cameră nu a mai existat moment mai desăvârșit de fericire care să depășească performanța scăpatului de constipație după o operație oarecare, cu tăietură și cusătură neînchisă zdravăn!

Am tot divagat de la tema copierii și a copiștilor, dar nu am uitat că și în acest caz, ca în multe altele din viață, se aplică înțelepciunea seculară a neamului românesc. Da, sigur, faptul copierii este unul imoral, de neadmis, este furt calificat. Trebuie condamnat din punct de vedere etic, iar juridic, atunci când hoțul est prins asupra faptei trebuie sancționat conform legii. Mai este ceva, ce ar implica înțelepciunea seculară a românilor? Uite, fraților, românul zice „Tot răul spre bine!” Și, ce-i cu asta?! Ce fel de bine poate genera o faptă reprobabilă? Stai să vezi! Spuneam mai sus că în anul doi intrăm pe meserie. Adică învățăm Bazele Electrotehnicii. Învățăm, dar nu numai teoria ci și modalitățile practice de aplicare a teoriei. Adică mai exact, rezolvări de probleme de electrotehnică, probleme cu care se întâlnește inginerul electromecanic în viața sa de specialist. De aceea, cursul acesta, de baze ale Meseriei, are părțile sale aplicative, adică Laborator și Seminar. La ambele studentul

are de rezolvat probleme practice. Din aceste rezolvări se obține un câștig uriaș: se fixează în „hardul” propriu teoria și se percepe mult mai bine morala acestei teorii! De acord, zicem fiecare dintre noi. Și iarăși se naște, instantaneu, întrebarea: și ce-i cu asta?! Păi să vezi, că pe biletul de examen la Bazele Electrotehnicii domnul profesor Hugo Rosman a trecut și câte o problemă de rezolvat. Corect? Sigur. Rezolvarea ține de capacitatea intelectuală specifică a studentului. Se știe că din rezolvări de multe astfel de probleme se naște „experiența”. Dar noi nu avem timp să rezolvăm, ca studenți, prea multe astfel de probleme. O soluție ar fi ceea ce în școala elementară se numea „temă pentru acasă!” Nu este cazul în studenție. Și atunci intervine colegul de cameră Gurău la o discuție deschisă de Veri, în cameră la cămin după examenul de Baze. Subiectul era problema de pe bilet. Nu foarte complicată, dar comentabilă. Veri susținea că problema era frumoasă, că trebuia să aplice nuștiucare teoreme din partea de curs și că găsea soluția repede. Deci pentru cine știe teorie, problema este un fleac. Aici intervine Gurău:

— Uite, colegule, mie mi-a picat pe bilet următoarea problemă. Și o scrie pe o hârtie, i-o dă lui Veri cerându-i să o examineze și să o rezolve, că doar știe teorie. S-a străduit colegul vreo două ceasuri, chiar cu dosarul în care avea notițele de curs și era gata să se lase păgubaș, când Gurău vine cu o explicație care confirmă că „în tot răul este și un bine!”

— Eu am rezolvat această problemă, am cam scăldat-o la teorie, dar domnul Rosman mi-a dat 9, tocmai din cauza acestei probleme.

— Și cum ai rezolvat-o? Întreabă Veri, iar curiozitatea lui se extinde și peste noi, ceilalți.

— Știam rezolvarea de la copiat! Voi ați tocit pentru examen doar teoria, noi, copiatorii, am citit și transcris pe fiecare bilet inclusiv rezolvarea problemei de pe acel bilet. La Baze am avut

treizeci și ceva de bilete. Deci 30 de probleme, cele mai multe le-am preluat gata rezolvate. Când am fabricat copiuța mi-au atras atenția aceste probleme și rezolvările lor. Multe, cele mai multe erau simple, aplicai formula din carte și aveai rezolvarea. Dar câteva probleme, mai complicate, mi-au atras atenția și m-am aplecat asupra lor. Așa am ținut minte și această problemă și chiar modul de rezolvare. Deci, dragi colegi, care este morala faptului de a practica fabricarea de copiuțe? Eu am citit peste 30 de probleme pe care nu le găsești în vreo culegere de probleme de Baze. Voi, totilarii, ați învățat teoria, foarte bine, dar ați avut de rezolvat o singură problemă, cea de pe bilet. Eu mi-am îmbogățit „hardul” cu exemple practice scriind copiuțe, avantajul este de partea mea!

— Tot răul spre bine! am zis eu triumfător. Ar trebui să cerem domnului profesor Rosman să ne dea indicații unde găsim aceste probleme, în ce culegeri de texte sau cursuri tipărite. Nu credeți, băieți? Eu am apelat la cei doi experți din cameră, la Nelu Tătaru și la Guriță, în sesiunea din semestrul II, să-mi facă acces la problemele de pe biletele al căror conținut îl au prins pe copiuțe. Cu greu, până la urmă Gurău s-a oferit să-mi dea voie să transcriu câteva probleme. Mi-au fost de folos!

Să revenim acum, prieteni, pe firul narațiunii noastre! Să ne aducem aminte de profesorii noștri din acest al doilea an de studenție, să legăm numele lor de o imagine mobilă – cum ar fi o gesticulație cu creta în mână lângă tablă, în amfiteatrele cele mari din corpul B – sau de o întâmplare, fie ea cum o fi, plăcută ori taman altfel!

Am avut în programa anului doi un curs de Matematici Speciale, cu domnul profesor Murgescu. A fost un curs, aș spune la fel de pedant transmis de la început până la capăt, la fel cum era și domnul profesor. Ascultam demonstrațiile formulelor, rețineam cea mai mare parte a drumului logic al construcției subiectului în cauză și mă verificam, din când în când, dacă

memoria funcționează bine sau nu după metoda colegului mai mare, Fane Ștefan. Pe lângă această imagine strălucitoare, că domnul Murgescu merită să fie pus, cu o fotografie mare, într-o galerie a profesorilor Facultății de Electrotehnică, amintirea leagă de domnia sa numele unui bun coleg de an: Sandu Panait. Gălățean de baștină, din comuna Viile de lângă orașelul Târgu Bujor, Sandu avea un frate asistent la Facultatea de Matematică de la Universitate. Acela devenise membru al unui grup de prieteni, toți cadre universitare, care se întâlneau din când în când la o „foiță!” La un poker pe mize mici. Doar pentru distracție. Sau poate chiar experimentau ceva din teorii complicate, ca cea a jocului, ori a haosului?! Cine știe? Sandu venea ades în vizită la fratele lui și s-a nimerit odată, cândva, când acela tocmai se pregătea să plece la întâlnirea cu grupul de prieteni.

— Poți veni și tu cu mine, dar acolo să fii tăcut ca o stâncă. Profilor nu le plac vorbăreții. Vezi că în grupul nostru se găsește și conferențiarul Murgescu, cel care vă predă Matematicile Speciale. Dacă vei greși cu ceva și prietenii mei se vor supăra, eu voi fi exclus din grup și aș putea avea chiar ceva necazuri în carieră.

Sandu a băgat la cap, nu voia să-i facă rău tocmai fratelui mai mare. A ciulit urechile când grupul s-a spart, plecând fiecare spre casă nu înainte de a stabili data următoarei întâlniri. În scurt timp Sandu a fost acceptat ca o prezență tăcută. Golea scrumierele, aducea o cană de apă proaspătă, într-un cuvânt devenise copilul de minge. Și a venit ziua când – așa cum soarta stabilește totdeauna! – fratele să fie nevoit să plece din timpul jocului. Sandu a fost acceptat al patrulea, dar cu așa zisă „mână moartă”. Adică jucător pasiv, care nu participa la miză, nu achita intrarea în joc, etc. Azi așa, mâine așa a trecut semestrul și a venit perioada sesiunii de iarnă. Sandu a ajuns în fața domnului profesor. S-a comportat corect, ca oricare dintre colegii lui, deși în prealabil se lăudase unor prieteni că „i-a luat câteva mâini domnului profesor” la poker. De

fapt, a dat de înțeles că el este cineva, face parte dintr-un grup de oameni speciali, etc. S-a întâmplat ca Sandu să nu cunoască subiectele de pe bilet prea bine. Era clar, trebuia să pice! Însă domnul profesor i-a pus o întrebare comună, dar care trebuia să-l afecteze pe Sandu. Ca o dojană.

— N-ai prea studiat pentru acest examen, tinere domn! Ce s-a întâmplat?

Pentru Sandu întrebarea avea adresă: i se dădea de înțeles că exista posibilitatea să fie eliminat din grup!

— Tovarășe profesor aveți dreptate, nu am studiat prea profund deoarece nu am avut suficient timp, răspunse el făcând aluzie la timpul petrecut pe lângă masa de joc.

— Cum adică n-ai avut timp? Ce alte preocupări ai avut?

— Am fost ocupat cu studiul unor probleme de teoria jocurilor. M-au fascinat așa de mult încât...

— Cred că știi la ce te referi. Dar asta nu te absolvă să-ți faci temele ca student. Uite, deoarece îl cunosc pe fratele tău, am să-ți dau o șansă.

Domnul profesor căută prin buzunarul de la sacou și găsi un bănuț. Cel mai mic, atât ca valoare cât și ca dimensiune. Un bănuț de 5 bani. I-o aruncă lui Sandu – care stătea la tablă – cu o mișcare bine ținută. Sandu trebui să sară câțiva centimetri în sus ca să prindă banul.

— Pune-l pe spatele palmei și spune-ți norocul. Vei primi ceea ce ți-a căzut.

Sandu stătu puțin în așteptare, palma dreaptă continua să stea peste mâna stângă, acoperind bănuțul. Zăbovi suficient timp ca domnul profesor să-l zorească.

— Ce mai aștepți?! Vezi rezultatul!

— Domnule profesor, vă rog să nu mă grăbiți! Lăsați-mi plăcerea să filez cartea!

Profesorul râse, i-a plăcut răspunsul, ca de la jucător la jucător.

— Pleacă, ține-te de carte! Îți dau șase, dar la vară îmi vei plăti datoria!

Scena a fost redată de cei care au fost martori în sala de examen. Ca un deliciu aparte!

După cum se vede, societatea academică de pe Copou nu era o entitate ermetică, cu membri selectați după criterii rigide. Mai admiteau câte o dată și tineri din familiile apropiate, de condiție corectă. Dar cazurile acestea erau rare, în epoca aceea!

Rezistența materialelor! O disciplină făcând parte din cultura tehnică a inginerului electromecanic. De ce? Pur și simplu, deoarece un complex industrial este rezultatul unui ansamblu de discipline tehnice care interacționează. Iar această acțiune trebuie să fie armonioasă. Materia aceasta de două semestre ne-a fost predată de un profesor special: bonom, blând, șugubăț dar fără să se afișeze ostentativ! Domnul profesor Mocanu a început primul său curs spunând doar câteva cuvinte despre obiectul sau obiectele de care se ocupă rezistența materialelor. De ce trebuie să știm cât de mare poate fi sarcina ce apasă pe un material?

— O să rezolvăm o problemă simplă. Cine se oferă să iasă la tablă?

Glasul lui suna plăcut. Era ardelean, după accent. Vorbea rar, nu se grăbea. Cum nimeni n-a avut curaj să se ofere la prima strigare, domnul profesor a repetat invitația. Atunci din prima bancă a sălii de curs – era unul din acele amfiteatre uriașe din corpul B care puteau adăposti 300 de cursanți, aproape câți eram noi, ca număr, oficial – s-a ridicat o mână și o voce poticnită, la început, răspunse chemării.

— Vreau eu, tovarășe profesor!

— Noa, bine! Cum te numești dumneata?

— Mânzală, tovarășe profesor! Mânzală Gheorghe din grupa 324.

— Cum ai zâs? Întrebă profesorul, ducând mâna pânîie la ureche. Migală? Sala reacționează cu un scurt chicotit! Gestul

profesorului trăda un defect de audiție, ceea ce îi ierta deformarea numelui șefului nostru de grupă.

— Mânzală, tovarășe profesor, Mânzală, zise nea Gică ieșind din bancă și venind către catedră.

— Noa, bine domnule Migală! Să luăm pentru început o grindă și să o punem pe două buloane!

Sala fremătă, cuvântul magic spus de profesor era așteptat, pândit mai mult de cunoscători. Că tovarășul profesor Mocanu era cunoscut după poreclă: „Moș Bulone!” Așa a început cursul acesta plăcut, mai degrabă semănând cu un capitol din fizica de liceu. Cursul era o înșiruire de probleme ingineresti, de construcții, de dimensionare de stâlpi, de platforme, de câte și mai câte. Așteptam cu plăcere seminarele deoarece participam cu toții la rezolvarea problemelor care se refereau, invariabil, la câteva „buloane!”

Examenul final, dat în sesiunea de vară, a fost o probă de plăcere. Profesorul venise cu un teanc de cărți, tratate de construcții și culegeri de probleme. Puteam să le consultăm în cele 30 de minute acordate pentru a rezolva două probleme și un subiect de curs. Cu toate că aceste probleme aveau un grad mediu de dificultate, cu un mic efort puteau fi rezolvate în timpul acordat, totuși rezolvarea multor subiecte se făcea afară, pe culoar, în fața ușii sălii de examen. Cel care intra în sală aducea rezolvarea problemei pentru colegul aflat în dificultate. Profesorul Mocanu, un veritabil domn îngăduitor, se făcea că nu vede manevrele noastre de apropiere, pentru plasarea hârtiei cu rezolvarea pentru destinatar. Stilul acesta de predare-seminarizare-ascultare-examinare avea un substrat: ca să te descurci trebuia să fi învățat partea teoretică, predată la curs. Apoi trebuia să fi participat cât mai activ la seminare, de unde puteai să îți sistematizezi problemele, pe categorii de complexitate. Puteai folosi cărțile puse la dispoziție, îți erau utile doar dacă erai familiarizat cu ele. Profesorul spunea, uneori în timpul examenului: „N-ai ales cartea care îți trebuie, îți pierzi vremea!”

Pentru domnia sa apelul la ajutoare dezvăluia slaba pregătire a studentului respectiv.

Deși era atât de larg la inimă și îngăduitor, profesorul Mocanu avea pretenția să fie respectat. Adică studentul trebuia să cunoască răspunsul la subiectul de teorie de pe biletul de examen, după care respectivul putea obține puncte suplimentare dacă răspundea la întrebări suplimentare. Deci semnul de politețe la Moș Bulone era cunoașterea teoriei predate la curs. S-a simțit jignit când un student – oarecare, fără nume, dintre colegii noștri – a ieșit la răspuns cu foile din dosarul său cu notițe. Adică nici măcar nu s-a străduit să își facă unele fraze, propoziții, pe ciorna de examen care, la final, rămânea la dosarul profesorului. L-a lăsat restanțier pe respectivul, picându-l de câte ori era posibil ca studentul păcătos să obțină ultima reexaminare. Atunci i-a dat notă de trecere!

— Dar stai să vezi ce mi-a făcut mie tovarășul profesor Moș Bulone, veni Eugen Hnatiuc cu o completare de rezistență! La începutul acelei sesiuni de examene autorul a scos de la tipar o carte de specialitate. Cartea a fost lansată la Institutul Politehnic, cu destul de multe tam-tamuri. Era ceva să poți tipări o carte tehnică în acei ani! Eu am avut ghinionul să-mi pice la examen un bilet cu o singură problemă, grea a naibii! M-am luptat cu ea mai mult decât baremul de timp acordat. Dar până la urmă am rezolvat-o! Profesorului i-a plăcut rezolvarea, se vedea pe ochii lui că urma să-mi dea o notă pe măsură. Dar, înainte să-mi treacă nota în carnet, s-a uitat la mine și m-a întrebat:

— Ai văzut că am scos o carte de la tipar zilele astea. Ai citit-o? Eu, senin, răspund sincer:

— Nu, tovarășe profesor! N-am mai adăugat că nu aveam bani ca să-mi cumpăr o carte scumpă. El s-a supărat pe loc și mi-a dat sancțiunea:

— Să o citești, până n-o citești nu-ți dau nota la examen. Când ești gata, vii la mine și mai vedem atunci!

— Cred că am fost singurul din an care am avut o soartă atât de dură, continuă Eugen! Dar trebuia să rezist! Era, în cele din urmă, o probă de rezistență și de răbdare studențească. M-am dus la biblioteca din corpul A și am citit cartea o zi întreagă. M-am interesat cine, ce grupă are examen la Rezistență în ziua următoare și am intrat în sală, neinvitat. M-am prezentat profesorului, i-am spus că am citit cartea din scoarță în scoarță. Mă așteptam să-mi pună întrebări. Dar nu a comentat în nici un fel. Mi-a cerut carnetul și mi-a pus „10”. Cred că și-a dat seama că întrecuse măsura cu mine!

Vorbisem puțin mai sus despre amfiteatrele cele mari din corpul B, care aveau capacități de 300 de locuri, poate chiar mai mult. În primele zile de studenție privisem sala plină cu o oarece curiozitate: din marea majoritate a colegilor, liniștită și așezată pe locuri, se distingeau câteva persoane, băieți cei mai mulți dar și câteva fete care se manifestau mai zgomotos, dialogând la distanță de câteva rânduri ca niște persoane care se simt speciale, acea sală considerabil de mare dar și populată făcând parte dintr-o normalitate familială. Ca și cum noi, ceilalți, trebuie să-i vedem și să-i admitem pe ei ca fiind obișnuiți cu mulțimea, ei fiind acasă, gazde, iar noi niște invitați oarecare... Cred că sunt cam dur, dar este senzația pe care am trăit-o atunci, simțindu-mă străin, încă neinclus în masa care forma o entitate, familia anului I de studiu. La această stare au contribuit, din plin, fetele noastre, colegele de an. Toate dialogau pe teme din cursuri. Explicându-și una alteia anumite părți din cursuri, făcând trimiteri la formule ținute minte, mi-am dat seama că nu mă voi putea împrieteni cu nici una din ele. Erau prea savante pentru mine! Îmi era teamă că m-ar putea lua în râs, neputând fi sigur că pot susține o conversație pe aceste subiecte. Deși unele erau frumoase, mult peste standardele anume definite pentru fetele de la Politehnică! Nu m-am putut apropia de ele, deși prin anul IV colegul Mircea Pușcașu mă provocase să-mi

aleg o colegă din an, pe care să mi-o fac prietenă. Nu, n-am căzut în capcana lui Mircea, dar despre acest fapt voi reveni cu detalii la timpul respectiv, adică atunci când voi depăna ceva amintiri din anul IV.

Îmi aduc aminte acum, când scriu aceste rânduri, că am experimentat aceeași analiză în prima zi de curs din anul II, iar senzațiile mele le-am împărtășit colegilor de cameră. „Suntem mai dezghețați anul acesta, față de anul trecut! Adică în amfiteatru a existat mai multă rumoare, un zgomot ca de stup în care nu există decât câteva persoane, mult mai puține ca anul trecut, care se manifestă ca vedete nonșalante. Începem să devenim o familie, băieți!” Colegii de cameră n-au comentat spusele mele. Mi-a convenit tăcerea lor! Acum suntem în plină sesiune de examene, sesiunea de vară, iar eu eram nerăbdător să se termine aceste zile încărcate de tensiune, să scap la un program special pe care îl aștept cu nerăbdare. Despre ce este vorba? O să detaliez puțin mai încolo! Ați ghicit, în iulie vom face prima perioadă de practică industrială la Galați, la marele Șantier Naval. Dar până atunci mai avem de trecut peste câteva examene. Sigur, pe primul loc este disciplina noastră specială, Bazele Electrotehnicii. Cu domnul Rosman. În ziua programată am avut parte de o lucrare scrisă. Cred că au fost două probleme de electrotehnică și un subiect de teorie. Cei care au luat note de șapte și peste șapte puteau să prezinte carnetele de note și erau scutiți de examenul oral. Dacă doreau să-și majoreze nota peste cea obținută la scris, puteau intra la oral. După rezultatele obținute de grupa noastră mi-am permis să comentez cu colegii de cameră: la seminarii s-a insistat prea mult pe teorie și mai puțin pe rezolvări de probleme. Ar fi trebuit să fie invers, deoarece aveam convingerea că în viața de toate zilele vom avea de rezolvat probleme practice, nu de dat explicații teoretice. Colegii Mihai Lateș, Mircea Pușcașu și Kramer au fost de acord cu mine. Guriță și Nelu Tătaru au trecut peste subiect,

punându-mi o întrebare cheie: „Știi tu ce loc de muncă vei avea? Las-o baltă, nu-ți fă griji de pe acum!”

Înțelepți băieții! Știau ei ceva ce nouă, tocilarilor, cel puțin la această disciplină ne-a scăpat. Noi am tras tare, în cele 3 sau 4 zile pe care le-am avut la dispoziție să asimilăm teoria, memorând notițele de la curs. Guriță și Nelu au avut de lucru cu confecționatul copiuzelor. Comparându-ne, câștigul a fost de partea lor! Ei au avut, pe fiecare bilet de examen un subiect de teorie și una sau două probleme. Care probleme le-au luat gata rezolvate de la băieții deștepți din an. Fabricându-și copiuzele, cei doi colegi de cameră au trecut prin toate problemele ce ni le-a pus spre rezolvare domnul profesor Rosman. Toate! Noi n-am văzut decât o singură problemă, aceea înscrisă pe biletul pe care l-am tras în ziua de examen! Deci, care ar fi morala? Copiați băieți?

Un examen frumos a fost cel de Geometrie Analitică. Cu domnișoara conferențiar Constantinescu. Am avut parte de un curs impecabil, frumos predat, clar construit. Ar fi trebuit să obțin nota maximă, dar domnișoara conferențiar s-a raportat la nota pe care o aveam înscrisă în carnet la Analiză Matematică, dată de domnul profesor Climescu. „Dragă, nu pot să-ți dau decât 9, la domnul profesor Climescu ai avut rezultate slabe! Nu pot să-ți dau maximul!”

Nu-mi vin în minte amintiri deosebite despre anul al doilea, nici despre evenimente speciale sau fapte ale unor colegi sau profesori. Știu, de exemplu, că am avut un profesor, domnul Ailincăi, cu care am făcut cursul de Tehnologie și Mașini Unelte. Dar memoria îmi joacă feste, aici am un gol complet atât referitor la materia predată cât și despre chipul domnului profesor. De ce, oare, ni se întâmplă asemenea fenomene ciudate? Îmi pare rău și simt o anumită frustrare când alunec, cu gândul, spre teama de a nu mi se întâmpla și cu alte episoade din viață.

Mă grăbesc, așadar, să închei examenele din sesiunea de vară a anului doi pentru că aștept plecarea în Practica Industrială, prima activitate de acest gen care ne va pune pe noi, studenții, în contact cu cei care au fost ca noi, iar acum sunt ingineri consacrați. Aș vrea să găsesc un asemenea inginer, tânăr, poate cu doar doi sau trei ani vechime în câmpul muncii, cu care să port niște discuții pe subiectul vieții noastre viitoare, de ingineri. Cum vede el, acest inginer, anii de studenție, dacă face față cerințelor producției cu cele învățate în facultate, ce ar trebui să se schimbe acolo, în deal la Copou, pentru ca trecerea de la sala de curs și cea a bibliotecii spre hala de producție să fie lină, fără șocuri. Și multe altele, desigur. Și mai am o nerăbdare anumită. Acolo, la Galați, în timpul celor trei săptămâni de practică mă voi întâlni cu un prieten drag de care mă leagă multe amintiri, plăcute, din timpurile inocenței și, mai departe, din cele ale maturizării post liceale.

Să trec, deci, mai departe. Când sesiunea s-a încheiat, după ultimul examen am rămas încă două zile în Iași, apoi am plecat cu colegii de cameră la Galați, să ne facem practica industrială. Eram nerăbdător să ajung acolo deoarece urma să mă întâlnesc cu bunul meu prieten George Guțu, pe care l-am cunoscut cu șase ani în urmă, în tabără UTM la Câmpina. Prietenia legată în acea vară am continuat-o în stil epistolar, George cerându-mi, în fiecare scrisoare, să-i scriu despre munții înconjurători, despre păduri, aventuri cu urși și lupi și altele, multe, episoade din viața de elev de liceu, etc. Între noi era o diferență de trei ani, el era în clasa a XI-a, eu de abia intrasem într-a 8-a. La sfârșit de an, 1961, George participase la Olimpiada Națională de Literatură și obținuse marele premiu. Triumful a continuat la examenele de maturitate (bacalaureatul în fapt), unde a obținut 10 pe linie. Adică luase examenul de maturitate cu diploma roșie! Cele două realizări îi aduseseră intrarea la București, la Facultatea de Litere, fără a susține examen de admitere. Cum rezultatele bune s-au

ținut scai de el chiar și în primul an de facultate, în vara lui 1962 a trecut câteva teste speciale și a fost trimis să-și continue studiile la Leipzig, în Republica Democrată Germană. Cu bursă specială! Iar în zilele ce urmau, la început de lună iulie, George va ajunge acasă, în vacanță. Ne vom întâlni și voi rămâne în Galați încă trei zile după încheierea perioadei de practică. Înțelegeți, deci, de ce eram atât de nerăbdător să ajung la Galați!

CAPITOLUL 9

Practica industrială de vară

Destinația noastră, în Galați, era zona căminelor studențești, de pe strada Republicii. Am ajuns acolo cu autobuzul, așteptând a doua sau a treia cursă pentru că era aglomerație mare în stația de la gară. Ne-am cazat și apoi am ieșit la o plimbare. Strada Republicii, fosta stradă Domnească, era cunoscută ca strada cu tei din splendida carte „Lorelai”, a lui Ionel Teodoreanu. Am prins câțiva tei înfloriți în Grădina Publică aflată foarte aproape de cămine. Într-adevăr, parfumul teilor este îmbătător aici, în acest parc ce suferă de secetă. Galațiul este un oraș văduvit de ploi, deși este așezat între două râuri mari, Siret și Prut, care se varsă aici, în Dunăre. În apropierea căminelor am descoperit o Alimentară clasică. Ne-am bucurat să găsim și aici, ca la Iași, lactobarul anexă la Alimentară. Parizerul nu era la fel de bun ca cel de la Iași, dar covrigul parcă avea gaura mai mare și iaurtul era mai consistent. Am servit o masă studențească destul de consistentă, la prețul de doi lei și optzeci de bani! Covrigul cu gaura mare costa numai optzeci de bani, preț subevaluat după părerea mea, deoarece vânzătorii ambulanți strigau, cu glas mare: „Ia covrigul, neamule, proaspăt, fierbinte! Ia

covrigul, ardeiașul!” Cum soarele amiezii devenise prea puternic, ne-am întrerupt hoinăreala și ne-am retras în dormitorul spațios de la cămin. Am tras un pui de somn, iar spre seară am ieșit să caut strada Tudor Vladimirescu despre care George îmi scrisese că este foarte aproape de cămine. Am găsit strada, însă nu m-am încumetat să merg până la numărul 125, adresa la care se afla casa părinților lui George. Strada mirosea destul de greu, am văzut că nu exista canalizare, gălețile cu zoaie erau vărsate direct pe marginea trotuarului de unde apa se scurgea pe o pantă care se termina, în final, în Dunăre.

La cină a trebuit să renunțăm la meniul studențesc, în această primă zi de Galați. Lactobarul nu mai servea nici parizer și nici covrigi. Se terminaseră. Am cumpărat un pachet de biscuiți populari, cu cremă de vanilie și un borcan, cel mai mare de iaurt și ne-am retras la cămin, promițând solemn vânzătoarei că îi aducem borcanul gol, spălat, dimineată ca să ne restituie garanția de doi lei, oprită obligatoriu pentru acest ambalaj refolosibil. Între timp dormitorul nostru s-a umplut la capacitate. Eram 24 de băieți, la fel ca în semestrul I din anul precedent la căminele Codrescu. Ne-a plăcut căminul, ne-a oferit o surpriză plăcută: alături de dormitorul nostru următoarea încăpere găzduia fete, colegele noastre! Fiind vacanță, celelalte corpuri de clădire erau închise pentru curățenia generală ce se executa (!!) în cele două luni de repaus. Am împărțit frățește, cu fetele, baia și toaleta, adaptându-ne la restricția dictată de administratoare, de a nu umbla în ținută indecentă la baie, atât noi cât și fetele. Aici, la Galați, în seria întâi, adică imediat după sesiunea de examene am fost doar trei grupe. Alte trei grupe erau programate în august. Iar câteva grupe au făcut practica la București, ca urmare a intervenției unui coleg cu pile înalte. Nu știu cine a fost acela și nici nu m-a interesat.

Dimineata am intrat în porție. Asistenții de la Iași ne-au anunțat seara, aproape de ora stingerii, că la ceasul opt fix, dimineata, ne vor

aștepta câteva autobuze cu care vom pleca la Șantierul Naval. Deci, băieți, grăbiți micul dejun! Sfatul a fost potrivit deoarece ceaiul (mai consistent cu bromură ca la Iași!) a rămas în toate cănile nebăut până la capăt. Iar felia de pâine cu marmeladă era mai mică față de porția noastră de la Iași. Pesemne că dimensiunea feliei fusese adaptată la doza de ceai băubil, între 50 și 25 la sută din cana plină!

În autobuz asistentul ne-a comunicat regulile pe care trebuie să le respectăm începând de la poarta de intrare în incinta Șantierului, în secția unde vom fi repartizați și până la ora 14,00 când vom pleca spre cămin, cu aceleași autobuze.

— Disciplina este severă în Șantier, această unitate fiind încă militarizată. Pe aleile dintre clădiri circulă patrula militară care vă vor legitima imediat ce veți intra în raza lor de supraveghere. Cum voi, băieți, nu aveți salopete, puteți fi socotiți infractori și patrula vă poate duce la postul central de pază. Deci, până la ora 10,30 să nu ieșiți din secție. La această oră va suna sirena pentru începutul pauzei. Muncitorii lasă lucrul și se așază să-și consume gustarea adusă de acasă. Voi puteți ieși, la această oră, pe poartă pentru a trage o fugă până la gheretele de pe Calea Prutului, la circa 200 de metri distanță, ca să vă cumpărați un covrig și un țap de bragă. Trei lei vă costă. Beți braga din două înghițituri, porniți alergând ca să prindeți poarta mare deschisă. La ora 11,00 se termină pauza și poarta se închide automat.

Pentru prima – și ultima dată în viață! – am văzut o fabrică funcționând în regim militarizat. Șantierul Naval Galați, prescurtat SNG, avea gard de 2 metri înălțime pe tot perimetrul, cu o supraînălțare din loc în loc, de 1 metru cu trei sau patru linii de sârmă ghimpată întinse orizontal și foișoare cu soldați de pază purtând arme pe spate, cu baionetă. Ni s-a explicat că această regulă va fi anulată după 23 August, marea noastră sărbătoare națională. Că trupele sovietice au plecat încă din 1962, deci nu mai există pericol ca

sabotorii să atace avutul poporului! Dar până atunci noi, studenții, trebuie să respectăm disciplina militară!

În cele trei săptămâni cât dura practica noastră vom trece pe la trei secții din Șantier. Adică vom face rotații. În prima săptămână grupul din care făceam parte va studia tot ce se face la Sculerie. Trebuie să consemnați tot ce se face în această secție în caietul de practică – dacă nu aveți, trebuie neapărat să vă cumpărați un caiet ieftin, pe care să scrieți „CAIET DE PRACTICĂ INDUSTRIALĂ – SNG GALAȚI 1966. Nu era mare lucru de consemnat: planul secției, depozitul de SDV-uri (SDV = scule, dispozitive, verificatoare), cel de scule de inventar, câteva mese de lucru individual, un polizor electric, o freză – rabotează, un strung micuț. Secția era condusă de un maestru bătrân, care ne ruga să fim foarte atenți, să nu ne accidentăm, că va fi mare jale atunci. Era, sărmanul, speriat la gândul că ceva neplăcut i se poate întâmpla lui, în aceste săptămâni cât vom sta noi, acolo. Așa că meșterul ne-a rugat să respectăm, cu strictețe, toate indicațiile pe care ni le vor da muncitorii din această hală.

Și le-am respectat! La sugestia acestora ziua noastră de practică putea fi scurtată așa: „Mergeți băieți la ora pauzei să vă cumpărați un covrig de la chioșcul de pe Calea Prutului. Iar de acolo luați tramvaiul până în centru. Acolo debarcaderul este aproape și cu un leu puteți traversa Dunărea la Plaja Cocuța. Pe malul dobrogean Dunărea este curată! Mare păcat să stai trei săptămâni la Galați și să n-o calci pe Cocuța, zilnic!”

Corect, din toate punctele de vedere, mai puțin unul: banii de buzunar! Zilnic trebuia să dăm un leu pe covrig – dimineața pe traseul nostru vedeam vânzători în halate albe, la intersecțiile principale, strigând în gura mare „Ardeiașul, ia covrigul cald, neamule!” – doi lei pentru Cocuța și cincizeci de bani pe un pahar de sifon rece cu sirop de smeură, la Cofetăria Macul Roșu. Trei lei cincizeci pe zi! De unde atâția bani, frate studentule?! Și n-am pus la socoteală biletul de tramvai, pe Calea Prutului până în Piața Centrală, douăzeci și

cinci de bani! Așa că am rărit-o cu Cocuța, mergeam pe jos de-a lungul Căii Prutului și odată ajunși pe strada Republicii o coteam spre cămine, făcând o pauză de odihnă la umbră, sub copacii cu frunze rare din Grădina Publică.

În a doua săptămână am trecut la secția Corp Navă. Acolo se făcea trasarea conturilor părților din bordaj, punți, cale, etc. Era o tehnică simplă. Desenate pe calc, conturile erau proiectate din niște turnuri mobile direct pe suprafața tablei groase, din oțel special, naval. Aici conturul era întărit cu vopsea albă, cu uscare rapidă. Apoi începea debitarea după contur, cu flacăra oxiacetilenică. Etc.

Masa de prânz o puteam servi între orele 13 – 14. Doar noi, studenții ieșeni fiind singurii consumatori, cantina s-a închis la sfârșitul acelei prime săptămâni.

— Băieți, ne spune asistentul dimineața în autobuz, de azi vom servi masa la cantina TRCL-ului, care este Trustul de Construcții. Este în centru, în spatele clădirii Primăriei, aproape de Hotelul Neptun. Trebuie să fiți prezenți la autobuz la ora plecării noastre din Șantier. Că acolo, la cantina Trustului, va trebui să vă prezint pe toți și pe fiecare, după un tabel nominal. Acolo mâncarea va fi mai consistentă, ca pentru muncitori cu consum mare de energie fizică. Doar două feluri de mâncare, fără desert!

Așa a fost, mâncarea era bună și porțiile mari. Noi serveam masa în seria întâi, adică începând cu ora 13,00. Era bine așa, că apoi veneau oamenii de pe șantiere flămânzi, grăbiți, prăfuiți, transpirați și toate celelalte.

Cu trei zile înainte de a se termina perioada noastră de practică trebuia să mă prezint pe strada Tudor Vladimirescu, la numărul 125, să întreb dacă George a revenit în țară, din Germania. De venit a venit în țară, dar mai trebuie să stea și mâine la București, la un bilanț cu toți bursierii externi, la Ministerul de Externe. Informația mi-a dat-o mama lui George, o doamnă care, uimitor, semăna tare mult cu mama mea. Dânsa m-a identificat imediat:

— Dumneata trebuie să fi Peterka, așa mi-a zis George că te cheamă! Că voi doi sunteți buni prieteni. Mi-a scris că vei bate la poartă în aceste zile. Mi-a mai zis să te întreb dacă ai terminat cu șederea la cămin. Că dacă da, atunci să te primesc la noi, că Gigi vrea să te țină aici o săptămână.

N-a fost cazul, că Gigi m-a căutat la cămin seara, în aceeași zi. Dar atunci, la ora prânzului când am venit să cer informații despre prietenul meu, mama lui George m-a invitat înăuntru, m-a pus la masă și s-a arătat tare grijulie, să fiu mulțumit de modul de primire, ca nu cumva să-l supăr pe George. A insistat mult să spun cinstit dacă m-am simțit bine, dacă mi-a plăcut mâncarea. Că dacă am nevoie de ceva, de bani sau un sandviș pentru a doua zi, să spun. Să nu-mi fie jenă, că ea mă vede ca pe copilul ei, că Gigi i-a citit multe din scrisorile pe care vi le-ați trimis. Că parcă vedea cu ochii ei cum arată munții, Mureșul, pădurea din jurul Topliței.

— Tare frumos scrieți, domnule! Această afirmație a doamnei Guțu m-a dat gata! L-am luat la rost pe George că de unde și până unde mama lui a devenit critic literar la lecturarea scrisorilor mele. George a râs și mi-a confirmat că mama lui, deși nu are decât patru clase primare, posedă un înalt simț al esteticului. Că dacă mi-a dat o notă mare, înseamnă că este adevărat, sunt demn de această notă!

A doua zi m-am mutat acasă la Gigi. Împreună am mers la câteva întâlniri în oraș cu prieteni ai lui Gigi, cu care acesta avea discuții speciale, dar pe care eu nu le înțelegeam. Vorbe în doi peri, ținte incomplet definite, proiecte reluate, altele. Nu am pus la inimă toată această șaradă, consideram că nu este treaba mea ce face prietenul meu. Am venit la prânz acasă, am mâncat apoi ne-am odihnit câteva ceasuri. Spre seară – cred că era în jur de 7 – am plecat în oraș. Ne-am instalat la o masă în sala mare a restaurantului Dunărea – pe vremea aceea era un restaurant de clasă! – iar prietenul meu a comandat o cină bună, inclusiv cu o baterie de vin. Eram spre final când au venit și ni s-au alăturat la masă doi amici ai prietenului meu.

S-au îmbrățișat, au schimbat câteva exclamații, apoi au început să vorbească deslușit. Cel mai înalt avusese responsabilitatea asigurării materiale. Al doilea, mai mărunț de stat, se dovedi că îmi era coleg de an, la Iași, la Electro. Petrică Varga. L-am întâlnit în toamnă, în anul trei, dar mi-a spus, din fugă, că este nevoit să se retragă de la facultate. Nu mi-a spus motivul. De atunci nu l-am mai întâlnit. Păcat, era un băiat bun, de același calibru cu Gigi. A doua zi, la 8 ceasuri, urma să trecem Dunărea cu barca. Ne va aștepta moș Gheorghe, la Debarcader.

— Unde mergem, Gigi? l-am întrebat eu, curios.

— Trecem într-un fel de deltă a Dunării, noi îi zicem Delta Gălățeană de la Dinogeția. Dar nu te grăbi cu întrebările, ți se vor desluși toate, pe rând. Dacă anticipăm niște pași și le ratăm, dezamăgirea va fi mare, pentru mine dar și pentru tine! Ce ți-am pregătit ar fi similar cu o variantă toplițeană specială, ceva de gen loc misterios de unde putem vedea toate sălbăticiunile pădurii venind la rând, la adăpat!

— Uau! Înseamnă că va fi ceva palpitant!

Și a fost. Ne-am întâlnit la ora stabilită, toți punctuali, la Debarcader unde o lotcă încăpătoare ne aștepta, priponită cu un otgon de o baba de pe mal. Acel așa-zis „moș” Gheorghe ne aștepta șezând pe capul plat al babalei, fumând un capăt de țigară. Nu cred că avea prea mulți ani peste o jumătate de veac. Dar părea mai în vârstă din cauza ridurilor, a pielii vopsită arămiu de vânturile fluviului și a mușchilor ce îl țineau drept, vertical. Tăria acestui om am descoperit-o la mijlocul fluviului, unde curentul apei, nevăzut de la mal, a încercat să ne răstoarne, lovindu-ne mișelește dintr-o coastă. N-a avut spor, vâslele mânuite cu îndemânare și forță de moș Gheorghe ne-au dus iute peste creasta de curent. Am ajuns destul de repede aproape de linia sălciilor de pe malul dobrogean. Moșul îndreptase vârful lotcii spre amonte, lopătând relaxat.

— Mai știi să-mi arăți pe unde-i gura raiului, domnule Student Neamț? Îl întreabă moșul pe Gigi.

— Sigur, răspunse domnul Student Neamț. Mai trage de două ori și după răchita ce ne așteaptă pe mal, oprește vâsla stângă și trage doar cu dreapta.

Și după această manevră lotca a mai alunecat lin câțiva metri, pe luciul unui lac străjuit de stuf și flori de nufăr, cu frunze late, plutitoare. Am traversat lacul, am intrat într-o porțiune de labirint care ne-a scos la țărm de sat pescăresc, la priponul moșului, alături de o construcție care încerca să țină pasul cu colibele acoperite cu papură ale satului. Încerca, dar nu reușea! Cu papură era acoperit, dar construcția toată era din bolțari de zgură de tren, mai solidă decât megieșele ei.

— Ați ajuns la conac. Aveți cheie de intrare? Faceți-vă comozi, apoi ieșiți să vă arăt ce și cum pe aici, ca să nu vă caute pricină pescarii satului.

Am stat la Dinogetia trei zile. Moșul s-a îngrijit de mesele calde, de prânz și cină. Am învățat să mănânc pește, separând cu limba oasele periculoase de carnea dulceagă. În trei zile de vâslit pe canale am prins doar doi bibani, un kil împreună. Eu am fost norocosul. Norocul începătorului! Am descoperit castrul roman. Era încă în bună stare. Dar peste ani, prin 1985 ori chiar mai târziu, când am trecut pe acolo cu mașina proprie, mergând în concediu la mare, mândrul castru roman l-am văzut lovit de distrugere. Paragină, gunoaie. Sufletul mi s-a umplut de amărăciune. Delta Gălățeană dispăruse după ce pe malul dobrogean s-a construit un dig solid, iar balta a fost desecată. Satul de pescari fusese ras de pe fața pământului, oamenii s-au întors la vatră, în sat la Zaclău (botezat între timp „23 August”!). Această „baltă Dinogetia” s-a format în urmă – probabil! – cu secole, prin revărsarea apelor Dunării când veneau umflate, primăvara. Locul era plat, larg, se întindea de la malul fluviului până la poalele munților Măcinului. Când apele

Dunării se retrăgeau în matcă, între fluviu și baltă apărea un fel de dig natural, existând doar puține treceri din fluviu direct în baltă. Când arșița lui Cuptor evaporă apa din baltă rămânea pește captiv în gropi destul de adânci, izolate în stufăriș. Pescarii din Zaclău, cunoscători ai rosturilor deltei, scoteau unele exemplare din aceste capcane și le dădeau drumul în libertate, iar altele rămâneau pentru ei, daruri binecuvântate ale Dunării. Ce vremuri! Nimeni nu se lăcomea la pește!

A treia zi am plecat din sat în graba mare. Moș Gheorghe ne-a trezit când soarele abia vopsea zarea spre răsărit, ne-a îndemnat să ne luăm lucrurile și să urcăm în lotcă. A împins-o pe luciul apei, a sărit în ea și a vâslit silențios până am trecut lacul, spre Dunăre. Abia acolo, în curentul apei, ne-a povestit că trei pescari din sat au bătut la ușa lui după ce noi ne culcaserăm, acuzându-ne că am rupt niște năvoade, puse de ei pe canalele unde am umblat noi în acele zile. Noi am negat, iar moșul nu a comentat. Gigi l-a întrebat dacă acei pescari primesc o despăgubire pentru dezastrul făcut de noi. Da, câte o sută de lei de fiecare și câte două sticle de votcă rusească adevărată.

A doua zi dimineață am luat trenul spre casă. Noroc cu incidentul respectiv. Acasă Emilia și gașca de colegi de liceu, restanțieri la Fizica și Matematica de clasa a XI-a, începuseră să se neliniștească. Nu știau când voi termina anul de învățământ, dacă vom avea zile destule pentru pregătit examenele de restanțe, clasa a XI-a. Repede am intrat în ritmul de studiu și lucrurile s-au liniștit.

CAPITOLUL 10

Anul trei, spaima facultății

Am întrebat pe mulți colegi în toți anii în care ne-am adunat la revederi de la absolvire, de ce anul trei a fost cel mai greu, ca număr de examene „cui”, dar și ca efort epuizant, de la prima zi de curs până la ultima zi de examen (acel faimos re-re...). Cu greu am deslușit că acel an a fost anul profesiei de inginer electrotehnic, în care au fost adunate toate disciplinele adiacente și complementare unele cu altele, fără a ni se dezvălui construcția în ansamblul ei. Unele cursuri au fost predate exemplar, deslușit. Altele ni s-au părut dificile, poate din cauza stilului de predare a celui ce stătea la catedră și în fața tablei. Una peste alta, copleșitor a fost numărul foarte mare de cursuri, la fiecare din cele 7 specialități care ni s-au predat în acest al treilea an de studiu, pe care a trebuit să le asimilăm și să expunem ceea ce ne rămăsese în stocajul memoriei în două sesiuni de examene. Unii, cu rezistență limitată la efort au beneficiat de șansa celei de a treia sesiuni, de restanțe, toamna. Iar ghinioniștii aveau dreptul chiar la o re-examinare în cazul celui de al treilea eșec la rând! Iată, spuneți-vă părerea dragi colegi, ar fi fost cazul de spaimă la următoarele materii care ni s-au predat în

anul trei? 1). Teoria Mecanismelor și Organe de Mașini (semestrul I și semestrul II plus un proiect – reductor de turație cu roți dințate); 2). Bazele Electrotehnicii (semestrul I); 3). Măsurări Electrice (semestrul II, domnul prof. Babei); 4). Aparate Electrice (semestrul II – domnul Emil Hanganu); 5). Mașini Electrice (semestrul I + II, proiect – domnul Filipiuc); 6). Hidrotehnica (mașini și instalații hidraulice) – semestrul I; 7). Fizica – semestrul I+II, prof. Luca Emil. Nu reprezintă această listă întregul conținut, substanța a ceea ce se cheamă „MESERIE” de inginer electrotehnist? Nu am vrut fiecare dintre noi să devenim ingineri electrotehniști? Dacă asta am vrut, asta ni s-a dat! Luați-le cu bucurie, flăcăi, dacă vă plângeți și vă smiorcăiți, nu meritați să treceți anul!

— Cred că cel mai interesant curs pe care l-am avut în anul trei a fost cel de fizică, predat de domnul profesor Luca. De ce? Pur și simplu, deoarece acum mi-au venit în minte amintirile, sunt proaspete și nu vreau să le pierd. Zilele acestea făcând periodica desprăfuire a cărților adunate în biblioteca proprie am dat peste cartea de poezii scrisă de domnul profesor Sebastian Leopold, profesorul meu de Automatizări. Una din aceste poezii era dedicată prietenului drag, Emil Luca, la aniversarea zilei de naștere. Îmi dați voie, băieți, să completez și eu, autorul, un episod frumos despre un model de om pedant în materie de știință, dar și în pedagogie?! Este vorba despre domnul profesor Luca, iar cursul care ne-a încântat pe toți a fost cel de Fizică. El a făcut parte din pachetul de cultură tehnico-științifică, pregătitor pentru deschiderea instruirii profesionale, cu materii de specialitate. Despre profesorul Luca și capul văduvit de păr se spunea – în șoaptă, bineînțeles! – că nu cu foarte mult timp în urmă intrase în panică constatând cum zilnic smocuri din podoaba capilară cad, inexorabil. Nici o loțiune din componente științific determinate ca eficiente nu a dat rezultate pe această suprafață netedă, nici în cazul tânărului asistent Luca și nici în cazul prietenului acestuia, Leopold Sebastian, cel ce ne

va învăța Automatizări în anul IV. O ultimă rețetă, băbească, ceva amestec de ulei, petrol și usturoi, aplicat pe scalp și bine masat cu slănină de la un porc rasa mangalița, avea să pună capăt stresului și zbaterilor. Definitiv! Rețeta a fost sugerată de o laborantă sau femeie de serviciu care spunea că numai cu leacuri băbești poți să-ți păstrezi părul pe cap. Dar n-a fost așa, în cazul tânărului Luca, asistentul. Căci cu această rețetă ultimele fire de păr au părăsit capul – de altfel ilustru! – al domnului Luca. Nu s-a întâmplat același dezastru la domnul Sebastian. Cu toate că unul a pierdut podoaba capilară, în timp ce al doilea a scăpat ca prin minune, prietenia dintre cei doi a rămas neștirbită, iar peste ani, cândva când noi, generația celor din 1969 ne revedeam în Aula Politehnicii din Iași, pe la 1999 ori poate chiar mai târziu, domnul Leopold Sebastian, acum profesor deplin, pensionar, ne-a onorat cu prezența în prezidiu, de unde a spus câteva considerații pe marginea aniversării respective. Apoi ne-a îmbiat să achiziționăm placheta sa de versuri, scrisă la deplină maturitate „Albatroșii”. La următoarea întâlnire, după alți cinci ani, am citit în Aulă, când mi-a venit rândul, versurile pe care poetul le-a dedicat prietenului său de o viață, în zi aniversară:

E IARĂȘI MAI

Oprește-te, stimat coleg!
Îi vezi? Au înflorit iarăși castanii!
Și spune-mi, fă-mă să-nțeleg,
Când s-au topit în urmă anii?

Prietene, atât te rog
Oprește timpul-n loc
Și pentru asta ia-mi zălog
Orice, de vrei, și-al meu noroc.

.....

Te rog prietene, fii bun
Și-ncearcă să-nțelegi ce-ți zic:
Oprește timpu-n loc un pic,
Acuma chiar. Încearcă! Hai!
Acuma când iarăși este mai!

Un suflet sensibil, avea să scrie o scurtă dedicație un alt mare om al Iașului, Constantin Ciopraga: *„Ajuns la poezie târziu, când alții și-au pus lira în cui – versurile grupate aici demonstrează că autorul lor – cunoscut om de știință, magistru al atâtor promoții – a purtat tot timpul poezia în suflet.”*

Frumoase amintiri despre profesorul de Automatizări! Subiectul asupra căruia vreau să zăbovesc, stârnindu-vă și vouă amintirile, este povestea a două personaje, Emil Luca, profesorul și Emil Baicu, studentul cu soarta sa tristă. Acesta a rămas repetent, în anul doi, din pricina Fizicii. Da, a cursului de Fizică, nu a profesorului. Emil Baicu s-a comportat ciudat la examenul de Fizică în sesiunea de iarnă. Era un student eminent, cu note maxime la toate materiile. Nu lăsase să fie remarcată tulburarea sa de comportament nici la orele de curs și nici la seminare. Dar a fost șocant la examen. A intrat în sală în grupul primilor, fiind plasat în față, în catalog. A tras biletul din evantaiul în care fuseseră așezate de domnul profesor Luca. Nu s-a uitat la ce era scris pe acel petic de hârtie. Cu fața în jos, l-a dat profesorului și a ieșit din sală. Refuz de a răspunde la examen. Neplăcut, dar nu ieșit din comun. Faptul s-a repetat identic la presesiunea din vară. Aici fusese programată o zi de examen pentru cei ce, din varii motive, nu luaseră notă de trecere în sesiunea din iarnă. Emil Baicu s-a prezentat la examen, a tras un bilet, l-a dat înapoi nici măcar citit – de curiozitate, să zicem! – și a ieșit din sală. Asistentul domnului profesor Luca a venit după el, încercând să afle o explicație pentru acest comportament care s-a dovedit a fi ostil la adresa profesorului. Studentul Baicu nu a dat nici o explicație. A fost declarat repetent, după ce obținuse

note de 9 și de 10 la celelalte materii, dar refuzase examenul la Fizică. La prima oră de curs cu anul nostru de studiu, domnul Luca l-a căutat cu privirea în sală și i s-a adresat special. Noi nu am înțeles despre ce era vorba. Abia după câteva zile am aflat că ceva grav se întâmpla cu acest coleg al nostru. S-a dus vestea că refuză examenul de Fizică. Fără motiv, la început. Apoi a scăpat o explicație bizară colegilor de cameră:

— Profesorul acesta predă minciuni, ascunde adevăratul conținut al Fizicii. De aceea refuz să dialoghez cu el. Habar nu are de fizică!

Până la urmă s-a ajuns la un moment dramatic. El explicase în cameră că are legături cu niște entități extraterestre care dirijează mersul lumii, în ansamblu, dar și soarta fiecărui individ de pe planetă. Că el are niște responsabilități față de acești coordonatori de destine umane, în legătură cu niște cetățeni români, locuitori ai Iașului, cărora trebuie să le păzească viața. Colegii de cameră nu l-au luat în serios. Față de comportamentul bășcălios al unora dintre ei, Emil Baicu s-a retras în muțenie. Nu le acorda atenție de loc, acestor doi sau trei colegi, din ceilalți cinci din cameră. Nimic dramatic până într-o după amiază de toamnă, zi cenușie, rece dar nu umedă excesiv. Cineva din cămin a venit din oraș aducând veste despre un accident mortal, de tramvai, care a avut loc în Piața Unirii, la colțul restaurantului Moldova. Zidul clădirii respective se termina la marginea unui trotuar destul de îngust, pe lângă care treceau liniile tramvaiului. Era un loc periculos, nesemnalizat suficient. Pentru cineva neatent, trecerea de colțul clădirii restaurantului și ciocnirea cu tramvaiul aflat în mers, către gara CFR, putea fi fatală, dacă vatmanul nu ar fi claxonat preventiv, insistent, cu metri mulți, înainte. În acea după amiază accidentul s-a produs, aparent a fost un suicid.

Aici s-a produs ceva șocant! Aflând vestea de la acel coleg, martor – se pare! – al accidentului, Emil s-a exprimat zgomotos,

asumându-și responsabilitatea: cică viața acelei femei era răspunderea lui, coordonatorii extraterestri îl avertizaseră că se va încerca o sinucidere și el, Baicu Emil, va trebui să o supravegheze de aproape și să o salveze. Emil a sărit din pat și a pornit, precipitat, către geamul care era închis, încercând să-l deschidă și să sară în gol, de la etajul trei al căminului. Intenția lui a devenit clară pentru colegii de cameră, aceștia au reușit să-l imobilizeze și apoi să apeleze la un ajutor medical. După câteva săptămâni de internare la spitalul Socola, părinții au venit să-i strângă lucrurile din cameră și au anunțat că l-au retras de la școală. Trist. Regretabil, mai ales că era vorba de un tânăr cu o dotare excepțională, care s-a pierdut dintr-o cauză ce nu fusese semnalată, din timp și către o instituție specializată în problemele complexe ale creierului uman. Nu știm cât de mult l-a afectat pe domnul profesor Luca acest caz, noi l-am cunoscut la cursurile sale ca o persoană cu un dar, captivant, al povestirii, chiar dacă ne dicta știință și nu povești pentru copii. Cursul domniei sale a fost, pentru mine, unul deosebit de atractiv, reușind să rețin cea mai mare parte a conținutului chiar din ora de predare.

În toți anii de facultate generația noastră a fost robită prezenței – voluntare! – la orele de predare. Trebuia să-ți iei notițe pentru că nu existau manuale sau cursuri tipărite. Din aceeași cauză profesorii dictau, cuvânt cu cuvânt, cursul. Prezența la curs era epuizantă, mai ales primăvara când începeau căldurile. Luam notițe, de multe ori dormitând, cu un automatism apropiat condiției de robot uman. Eu, cel ce scriu aceste rânduri, am fost cauza perturbatoare – timp de câteva săptămâni – a tihnei predării cursurilor din cauza unei tuse rebele, care nu se dădea tratată eficient cu nici un fel de leac. Eram în anul IV și această tuse măgărească nu m-a părăsit decât după ce Mircea Pușcașu, colegul meu de cameră, m-a luat cu el la Fălticeni, în zilele minivacanței de 1 Mai. Acolo, mama lui Mircea m-a lecuیت cu frecții, inhalații și

pastile de cloramfenicol, în timp ce eu le-am perturbat somnul și odihna trei nopți cât a durat tratamentul. Trenul care ne-a adus la Iași, pe mine și pe Mircea, dragul meu coleg milos, nu a luat și această tuse măgărească, lăsând-o pe șinele căii ferate din gara Fălticeni!

Mulți colegi au învins greutățile, au făcut față vitezei de derulare a zilelor cu maximum de încărcătură și nu s-au lăsat impresionați nici de materia predată și nici de renumele unora dintre profesori, pricini de repetenție până la urmă.

Cel mai înspăimântător curs – pentru unii! – a fost cel de Mașini Electrice. Generatoare, motoare și transformatoare. Cu ele ne vom întâlni în viață, în orice ramură a economiei ne vom plasa locul de muncă de unde ne vom câștiga mijloacele de trai. Aceste trei obiecte care erau de regăsit în câmpul muncii noastre de ingineri, nu erau înspăimântătoare în sine. Fiecare avea partea sa hâdă, spăimoasă, care ținea de reguli stricte impuse prin norme și programe de protecție a vieții. Spăimos era, până la urmă, conferențiarul universitar Filipiuc, care dădea fiori până la frisoane unora pe care nu-i lăsa să-i scape din plăcerea dialogului, întrerupt într-o sesiune de examene și reluat cel puțin o dată, toamna, sau de mai multe ori în acel an, apoi, fatidic repetat, ca un coda muzical, în anul următor, bătând pasul pe loc. Deci, până la urmă spăimos era examenul în sine, la cursul de Mașini Electrice, după opinia multor colegi.

Eu am avut noroc, aș zice chior, la această disciplină. Iată cum s-a întâmplat. Tovarășul conferențiar Filipiuc a fost desemnat „Îndrumător” de an. Nu știm ce statut era înscris pentru acest titlu, cert este că în mijlocul semestrului întâi Îndrumătorul de an a convocat o ședință cu întregul efectiv. La deschiderea ședinței, secretarul nostru UTC, studentul Păun Tănase a citit un scurt material, un raport asupra rezultatelor obținute în anul precedent. Despre promovabilitate, nivelul performanțelor, etc, bla, bla, bla.

Nu era mare lucru de comentat. Ne așteptam ca Îndrumătorul de an să ne comunice lucruri interesante. Nu-mi amintesc să fi luat, măcar, cuvântul. Ori a avut ceva de spus? Nu mai știu!

Dar eu am avut! M-am înscris la cuvânt și mi-am arătat indignarea față de stilul de raport de activitate, citit de reprezentantul nostru Tănase Păun, exact ca în liceul pe care îl lăsasem în urmă: adică despre studenții fruntași, despre notele mici obținute la examene, despre suficiența mediei de „7” care era baremul de acordare a bursei de stat, atât de necesară majorității dintre noi pentru continuarea studiilor. „Stimați colegi, personal mă enervează stilul de abordare a temei rezultatelor la învățătură, școlărește, ca în liceu. Chiar nu avem nimic altceva de discutat, la acest nivel de prezentare intelectuală? Uităm de modelele pe care Institutul Politehnic Iași le are înscrise în Pantheonul propriu?! Am avut și avem și în prezent profesori care posedă o cultură generală de excepție, putând susține prelegeri ample, documentate temeinic, din multe domenii ale științei și culturii. Cum au atins aceste performanțe, mă întreb eu retoric? Înscriindu-se la mai multe facultăți simultan? Ca să aibă acces la o tematică de curs? Nici pomeneală! Aceste somități ale noastre au fost și sunt persoane deschise, averse de cultură, de frumos, de multe alte caracteristici personale și generale. Sunt convins că dâșii au știut să trăiască activ în urbe, în cetate cum se spunea în antichitate. Și noi avem aceste posibilități de a accesa cultura pe care Iașul o conține și o promovează la cel mai înalt bun gust. Raportul prezentat nu spune câți dintre noi merg la Operă sau la Teatru sau la Filarmonică. Știm câți sunt cititori de carte, înscriși la biblioteci, altele decât cele care ne sunt puse special la dispoziție pentru studiul de specialitate? Adică biblioteca Fundație, biblioteca de la Palatul Culturii? Câți dintre noi au vizitat muzeele pe care Iașul le are? Sau casele memoriale? Eu cred că aceste preocupări personale, legate de oportunitățile culturale pe care Iașul ni le oferă în anii de studiu,

ar trebui să fie promovate cu mai multă insistență. La adunările anului am putea prezenta teme ori subiecte care să incite și pe alții la cunoaștere. De exemplu, am putea vorbi despre un muzeu mai puțin cunoscut de noi, studenții, cum ar fi muzeul de istorie, ca să nu spun că muzeul tehnic de la Palatul Culturii ar trebui să fie călcat, măcar o dată, de fiecare student politehnist, ca o obligație morală. Atât am avut de spus!”

Aici îmi aduc aminte că a luat cuvântul tovarășul Îndrumător de an și a avut câteva cuvinte de apreciere la chemarea pe care eu am lansat-o. Chiar m-a invitat să mă pregătesc cu o prezentare de referat sau orice cu o temă de cultură generală, la următoarea ședință pe care ar trebui să o ținem peste o lună, apoi obligatoriu, lunar.

Atunci, în momentul acela al ședinței de an, nu mi-am dat seama ce impact poate avea micul meu discurs spus cu avântul (revoluționar!) caracteristic tânărului UTC-ist intelectual. Dar am perceput acest impact prin modul cum am fost apreciat de tovarășul conferențiar Filipiuc la examenul de Mașini. Era în sesiunea de vară. În sala de examen tovarășul Filipiuc era asistat de lectorul I. Bergman. În timp ce eu dezvoltam la tablă primul subiect de pe biletul extras, cele două cadre universitare aveau un dialog susținut, cu sotto voce, parcă neacordându-mi nici o atenție. Am terminat ce aveam de spus la primul punct și m-am oprit. După o scurtă pauză, tovarășul Filipiuc mi-a cerut să trec mai departe. N-am apucat să dezvolt al doilea subiect (pe care nu-l stăpâneam perfect, recunosc!) că tovarășul Filipiuc m-a oprit:

— Destul, tovarășe student. Mi-a plăcut modul cum gândești despre oportunitățile culturale ale Iașului. Mi-a plăcut referirea la adresa noastră, a profesorilor care nu suntem închistați doar în domeniul tehnic îngust în care ne-am specializat. Pentru toate acestea sunt dispus să-ți dau nota 7, cu precizarea și indicația să nu

exagerezi cu asimilarea oportunităților culturale și să dai studiilor de specialitate atenție maximă. Ești de acord?

— Da, tovarășe profesor! Sunt onorat de aprecierea dumneavoastră și sfatul pe care mi l-ați dat mă voi strădui să-l urmez întocmai.

— Atunci dă carnetul! Și am luat 7 la subiectul al treilea de pe biletul de examen, cel scris invizibil, despre cultura generală! În timp ce completa nota în carnet, domnul profesor mi-a făcut invitația să vin la mărire de notă.

— Acolo vom avea prilejul de a vorbi mai pe larg despre aceste mașini electrice, care sunt în centrul profesiei noastre de ingineri electrotehniști.

— Voi veni, neapărat, tovarășe profesor, dar pentru un astfel de dialog trebuie să mă pregătesc mai temeinic decât la ceea ce am asimilat până acum.

După evocarea acestei întâmplări (plăcute, evident, pentru mine!), prietenul meu Eugen Hnatiuc a intervenit prompt.

— Crezi că doar tu ai amintiri despre Filipiuc? Te lauzi că te-a ținut minte din toamnă până în vară și te-a remarcat de nota 7! Află că și pe mine m-a remarcat, tot de nota 7, dar altfel. Uite cum s-a întâmplat. La examen răspundea la tablă colegul Puiu Brașcoviță. A trecut cu bine peste primele două subiecte, iar la al treilea a pus creta la locul ei și s-a întors cu fața la examinator: „Nu știu al treilea subiect! Îmi pare rău!” După care și-a luat carnetul din fața tovarășului conferențiar și a părăsit sala. Era o regulă în Politehnică – nu știu dacă era scrisă în vreun regulament! – că nu poți promova un examen fără să cunoști toate subiectele de pe biletul de examen. Puiu s-a conformat regulii și a ieșit din examen, fără comentarii. După el am urmat eu la răspuns. Cred că mă manifestasem în vreun fel oarecare față de cazul Brașcoviță, prin vreun gest spontan, de nemulțumire, deoarece domnul Filipiuc s-a simțit vexat. După ce am terminat de expus și al treilea subiect mi

s-a adresat, absolut pe nedrept, că ar fi trebuit să urmez exemplul colegului meu, care s-a arătat învins fără comentarii. Sugera, într-un fel, că dacă i-am ținut parte trebuia să mă solidarizez cu el până la capăt. Cred că am reacționat corect, afirmând că am știut răspunsul la subiectele de pe bilet și că am studiat cu atenție cursul de Mașini. Atât. Atunci, subiectiv până la capăt, Filipiuc m-a băgat prin toată materia, cerându-mi să spun ce părere am despre cutare și cutare subiect din curs. A fost un maraton căruia i-am făcut față bine, după părerea mea. Înving, dar nu dezarmat, Filipiuc mi-a dat 7. O notă care subevalua răspunsurile mele la tot chestionarul la care am fost supus. Nu am comentat nimic, atunci. Însă după câțiva ani buni, cred că trecusem de prima treaptă academică, la o ședință cu colegii profesori m-am nimerit să stau alături de domnul Filipiuc, în sală. Recunoscându-mă îmi spune: „Mă așteptam să revii în toamnă, la examenul de Mașini, pentru mărirea de notă!” Cred că i-am replicat ceva despre autoapreciere, afirmând că am considerat că am învățat bine cursul respectiv, iar nota din carnet nu este, pentru mine, un scop în sine. Este adevărat, nu stătea prea bine acel „7” pe lângă șirurile de „10!” și de „9” din toți anii, dar asta este! (Nu puteam spune că dezonoarea pentru notarea necorectă nu-mi aducea atingere numai mie!).

— Apropo de cultură generală! Mi-a povestit Eugen, prietenul meu despre cazul a doi colegi speciali pe care i-am avut alături de noi chiar în acel an trei în care eu stărnisem subiectul de asimilat cultură oferită de Iași. Pe unul îl chema Vătăjelu Valerian, era din Piatra Neamț, iar celălalt se numea Curelaru și mai nu știu cum. Ei nu s-au ridicat la ședința noastră de an ca să ne pună în temă cu preocupările lor culturale. Păcat! Cică amândoi ne-au așteptat să-i ajungem din urmă, bătând pasul pe loc în anul trei. Adică fiind colegi cu noi, de fapt repetau anul trei! Cică atunci când au ajuns ei în anul trei, pentru prima dată, atenția le-a fost distrasă de la toceală de niște cărți beletristice, romane de aventuri pe care

le-au citit cu mare plăcere, lăsând cursurile tehnice de o parte. Din această cauză au rămas repetenți. La reluarea cursurilor anului trei, băieții ăștia au beneficiat de echivalarea unor cursuri la care luaseră note mari. Deci programul lor de școală a fost mai lejer. Ca atare s-au apucat să citească, mai întâi tot ce au găsit carte beletristică în bibliotecile noastre din corpul A și B, apoi trecând și la alte surse. Astfel, cu sacrificiul unui an de studiu tehnic, băieții aceștia doi s-au ocupat și de îmbogățirea culturii lor generale, înscriindu-se astfel în marea masă a electrotehniștilor ieșeni cu o bogată cultură generală. Și mai spunea Eugen despre ei – cică a stat în cameră cu pietreanul Vătăjelu – că se vedea că au asimilat multe cunoștințe, că puteau susține o conversație mai elevată, vorbind la obiect! Mă bucur tare pentru acești colegi speciali, îi dau ca exemplu ori de câte ori am prilejul!

De asemenea, au circulat prin cămin, în acest an trei de studii, câteva întâmplări hazlii despre cum lipsa de cultură – măcar sumară, dacă nu generală! – îl poate face pe om de rușine. Ceea ce, în cazul unor persoane cu funcții publice evidente, este cu totul nedorit. Iată, aveam un curs de Măsurări Electrice (sau Măsurări? Nu mai știu exact, iertat să fiu, doar acum sunt un moșulică, așa că se explică lipsa de exactitate, nu?). Deci la laborator, mai mare peste aparatură și standuri era domnul șef de lucrări Gr. Tașcă (pe care l-am avut asistent și la Desen și Geometrie Descriptivă, cu domnul Huiu în anul întâi), un om mereu pus pe șotii și comentarii. Adeseori exprima niște cuvinte care stârneau, cel puțin zâmbete, dacă nu chiar râsul. Spre exemplu, citind catalogul grupei noastre la o oră de laborator, pe colegul Ștefănescu Petrică Viorel la caracterizat astfel: „Iată o persoană aparte: domnul Ștefănescu este Purtător al Cheilor Raiului dar și Vestitor al Primăverii!” La ora grupei 336 era prezent titularul disciplinei, domnul Babei. Acesta, răsfoind condica grupei întreabă, la un moment dat cine este șeful grupei. Unul dintre studenți răspunde: „Ilie Dascălu!”

La care domnul Tașcă intervine cu aplombul său, cunoscut: „Aha, monsieur Dascal! Ici Paris, vous parler George Dascal!” Era ceva ce se auzea frecvent la difuzoarele din camerele noastre, atunci când se transmitea o corespondență din Franța. După zisele domnului Tașcă, domnul Babei zice, cu un ton serios, cercetând lista studenților din catalogul grupei: „Dascal?! Dascal? Aici nu-i nici un Dascal!” Evident, s-a zâmbit pe moment, apoi la cămin rememorându-se întâmplarea, s-a râs amplificat! Deși, pe drept, poanta este cam sărăcuță! Totuși, merge! Doar vine din Paris, de la George Dascal!

Mai savuroasă mi se pare – și sunt obligat să o citez – este un alt moment de cultură, deoarece autorul acelei desfășurări pudibondice se simte jenat ori de câte ori este redată scena. Ne pomenim, în anul trei fiind, cred că după acea ședință cu Îndrumătorul de an, la invitație de participare la o seară culturală, un microrecital artistic pe care îl va susține formația corală a camerei... nu mai știu ce număr! Dar era vorba de camera locuită de colegi provenind din Botoșani, renumit focar de talente de excepție ale culturii românești. Să subliniem fenomenul genetic, Botoșaniul și ținutul Botoșaniului au dat Patriei pe Eminescu, Enescu, Nicolae Iorga, Ștefan Luchian și o pleiadă impresionantă de personalități de prim rang ale culturii noastre. Cred că invitația la acel recital coral, lansat de colegii căminiști botoșăneni trebuia să ne aducă aminte că pământul acestui ținut este roditor, că este deosebit de fertil – iată, noi, botoșănenii facem și spectacol cultural nu doar tocim și tocim și iar tocim. Inițiatorul acestui act de cultură a fost Paul Dârvariu, cel mai pus pe șotii coleg dintre toți oamenii noștri serioși.

Deci, Paulică îi trimite pe colegii lui de cameră să ne invite pe toți locatarii de anul III ai căminului E3 din Codrescu, să participăm la o seară corală pe care o susține camera lor, de botoșăneni. Duminică seara, la ora 20,00. Participarea la spectacol se taxează cu un bilet de 1,00 leu, sumă valabilă pentru o cameră, adică

pentru toți cei șase locatari ai fiecărei camere de la etajul 2 din respectivul cămin. Un leu! Haideți, măi băieți, dați și voi 1 leu de cameră, să îi încurajăm pe acești artiști minunați! Biletul era un dreptunghi rupt dintr-un caiet cu pătrățele, pe care se scria calitatea sa de element de acces la spectacol. Duminică seara, la ora 20,00 cei curioși să vadă un spectacol deosebit, în premieră, s-au adunat în fața camerei cu pricina, așteptând să bată gongul. Mai întâi a ieșit responsabilul cu încasarea leului și ruperea biletelor. Apoi a bătut gongul (o tigaie pentru preparat cartofi prăjiți!) cu 5 minute înainte de ora 20,00, apoi iar cu 3 minute înainte și a treia oară fix la ora 20,00. Ușa s-a deschis și formația corală a prezentat prima piesă din concert: un cântec studentesc foarte iubit în lumea tocilarilor, despre „Un Muscoi la Randevu, cu o Muscă Slută” și despre ce ar fi trebuit să facă cei doi, dacă ar fi fost apti de ispravă. Dar textul nu era modificat, versurile de Topârceanu Parodii după Primăvară au fost reproduse fără modificări, iar muzica era aceeași, originală... Prima piesă se epuizează după patru strofe, moment în care ușa camerei se închide și spectacolul se termină. Spectatorii aplaudă – unii, fluieră – alții, huiduie – majoritatea. Dar ușa camerei (cortina, cum s-ar zice!) nu se mai deschide. După 5 minute, apoi alte 5 minute de nemulțumiri manifestate de public, în sfârșit ușa se întredeschide ușor și crainicul anunță că doritorii vor putea audia și alte piese corale, peste o săptămână, dimineața la ora 10,00 la matineu. Biletul de intrare – 2 lei de cameră!

Actul cultural n-a mai continuat, actorii au fost considerați ca fiind niște escroci care au încasat niște bani, abuzând de naivitatea unor politehniști inculți, dar însetați de cultură. Frumos, nu?! Despre Paul D. se mai pot spune și alte isprăvi hazlii, după părerea mea, autorul acestei cărți de memorii îl pune pe locul I, campion absolut al veseliei aducătoare de confort multiplu – sănătate, bună dispoziție, râs, haz, comentarii, aplauze, etc.

Apropo de colegii din Botoșani. Spuneam (de fapt, scriam!) mai sus că se pare că pe teritoriul acestui județ, cândva din Ceruri a plouat cu har de genialitate. Care har a intrat în pământ dar a rodit copii foarte deștepți, talentați în anumite domenii nu neapărat de artă și cultură ci chiar tehnice. Botoșăneni au fost Eminescu, Enescu, Nicolae Iorga, Ștefan Luchian pictorul, poetul Ion Pribeagul și mulți alții. Dintre colegii noștri cu rezultate remarcabile în viață ne mândrim cu Dan Pricope, ministru al Comunicațiilor într-un guvern postrevoluționar, apoi cu Emil Alexa, student senior care a fost numit, la scurt timp după absolvirea facultății, director al Întreprinderii ELECTROCONTACT Botoșani, iar după decembrie 1989 tot el, Emil Alexa, a pornit Camera de Comerț și Industrie Botoșani. Și au mai fost și alții, oameni cu IQ peste medie. Cum este (că trăiește și nici acum nu se lasă de șotii!), iată, simpaticul Paul Dârvariu, dragul nostru coleg și prieten! Lui i-am dat o funcție înaltă, într-una din romanele mele istorice, cel în care Întemeietorul Bogdan Vodă din Maramureș a adunat cnezii de ținuturi, i-a întrebat dacă sunt de acord să întemeieze țărișoara Moldova, apoi a supus totul la vot, așa că Moldova s-a întemeiat prin alegeri libere. Iar cneazul Dârvariu, din Ținutul Botoșanilor, este Cneaz Fondator! (*Lungul drum al Răbdării către Înțelepciune – volumul 2*).

Tot legat de bani – dobândiți prin muncă, dar nu pe căi foarte ortodoxe – mi-a povestit cineva despre unul din colegii noștri, ales în Comitetul pe Facultate al Asociației Studenților, care avea răspunderi privind organizarea, periodică, a serilor dansante la cantina Codrescu. Pentru plata orchestrei – cu o sumă modică, desigur, deoarece formația Roșu și Negru era încă la începuturi! – participanții la seara de dans trebuiau să plătească o sumă, doi sau trei lei, pentru un bilet de intrare, legal tipărit cu însemnele acestei Asociații Studențești. Dar s-a nimerit că unul din Comitet vindea biletele de intrare, iar altul le rupea la ușa cantinei. Dar

acesta nu le-a rupt pe toate. Pur și simplu le-a reținut întregi, apoi le-a repus în vânzare. La sfârșit, când s-a făcut monetarul, între cei doi a izbucnit un mare scandal. Suma colectată era mult mai mare decât numărul de bilete de intrare vândute și rupte! Ce facem, fraților, cu acești bani obținuți în plus? Păi, trebuie să-i împărțim între noi, că am muncit și merităm și noi o plată, nu doar orchestra! Ce, noi nu avem nevoie de caiete, creioane, stilou, cerneală? Cheltuim doar din Bursă? Au mușamalizat-o, dar povestitorul, după câțiva zeci de ani, spune că și acum încă mai are muștrări de conștiință! Iată, fraților, ce fel era educată tânăra generație, cu morala socialisto-utecistă!

Trebuie să vă spun că Paul Dârvariu nu este doar un foarte vesel om ci promovează și pe alții care îi seamănă. Mi-a vorbit cu multă admirație despre colegul nostru Stelică Sasu, zis Bărbatul Stelică deoarece pe toți băieții îi apela cu acest prenume special „Bărbate”. Avea Bărbatul Stelică un stil de comportament dezarmant, vesel și bonom. De exemplu, povestește Paul, în sala de lectură de la căminul E3, din anul întâi, Stelică apucase un pat metalic dar care avea o plasă din arcuri mici, rezistente. Iar el, Paul, a descoperit acel pat și l-a încercat, țopăind ca un puști obraznic. Bărbatul Stelică i-a cerut să se cumințească:

— Dă-te jos din patul meu!

— Nu mă dau, răspunse Paul.

— Măi, te rog să te dai din patul meu!

— Nu mă dau!

— Bine, atunci nu te da! Și i-a întors spatele cu un gest care avea semnificația „cu copiii obraznici nu-i bine să te cerți!”, adică l-a lăsat în plata Domnului. Gest care l-a supărat pe Paul, care s-a simțit caraghios.

Acest Bărbat Stelică făcea apel la înțelegerea stării lui speciale: „Măi, eu sunt din Țândărei, din Bărăgan, un orașel plin de țăntări, de aceea eu îi zic Țânțărei, nu Țândărei. Părinții mei sunt oameni

săraci, au muncit la CAP cât au putut. Mama mea a slăbit din cauza sărăciei, are doar 39 de kilograme. De aceea vă rog, uitați-vă bine la mine și să nu râdeți de Bărbatul Stelică!”. Zice-se că în anul trei (sau patru, n-are importanță) Stelică a aflat că Georgel Savitescu, colegul nostru, a fost ales în consiliul Uniunii Asociațiilor Studenților din România (UASR!) și avea responsabilitatea accesului studenților integraliști la sejururi de două săptămâni la mare, vara, la Costinești. Bărbatul Stelică s-a dus la Georgel și i-a cerut să-i dea și lui un bilet la Costinești

— Măi Bărbate, dă-mi și mie să merg la Costinești, că eu n-am văzut marea niciodată!

— Cum se poate, măi Bărbate, că doar Țândăreiu! tău este aproape de Marea Neagră?! zice Georgel.

— N-am putut, măi Bărbate, că părinții mei sunt oameni săraci, CAP-iști, mama are doar 39 de kilograme, de unde bani pentru plimbări?

— Bine, Bărbate, îți dau, dar trebuie să fi integralist! Ești? întrebă Georgel.

— Sunt, Bărbate, sunt! Dă-mi biletul!

Și Georgel, băiat bun, îi dădu un bilet pentru luna august. Apoi s-a dus și a verificat la decanat starea de integralist a lui Stelică și a aflat că nu prea era integralist.

— Bărbate, zice Georgel, nu ești integralist, trebuie să dai biletul de Costinești înapoi!

— Nu ți-l dau, Bărbate!

— Ba să mi-l dai!

— Nu ți-l dau!

Și au continuat o vreme, să mi-l dai, nu ți-l dau, până când Bărbatul Stelică l-a dezarmat pe Georgel:

— Măi Bărbate, mi-ai dat un bilet și acum vrei să mi-l iei înapoi! Ce fel de treabă este asta? Nu ți-am zis că ai mei sunt oameni săraci, CAP-iști, mama are doar 39 de kilograme, iar eu, la 21 de

ani n-am văzut niciodată Marea Neagră! M-ai vrei să-ți dau biletul înapoi? Nu ți-l dau, este clar?

Și așa a rămas, nimeni nu se putea pune rău cu Stelică, a cărui mamă avea doar 39 de kilograme! Cică ar fi cerut notă de trecere și de la tovarășul conferențiar Filipiuc – eu nu știu dacă a fost așa sau nu, doar am auzit! La examen Stelică s-ar fi adresat direct profesorului să-i dea notă de trecere deoarece este băiat sărac și trebuie să fie integralist, ca să poată munci vara la CAP, în locul părinților care sunt bătrâni și bolnavi. Profesorul i-ar fi zis, înduplecându-se:

— Bine, dă carnetul, îți dau 5!

— Aoleu, domn profesor, îmi trebuie 7, ca să iau bursă! Credeți-mă, mama are doar 39 de kilograme, nu are ce să mănânce, deci nu mă poate ține la facultate. Eu sunt nădejdea lor, să ies inginer și să-i ajut să mai pună vreun kilogram pe ei!

Poți să nu te lași înduplecat, în fața unui așa Bărbat, cum este Stelică?!

Anul trei – spaima facultății! Revin la aceste patru cuvinte, încercând să le explic, astfel încât să le înțelegeți cei ce azi, prin fiii și nepoții voștri asistați la altfel de examene, la o altfel de studenție. Spaima a început din iarnă, de la sesiunea întâia. Aveam doar patru examene, eram obișnuiți cu acest număr, n-ar fi trebuit să ne încerce spaima. Nu. Totuși, cum să nu te treacă sudorile când trei din patru materii aveau încărcături maxime, de câte 60 de cursuri?! Era multă materie, gândiți-vă că toate acele pagini încărcate cu formule, cu fenomene, cu explicații trebuiau să încapă în hard-discul de sub frunte, care la mulți dintre noi nu avea spațiu suficient de stocare. Știind că este peste puteri să tocesc cu randament satisfăcător la toate cele patru materii, mi-am programat să las două examene pentru toamnă. Unul era din această sesiune de iarnă. Organe de mașini, cu domnul profesor Ion Crudu. Se lansase un zvon prin cămin, în ultima săptămână din sesiune, că

domnul Cruđu făcea apel la noi să ne adunăm curajul și să facem prezență la acest examen. Că nu ne va părea rău! Că domnia sa înțelege că suntem obosiți și de aceea... Nu m-am prezentat, deși chemarea era ademenitoare. Dar cum puteam să fac acest pas dacă eu nu trecusem nici prin jumătate de pagini, din total?! Am mers încrezător că în săptămâna de dinaintea sesiunii de vară se va programa o presesiune, așa cum s-a făcut în fiecare an. Voi trage tot semestrul și mă voi pregăti pentru această presesiune! Dar n-a fost să fie, decât o mare surpriză. Ghinion, cum se zice azi, în veacul al 21-lea. Domnul Cruđu nu a agreat ca disciplina pe care a predat-o să fie trecută pe lista acestei pre-sesiuni! Ce ne facem, fraților? Nimic nu ne stătea la îndemână. Iar ghinionul s-a amplificat! Domnul Cruđu nu îi primea la sesiunea din vară pe cei care nu aveau o notă luată în iarnă! Amarnică situație! Ce să facem, mergem mai departe! Sacrificăm vara pentru a buchisi toate organele de mașini. Și ele, aceste organe, erau însoțite – multe, nu chiar toate! – de formule empirice, deduse din experiența practică a multor generații de meseriași care determinaseră formule cu coeficienți de stare, variind între niște limite, în funcție de multe condiții speciale, din teren. Măcar cu aceste formule empirice tocilarii noștri ne-au venit în ajutor. Ei au constatat, statistic, că acești coeficienți sunt doar de 4 (patru!) tipuri, iar plaja de variație este de la... până la... Iar noi ne-am ușurat memorarea cu această informație de mare preț.

Deci, cele 5 materii programate în sesiunea de vară au rămas doar 4! Din acestea am decis – excelentă inspirație! – să las pentru toamnă cursul de Mașini Speciale, făcut cu domnul lector (pe atunci!) Bergman. Un curs frumos predat, care merita să fie bine însușit. Nu înțelegeam această pornire de dragoste pentru mașinile electrice speciale, dar am avut aplicație cu ele chiar de la începutul carierei de inginer. Iată cum a fost: în iarna 1970 – 1971 eram în primul an de stagiatură, la Combinatul Siderurgic Galați.

Lucram la Secția Reparații Energetice, conduceam două formații de electricieni cu lucrul în exterior, adică prin tot Combinatul. În noiembrie 1970 primesc o comandă specială, uriașă, de mare importanță și de mare urgență. În spatele cuptoarelor adânci de la Laminorul de Tablă Groasă (LTG) exista, sub cerul liber, un parc de lingouri de oțel, aduse acolo de vreo 5-6 ani, de la Reșița, mi se pare. Erau niște paralelipiede de 8 – 20 de tone. Ele au fost destinate să fie laminate în table groase navale, imediat după punerea în funcțiune a LTG. Dar alte încurcături tehnice au făcut ca ele să nu fie folosite în termenul planificat. Manevrarea acestor lingouri se făcea cu două macarale capră, adică macarale înalte de 6 metri, pe două picioare, cu deschiderea dintre ele de vreo 15 metri. Aceste picioare erau, de fapt, niște cărucioare pe 4 roți de vagoane tip cfr. Tot ansamblul era greu, fizic. Acționarea prin translație a fiecărei macarale se făcea cu motoare mari, de circa 400 – 500 de kilowat. Problema specială era că aceste picioare trebuiau să se deplaseze sincron, să nu apară decalaj de nici măcar un milimetru. Performanța aceasta se obținea printr-un așa zis „arbore electric”, un sistem de două motoare a căror conectare am învățat-o la acest curs, de Mașini electrice speciale.

Sarcina de lucru era să repunem în funcțiune cele două macarale capră pentru ca depozitul de lingouri să fie evacuat până la 31 decembrie 1970. Că de la 3 ianuarie 1971 pe acel loc începeau săpăturile de fundații pentru Turnarea Continuă de Oțel nr. 1, obiectiv de mare importanță. Munca mea și a echipelor mele era a dracului de grea: la 6 metri altitudine bătea un vânt de 12 – 15 km/oră, constant, de fapt un curent de aer rece de-a lungul unui culoar creat între construcțiile industriale din preajmă. Frig era, cu 5 – 8 grade mai jos decât la sol. Dacă afară erau minus 5 grade (și cam erau!), acolo sus, pe platforma macaralelor erau 15 – 20 de grade de frig. Am improvizat tot felul de amenajări ca să putem munci, dar nu credeam că ne vom încadra în termen. În fine,

după Crăciun terminasem 90 la sută din reparații, acum trebuia să refacem arborii electrici la picioare. Dar, surpriză! Motoarele de acționare ale roților de jos lipseau cu desăvârșire! Cine le-a luat? Unde erau? Cum să le înlocuim, de vreme ce ele erau de construcție specială!? Până la urmă impasul s-a lămurit: precaut, șeful de secție care era pe funcție cu vreo 4 ani în urmă, dăduse dispoziție ca aceste motoare să fie demontate și aduse în secție, la noi. Unul din tehnicienii de la standul de probe și încercări le-a identificat, au fost scoase, desprăfuite, verificate, probate și apoi duse la fața locului. Așa am scăpat de vreo sancțiuni, dar nici felicitări n-am primit. Și de ce aș fi meritat? Doar nu mi-am făcut decât meseria!

Apoi, tot legat de acest curs de Mașini Electrice Speciale, m-am mai întâlnit cu niște micromotoare speciale, servomotoare la acționările electrice din Laminorul de Benzi la Cald. Morala? Trebuie învățată toată materia predată, că nu se știe niciodată în viață...

Revin acum în anul 1967, toamna, la restanțe. Rezolv cu bine examenul la Mașinile speciale – profesorii dădeau note mici, ca un fel de sancțiune pentru amânarea examenului! După alte două zile urma gigantul, Organele de Mașini, 105 cursuri în total. Cu domnul Crudu. Tocmai îmi venise rândul să intru în sala de examen, dar cel care fusese la răspuns intrase la mare încurcătură. S-a iscat o ceartă între student și profesor. Pe ce motiv? Nu-mi mai amintesc, dar nu avea importanță. Domnul Crudu, nervos, mă putea pica fără nici un efort. Afară, la ușă, ascultam cearta din sală, noi cei vreo 3 sau patru care mai trebuia să răspundem și, ghinion, alături de noi se afla însuși tatăl aceluia coleg care tocmai era.... parte în cearta cu domnul Crudu. Într-un sfârșit, iese împlicinatul și sunt chemat în sală. Mă prezint, pun carnetul de note pe masă și trag un bilet.

— Nu de acolo, tovarășe student! Mai întâi trebuie să răspunzi din partea întâia a cursului. Trag biletul cuvenit, dau să mă așez în

bancă să mă pregătesc, dar domnul Crudu mă întreabă dacă am învățat materia, adică dacă sunt pregătit.

— Da, tovarășe profesor, sunt pregătit! răspund eu.

— Atunci poftiți la tablă, nu pierdem vremea! Nu m-am speriat, citisem subiectele, știam despre ce era vorba. Profesorul m-a lăsat să răspund la primele două subiecte. La al treilea, care era un fel de aplicație practică, a început examinarea propriu-zisă. Domnul profesor a mai ridicat din grămadă vreo două bilete, a ales de acolo niște subiecte și mi le-a dat spre prezentare. Dacă a văzut că știu, a trecut mai departe. O jumătate de ceas, atât a durat examinarea mea la această primă parte de curs. Apoi am trecut la ultimele 45 de cursuri. Acolo mi-a dat să calculez viteza de ieșire dintr-o cutie reductor de viteză, cu 5 sau 6 trepte. M-am descurcat. În acest moment, mi-a întins carnetul și mi-a spus doar „Liber!”. Am aruncat o privire în carnet dincolo de ușă, pe culoar. Era să cad grămadă. Nenorocitul, îmi dăduse doar 5! După ce nu mă încurcasem la nici un prag, la nici o capcană pusă, îmi dă doar un nenorocit de 5. Fierbeam. Colegii care mai erau afară m-au văzut că eram gata să fac explozie, m-au împiedicat să intru înapoi, să-mi cer dreptul. Aș fi pornit doar o nouă ceartă, le-aș fi făcut rău și lor.

— Băi, student, îți iese media de bursă?

— Da, îmi iese!

— Atunci lasă-l în pace!

În acel moment a ieșit asistentul și m-a invitat să revin peste două zile, când domnul profesor mai are un grup de examinat, să intru și să cer mărire de notă! Era o recomandare bună, dar eu nu mai aveam chef de acest examen.

— Măi, ar fi trebuit să te duci la decanat, să protestezi, zice unul dintre colegi acum în 2023, la 55 de ani distanță de acea întâmplare. Nu trebuia să te lași!

— Păi, stai așa! Că finalul s-a consumat după vreo 5 sau 6 ani. Era în 1974. Lucram în schimburi, în Laminorul de Benzi la

Cald (LBC), la Combinatul Siderurgic de la Galați. Era vară, cred că sfârșit de iulie, poate început de august. Fusesem în schimbul de zi, la plecare am luat cursele de centru. Voiam să cumpăr niște roșii din Piața Centrală. Veneau țărani de peste Dunăre cu niște roșii mari, cărnoase, foarte bune la gust. Am avut noroc, dar era coadă la unicul vânzător de roșii, la ora 16,00 ale zilei. Adică aproape de închiderea pieței. Cred că eram al cincilea sau al șaselea la rând când, minune, pe lângă noi trece domnul profesor Crudu, privindu-i pe toți care stăteau la rând și la vânzător, care anunțase că este ultimul coș, cel pe care îl începuse. Lumea de la coadă vocifera, cerea să se mulțumească fiecare cu câte un kil, ca să apuce toți. În acel moment domnul Crudu a ajuns în dreptul meu. S-a oprit, m-a privit, a dat să-și continue mersul, iar s-a uitat la mine și atunci eu, cel ce acum eram inginer chiar dacă luasem examenul de Organe de mașini doar cu 5, l-am salutat și l-am invitat să-mi ia locul la rând, că eu mai am acasă câteva roșii. Domnul profesor a început să vorbească. Lumea a tăcut, să-l asculte:

— Dumneata mi-ai fost student la Iași, la Electrotehnică, în anul 1967 sau 1968!

— 1967, am fost promoția 1969!

— Îmi amintesc de dumneata! Ai dat examen în toamnă, la toată materia, iar eu ți-am dat doar 5. Ți-am făcut o mare nedreptate! Și acum îmi pare rău!

— Nota nu a contat, domnule profesor, materia am învățat-o bine, asta este important!

Dar cu ce ocazie pe la Galați, dacă nu sunt prea curios?

— Am fost numit rector al Universității din Galați!

— Felicitări, domnule profesor! Cred că este o avansare pe merit! (Avea să stea pe funcție până în 1981!). M-a întrebat unde lucrez, ce fel de muncă fac, dacă îmi place. Între timp ne-a venit rândul la roșii, oamenii au fost decenti și ne-au lăsat să luăm 6

roșii, potrivite, câte trei la fiecare! Uite așa, pot rezuma această poveste cu trei cuvinte:

Crudu – nota 5 – trei roșii!

Ar mai fi ceva de spus la capitolul „Anul 3”? Sigur, am aflat de la Nicu Matei – un băiat de clasă mare, adică la fel de simpatic ca Paul Dârvariu, îi așez pe același loc și îi pun să împartă premiul! – că în anul trei au pus la cale o șotie, simpatcă foc. Erau șase în cameră, la E3 în Codrescu, dar camera lor – de la etajul 2 – avea vedere spre complexul Pușkin, al fetelor de la Universitate. Nicu era singurul din cameră care avea costum. În caz de protocol, Nicu-inimă largă, dădea costumul cu împrumut cu condiția să nu se producă deteriorări sau alte chestii neplăcute care să facă prețiosul obiect nefolosibil. Deci băieții, jinduind și ei, ca tot studentul politehnist, să aibă o prietenă din Pușkin, au pus la cale o strategie de cucerire cavaleriească, de grup. Adică și-au zis că aceea cetate, căminul de la Pușkin, trebuie luat cu asalt. Cum soarele bătea frumos către camera lor, iar fațada căminului-țintă era în umbră, băieții au folosit lumina reflectată dintr-o oglindă ca rază de atac. Au plimbat această lumină la câteva geamuri până când au constatat o reacție nervoasă dinspre țintă. Au mai revenit de câteva ori până au localizat exact camera cu pricina pe fațada căminului, un gen de latitudine – longitudine. Apoi au plecat să investigheze, ce număr are camera respectivă, cine sunt locatarele (adică de la ce facultate, anul de studii, eventual un nume de contact). Au chemat fata la tratative – vreți să fim prieteni sau vreți război cu lumină? Sigur, s-a ajuns la pace! Băieții mergeau la întâlnire pe rând, fiecare cu aleasa lui. Niciodată câte doi. De ce? Păi, aveau un singur costum de înalt protocol! A mers treaba o vreme, apoi fetele s-au prins că aceștia au un singur costum pe care-l folosesc pe rând. Finalul poveștii? Costumul în cauză a suferit o uzură mărită, cert lucru. Mai departe? Am reușit să-l contactez, cu greu

că de când s-a pensionat, dragul de Nicu s-a făcut curtean, adică stă mai toată ziua în curte și își caută de lucru, mutând o greblă dintr-un loc în altul și apoi aducându-l iar la loc. Că asta-i cea mai serioasă treabă a tuturor curtenilor! Nu mă credeți? Aruncați o privire la o ședință de Parlament. Sala-i plină de astfel de „curteni”. Deci, după ce i-am citit fragmentul de mai sus, Nicu a zis că da, parcă își aduce aminte de această pozna. Dar cum s-a încheiat? Nu mai știe. Dar îl va întreba și pe Ticu, un alt coleg de-al nostru (Constantin Ciobanu).

— Stai, Petrică, stai! Mă oprește Paul Dârvariu. Faci o greșeală de fond, băiete, vei fi luat la trei-păzește de toți cei care cunosc, cât de cât, Copoul, zona Codrescu și zona Pușkin. Dacă te uiți pe o hartă a străzilor Iașului vei vedea că de la E3 din Codrescu nu ai cum să faci întoarsă raza soarelui, cu o simplă oglindă, până la blocul despre care ai vorbit. E prea mare distanța și nici nu-i în linie dreaptă. Eu nu cred că a fost vorba de Pușkin. Mai degrabă ar fi un mic grup de blocuri în spatele lui Codrescu, către Sărărie. Pe acolo exista, în timpurile noastre, un complex al Facultății de Medicină. Mai degrabă au avut băieții acces vizual către mediciniste. Nicu Matei o fi el băiat simpatic, dar la vârsta asta a cam început să uite. Chiar tu ai afirmat că el singur a zis că nu-și mai aduce aminte de pățania cu costumul.

— Da, Paul, ai dreptate. M-am uitat și eu pe hartă, e o distanță de la punctul A la punctul B și nici nu există vedere liberă pe scurtătură. Precis că a fost vorba de mediciniste. Dar nu contează! Eu scot în evidență două aspecte importante, caracteristice epocii: prima, că separația fizică între băieți și fete, în plan administrativ și social, era foarte strictă și a doua, că nu pot exista opreliști când este vorba de „*Amorul, un copil pribeag//Pe el cu legi nu-l stăpânești...*”

— Așa este, dacă tu astfel pui problema, cred că merită să păstrezi în textul tău această poveste, incluzând, evident, dialogul nostru despre locații.

— Băieți, v-am ascultat discuția, subscriu la temă, dar fac un amendament în sens de extindere a subiectului. A intervenit Eugen Hnatiuc, venindu-ne alături cu un amendament valoros. Știu de la Mihai Hornaru, prietenul nostru și de la Doru Țicău, aventurierul iubăreț. Acesta din urmă ne ispitea pe noi, bobocii tocilari din anul întâi să-i vizităm cutiuța de chibrituri, să știm unde îl putem găsi în caz de nevoie. La vremea aceea l-am respins, rușinat, eu eram un băiat serios, nu umblam după fete! (încă!). Dar el nu s-a lăsat, a insistat și m-a trimis să caut o adresă pe aproape de Teatrul Național. La Madam Capot. Cine o fi aceasta, mă întrebam eu și am întrebat câțiva colegi ieșeni dacă știu despre cine este vorba. Așa cum v-am spus, Mihai zis Hornaru m-a deslușit. Cică persoana în cauză deține o tutungerie la o adresă accesibilă. Dar încăperea este la subsol de clădire veche, din stradă trebuie să cobori câteva trepte. Intri în tutungerie și aduci vorba despre trecute vremuri când nevoile fiziologice ale tinerilor studenți puteau fi onorate la un preț accesibil și în condiții igienice garantate. Din vorbă în vorbă, după ce Madam Capot – asta îi era poreclă, că stătea toată ziua într-un capot care a fost strălucitor pe vremuri – te verifica cu mare dexteritate, contra un tarif modic puteai accesa un asemenea serviciu igienic, social și... că mai avea Madama ceva resurse.

— Chiar? Măi Eugen, știai tu de Madam Capot în anul întâi? Nu-mi vine să cred, zice Paul.

— Este doar informație, nimic altceva. Și dacă voi, băieți serioși, mă suspectați de... apoi chiar că mă supăr pe voi.

Am lăsat povestea deoparte, nu merita să ne gâlcăvim pentru atâta lucru. Mai bine mă întorc la istoria mea. Trebuie să povestesc și aici despre un eveniment important, care ne era programat an de an, până la absolvire. Da, ați ghicit, este vorba de practica de vară.

Tot așa două serii, de-a lungul a două luni. Eu am picat în prima serie, adică în continuarea sesiunii de examene. La Hunedoara,

la Combinatul Siderurgic, CSH. Ne-am cazat la internatul unui liceu, cred că era cel industrial, al Combinatului Siderurgic. Mai era un grup de studenți, tot electrotehniști, dar de la București. Conducătorul lor, un asistent, era responsabil peste toți studenții aflați în practică la Hunedoara, inclusiv peste noi. Țin minte că era un tip dur. Inspecta dormitoarele după ora 8,00 dimineața, ca să ne vadă pe toți plecați la Combinat. A făcut o ședință specială, într-o zi, la cantină, dezbătând cazul a doi colegi ieșeni pe care i-a găsit dormind, la ora 9,00. A promis că ne va raporta la Iași. De asemenea, un loc special de practică era la o secție de reparat aparate de măsură și control. Cred că era specialitatea acestui asistent, deoarece la fața locului ne-a torturat cu întrebări de teorie a măsurărilor electrice. Nu a avut decât cuvinte de dispreț față de nivelul pregătirii noastre. Chiar ne-a amenințat cu privire la notele ce ni le va acorda la final de Practică Industrială. Însă ghinion pentru teribilul bucureștean: la final, noi ieșenii am fost examinați de un asistent de la politehnica noastră. Acesta ne-a cerut doar caietele de notițe despre obiectivele vizitate și ne-a dat nota maximă la toți.

Îmi aduceam aminte, vag, despre o aventură a unui grup de colegi, dar nu știam prea multe detalii. Așa că l-am sunat pe Paul Dârvariu, dragul de el, ca să-mi spună dacă își aduce aminte de așa ceva.

— Da, măi Petrică, sigur că îmi aduc aminte, doar am fost implicat total în întâmplarea aceea. Deci, plimbându-ne seara prin oraș, am făcut cunoștință cu un grup de fete, mediciniste la Cluj. Erau și ele acolo, făceau un stagiul la spitalul orașenesc. Era una din Buzău, drăguță foc, veselă, cu care m-am potrivit perfect, deși nu prea avea țâțîșoare! În fine, grupul s-a încheiat din câteva perechi. Nu știu ce relație aveau aceste mediciniste, dar ele au făcut rost de o salvare, cred că era o mașină dezafectată. Ne-au dus cu acea mașină la niște obiective turistice deosebite, din zonă. Îmi aduc

aminte de Sarmisegetuza, apoi de o cabană pe un vârf de munte. În schimb, noi băieții ieșeni trebuia să le scoatem seara la dans. Era un restaurant curățel, mai de lux, Corvinul se chema, unde aveau și orchestră, cu soliști. Luam o baterie de vin și o lungeam ca să putem dansa. Treaba asta, cu fetele, s-a derulat în a doua și a treia săptămână din perioada de practică. Seară de seară la restaurant, la un moment dat ni s-au terminat banii! Ce ne facem fraților?! Zice Paul în continuare, că unuia dintre ei i-a venit o idee: s-a dus la administrația Combinatului și a întrebat de lucru, pentru a câștiga ceva bani. Că nu mai avem nici de bilete, pentru întors acasă! Și cineva de acolo, mai milos, ne-a dat să descărcăm un vagon de cărămizi. Treabă manuală, de executat doar noaptea, în gară. Plata era 60 de lei de căciulă! Buni bani, foarte buni. Și, zice Paul, s-a încropit echipa și ne-am prezentat seara, la ora 22,00 la muncă. Vagonul era plin cu cărămizi stivuite direct pe podea, o bucată lângă alta și unele peste altele. Trebuia să aducem cărămizile la marginea deschiderii vagonului, acolo să le dăm la mână colegilor care trebuiau să facă pași, ceva mai mult de 20 de metri, la o platformă unde trebuia să le stivuiim. Muncă grea, obositoare. După câteva ceasuri, acel vagon ni s-a părut mare cât un teren de fotbal! Nu aveam nici o șansă să terminăm lucrul în 8 ore. Către dimineață ne-a venit în ajutor un nene, macaragiu pe un pod rulant care era amplasat deasupra liniei de cale ferată pe care se afla vagonul nostru. Ne-a ajutat cu un graifăr, sau așa ceva, că am avut mare spor și am terminat descărcarea până la urmă. Banii i-am primit după vreo două zile, după ceva emoții. Am avut deci, câștig și trecere la fetele mediciniste, până în ultima zi, când abia am reușit să strângem de un pahar de sifon cu sirop de smeură!

— Bravo, Paulică! Așa distracție, să-ți tot aduci aminte, nu alta! Dar altceva, ce îți mai amintești din isprăvile tale, că tu erai cel care aveai inițiativa acestor trăsnași?!

— Știu că am chiulit de câteva ori și ne-am dus cu toții la Cinciș, acolo era un lac de acumulare pe un râu, Cerna mi se pare, care avea un luciul de peste 800 de hectare. Apa din lac servea pentru orașul Hunedoara și Combinatul Siderurgic.

— Află, măi Paulică, acest lac și satul care era pe fundul apei, sat care a fost inundat, se numește Cinciș deoarece legenda spune că la început așezarea avusese doar cinci locuitori, cinci inși: bunicul, fiul și trei nepoți. Acel bunic ar fi fost bătrânul Șerb, fiul se numea Voicu, iar unul din cei trei nepoți ar fi fost însuși Iancu de Hunedoara! Ți dai seama ce locuri istorice avem noi, sub picioarele noastre!?

— Da, măi Petrică, frumos tare! Și îmi mai aduc aminte că am vizitat castelul Huniazilor, doar de la distanță, că era în renovare, se zicea. Acolo, pe valea de sub castel trecea o linie de înaltă tensiune, iar pe soclul de beton al câtorva stâlpi de înaltă, niște ȝigani își făcuseră cocioabe, cu pereți din scânduri, cartoane, pături vechi. Iar unul, mai șmecher, era cât pe ce să se electrocuteze. Cineva l-a învățat să fure curent, din câmpul electric al conductorilor aerieni ai rețelei. Legase un bec de mare putere, cred că avea 500 de wați, cu un fir la pământ, iar al doilea fir era legat de un electrod de sudură înfipt într-un par, lung de 2 – 3 metri. Ridicând electrodul spre linia de înaltă, se obținea lumină, mai intensă dacă distanța de sursă era mai mică. Cineva a sesizat Miliția, iar hoții de electricitate au fost alungați.

— Faine povești, Paule! Să ne fie de bine, pentru sacul cu amintiri!

CAPITOLUL 11

Am coborât încă un etaj

Narațiunea mea până în prezent a fost despre profesori, cursuri, colegii din cămin. Da, doar colegii din cămin. Cu ieșenii ne întâlneam la cursuri, seminare, laboratoare. În aceste trei locații eram pe un teren arid, lipsit de sentimente. Adevăratele empatii se manifestau acolo unde trăiam în mod social: dormeam în devălmășie, mâncam la aceleași ore de trei ori pe zi, la aceeași cantină, stăteam să prindem o chiuvetă liberă dimineața, la baie ... Se întâmpla, destul de rar, câte unul să primească un pachet de alimente de acasă. Îl devoram împreună, iar destinatarul devenea, pentru puțin timp, adică până la ultima îmbucătură, eroul zilei. Totdeauna avea de povestit ceva despre familia lui, despre produsul pe care îl împărțeam între noi fără să avem timp – decât rareori! – să-i laudăm gustul, aroma. El, colegul cu pricina, era mulțumit că ne crease câteva minute de plăceri gastronomice, era mândru pentru că apucasem să apreciem calitățile de gospodină ale mamei ori surorii sale. Și atât. Nici o obligație de reciprocitate la vreun termen scadent. Aceste pachete sosite de acasă erau întâmplări, pur și simplu, izolate. Se întâmpla și atât. Când altcineva primea un pachet, acela proceda identic. Dacă unul sau altul nu primea niciodată nimic de acasă,

faptul nu era comentat, nimeni nu înscria pe perete un termen scadent, o datorie de plătit, obligatoriu.

Deci, am vrut să spun, ca o scuză, că viața noastră, a căminiștilor se derula acolo, într-un spațiu bine definit. Nu aveam prea multe contacte cu colegii ieșeni, pur și simplu pentru că nu aveam nici un program comun în afara cursurilor, seminarelor, orelor de laborator. S-a mai întâmplat de câteva ori, prin anii 3, 4 și 5 să apeleze unii dintre ieșeni să le facilităm accesul în sălile noastre de lectură, la planșetele de desen, pentru a-și executa planșele aferente proiectelor aflate pe rol. Și cam atât. Ba nu, aveam câțiva colegi care veneau la noi, la cămin, implicându-se în partide de poker. Zice acela – nu-i dau numele, că nu se cuvine! – că venea la câteva ceasuri de poker și pleca totdeauna lăsându-i pe băieții noștri lefteri!

Nu-l prea cred, e lăudăros tipul! (n.b.)

La întâi octombrie 1967 am intrat în anul patru de studenție. Mai aveam, teoretic și practic, doi ani de studenție, apoi plecam să ne servim țara la un loc de muncă ce ni se repartiza, din oficiu. La întâi octombrie 1967 am mai coborât un etaj, în căminul E3 din Complexul Codrescu, de pe dealul Copoului. Acum eram seniorii facultății. Acum simțeam cum ne pătrunde meseria, profesia, în vene și artere, în încheieturi. Cu scurgerea zilelor din acest interval de doi ani rămași – AMR, cum se zice în armată! – apăreau subiecte noi de discutat în rarele clipe de destăinuire, seara, la culcare, înainte de a adormi.

— Băieți, ne apropiem de încheierea anilor de studenție, trebuie să ne gândim la căsătorie. Nu râdeți, serios vorbesc, asta îmi zice mama când ajung acasă în vacanță, ori îmi face apropouri în scrisori. Temă foarte importantă, înscrisă pentru dezbateri de Mircea Pușcașu.

— Adică de ce trebuie să ne gândim la însurătoare? întreabă Veri Krämer, cel mai bun prieten al meu din camera noastră de

șase. Îți spune mama ta ce motive are să te îndemne să îți alegi o nevastă, de pe acum, când încă ești școlar? Ia zi, măi Petre, ca să văd dacă mama mea și sora mea gândesc la fel ca mama lui Mircea și mama ta. Nu cumva momentul este universal, iar determinarea feminină (de fapt a zis „muierească”!) face parte dintr-un complot al marelui Timp?

— Păi, în cazul meu îndemnul mamei este „caută-ți o fată de condiția ta, o ingineră, ori o profesoară, sau o doctoriță!”. Că dacă ajungi inginer, undeva, în țară departe de orașul ori satul nostru, vei fi de capul tău și iute poate pune mâna pe tine o stricată, frumoșică dar specialistă în trăit pe banii câștigați de băieți cu meserie bună. Te încântă cu o seară minunată la restaurant, o cină selectă, un dans cu trupuri din ce în ce mai înlănțuite, etc., etc. și gata, băiete ai abuzat de mine, sunt gravidă, vei fi tată că vine decreșelul peste șapte sau opt luni, etc. Și te alegi cu una care n-are decât liceul, dacă are serviciu postul este unul submediocru, fără șanse de funcție de conducere și salariu ca lumea, și alte multe aspect care îți vor umple sufletul de amar, că nu poți fi la fel de strălucitor ca alți colegi, poate cu note mai mici de-a lungul celor cinci ani de școală.

— Mamele noastre sunt la fel, zice Mircea Pușcașu. Eu n-am argumente să-mi combat mama și, ca atare, m-am abandonat la îndrumarea ei. Primul pas impus de mama a fost să încep să-mi privesc colegile de an ca pe posibile neveste. Și am început cercetarea. Pasul următor, zice mama, este să te apropii de fata pe care ai ochit-o, ca să o cunoști mai bine, să vezi cum gândește, cum face un dialog cu tine, ce gusturi are, ce culori, ce mirosuri, ce haine, câți copii va dori să crească. Stai lângă ea la un curs, ține-i loc la alt curs, mai vino la câteva cursuri cu întârziere, adică intră în sală cu un pas în spatele profesorului ca să vezi dacă ea ți-a ținut loc alături, pe bancă ... Dacă fata nu-ți place din cele

aflate, îndreaptă-ți atenția la altă colegă, o zi sau două, până când prima va înțelege că n-a mers agațamentul. Și tot așa.

— Mircea, zic eu, Petrică, dar cele mai importante informații despre aleasa ta nu le afli doar stând lângă ea, la curs. Trebuie să o scoți la un film, la un teatru, să faceți lungi plimbări prin Copou și, cel mai important, trebuie să începi să-i studiezi anatomia! Pentru asta ai nevoie de ceva bani în plus. Mama ta s-a gândit să-ți mărească alocația?

— De ce întrebi? Deocamdată nu am discutat acest aspect, cu mama. Dar îmi pare bine că ai adus vorba, voi avea în vedere să cer mai mult și să am argumente.

— Bun, așa să faci! Dar pune la socoteală și cheltuiala pentru consultanța de specialitate.

— Adică ce este aia? Nu pricep! zice Mircea, descoperindu-se în toată naivitatea lui.

— Păi, măi băiețică, nu vezi că eu ți-am dat o consultație de specialitate?! Să-i spui mamei că ai un coleg cu care te sfătuiești în probleme sentimentale și cel mai bine se leagă discuțiile la doi mici și o halbă de bere. Cu care faci cinste, din când în când, în medie cam o dată pe săptămână!

— Băi, ce prostii vorbesc ăștia doi, zic chicotind Nelu Tătaru și Guriță. Uite, șmecherul de Petrică se abonează la doi mici și o bere, cel puțin o dată pe săptămână. Iar Mircea crede!

Dar eu, Petrică, prind din zbor cârcoteala și trec la atac!

— Bine, măi aceștia, am greșit cu ceva, din tot ce l-am sfătuit până acum? De exemplu, tu Nelu Tătaru, cum îți vei alege soția?

— Eu, soție?! Păi, măi sfetnicule pețitor, te-ai uitat la mine? Am eu față de bărbat însurat? Îs negricios la față, am riduri de pe acum, chelia s-a instaurat pe frunte și ceva mai sus, jerpelit sunt, poate că gura îmi miroase căci am doi dinți stricați. Cine se va uita la mine? Gata, eu m-am hotărât, rămân burlac pe viață!

Ba nu, mă însor cu Loto Pronosport! Trebuie să câștig potul cel mare în viața asta!

— Dar tu, Gurău, tu ce vei face?

— Eu după absolvire mă angajez pe un șantier. Acolo se câștigă bani! Iar omul de șantier este mereu călător. Se deschide un șantier, undeva în țară, se muncește un an, doi, poate mai mult, se dă în funcțiune obiectivul respectiv, iar noi plecăm mai departe. Alt oraș, alți bani, primă de instalare, spor de șantier, spor de izolare, program de zece ore, ce mai vorbă, aici funcționează doar două operații aritmetice: adunarea și înmulțirea!

— Mihai Lateș, este rândul tău. Tu cum te însori? Că ai casă la Sadova, lângă Câmpulung Moldovenesc, iar sora ta e aici, la Iași. Unde te vei stabili?

— La Câmpulung, evident! Că acolo am și pe mândra mea care mă așteaptă de când eram mici copii. Iar Sadova este aproape, pot face chiar și naveta.

— Dar tu, deșteptule Petrică, cel care ne interoghezi pe noi, tu ce vei face? Asupra ta nu sunt presiuni?

— Cum să nu fie?! Dar eu nu am nici o orientare, habar nu am ce să fac. Sunt în vorbe cu o fată, una pe care mi-a prezentat-o Mircea, din Fălticeni. Dar este mai mult literatură, doar scrisori și atât. Că nici nu-i studentă, măcar. Tot încearcă, la Galați, la Chimie Alimentară a dat de două ori, dar acolo concurența este mare, aproape ca la Medicină. Buuuun! Acum ne-am lămurit băieți, adevărul este că mamele noastre au dreptate. Noi vom fi niște generică de valoare, că așa este și cântecul studentesc: „*Fata mamii, ce-ai vrea tu? Inginer să-ți dea mămica? Da, da, mămico, da! Inginerul e de mine, are bani ...*” Întrebarea este, mai departe, locuința! Unde vom sta? Cu chirie? Aveți idee cât se plătește pentru o cameră mobilată și cu acces la bucătărie? Eu n-am habar, dar cred că va păpa jumătate din salariul de inginer începător.

— Hai să o lăsăm baltă! Eu zic – zicea Mircea – că cel mai bine este să o luăm pas cu pas. Mai întâi să terminăm facultatea, în paralel să ne găsim perechea, apoi vom vedea ce va mai fi! Eu unul fac pași spre Drăguța, colega care ne-a fost adusă la noi în grupă, după ce ultimele două grupe au fost desființate iar colegii redistribuiți. Fata este drăguță, la propriu dar și după cum este numele ei, are exact înălțimea care mă face pe mine dominator în cuplu. Asta este!

— Și noi ce rol trebuie să avem în piesă, întrebă Nelu Tătaru. Ar trebui să-ți asigurăm locul, la cursuri, alături de aleasa ta, ca nu cumva să-i treacă prin cap vreunui coleg să-ți facă concurență?

— Da, ar fi foarte frumos din partea voastră, fu de acord Mircea.

Iar a doua zi dimineată, Nelu Tătaru plecă direct la sala de curs, ca unul ce nu servea micul dejun neavând cartelă. Așteptă să apară Drăguța, o lăsă pe fată să-și aleagă locul, după care se așeză lângă ea, explicându-i că el are rostul de a-i asigura loc lui Mircea lângă ea, deoarece băiatul este îndrăgostit și ... etc. Drăguța s-a uitat lung la el, nu a comentat și a acceptat ca Mircea să-i stea alături. Însă în ziua următoare l-a trimis la plimbare pe Nelu Tătaru:

— Nu-i cazul să-i ții loc lui Mircea. Am să o fac eu, de acum înainte.

Și uite așa lucrurile s-au pornit cu bine, spre un final fericit.

Revenind asupra procesului de învățământ pot să spun cu toată sinceritatea că programa de studiu al acestui an mi-a dat senzația de maturitate aproape deplină asupra formării mele ca inginer. Și alți colegi mi-au împărtășit că audiind materiile ce ni se predau, dezvăluirile unor aspect de profunzime ale profesiei au avut ca efect această întărire, de la o zi la alta, că devenim ingineri, că ne întregim ca ingineri.

Cel mai atractiv curs a fost cel de Acționări Electrice, predat de domnul profesor Boțan. Cu o dicție clară, în timp ce făcea anumite desene pe tablă, domnul profesor dădea viață unor mecanisme dintr-un lanț dinamic care constituiau un proces tehnologic de fabricație a unui bun material. Toate desenele, schemele electrice desfășurate sub creta din mâna domnului profesor se terminau cu un motor electric ce pune în mișcare procesul tehnologic. Aproape fiecare temă de curs teoretic își avea corespondența într-o lucrare practică de laborator. Schema electrică dădea viață unor aparate numite relee, care puse sub tensiune închideau sau deschideau contacte între lamele legate în circuite mai mult sau mai puțin complexe. Ca să fiu mai explicit despre frumusețea cursului de Acționări Electrice vă voi povesti o istorioară din viața practică, de inginer, în care a trebuit să demonstrez unor subordonați cum se poate proiecta și executa o asemenea schemă utilă. Eram în al doilea sau al treilea an de stagiatură și lucram în schimburi, în laminorul de benzi la cald. Pe lângă schemele complexe de automatizări cu sistemul sovietic integrat cu care era dotată linia de laminare, instalația mai conținea mici acționări așa zise „auxiliare”, asigurate cu lanțuri de relee, ca cele din lucrările de laborator din cursul nostru, de acționări, din anul IV. Cele din instalația laminorului erau, însă, aparate mai selecte, adică erau mai mici ca dimensiuni însă puteau conține lamele de contact pentru mai multe linii de circuit. Mai clar, unele lamele aveau starea de „normal închise”, altele de „normal deschise”. Unele relee aveau rol de temporizare, adică bobina pusă sub tensiunea avea stare de închis sau deschis un anumit timp, care putea fi reglat linear sau în trepte. Ei bine, electricienii mei, băieți tineri, căsătoriți și cu copii de categoria 3-4 anișori, s-au pornit să-și facă scheme de alimentare cu energie electrică a unor lanțuri de becuri mici, de culori diferite, înșirate pe crengi ale bradului de Crăciun. Schemele lor

erau simple, adică aveau în componență doar două ghirlande de becuri colorate: un anumit timp stăteau aprinse unele, roșii să zicem, apoi când ele se stingeau se aprindea ghirlanda albastră. Circuitul avea doar un singur releu electric, cu temporizare și el emitea un țâcănit specific ori de câte ori bascula de la închis la deschis și înapoi. Vine unul dintre acești electricieni-tătici, pe la mijlocul lunii noiembrie și mă roagă:

— Domnule inginer, ați putea să concepeți o schemă de luminițe de pom din mai multe ghirlande, cu o dinamică mai complicată? De exemplu, să zicem că ar fi patru ghirlande de becuri: albe, roșii, albastre și verzi. Fiecare culoare să stea aprinsă, pe rând, câteva secunde, apoi să se aprindă pe rând dar să rămână aprinse toate, apoi să pâlpâie, toate, câteva secunde și să se stingă. După aceasta, să o pornească de la început. Vă dați seama cât de frumos ar fi un asemenea brad, cu lumini colorate, pentru fiul meu de cinci ani și surioara lui de trei ani?

Cererea acestui flăcău nu a fost o chestie complexă. Le-am desenat schema de acționare cu cele patru relee, iar ei au trecut la execuție. Aveam relee ca piese de schimb, destule în dotare, la fiecare maistru de pe ture. De asemenea, aveam și becuri cu soclu de tip baionetă, cu alimentare la 12 volți, pe care băieții le-au colorat cu vopsea tempera, de apă. Se lucra la aceste instalații, cu precădere în schimbul de noapte și cel de după masa. Când prima schemă a fost gata, punerea ei sub tensiune s-a făcut ca și cum ar fi fost cine știe ce obiectiv tehnic de importanță națională. Cel mai complicat element al schemei era ghirlanda de becuri. Trebuiau unite unele după altele – adică în serie sau paralel, după preferințe! – câte 4 maxim 6 becuri. Când o ghirlandă era gata, ea se conecta la un releu și se făcea proba, pe acționarea simplă cuplat-decuplat. I-am somat pe maiștri din schimbul meu să-și țină echipele în frâu, adică să nu se înceapă comercializarea acestor instalații. Releele și becurile de 12 volți se dădeau pentru

o singură schemă, apoi acestea se demontau, după sărbători, și componentele se restituiau maistrului. Am pus această condiție deoarece puteam suferi sancțiuni dacă eram descoperiți că ne ocupăm cu scheme comerciale în timpul programului de muncă. Am scăpat ieftin în acel prim an, nu s-a creat scandal în timpul sărbătorilor de iarnă. După 10 ianuarie am somat maiștri să impulsioneze restituirea componentelor. Cum treaba mergea greu – fiecare om voia să-și păstreze schema pentru a o folosi și în anul următor – la câteva zile am fost chemat de șeful de secție și urechiat zdravăn pentru această schemă, al cărui autor am fost și despre care s-a discutat și la celelalte sectoare tehnologice. Doar după această urechiere maiștri au acționat mai dur și stocurile de relee și becuri s-au refăcut rapid.

În acel an, al patrulea, am simțit cum crește o mândrie în mine. Era o împlinire, a lucrului făcut cu rost și mă străduiam, cu fiecare oră de curs, la toate materiile, să consolidez tot ceea ce primeam, adică ni se preda, ca să fiu un bun inginer.

A venit cursul de Automatizări. Principiile erau destul de seci, iar domnul profesor avea un aer de om suferind. Ar fi trebuit să-mi displacă această materie, dar m-am încăpățânat să o iubesc, cu sila. Doar pentru aceste automatizări am venit la Iași, la Politehnică, la Electro. Mi-am luat și tema de licență tot la domnul profesor Sebastian. Iar dorința din adolescență de a lucra în automatizări mi s-a împlinit! Am avut parte de două locuri de muncă cu două sisteme de automatizări absolut diferite, ireconciliabil diferite! Primul, echipamentul rusesc, a fost unul simplu, didactic și tocmai de asta schemele erau foarte încărcate, uneori greu de citit. Mai era și instabilitatea ansamblului, deviații din cauza derivei termice și a semiconductorilor cu germaniu care nu erau așa de performanți ca cei cu siliciu. În ultimii doi ani din primii zece muncii în producție am avut parte de automatizările nemțești. Altă poveste! Ordonat și fără

eroare! Orice defecțiune – care avea cauze umane de cele mai multe ori – se depăna cu regulamentul scris în față. Adică nemții lăsaseră instrucțiuni de depanare a defecțiunilor. Pas cu pas!

În anii terminali, patru și cinci, nimeni nu ne-a explicat ce vom găsi în producție, cu ce probleme ingineresti ne vom confrunta. Abia acolo, la fața locului am pus cap la cap teoria asimilată cu efectivul tehnic găsit la fața locului. Cred că marea majoritate a colegilor vor fi de acord cu mine că noi ne-am format ca ingineri la locul de muncă. Acolo am învățat carte cu adevărat, deoarece laboratoarele noastre de la Iași erau subdimensionate și arhaice față de ceea ce se petrecea în acei ani, 1970, ai industrializării. Dar asta este o altă poveste, care s-ar încadra între niște coperti cu titlul: „Am fost student pe Copou, dar ingineria am învățat-o văzând și făcând!”

Deci, după Acționări și apoi după cursul de Automatizări ne-am legat mai cu folos de expunerile de la Utilizări electrice. Noțiuni despre echipamente și aparate, câte ceva despre performanțe, cerințe de calitate și, iarăși, prea puține dotări în pas cu existentul din teren. Dar îmi aduc aminte acum, la atâția ani depărtare, că la cursul festiv de încheiere, domnul profesor Boțan ne-a spus câteva cuvinte despre industrializarea puternică a țării. Că se importă mașini, utilaje, echipamente și tehnologii moderne pe care noi, generațiile de ingineri care acum părăsim băncile facultăților va trebui să învățăm să le exploatăm și să le întreținem. Și chiar așa a și fost. Ne-a avertizat că vom intra în contact cu noutăți despre care nici ei, cadrele didactice, nu știau mare lucru. Că țara era izolată de vecinătățile capitaliste!

Două discipline noi și atractive, atât ca conținut cât și prin aportul direct al farmecului profesorilor respectivi. Cursul de Calculatoare Electronice, o noutate a epocii, care sugera prin însăși denumirea domeniului noutăți ispititoare, era dublat de frumoasa conferințiară universitară, doamna Nina Poeată.

Mulți colegi au ales să dea examen la Calculatoare atunci când, în sesiunea de vară a apărut un HCM (Hotărâre a Consiliului de Miniștri) prin care numărul de examene se reducea la un total de șase, din care 4 discipline obligatorii, din profilul de bază al facultății, iar din celelalte discipline, transformate în colocvii, puteau fi alese liber altele două.

Și în sfârșit, dar nu la urmă, cursul de Centrale Electrice, predat de domnul Traian Giosan. Un curs interesant, domnul Giosan ne-a dezvăluit multe taine ascunse – și spectaculoase! – ale acestor unități uriașe ale producției de energie electrică. Cu lux de amănunte, domnul Giosan ne-a vorbit despre savantul Dumitru Leonida, cel care a elaborat studiile de bază ale întregului amplasament hidroenergetic de la Bicăz și a stăruit, atât în anii dintre cele două războaie mondiale cât și după 1945 să fie asigurate fondurile necesare pentru acest proiect unic și extrem de eficient pentru România. Savantului i s-au închis toate ușile puterii în anii cât a colindat cu oferta de proiect. A trecut prin furcile caudine, dar nu a dezarmat. În final, dar și paradoxal, ajutorul îi va veni de la noua putere politică instalată în țară: puterea sovietelor. Sloganul acelor ani era: **„Comunismul este puterea sovietelor plus electrificarea”**. Așa a avut trecere un proiect gata făcut care aștepta de decenii să fie vitalizat. Marea majoritate a specialiștilor energeticieni ai țării erau deținuți politici. Ministrul Energiei din acei ani, Gheorghe Gaston Marin, a fost nevoit să-i aducă pe acești valoroși specialiști pe șantierul de la Bicăz. Culmea tristei ironii politice, marii noștri specialiști au lucrat acolo, sub pază neîntreruptă, 24 de ore din 24. Am reținut și numele inginerului șef al șantierului hidrocentralei, Ion Rusmanica. Acesta a fost adus la Bicăz din închisoarea de la Poarta Albă, unde era condamnat la ani grei de detenție. Acuzația care i se adusese era faptul că în timpul războiului, în calitate de șef al șantierului liniei ferate Făgăraș – Brașov, ar fi

folosit prizonieri sovietici, cărora le asigurase condiții grele de trai și de muncă. Ha! (Ce ineptie!)

Domnul profesor Giosan ne amenința, mai mult în glumă, cu aplicarea unor sancțiuni specifice din regulamentul jocului de fotbal acelor studenți care nu ar fi avut bună prezență la cursuri. Regulamentul respectiv prevedea că dacă portarul nu stă fix pe poziție atunci când se trag loviturile de departajare de la 11 metri, i se mai aplică executarea unei noi lovituri. *„Dacă mișcă portarul, îi mai aplicăm o lovitură de la 11 metri. Și tot așa, până când nu mai mișcă. Și atunci îi aplicăm regula repetenției: vi matala la toamnă, apoi reluăm cursurile de la capăt, în anul următor, cu noii colegi!”*

Atunci nu îmi dădeam seama cât de utile erau toate informațiile pe care le primeam de la domnii profesori. Deși noi urmam secția de electromecanici am avut în programa analitică și un curs de energetică, adică acesta despre centrale electrice. Nu aveam de gând să ajung la o asemenea centrală, dar viața mi-a ieșit în cale cu probleme speciale, în care cele învățate la Centrale mi-au prins bine. Iată despre ce este vorba:

Lucram în Combinatul Siderurgic de la Galați, iar în perioada 1986 – 1989 ajunsesem într-o funcție care mă plasa în structura de conducere a întreprinderii. Aveam probleme de relații între unitatea noastră și Întreprinderea Electrocentrale, aflată pe teritoriul platformei siderurgice. Era o termocentrală foarte bună, avea 6 grupuri generatoare, robuste, rusești, folosind pentru obținerea aburului de înaltă presiune un amestec de gaz metan și două gaze combustibile, recuperate din procesele siderurgice: gazul de cocs (de la fabricarea cocsului industrial) și gazul de furnal, obținut din recuperare, de la furnalele de topit fontă. CET-ul nostru era de cinci ani frunțașă pe ramură deoarece avea cei mai performanți indicatori din cauza celor două resurse energetice secundare pe care le primea gratis de la Combinat. Problema care era subiect de dispute între CET și Combinat era legată de

o a treia resursă energetică pe care CET-ul refuza să o preia de la noi, pentru care ar fi trebuit să plătească Combinatului bani grei, care ar fi scos-o din fruntea întrecerii socialiste. Noi produceam la cele trei oțelării cu convertizoare cu oxigen energie termică, apă supraîncălzită sau abur suprasaturat. Schema energetică așa fusese proiectată, ca CET-ul să preia această energie de la Combinat și să o folosească într-un boiler industrial pentru apa caldă necesară termoficării orașului. Dar CET-ul nu voia să preia această energie, pe motive mai mult invocate. Pe fond, în cauză era deteriorarea indicatorilor performanți și ieșirea de pe locul fruntaș pe ramură. Scandalul a ajuns la litigiu, iar rezolvarea trebuia făcută de organul județean de partid (eram în toamna lui 1988!). Argumentele noastre, ale Combinatului, coroborate cu cele ale termoficării orașului ne-au dat câștig de cauză: preparând energia termică reziduală, de la Combinat și din priza proprie de joasă presiune (8-12 ata), CET-ul ar fi trebuit să ceară o investiție uriașă, construind o pădure de turnuri de răcire a apei. Dar în loc de turnuri folosea rețeaua de termoficare a orașului! După calculele mele CET-ul ar fi trebuit să plătească sume uriașe pentru răcirea apei fierbinți (de la 85 – 95 de grade Celsius până la 20 de grade!), orașului. Noi, locatarii blocurilor ar fi trebuit să ne încălzim pe gratis, ba chiar să primim ceva bani pentru că puneam caloriferele din case la dispoziția CET. Sigur, pentru această calculație am fost felicitat, dar dacă nu știam acest detaliu de la cursul de Centrale, nu puteam să o pățesc?

În primăvara anului patru aveam în program o excursie prin țară, numită „excursie de studiu”, pe la marile întreprinderi industriale. Deplasarea dura două săptămâni, din care majoritatea timpului o petreceam în autocar, deplasându-ne de la un oraș la altul. Obositor! Nu prea aveam ce învăța de-a lungul acestui traseu, doar puteam întreba – dacă aveam pe cine, adică un cadru din conducere – ce șanse avem la un post de inginer stagiar la

întreprinderea respective. Dar nu le-a trecut multora prin cap să folosească prilejul și să se intereseze pentru binele propriu. Eu nu am optat să particip la acest tur industrial. Absența nu atrăgea nici o sancțiune, așa că la sugestia prietenului Mihai Stanciu am petrecut două săptămâni la Piatra Neamț, la fratele Emil. Zilnic mă întâlneam cu Mihăiță, el avea o verișoară actriță la Teatrul Tineretului din Piatra și am obținut acceptul de a o însoți, ca o garda personală, la cafeaua pe care trupa o servea la o cofetărie din centru, după repetiții. Aceste șuete au fost fabuloase. Erau câțiva seniori, adică actori cu 5 – 10 ani de joc pe scene, tobă de poezii, care de care mai potrivite ca picanterii în timpul debaterilor. Cred că eu, cel care aveam ca scop să-mi îmbogățesc cultura general la Iași în timpul celor cinci ani de studio, acolo la Piatra Neamț am câștigat enorm pentru zestrea mea de ... Am cunoscut-o pe Rodica Mandache, era cea mai tânără actriță din trupă. O zvârlugă de fată, simpatcă foc, foarte populară și deloc sofisticată! Cele două săptămâni au trecut repede și ne-am întors la Iași, cred că eram în pragul sesiunii de examene din vară.

Era cât pe ce să trec la un nou capitol, omițând să aduc aminte de practica industrială din vara acestui an patru, adică 1968. Locația: Galați, de astă data Combinatul Siderurgic. Au fost 18 sau 20 de zile interesante, mai ales că aveam deja o cultură inginerească destul de consistentă și priveam procesele tehnologice și instalațiile electrice cu alți ochi, decât o făcusem cu doi ani în urmă, la Secția Sculerie a Șantierului Naval din Galați! Deci trei săptămâni, trei locații: Furnalul nr. 2, de 1700 metri cubi capacitate utilă, apoi Oțelăria cu convertizoare cu însuflare de oxigen, fabricație Republica Federativă Germania și în ultima săptămână, Laminorul de Tablă Groasă, echipamente electrice franțuzești, după o licență SUA foarte proaspătă. Eram entuziast, eram uimit, auzeam de niște expresii tehnice pe care nu le promisem în cadrul cursurilor proaspăt însușite. La Galați

totul era nou, performant, atractiv pentru cineva care voia să învețe meserie. Aș vrea să scriu măcar câteva rânduri despre cele trei locații unde am stat câte o săptămână, dar ar fi prea mult pentru răbdarea voastră, dragi cititori, chiar dacă sunteți, cei mai mulți, foștii mei colegi de studenție. Totuși, nu voi trece peste o întâmplare care, în acel august 1968, a avut continuare în 1970, după ce eu însumi devenisem salariat al Combinatului. Iată despre ce este vorba:

Vine la mine într-o zi colegul Paul Dârvariu și îmi face o propunere:

— Măi Petrică, m-a abordat colega noastră Viorica Teodorescu, este ieșeancă, ea are în gazdă o gălățeancă, student la Engleză, la Iași. Această prietenă a ei pretinde că te-a cunoscut, odată mai demult, când erai băiat de liceu și i-a plăcut de tine. Dar nu este sigură dacă, întâlnind-o acum, îți vei aminti de ea. Și propun fetele să ieșim în seara asta, noi două perechi, la restaurantul Pescaru, să bem o sticlă de vin și să dansăm. Că acest restaurant este cel mai modern, are orchestra bună și nu este foarte scump. Tu ai ceva bani, poți să contribui cu 15 – 20 de lei?

— Da, măi Paule, hai s-o facem.

Ne-am întâlnit cu fetele la colțul intersecției străzii Republicii cu 6 Martie (actualmente Basarabiei!), la ora 20 și am mers pe jos până pe Faleza Dunării. Majoritatea meselor erau deja ocupate, totuși un chelner tânăr ne-a indicat o masă, la geamul cu vedere la Dunăre, unde ședea un singur domn, tânăr. Cred că era cu 5 sau 6 ani mai mare decât noi. Ne-a acceptat la masa lui, punându-ne o condiție:

— Cred că sunteți studenți, cred că v-am văzut în Combinat, la Furnal. Dacă confirmați, sunteți bine veniți dar trebuie să spuneți bancuri, cât mai multe și cât mai noi!

După o jumătate de oră atmosfera s-a destins la masa noastră și domnul Gheorghe ne-a oferit prima surpriză a serii. A venit la

masă acel chelner tânăr care ne recomandase locația, însoțit de o picoliță care ne-a pus în față, la fiecare, o farfurie, tacâmuri pentru friptură și pentru pește și două sticle de vin, pe care le-a prezentat, pentru alegere: alb sau roșu.

— Nu vă speriați, copii, am fost și eu student sărac, cam ca voi, acum sunt inginer electrician în Combinat, câștig bine, așa că îmi permit să fac cinste cu o masă, mai ales că eu sunt cel câștigat. Dacă nu erați voi aș fi servit o masă, singur, repede, poate puțin trist iar la ora zece aș fi fost acasă, în pat. Așa, eu câștig o seară veselă, cu oameni plăcuți! Sigur că plăcuți, că Paul n-a stat degeaba! A creat atmosferă!

După zece sau cincisprezece minute au sosit platourile, cu pește prăjit și cartofi țărănești, cu mujdei la un fel și câte o farfurie pe care trona o burtă de crap, saramură! Peștele a mers uns, bucățile de pe furculițe le-am lansat la apă, ba nu, la vin, fără să le lăsăm să plutească. Am dansat de câteva ori, domnul inginer Gheorghe a refuzat să ne rupă perechile, a stat cuminte singur la masă în timp ce noi dansam. Pe la ora 11, revenind de pe ring am găsit masa goală! Fusesse debarasată, mai stăteau paharele cu șprițurile neterminate. Domnul Gheorghe – ia-l de unde nu-i! Ne-am speriat! Dacă ne-a tras clapa și a plecat fără să plătească? Ce ne facem fraților? Eu eram panicat, oare mi se repetă pățania cu Mircea și Drăguța cu câteva luni în urmă? Atunci am avut noroc, am găsit bani la colegi. Dar acum? M-am ridicat de la masa și am ieșit, speram să-l mai prind din urmă pe stradă. N-am avut noroc. M-am întors dezumflat după zece minute. Paul și fetele stăteau la masă cu o nouă sticlă de vin, abia desfăcută și zâmbeau.

— Liniștește-te, imediat ce ai plecat a venit chelnerul cu această baterie de vin și ne-a arătat chitanța cu suma plătită integral, de domnul inginer Gheorghe, care și-a cerut scuze, dar

trebuia să plece în Combinat, în noaptea asta este programat să dea asistență tehnică la locul de muncă!

A fost un gest extraordinar! L-am căutat și l-am găsit pe domnul Gheorghe, în 1972 sau 73, i-am adus aminte de seara aceea specială de la restaurantul Pescarul. S-a uitat mai atent la mine și m-a recunoscut. Ne-am bucurat de aduceri aminte, m-a invitat să reedităm acea seară, cândva, împreună cu soția – el nu era căsătorit! – dar a trebuit să îl refuz, fetița noastră încă nu împlinise un an și ... etc.

— Dar fata aceea, englezoaica gălățeană, ți-ai adus aminte de ea? Întrebă Eugen.

— Sigur, era înconfundabilă! Avea un glas special, un timbru plăcut, cred că unic. Ne cunoscuserăm când eram în clasa a zecea, adică în vara lui 1963, la Homorod, într-o tabără UTC. Ea, Rodica Balaș, făcea parte dintr-un grup de gălățeni care erau într-o excursie cu popasuri mai lungi, din loc în loc. Acolo, la Homorod, noi eram adunați seara în jurul unui foc de tabără, cântam, dansam, priveam stelele și luna. Ea, Rodica a venit la mine și m-a invitat la un tango, spunând ceva banal, dar cam îndrăzneț pentru o fată: că îi place cum arăt, că vede că dansez frumos, etc. Și atât! Apoi a urmat încheierea bruscă a perioadei noastre de practică, din cauza invaziei rusești în Cehoslovacia.

Ar mai fi de menționat un episod scurt din șirul faptelor ce se rostogolesc sub angrenajele lui Cronos? Da, este jenant pentru mine, cred că voi fi catalogat ca lăudăros, deoarece cele întâmplare trec peste neobișnuit prin îndrăzneala manifestată de un tânăr oarecare, o mică agresiune asupra decenței la adresa unor personaje „bine”, mature, din înalta societate ieșeană. Iarna anului 1968 a fost deosebit de geroasă. Mi se întâmpla un fenomen, la Iași, în acele zile extrem de friguroase, cu temperaturi de minus 25 și chiar 30 de grade, care mi s-a întâmplat când aveam 14 – 15 ani, la Toplița, iarna. Din cauza gerului, aerul foarte rece inspirat

nu ajungea să se încălzească suficient și plămânii reacționau cu durere la acest tratament nesănătos. Simțeam tot coșul pieptului ca și cum aș fi fost încins cu curele strânse, fiind împiedicat să respir normal, doar gâfâind urât. Pe o astfel de vreme s-a întâmplat să văd o scenă de neuitat, de la o fereastră de pe sala pașilor pierduți din corpul A al Universității. Ieșeam din când în când de la bibliotecă pentru o pauză de o țigară, timp în care, de cele mai multe ori, admiram splendidele culori ale picturii murale executată de Sabin Bălașa, o superbă avere așezată aici. Alteori priveam pe geam la trecătorii opriți în stația de tramvai ori la cei ce treceau pe lângă soclul statuii lui Kogălniceanu. Era ger afară, poate puțin mai înmuiat față de extremele care trecuseră deja, totuși cred că erau vreo 14 – 15 grade Celsius cu minus. Zărim – că eram doi la geam – pe domnul profesor Dumitru Mangeron oprit să salute două doamne, elegante, îmbrăcate cu blănuri și cu mâinile strecurate în manșoane, protectoare tot din blănuri. Domnul profesor, un adevărat domn, cu o educație aleasă, ca pe vremuri, când s-a oprit în fața doamnelor își scosese căciula din cap și stătea cu ea în mână, vorbind și gesticulând din când în când. Nu trecuseră decât câteva minute de când priveam scena, dar ne-a fost vizibil faptul că urechile domnului profesor treceau de la o culoare foarte roșie spre alb, semn de îngheț periculos. Probabil că subiectul discutat de cele două doamne cu domnul profesor o fi fost foarte important, că nimeni din grup nu sesiza pericolul ce amenința urechile expuse direct frigului. Mi-am luat inima în dinți și am zbughit-o afară, așa cum eram, doar în sacou cu un pulover destul de gros dedesubt. M-am apropiat de grup și, cât puteam de politicoș mi-am cerut scuze pentru imixtiune, dar am solicitat doamnelor să-l invite pe domnul profesor să-și pună căciula pe cap, urechile fiindu-i în pericol. *„Vă rog să-mi iertați îndrăzneala, dar domnul profesor face parte din averea națională care trebuie protejată!”* După ce am spus ce am avut de spus, m-am

întors la căldură, pe holul clădirii. Într-adevăr, acum domnul profesor avea căciula pe cap, apoi în scurt timp și-au luat rămas bun și s-au despărțit. Chiar și atunci gestul meu spontan l-am simțit ca pe o mare necuviință, față de acele doamne în special și la egalitate față de domnul profesor, intervenind acolo unde nu-mi fierbea oala. Până la urmă mi-am acordat circumstanțe atenuante, spunându-mi că făcusem un gest corect, de a apăra un bun national, prețios și viu! Mă credeți ori nu, spun drept că așa s-a întâmplat și mă bucur să mă laud cu fapta mea!

CAPITOLUL 12

Gata de start

Și iată, am ajuns în prag de absolvire! Ce repede au trecut cinci ani de studenție! Suntem gata, băieți, să deschidem ușa spre ... ce-o fi dincolo? Stați, încă nu trebuie să ne grăbim. Mai avem un semestru de cursuri, laboratoare, seminare, o sesiune cu 5 examene. Apoi câteva luni să ne scriem, să calculăm, să desenăm proiectele de absolvire – nu se chema licență ca mai demult. Abia apoi începe grija zilei de mâine. Dar să o luăm cătinel.

Krämer, Veri, prietenul meu acum este liniștit. Nu mai oftează, nu se frământă, nu-și face griji în ce îl privește pe el și în ce o privește pe Ea. E vorba de Ea, Oltea, colega de clasă din liceu, acum iubită și în curând logodnică. Nu mai este Navetistă – unele guri rele așa o porecliseră, deoarece în anul trei, în lunile de căministă la Iași era prietena lui Ștefan, Stan, cel care era cu un an mai mare decât noi și cu care ne împrieteniserăm în fața orarului afișat, la 1 octombrie 1965 (începutul anului doi de facultate!). Peste vară, în vacanța mare se făcea prietenă cu Veri, acasă la Suceava. Apoi la Iași, devenea prietena lui Fane! Acum lucrurile s-au stabilizat, Fane a absolvit și a plecat la serviciu, aici la Galați, a fost repartizat la ICEPRONAV, institutul de cercetări și proiectări navale. Unde n-a stat prea mult, a preferat cariera didactică, universitară. Înainte

de despărțirea de Iași, cei doi băieți concurenți, adică Fane și Veri, ar fi avut o discuție așezată, de bărbați maturi, responsabili. Ce au discutat? Ce au avut de împărțit? Nimeni nu știe, nici măcar Olțița!

Mircea Pușcașu, îndrăgostitul de Drăguța s-a căsătorit. Au făcut nunta în vară, pe când noi eram în practica studențească la Galați. Să vedeți cum s-au pus la cale lucrurile! Încă din primăvara lui 1968, adică din semestrul II anul IV.

Vine Mircea la mine într-o zi de vineri, prin martie sau aprilie 1968. Și mă ia deoparte:

— Petrică, am auzit că la Podul Roș s-a deschis un restaurant nou, elegant. Cică au și orchestră, muzică bună. Vreau să merg mâine seară, am să o invit pe Drăguța și acolo, într-un loc frumos vreau să o cer de nevastă. Ce zici?

— Frumos! Bravo, măi Mircea, descopăr la tine sentimente puternice! Te-ai gândit bine, peste ani mulți veți avea o amintire frumoasă.

— Vreau să vi și tu, să nu fim doar noi singuri. Ești de acord?

— Cum să nu? Dar eu nu am o prietenă cu care să fac pereche. Și nici bani de restaurant nu am. Suta de lei va veni către sfârșitul lunii.

— Nu-ți fă probleme, doar trebuie să stai cu noi.

Și ne-am dus, sâmbătă seara, la acel restaurant frumos, curat, cu chelneri stilați care ne priveau într-un fel aparte, dând de înțeles că participă și ei la conspirația noastră. Ora sosirii la restaurant a fost pe undeva între 9 și zece, mai aproape de zece seara. La puțin timp a început să cânte orchestra, noi așteptam să iasă lumea la dans. Era încă prea devreme, lumea bună de abia începea să vină. Pe la unsprezece orchestra a atacat muzică de dans și, imediat, Mircea a invitat-o pe Drăguța pe ring. Mă uitam la ei, tare erau frumoși! Mircea avea o pată de roș pal pe obraji, de unde se vedea că este emoționat. Drăguța, spre deosebire, era foarte calmă, poate chiar rece un pic. Se prefăcea că nu știe de ce ne aflăm acolo, dar

era clar că aștepta momentul. Mircea comandase, de la început, o baterie de vin de care trăgeam de la ora zece. Goliserăm două sticle de apă mineral, în timp ce sticla de vin era doar pe jumătate. S-a făcut ora 12. Orchestra începuse un tango, fix la miezul nopții. Pișicherul de Mircea asta aștepta! Tangoul de la miezul nopții!

— Te invit la dans, Drăguța, dar nu doar în calitate de prietenă ci ca logodnică! Vrei să te căsătorești cu mine?

— În sfârșit! Zice logodnica, îmbujorându-se! Dar să fi atent, să nu mă calci pe picioare! Petrică, ești martor, da? Țsta este rolul tău, în seara asta, de martor, nu-i așa?

Ce puteam să zic?! Martor eram, dar începusem să mă îngrijorez. Cu Mircea nu vorbisem despre bani. Venind înapoi de la primul dans, ca logodnici, viitorul mire a dat comanda, câte o friptură cu garnitură de cartofi prăjiți la fiecare. Când au sosit platourile, Mircea a turnat vin în pahare, curat fără apă, am ciocnit, am toastat, le-am urat tot ce se cuvine spus în aceste momente, s-au sărutat, ne-am sărutat, iar chelnerul care ne servea a aplaudat, discret! Și ne-a adus o altă sticlă de vin, în locul celui ce servise de cursă lungă.

Aproape de ora două din noapte restaurantul a început să se golească. Chelnerul ne-a adus nota și ne-a spus că ora de închidere este două. Așteptam să văd reacția lui Mircea la suma ce se apropia de 400 de lei. El s-a scotocit în buzunare, a scos cu chiu cu vai 75 de lei. Eu mai aveam 15. Drăguța, dând să râdă, ne anunță că nu se cade să o punem la plată, tocmai în seara când a dat, de la ea, ce avea mai prețios: întreaga ființă!

— Petrică, trebuie să ne scoți de aici! Ia banii ăștia și fugi pe Copou, la cămin, umblă din cameră în cameră și adună banii! Promite băieților că achit datoria săptămâna viitoare.

Zis și făcut. Am plecat, chelnerul a venit după mine, parcă avea o suspiciune. Dar l-am liniștit, asigurându-l că mă întorc cu banii.

— Bine, colegii tăi vor rămâne ca gaj, dar să nu întârzii mai mult de ora 3, că atunci plecăm acasă. Și dacă nu ne aduci banii, colegii tăi vor dormi la Miliție! Șeful restaurantului este nemilos, nu iartă nimic.

Am ieșit în stradă, un taxi tocmai se întorsese, gol, având certitudinea că va face o cursă bună. L-am luat, stăteam cu ochii pe contor și îl zoream, mai repede, doar străzile erau goale. Am ajuns la cămin la două fix, în buzunar mai rămăsesem cu cei 75 de lei ai lui Mircea. Am început colindul cu camera noastră. De la Veri am scos 200 sute de lei. Nu a comentat! Ceilalți două sute i-am adunat din vreo cinci camere, de la prieteni buni. M-au boscorodit că îi trezeam la o oră nepotrivită, dar râdeau și ei de necazul meu și al lui Mircea. „Băi, cred că Mircea a făcut-o dinadins, ca să aibă o aventură cu prilejul logodnei lui!” Asta a fost eticheta nopții. Că eu m-am întors, aproape alergând ca la Maraton. Că taxi nu am găsit pe Copou. Am avut noroc cu un tramvai care se retrăgea la depoul care era în zona Podului Roș. Așa că n-am cheltuit nici un ban din cei 400 adunați. Plus 75 ai lui Mircea. Plus lista cu ... cămătarii de la miez de noapte (?!). Pișicherii stăteau și se priveau fericiți când au înmănat suma datorată, plus 25 de lei bacșiș! Luminile în restaurant erau stinse, doar două becuri mai ardeau, pe scări și la ieșire. Dar din toată sala au izbucnit ropote de aplauze și urări de „Casă de piatră!”

Nunta au organizat-o la Fălticeni, o zi sau două după sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului. Noi, grosul prietenilor mirilor, eram în practica de vară la Galați. Am sacrificat, fiecare din noi, biletele de călătorie care ni se dăduseră de la facultate pentru drumurile de la Iași acasă, de aici la Galați, înapoi acasă și toamna la Iași. Aveam patru tichete pentru distanțe nelimitate, gratis. Ne ajungeau, inclusiv pentru plecare acasă de la Galați, la sfârșitul practicii. Care a fost un alt moment istoric!

În dimineața zilei de 20 august asistentul nostru întârzia la autobuz. Am pornit din loc la ora 8 și 10 minute. Asistentul a urcat în fugă, panicat, răsuflând greu.

— Oameni buni, este dezastru. Armatele reunite ale lagărului socialist au intrat cu tancurile în Cehoslovacia. Doar noi, România, nu am luat parte la acest act. Ceaușescu tună și fulgeră, dar este singur și riscăm să fim călcați și noi de tancuri. Mergem la Combinat și voi ruga directorul de personal să vă facă examinarea de sfârșit de practică, apoi plecăm cu toții acasă!

Cei din Combinat ne așteptau, era o stare de mare neliniște peste tot, nu aveau nevoie de noi, prezența noastră acolo era o problemă delicată în context. Șeful comisiei de examinare era Cahane Moise, șeful serviciului de automatizări din Combinat. A fost foarte expeditiv, ne întreba pe fiecare ce notă ne trebuie ca să avem condiții de bursă. Sigur, toți aveam nevoie de zece! Eu nu mai țin minte cu ce tren am ajuns acasă, la Toplița. Dar colegii ieșeni erau speriați rău. Cât am zăbovit în Combinat se zvonise că tancurile sovietice stau pe malul răsăritean al Prutului, cu motoarele ambalate, așteptând ordinal de invazie a României. Și Iașul avea să fie primul mare oraș ocupat, ferească Domnul! Părinții mei erau și ei neliniștiți, nu știau nimic despre puiul plecat departe. Ne-am liniștit cu toții și am stat cu urechile la radiouri – cine avea, asculta și Vocea Americii și Radio Europa Liberă – și la difuzoare. Așa am aflat că Occidentul declarase susținere pentru România, astfel că am scăpat de invazie.

Astea au fost evenimentele anului! Aventura galantă de logodnă a colegilor Drăguța și Mircea Pușcașu, nunta lor de la Fălticeni și invazia rusească în Cehoslovacia. Lucrurile s-au liniștit până la 30 septembrie, iar noi am început, la 1 octombrie 1968 cursurile ultimului semestru de studenție!

Și a venit și sesiunea de iarnă! Ultimele examene ca studenți. Au trecut în nota de normalitate obișnuită. Adică nu am constatat

ca exigența să fi fost micșorată – doar deh! E ultimul examen, băieți, puteți încheia ciclul rămânând cu amintiri plăcute despre profesorii voștri! – așa că am răsuflat ușurat după ultimul examen. Grupa noastră planificase EOP-ul pentru ultima zi de examen. Nu știți ce înseamnă EOP? Economia Organizarea și Planificarea Întreprinderilor! Un supliment pragmatic pentru cei care vor lua loc pe un scaun de director de întreprindere, sărind peste ceva etape intermediare! Era posibil așa ceva? A fost! Colegul nostru Nelu Alexa, localnic din Botoșani, a fost numit – nu știu dacă chiar din prima zi de muncă, dar foarte curând, oricum, director la Electrocontact Botoșani! El venise la facultate din producție, avea ceva ani vechime, deci fusese angajat ca inginer plin, scăpând de stagiatură.

Am plecat acasă, convenind cu prietena mea (actuala mea soție!) să ne informăm părinții că noi ne-am decis să ne căsătorim în ultimele zile din săptămâna susținerii lucrărilor de stat (așa se chemau pe atunci, nu teze de licență!). Că fiind căsătoriți, cel cu nota mai mare putea să-și tragă soțul alături, în același oraș ori chiar întreprindere! Aprobările le-am primit după ce fotografiile alesei/alesului au fost examinate cu atenție de viitoarele soacre. Ne-am întors la Iași pe la începutul lui martie. Între timp fiecare dintre integraliști am ales disciplina în care să ne dăm examenul de stat. Eu am ales Automatizările, la domnul profesor Sebastian Leopold. Mi-a dat ca titlu o lucrare – Elemente de corecție în schemele de automatizări – despre care mi-am arătat nemulțumirea imediat! Însă domnul profesor a fost inflexibil, chiar când m-am prezentat la catedră, după două săptămâni, arătând că nu am găsit decât foarte puțină – și sumară! – bibliografie. Asistentul domniei sale, Iosif Olah, m-a sfătuit să nu insist cu schimbarea temei de teză, să bag teorie și ceea ce am găsit să reproduc integral și apoi să comentez cât pot. Am scos o teză de 75 de pagini, nu am avut planșe de introdus așa cum se chinuiseră toți cei ce lucraseră

proiecte de mașini și transformatoare electrice. Domnul Sebastian mi-a reproșat că lucrarea mea este subțirică, dar a înghițit replica mea. Mi-a dat 8 (opt!) și asta a fost nota cu care m-am prezentat în lume, ca inginer! Un inginer de nota 8. Am avut marea șansă de a prinde repartiție la Galați, la Combinatul Siderurgic. De fapt, în ziua când ni s-au dat repartițiile ministeriale – o foaie tipizată, cu antetul Ministerului Învățământului, al Institutului Politehnic Iași și al Facultății de Electrotehnică – în sală s-a aflat un delegat al Combinatului de la Galați, care ne-a momit cu bombonele extrem de dulci – că are acest Combinat sumedenie de apartamente noi, că vom primi locuință imediat ce ne vom prezenta la angajare, că salariul de stagiar, conform legii, se va amenda cu prime lunare, substanțiale, că beneficiem de transport gratuit la locul de muncă, etc. Totul a fost o minciună, inclusive numele mincinosului, că l-am căutat la Serviciul Personal dar nimeni nu cunoștea pe cineva cu acel nume, un anume Roșca. Până la urmă cariera mea de inginer a început bine, am ajuns în al doilea an de stagiatură după ce făcusem armata șase luni, inginer reglor la un laminar cu aparatură sovietică. Laminorul era încă în regim de investiții, desfășurându-se procedurile de punere în funcțiune. Am fost integrat într-o echipă de reglari, acolo am învățat automatizările propriu zise, deoarece teoria cu care am venit de la Iași nu avea aplicabilitate în acționările electrice. Noi am studiat doar câteva cazuri de acționări lente, în instalații hidropneumatice, cam ce se găsea la Onești, Borzești, etc.

Dar să trecem! După revenirea la Iași am stat câteva zile să lucrăm la proiecte. Mie mi-a revenit sarcina să-i fac desenele, pe calc, în tuș, ale soției – logodnicei, de fapt! Nu era ceva complicat, proiectase o hală industrială de fabricație de produse de pielărie, specialitatea ei. Pe la mijlocul lui aprilie am plecat la Huși, să cer fata de nevastă. Am fost primit foarte bine și imediat am fost trecuți la hrană de recuperare – doar eram încă sub tratament

studențesc! Adică se spunea că studenții au silueta perfectă deoarece se hrănesc mai mult cu „aer și dragoste!”. În mai am revenit la Iași, am vândut o cartelă de masă din două, am luat 250 de lei. Cu banii aceștia ne-am cumpărat verighete, cea mică avea un gram și vreo 4 zecimi de aur de 18 carate, iar cea mare, a mea, un gram și un sfert. Când ni le-am pus pe degete ne-am numit imediat, logodnici.

S-a afișat și programul examenelor de stat. Eu aveam susținerea tezei în ziua de 20 iunie, aproape de sfârșitul sesiunii. Ne-am consultat cu prietenii, Veri Krämer și Oltea Humoreanu să depunem actele la Primăria Iași pentru căsătoria civilă. Ne-a programat funcționarul cu pricina în aceeași zi, pe 12 iunie, după insistențe destule. Argumentul final a fost că perechea ce se va căsători în 12 iunie va avea o liotă de participanți, adică toți colegii absolvenți de la Electro și de la Industrie Ușoară. Pe când a doua pereche, în 13 iunie nu va fi susținută de prea mulți colegi, că nu vor veni încă o dată, a doua zi. Până la urmă, ne-a înțeles și în ziua de 12 iunie 1969 am semnat în Registrul Căsătoriilor și ne-am luat Certificatele de Căsătorie. Evident, a fost cu glume, râsete și aplauze, că acel Ofițer al Stării Civile s-a dovedit a fi un moldovean hâtru, pus pe șotii!

Partea frumoasă a acestei cununii civile a urmat după ce am ieșit de la Oficiul Stării Civile. Un grup zgomotos, de peste 250 de persoane, fete și băieți, cântând și făcând hora în jurul statuii lui Cuza, în Piața Unirii, poze peste poze, apoi același marș muzical la deal, pe Copou, până în parcul Copou unde am fost primiți la Grădina de Vară, pentru nunta propriu zisă. Că aveam un coleg, ieșean, Silion Gheorghe (îi mulțumesc și pe această cale!) al cărui tată avea o funcție în rețeaua restaurantelor. Am făcut o nuntă de pomină: socrul meu îmi trimisese o damigeană de 20 de litri cu vin alb, foarte bun, de Huși, cu care am petrecut vreo trei ceasuri, dansând. Veri și Olița au cumpărat vreo zece cutii de

grisine, în loc de masa servită! Între orele 12 – 13 băieții și fetele de la Industrie Ușoară și de la noi, de la Electro, au plecat pe rând la cantină, să servească masa de prânz, apoi s-au întors la dans! A fost ceva de neuitat! O cununie studențească, la care s-a servit „ puțin vin, sifon, câteva grisine, muzică și dans și ... aer și dragoste!”

Am ajuns la final. Stop cadru. Studenția s-a terminat, hai la muncă, băieți! Nu știu cum s-au descurcat alți colegi prin alte părți de țară, dar eu am avut destule hopuri de trecut. Privindu-le din urmă îmi dau seama că primii ani de muncă, la Galați, într-un Combinat care avea peste 600 de ingineri printre cei peste 35.000 de salariați m-au călit, m-au învățat că nimic nu vine gratis, din senin. Însă echipa de oameni – ingineri, tehnicieni, maiștri, simpli muncitori – care m-a primit ca membru a fost familie, sprijin și sfătuitoari. Iar eu, ca un ardelean serios, m-am ținut de treabă, mi-am respectat cuvântul, mi-am onorat condiția tehnică și intelectuală, drept pentru care am fost notat, evaluat, cotate și răsplătit cu salariu și funcții conform criteriilor de competență. Nu am avut susținători, pile cum se spunea, deci nu am rămas dator nimănui pentru locul ocupat în ierarhie. Tot ce mi s-a întâmplat în anii de muncă, din 1969 până în 2000 le-am descris în cele trei volume cu titlul „SIDEX, o viață de om”, apărute la Galați, în anii 2018 – 2019, la Editura Axis Libri.

***Dar ce scriu eu? Oricum să scriu
E neîmplinit!***

(Nunta Zamfirei – George Coșbuc)

În loc de postfață

Empatii și simpatii. Am trăit cinci ani într-o colectivitate specială cu reuniri regulate, despărțiri pe termene scurte, iarăși întoarceri în spațiul pe care l-am umplut cu fragmente de timp cele mai îndelungate din anul de 12 luni. Sigur că acest stil de viață era impus de un scop final care trebuia să se identifice cu însăși fericirea unei vieți lungi, active, fără perturbații destabilizatoare. Cu particularități neesențiale, componenții acestei colectivități umane din care am făcut parte timp de cinci ani trebuia să devenim, la final, factori activi pentru consolidarea societății libere, fericite, sigure, societatea de aur spre care a nădăduit umanitatea de când a descoperit visul, speranța, himera ... Bazaconii! Dar pe nesimțite asta era conceptul care ni se implementa cu picătura, nedureros și convingător. De fapt vreau să spun că noi, cei ce ne-am identificat drept componenți ai unei Promoții de absolvenți-ingineri după o trudă identic planificată pentru fiecare, ne-am trezit că, deodată, brusc, suntem eliminați din acest spațiu temporal cu care ne-am obișnuit într-un interval de timp fericit. Brusc, în iunie 1969 suntem aduși la ușa de ieșire din acest spațiu în care ne-am simțit fericiți timp de cinci ani. Totul se produce brusc, inexorabil. Ușa se închide în urma noastră și vrând-nevrând, suntem împinși să facem primul pas într-alt spațiu pe care trebuie să-l cucerim, să amenajăm un loc numai pentru noi, cu familie cei care ne căsătoriserăm, astfel încât

fericirea să continue să ne învăluie, în timp ce mergem mai departe spre societatea de aur mult visată. Luna iunie 1969 marchează ruperea dintr-un spațiu și timp pe care abia acum îl descoperim că a fost fericit, frumos. Pas cu pas, îndepărtându-ne de această ușă-simbol pus la un nou „punct zero” ne descoperim nostalgici, din când în când, din zece în zece ani, apoi din cinci în cinci și, acum, spre final, amintirile ne cheamă să le salvăm cât mai des, anual cât timp mai avem ceva vlagă în trup și spirit.

Concluzia? Am trăit fericiți cinci ani, dar n-am știut asta decât atunci când am plecat singuri, fiecare spre un alt parcurs al vieții. Dacă tot am așternut pe hârtie o brumă de amintiri din acel spațiu-timp al fericirii, hai să încerc să-l completez cu flash-uri, poze ale unor tineri care am fost și pe care mi-i amintesc cum am fost în anii fericirii.

Am fost o colectivitate mica, de șase persoane. Am trăit alături, timp de cinci ani, cam nouă luni pe an, cu pauze-discontinuități care au însumat trei luni, definite ca vacanțe. La un moment dat, la capătul unor astfel de vacanțe, scurte, de două săptămâni sau de două luni, am simțit că ne este dor să revenim în spațiul ieșean în care trăim, clocotind, semestru după semestru. Acest dor s-a accentuat până a devenit nostalgie, atunci când ne-am aflat, singuri, dincolo de ușa care s-a închis în spatele nostru în luna iunie 1969. Care este explicația acestui fenomen, hai să-i zicem foarte uman pe fond social? Cred că este vorba de simpatie, în mod dominant, simpatie care ne-a legat unii de alții, locatarii acelei camere micuțe, dar încăpătoare, totuși, pentru șase inși. Așadar, pe locul întâi în trenul nostalgiei se află un vagon mare, iar în primul compartiment, din față, stăm noi, cei șase colegi de cameră din căminul E3, Codrescu. Acum realizez că între noi, cei șase, timp de patru ani cât am stat împreună, n-a existat niciun conflict, niciodată! Camera aceasta, așa micuță, se suprasaturase cu „simpatie”, astfel că orice deviere se stingea de la început, pierind ca fumul în vânt.

Iată un caz, poate unicul, de fapt singurul! Eram deja în anul patru, semestrul doi, cred că în timpul sesiunii de examene. Era sâmbătă. Cele două perechi fericite, de logodnici declarați, adică Mircea-Drăguța și Veri-Oltița, se pregăteau să petreacă undeva, o seară fericită. Fetele se aranjaseră, care cum a putut după buget, în esență străduindu-se să fie mai strălucitoare în fața alesului. Mircea a început zâzania. Îi zice lui Veri:

„— Am văzut-o pe gagică ta, seamănă cu o oaie!” Ne-am întors stupefiați, toți, către el. Eu îi zic:

„— Ce te-a apucat?!” Dar cel care rămăsese fără grai a fost Veri. Într-un târziu, i se descleștează fălcile și zice:

„— Taci, că de nu, îți bag un pumn în gură!” La care Mircea răspunde prompt:

„— Bagă un căcat!” După o clipă râdem, cu toții. Copios! Conflictul s-a dezamorsat!

Vedeți că am dreptate?! Camera noastră conținea o atmosferă densă, de simpatie, un gaz special care nu admitea conflicte!

Repet! Cel mai apropiat din cei șase mi-a fost Veri. Ne asemănam în multe privințe, ne-am comportat mai mult ca niște frați decât ca niște colegi. Apropo de frați, să vă spun despre frații Rozemberg, colegii mei de grupă, frați gemeni. Ei bine, aceștia doi se iubeau într-un mod special, cum numai gemenii o fac și aveau un bagaj bogat de cuvinte-alint, pe care și le aruncau tot timpul. De genul invective, când asemuiuri cu niște paricopitate, ori cu piese de mobilier, ori cu alte cuvinte ce le veneau pe gură, spontan. Dar erau nedespărțiți. Se vedea că doar împreună formează o singură entitate! Cred că toți colegii de an avem pentru ei multă empatie. În cazul meu și al celorlalți colegi de grupă, această empatie este mai bogată, este mai degrabă simpatie!

După Veri, Mircea și Mihai Lateș erau frații mei. Iar Nelu Tătaru și Gurău, Guriță se situau pe o poziție special. Ei erau cu Pronosportul. Și cu copiuțele la examene. Dar erau drăguți, rău

de tot! Spre exemplu, Nelu avea obiceiul de a se manifesta fericit, câte o data, cu precădere dimineața, când îl puteam surprinde cântând, vârat cu nasul în dulapul personal. Își căuta acolo lenjerie sau altceva și numai ce-l auzeam cântând, pe melodie de Florin Bogardo, un text cam așa: „Leano, Ilenuțo Pronosport! Dă-mi și mie 13 rezultate exacte! Dar să fiu unic, pe țară!” E greu de redat în cuvinte ce figură simpatică putea să aibă acest adult, care dacă era surprins de noi cântând solo, sotovoce, se strâmba ca un puști de cinci ani prins la borcanul cu dulceață!

O doză mai mica de simpatie, adică doar empatie, simțeam pentru colegii de grupă. Acolo pe locul întâi a stat – și continua să stea – Nonel Thirer. Un băiat isteț foc, foarte modest și retras parcă după o cortină de jenă. De ce i-o fi fost jenă? Că n-avea motive evidente. Poate doar pentru că simțea că este mai isteț decât alții?! Și Sami, Rafail Sami mi-a rămas în minte ca omul cinstit, franc, netemător să zică adevărul. De multe ori, la examene mi-a spus direct că am baftă, dar baftă din categoria „Prost să fi, noroc să ai!” Nu m-am supărat pe el niciodată! Ba, simpatia mea pentru el a crescut după ce am cunoscut-o pe soția lui, în 2019, la întâlnirea noastră de 50 de ani. Simpatică, drăguță și activă, doamna parcă era sufletul grupului de soții ale colegilor noștri care locuiau în Israel, grup care într-o pauză de orchestră a început să cânte cântece de pahar, de-ale noastre, românești. După această pauză am invitat-o pe simpatica doamnă la primul dans și am felicitat-o pentru cântecele colective.

— M-ați uimit, cât de frumos cântați toate cântecele noastre, în grupul vostru! M-a privit revoltată:

— Cum adică, acestea sunt cântecele voastre? Ale cui? Dar noi nu suntem români? Să nu mai gândești așa, noi ne-am născut în România, mereu am fost cetățeni români de etnie izraeliană și acum mulți dintre noi au dublă cetățenie. Te rog să gândești corect!

Muștruluiala aceasta mi-a făcut bine. Acum pot spune, sincer, că sunt mândru de prietenia voastră, dragi colegi ai mei!

Apoi veneau la rând mulți băieți din an. Aliniați, unul după altul, fără să folosesc eu un criteriu de ierarhizare, se așează care unde apucă. Sigur, acum sunt nostalgic, dar totdeauna mă foarte-bine-dispune amintirea lui Paulică Dârvariu! Strașnic băiat! Este, cu totul, o pastilă de bomboană energizantă! Dacă nu mă credeți, cereți să vă arate câteva poze din vremea studenției. În acele poze – care sunt statice, nu mișcă nimeni și nici nu grăiește nimeni – Paul este un mim! Este static dar ... râde! Și încep și eu să râd! Și norii de pe cer se tolesc! Iar lângă el, parcă secundându-l, stă Nicu Matei. Halal vouă, năstrușnicilor!

Miși Șologon. Ba nu, fără să vreau am făcut o gafă! Chiar înaintea lui Paul Dârvariu îl am pe locul întâi pe Eugen Hnatiuc, fratele meu de buget, confidentul, dătătorul de revigorante, cel care mi-a redat încrederea în mine ori de câte ori o pierdeam și o găseam, după îndelungi căutări, totdeauna ascuns în sufletul lui Eugen. Dragul de el, fratele meu!

Deci Mișu Șologon și Conu Georgescu. Bărbatul Stelică Sasu. Gică Dandu și Dragoș Măciucă. Piști Pal. Sami Rafail. Pe ceilalți nu-i deslușesc prea clar, coada este lungă! Ba da, mai în față este Relu Palamaru. Apoi Șefu, Gicu Migală! Doamne, cât de subiectiv pot să fiu! Iertați-mă, voi toți componenții regimentului meu de simpatici!

Fetele stau pe alt rând. Sunt puține, doar două. Și stau una lângă alta, umăr la umăr. Corina Polinger și Viorica Ploșniță. Când Mircea Pușcașu decretase în camera noastră de cămin că el pornește căutarea unei candidate la locul de „logodnică”, eu mă gândisem, automat, la aceste două fete. Nu doar frumusețea fizică mă atrăgea ci un „ceva” deosebit, cald, foarte uman, poate matern. Nu râdeți, flăcăi, noi băieții ne căutăm perechea după chipul sau asemănarea unui amănunt din personalitatea mamei

noastre. Poate că din această cauză ajungem, mai devreme sau mai târziu, sub papuc!

Gata, ajunge. Să trec la ultima remarcă pe care o fac de pe linia de tramvai care urcă pe Copou spre Agronomie. Concurența. Da, da, am concurenți la literatură, nu sunt singurul cu acest hobby, chiar dacă am scris, tipărit și lansat 17 cărți.

Pe locul întâi stă, de drept dar și cu merit, **domnul profesor Leopold Sebastian**. L-am pomenit într-un capitol mai în urmă, dar mă încântă să repet ce a scris despre mentorul meu într-ale automatizărilor, *Constantin Ciopraga, critic și istoric literar român, poet, memorialist, profesor universitar, scriitor, membru de onoare al Academiei Române*: „Ajuns la poezie târziu, când alții și-au pus lira în cui, versurile grupate aici (în volumul ALBATROȘI -n.b.) demonstrează că autorul lor – cunoscut om de știință, magistrul al atâtor promoții – a purtat tot timpul poezia în suflet.

Transcriu aici două poezii frumoase, simple dar profunde confesiuni:

CONFESIUNE

Sunt cadru universitar
Și în subsidiar
Poet
Iar versul meu e simplă joacă;
Vreau timpul mai ușor să treacă,
Altfel se scurge prea încet.

Că-n joaca asta uneori
Mă văd dus dincolo de stele
Și că-mi las gândurile mele
Să pribegască până-n zori,
E adevărat! Dar ce să fac?
Să sec a gâdului cascadă?

Să nu las ochii-n jur să vadă?
Să nu visez, mereu să tac?

O nu! Las gându-n voia lui să zboare
Las ochii cerul să-i îmbete,
Las sufletu-mi să se desfete
Cu tot ce-i este drag, ce-l doare!

POEM ROMANTIC

Sunt un întârziat romantic,
Ivit pe fila cronicii,
Ca un umil ceasornic antic
În era electronicii.

Sunt o cutie muzicală
Cu arc întors discret de muză;
Cu melodia ei egală
Și azi ea încă mai amuză.

Sunt un ecou, nimic mai mult,
Dar pentru cei ce-l aud încă
În el există și tumult
Dar și o liniște adâncă.

Vine la rând, cu grăbire, **Paul Dârvariu**, tatăl literar al lui Pamfil. Nu-l cunoașteți pe Pamfil?! Cum, doar el este cel care alege, la final, restaurantul la care facem seara de gală la toate întâlnirile la 5 ani, la 10 ani sau mai des. Păi, uite cum îl descrie Paul pe fiul lui literar:

(Dar în afară de acest Pamfil, copil minune, Paul mai are teancuri multe de produse literare. El face parte dintr-un grup de intelectuali de

coloratură, reuniți lângă Adrian Păunescu Junior. Iată câteva selecții din răspunsurile lui Paul la teme lansate de Junior **pe pagina lor din Internet**, numită **LiterNet**)

Atelier LiterNet / Proză scurtă / Balans Articol publicat exclusiv pe LiterNet.ro Ciric Paul Dârvariu 28.02.2022 facebook sharing button twitter sharing button sharethis sharing button

CIRIC – DE PAUL DÂRVARIU

O promoție „Electro” (șaiszeci-ș-nouă, mi se pare), pentru prima întâlnire a lansat o întrebare: „Care credeți c-ar fi locul potrivit pentru-a petrece prima noastră întâlnire, numită «Electro 10»?” Pamfil le răspunde fulger: „Fără dubii vă indic: cea mai bună variantă e s-o facem la Ciric. Servesc chelnerițe faine, iar în preajmă sunt boscheți, în care o să ne-ascundem perechi, fete și băieți.”

După încă un deceniu, pregătirea este mare. Atenți, organizatorii pun aceeași întrebare și din nou omniscientul absolvent, numit Pamfil, cu răspunsuri competente vrea să dea un sfat util: „Suntem oameni de valoare, nu persoane de nimic, merităm s-o facem lată, într-o crâșmă din Ciric. Printre alte lucruri bune despre ei am auzit că au o orchestră trăznet. Vom dansa, deci, negreșit.”

La treizeci de ani, se știe, lucrurile se complică, cei care organizează au în ei puțină frică și de-aceea, către public întrebarea o repetă, prin e-mail și telefonic, făcând o mică anchetă. Ghiciți cine la anchetă a dat cel mai prompt răspuns? Tot Pamfil, îndrumătorul, n-a ținut nimic ascuns: „Cred că nu aveți vreun dubiu ce propunere vă zic: cunoscuta Vila Oana, amplasată în... Ciric. Eu am constatat acolo cât de bine se gătește: fripturi, ciorbe, sărmăluțe și specialități din pește.”

Patruzeci de ani trecut-au. Telefoane, griji, emoții... „Unde o să fie cheful?” ne-ntrebăm, din nou, cu toții. Pamfil, și de-această dată,

onorează prompt ancheta: „La Ciric, sunt foarte sigur, nu-s probleme cu dieta. Cu nevastă-mea, Maria, am servit acum un an preparate excelente, în stil vegetarian.”

La cincizeci de ani, desigur, tot Pamfil este prezent cu exemple grăitoare și cu un sfat competent: „Știți și voi că în coloană am șuruburi și o tijă și că orice deplasare eu o fac cu mare grijă. La Ciric nu am probleme, căci mă mișc foarte ușor, pe o rampă dichisită, de acces în cărucior, iar de peste drum, Maria, din al ei lăcaș de veci, mă supraveghează tandru la agapa mea 50.”

Peste zece ani, firește, iarăși se sărbătorește. Pamfil este contactat, pentru a fi consultat, pe Facebook, că e mai trendy dar răspunsu-i doar tăcere. „S-o fi dus” gândesc colegii și oftează cu durere. Numai Eugen insistă, niciodată nu abdică, sună, sună și iar sună, receptorul se ridică și aude vocea stinsă a colegului Pamfil:

— Alo, vă invit să-mi spuneți cu ce pot să fiu util? Pauză...

— De ce nu-mi spuneți, că doar v-am rugat frumos, cu ce chestii importante v-aș putea fi de folos?

— Pamfil, tu ne dai emoții. De ce n-ai răspuns nimic, când te-au întrebat colegii dacă mai vii la Ciric?

— Dacă vin? Ce întrebare! Voi veni și bine-mi pare, căci n-am fost, cinstit îți zic, niciodată la... Ciric!

Recent, în decembrie 2023, de ziua ȚĂRII, Paul mi-a transmis – și cred că nu numai mie, ci la mulți prieteni – pe WhatsApp, o confesiune de credință:

LA MULȚI ANI, ROMÂNIA!

Steagul meu de la Nucșoara,

Semn că dragă-mi este țara,

Nu-l pun doar la sărbătoare!

De e ploaie, de e soare,

De e vânt, de e furtună,

*Chiar când fulgeră și tună,
Fluturând parcă vorbește
„Aici un ROMÂN trăiește!”
de 1 Decembrie 2023!
Citiți mai mult pe LiterNet.ro*

Urmează: *Conu* **Vasile Doru Georgescu** (*un râmnicean sărat!*)

DESCULȚI PRIN IAȘI

Eram în vara anului trei, după un examen și veneam spre cămin împreună cu cei cinci colegi de cameră, de la bazinul de înot din spatele casei de cultură. Cald, frumos, eram veseli că luaserăm toți șase examenul din acea zi. Ne-am prins într-un pariu, că acela care va merge desculț până la cantină va câștiga o bere. Ne-am descălțat toți, nu ne păsa de nimeni! Cei 6 colegi eram Frusescu Ștefan, Timișescu Mihai, Marin Constantin, Darie Gheorghe și inițiatorul trăsnăii, adică eu, Conu-Doru Georgescu. Surpriză! În fața Universității apare viitoarea doamnă Frusescu! Toți eram cu încălțările în mâini, dar cel mai ridicol s-a simțit Fani. Om serios ești tu, cel care îmi vei fi soț!? Fani nu putea apărea în fața viitoarei în această postură, de puști ridicol. S-a ascuns după afișierul circular din apropierea noastră, din fața Universității. Noi, desculți, am prins-o pe Mimi, viitoarea Doamnă Frusescu și o roteam în jurul afișierului, intenționat ca să îl vadă pe Fani și să facem haz. Dar Fani se rotea și el la 180 grade și a reușit să nu fie văzut. Dar n-a rezistat prea mult și la un moment dat a luat-o la fugă, reușind să scape. Am râs multă vreme de fuga lui Fani. Abia la întâlnirea de zece ani a aflat Doamna Mimi Frusescu de farsă, când ne-am continuat hazul început cu zece ani în urmă.

Amintindu-mi această mica întâmplare, gândul mă duce la Mimi și Îl rog pe Dumnezeu să o țină în împărăția Lui.

În anul 1972 au fost toți șase la nunta mea, la Râmnicu Sărat. Mai am și acum în sufragerie un tablou mare pictat cu buchete de liliac pe care l-am primit la nuntă de la cei șase colegi ai mei. *Este un simbol al tinereții, prieteniei și respectului reciproc al întregii noastre promoții de oameni minunați....*

Vă rog, dacă cumva aflați un miracol prin care să luăm de la capăt studenția noastră, trimiteți-mi și mie măcar o parte din acest elixir, atât cât vă lasă inima. Voi veni oriunde sunteți ca să îmi iau porția! Sper să mai pot!

***Iubesc prin voi, toți, dragii mei colegi de altă dată,
tinerețea mea de atunci!
Vă salut cu drag pentru eternitate!***

Și mai departe, Conu Georgescu poetul!

IERTARE PESCĂREASCĂ

DE VASILE DORU GEORGESCU

În stufărișul deltei scufundat,
cu undița întinsă pe unduiri ce curg,
pândesc peștele mult visat,
să-l prind și-apoi să-l frig pe rug.

Într-un complot perfid și mut
cu săbiile stufului formez o oaste,
momentul pescuitului l-aștept de mult,
pofta mă înțeapă-n gât și coaste.

Prin geamul apei văd cum peștii
sărută molcomi nada cu ispite,
în unduiri râd printre armia de trestii
de gândurile-mi seci și nesimțite..

Dacă am să prind peștele, din întâmplare
pieptul am să mi-l umflu vesel în amurg,
voi chefui ca-n miez de sărbătoare
cu vinul cel mai bun și din belșug.

Dar fermecatul pește nu mai vine,
de undiță țin strâns, nerăbdător
fără să știu dacă e rău sau bine
de sparg tăcerea armoniei peștilor.

Mă lovește un gând de a fi pește,
să tac măcar o zi la răutăți
și înotând să intru în poveste,
să vă iert și să vă iubesc pe toți.

Roiuri de pești multicolore
mă vor primi în jocul lor curat,
m-aș învăța cu ele-n large hore
și n-aș mai fi nici rege, nici argat.

Aș fi o notă în armonie cu peștii și natura,
un anonim în lacul de cristal
dar undițele îmi vor rupe gura,
trase de răutatea lumii de la mal.

Amicii falși îmi vor pregăti nada
din carnea-mi sfâșiata de dorinți

din care pe ascuns îmi vor adânci rana,
de ei să mor cu cârligu-ntre dinți!

Renunțând ca să fiu pescar de meserie,
să nu prind peștele îperlat și aurit,
am să ajung seara arzând pe pirostrie
de râsul celor care-n râs m-au pescuit!

Seara va fi chef mare în stufăriș
când răutatea lor mă arde și mă doare
— Nu mai mușcați nemernicilor pe furiș,
c-am să mă apăr de ascunsele din fiecare!

Sau poate răzvrătit în contra lumii și a mea,
am să rup undițele pentru un alt început
ca să devin un călător de pace-n deltă,
în lupta mea iertându-vă să vă salut!

LEGENDA NUCULUI

DE VASILE DORU GEORGESCU

Cândva, în depărtata mea copilărie,
când tata era cât ursul de voinic,
cu frații mei am plantat chiuind de bucurie
un pui de nuc firav în felul lui și mic.

Pământ mănos i-am pus la rădăcină,
cu apa vie-a sufletului l-am udat,
îi cântam doina mamei în surdină
până a întrecut și casa cu capul lui rotat.

Sub nuc citeam din cartea sfântă,
gustam tăcut din umbra tainelor,
să-l înțeleg când frunza îi cuvântă
care-mi promitea peste ani norocul nucilor.

Ca frații am crescut la margine de sat,
răzbătători prin soare sau furtună
dar cum era să-l scutur și să-l bat,
să-i culeg nucile crescute împreună?

Cu desaga de ani cusută-n spate
tata-mi șoptea, care acum îmi pare slab și mic
— Te-ai făcut băiat mare și cu carte
dar din legenda nucului nu știi nimic!

Nucul poartă ascuns deopotrivă
norocul și blestemul în trunchiul lui
iar când va crește gros cât gâtul
cel care l-a plantat va fi sub talpa nucului!

Când ziua judecății vegetale a venit
și a trecut cu umbrele-n uitare,
blestemul nucului nu s-a-implinit,
ne-a dăruit norocul lui la fiecare

Când văd un nuc nu mă mai tem!
Spre fii mei gândul mă poartă,
să plantăm pui de nuci fără blestem
să chiuim visând ca altădată!

BONCĂNITUL CERBILOR

O stâncă roșie ce străjuie-n poiană
gătită-n tainele unui apus de foc,
ar vrea să fie prinsă de-o liană
că prea e singură și fără de noroc.

Stânca parcă e creștetul haiducului ucis
de cei ce nu i-au înțeles menirea,
venit să-și afle trupul din glia lui de vis,
ca întregit să învârtă iar securea!

În boncanit un cerb pe stâncă suie
iar cerbii munților răspund în larg ecou
dar căprioara așteptată nu mai vine
să-nceapă jocul hărăzit de Dumnezeu.

Chemarea cerbului cuprinde valea toată
prevestind iedul în veșnicia munților,
stânca înroșită a devenit deodată
arena de lupta a bărbăției cerbilor.

Când luptele înverșunate-au luat sfârșit
căprioara și-a ales cerbul învingător
și ca să se apropie de infinit,
s-au înălțat pe stânca împlinirilor.

În dansul lor cu patimă și foc
sens nou au dat apusului de soare,
au oprit roata timpului în loc
și au gustat din clipa lor nemuritoare.

Brazii privindu-i se unduiau ușor,
florile din poiană grăbite s-au deschis,
haiducul s-a trezit din somnul morților
și s-a întrupat la loc în lupta lui din vis.

Când vrăjile s-au stins în mod firesc
a urmat o tristețe imensă, planetară,
iar eu am început să boncănesc
să-mi vii minunea mea din chip de căprioară.!

Să-ți fiu pentru o viață cerbul câștigător,
să mă primești pe stânca ta vrăjită
și sub privirea blând-a stelelor
să te descânt focoasa mea iubită!

În sfârșit, am văzut cu vârf și îndesat cât de iubiți suntem...
doar pentru resurse!

CADRELE DIDACTICE ALE FACULTĂȚII DE ELECTROTEHNICĂ (1968-1969)

<u>Prof.dr.ing. N. Gavrilaş</u>	<u>Prof.dr.ing. D. Peretz</u>
<u>Conf.dr. V. Murgescu</u>	<u>Prof.dr.ing. Al. Poeată</u>
<u>Lector L. Constantinescu</u>	<u>Prof.dr.ing. L. Preda</u>
<u>Prof.dr. Al. Braier</u>	<u>Prof.dr.ing. S. Opreșor</u>
<u>Prof.dr. C. Botez</u>	<u>Conf.dr.ing. T. Giosan</u>
<u>Conf.dr. M. Ponta</u>	<u>Conf.ing. E. Hanganu</u>
<u>Prof.dr. R. Cepăreanu</u>	<u>Prof.dr.ing. D. Ivas</u>
<u>Conf.ing. Gh. Ailincăi</u>	<u>Prof.dr.ing. P. Leonte</u>
<u>Prof.dr.doc. N. V. Boțan</u>	<u>Prof.dr.ing. D. Bărbulescu</u>
<u>Prof.dr.ing. L. Sebastian</u>	<u>Prof.dr.ing. Gh. Savin</u>
<u>Prof.dr.ing. I. Bejan</u>	<u>Prof.dr.ing. H. Rosman</u>
<u>Prof.dr.ing. V. Prisăcaru</u>	<u>Prof. dr. Ing. F. Trifan</u>
<u>Prof.dr.ing. E. Balaban</u>	<u>Prof. dr. Ing. E. Simion</u>
<u>Prof.dr.ing. L. Cantemir</u>	<u>Conf.ing. A. Popovici</u>
<u>Prof.dr.ing. I. Olah</u>	<u>Conf.ing. I. Filipiuc</u>
<u>Prof.dr.ing. C. Huțanu</u>	<u>Conf.dr.ing. I. Bergman</u>
<u>Prof.dr.ing. M. Diaconescu</u>	<u>Șef lucr.ing. M. Vasilciuc</u>
<u>Prof. dr. ing. D. Ioachim</u>	<u>Șef lucr.ing. M. Babei</u>
<u>Prof.dr.ing. Cl. Botez</u>	<u>Prof.dr.doc. E. Luca</u>
<u>Conf.dr.ing. S. Caba</u>	<u>Prof.dr. S. Melinte</u>

Prof.ing. C. Onu
Conf.dr.ing. L. Turic
Conf.dr.ing. N. Poată
Prof.dr.ing. V. Munteanu
Prof.dr.ing. C. Huiu
Şef lucr.ing. N. Radu
Şef lucr. Gr. Taşcă

Şef lucr. O. Scutaru
 Prof.dr.ing. M. Gafiţanu
Prof.dr.doc. D. Mocanu
Prof.dr. Al. Climescu
 Prof.dr.ing. I. Crudu
 Prof.dr.ing. M. Zugrăvel
Prof.dr.ing. C. Ciobanu

Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3501	Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3502
1	Aizic Aron ?	1	Albu Vasile
2	Angelescu Coman	2	Alterovici Lidia
3	Apostol Gheorghe	3	Bîrlădeanu Eugen +
4	Asandurian Alice	4	Botezatu Valentin
5	Botezatu Petru	5	Chiriac Dan
6	Bucan Liviu	6	Chiru Mihai
7	Costin Traian	7	Ciontu Emil
8	Ghenghe Gheorghe	8	Cîrţină Anghel
9	Heinhorn Oscar	9	Bădărău Maria (Constantinescu)
10	Izet Menan +	10	Chelba Teofil
11	Larion Vasile +	11	Dandu Gheorghe +
12	Donisă(Leonte) Maria	12	Roman Gheorghe
13	Măciucă Dragoş	13	Hogaş Mihai +
14	Mişevschi Constantin	14	Boţoiu Adriana (Joandrea)
15	Manduş Silviu +	15	Micu Mihai Anton
16	Nemeş Csabo Anton	16	Mocranschi Georgeta (Petropol)

Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3501	Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3502
17	Nimiceag Gavril	17	Oane Vasile
18	Postică Alexandru	18	Prăjescu Constantin
19	Rudeanu D-tru	19	Stanciu Mihai +
20	Lemnaru(Sava) Magda	20	Zodian Valeriu
21	Șechter Herman		
22	Stănciulescu Petru		
23	Sîrbu Teofil		
24	Șerban Eugenia		

Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3503	Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3504
1	Bindiu Aurel	1	Aramă Drăguța (Pușcașu)+
2	Bulgaru Gheorghe	2	Barbău Elena
3	Cazacu Mihai +	3	Burcă Marta
4	Constantin Ioan	4	Carpen Liviu
5	Damian Ioan	5	Ciobanu C-tin
6	Dulman Constantin	6	Ciocoitei Mihai
7	Gheorghiu Stelian	7	Chirițescu Sebastian
8	Haret (Alexa) Lucia	8	Costea Nedelcu
9	Ichim Raluca (Teodoru)	9	Doboș D-tru
10	Maican Gheorghe	10	Dumitrache Emil
11	Melinte Lucia (Bădiliță)	11	Gafiuc Vasile
12	Mihalache Nicolae	12	Gross Elias ?
13	Mușuroi Ioan	13	Gurău Nicolae

Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3503	Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3504
14	Parfenie Arcade	14	Kramer C-tin +
15	Prună Iulian	15	Lateş Mihai +
16	Racu Mariana (Zaiu)	16	Mînzală Gheorghe ?
17	Radovici Horia	17	Pamfile Dragomir
18	Rusu Traian	18	Popa Gheorghe
19	Strulovici Bernard	19	Puşcaşu Mircea
20	Vasilache Mariana (Bâlbâie)	20	Rafail Sami
21	Velehorschi C-tin	21	Răcaru Tinel +
22	Zisman Zorel	22	Rozenberg Alexandru
		23	Rozenberg Sergiu
		24	Sirovschi Valentin
		25	Stefănescu Viorel
		26	Tătaru Ioan +
		27	Thirer Nonel
		28	Todoran Petru
		29	Vrabie Gheorghe

Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3505	Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3506
1	Andronic Nicolae	1	Alexa Mihai +
2	Angheluţă Costică	2	Băcanu Teodor
3	Alexandrescu C-tin	3	Botez Corneliu Doru
4	Amariei Vasile	4	Ciobanu Lucian
5	Braşcoviţă Ioan	5	Cojocaru Vasile +

Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3505	Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3506
6	Chirica Gachi +	6	Constantin Ioan
7	Dîrvari Paul	7	Cuțișteanu Herșcu
8	Dobre Traian	8	Dascălu Ilie
9	Georgescu Marieta (Ciobanu)	9	Dorobăț Maria (Roșu)
10	Hnatiuc Eugen	10	Eperjessy Gheorghe
11	Ionescu Corneliu	11	Florescu Radu +
12	Knobloc Vasile	12	Dumitrescu D-tru
13	Leon Doru	13	Friedental Mony ?
14	Macovei Voichița (Lepădat)	14	Grădinaru Dan
15	Mișevschi Valerian	15	Hafner Feodosia
16	Munteanu Maria (Albu)	16	Moise Mircea
17	Munteanu Vasile	17	Neagu Mihai
18	Nadler Ady	18	Panait Alexandru ?
19	Palamaru C-tin	19	Petru Gheorghe +
20	Pall Stefan +	20	Popa Gheorghe
21	Pricope Dan +	21	Rabinovici Radu
22	Rădița Dan	22	Pinsler Sergiu
23	Sologon Mihai	23	Sandovici Alexa Dan
24	Tudoreanu Mihai +	24	Tale Dan +
25	Vătăjelu Valerian	25	Teodorescu Viorica (Soldan)
26	Vintilă Florentin	26	Toader Vasile
27	Zacordoneț Dan		
28	Rubnicu Georgel		

Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3507	Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3508
1	Adam Ionel	1	Beliş Iulia (Bolocan)
2	Apfelbaum Hera ?	2	Chirilă C-tin
3	Bazic Cristian	3	Climescu Dan
4	Chircu Elena (Ciobanu)	4	Chelărescu Alexandru
5	Chirilă Mircea ?	5	Darie Gheorghe
6	Buta Petru	6	Dumitriu C-tin
7	Cioancă Emilia (Moisa)	7	Frîncu Stefan
8	Cojocarui Adrian +	8	Frutescu Stefan
9	Gavrilescu Virginia	9	Georgescu Doru
10	Darie C-tin	10	Goangă Petru
11	Dănilă Gheorghe	11	Grecu Ioan
12	Filoteanu Aurel	12	Ioachim Silviu
13	Gavrilescu Alexandru	13	Matei Nicolae
14	Iancu Marcel	14	Marin C-tin
15	Irimia Florin +	15	Moraru Georgel
16	Lingureanu Liliana (Feliu)	16	Papp Anton
17	Matei Valeriu	17	Ploşniţă Viorica (Cefranov)
18	Manole Mihai	18	Popescu Mihai George
19	Niculescu Dan	19	Polingher Corina
20	Nacu Mariana (Spânache)	20	Pohonţu Ovidiu
21	Pascal Bernard	21	Piescu Petru
22	Popoiu Victor	22	Sasu Ioan
23	Popa Octavian	23	Terek Paul
24	Savitescu Georgel +	24	Tănase Păun
25	Silion Gheorghe	25	Timişescu Dan

Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3507	Nr. crt.	Numele si prenumele Gr. 3508
26	Popa Ioan	26	Turic Dan
27	Stiru D-tru	27	Vasilache Mihai
		28	Hrehoriac Boris ?
		29	Stavarache Vasile
		30	Sandu Angela +
		31	Kummel Iacob

CUPRINS

CAPITOLUL 1: Admitere	9
CAPITOLUL 2: Ghinion cu plus	27
CAPITOLUL 3: Boboc	39
CAPITOLUL 4: Sesiune	61
CAPITOLUL 5: Boboc fără pufușor	77
CAPITOLUL 6: Un puști cu idei	99
CAPITOLUL 7: Student sadea	111
CAPITOLUL 8: Definiția fericirii.	139
CAPITOLUL 9: Practica industrială de vară	161
CAPITOLUL 10: Anul trei, spaima facultății	171
CAPITOLUL 11: Am coborât încă un etaj	201
CAPITOLUL 12: Gata de start	221
În loc de postfață	231
Cadrele didactice ale Facultății de Electrotehnică (1968-1969).....	249

DE ACELAȘI AUTOR:

- *Magia pietrei* - ediția 1 - 2016, ediția a 2-a - 2017
- *Cartea copilăriei* - 2017
- *Coroana de martir* - 2018
- *SIDEX - O viață de om*, volumul 1, volumul 2
ediția 1 - 2017, ediția a 2-a - 2019
- *Pazvan Oglu – băiatul cel rău din Balcani* - 2019
- *Cronicile Combinatului* – Vol. I - 2019, Vol.
II - 2020, Vol. III – 2021
- *Destine în economia de piață* – 2021
- *Furtună la Dunărea de Jos* – Vol. I - Un
fanariot cu sânge de valah – 2020
- *Furtună la Dunăre* – Vol. II – Haiducii lui Neagu Papură – 2020
- *Reformatorul Constantin Mavrocordat* – 2022
- *Lungul drum al Răbdării spre Înțelepciune* – Vol.
I – Cu transhumanța prin veacuri – 2022
- *Lungul drum al Răbdării spre Înțelepciune* – Vol. II - 2023

ÎN PREGĂTIRE:

- Linia valahă
- Am fost student pe Copou
- Omul Poveste – Sfârșit de transhumanță

Cărțile de mai sus pot fi accesate gratuit
pe site-ul autorului: **todoran-petru.ro**